

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

TARİH PROGRAMI

NORMANLARIN GÜNEY İTALYA VE SİCİLYA'YI FETİHLERİ, 1059-1130

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih ŞEN

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet ÇOĞ

MART-2015

TRABZON

ONAY

Fatih ŞEN tarafından hazırlanan *Normanların Güney İtalya ve Sicilya'yı Fetihleri, 1059-1130* adlı bu çalışma 20.03.2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliğiyle başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tarih Ana Bilim dalında **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mehmet ÇOĞ

Prof. Dr. Mehmet TEZCAN

Yrd. Doç. Dr. Eyüp Öztürk

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylıyorum..../.../.....

Enstitü Müdür Vekili

Doç. Dr. Birol KARAKURT

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Fatih ŞEN

28/03/2015

ÖNSÖZ

Hazırlamış olduğumuz bu yüksek lisans tezi çalışmamızda Normanların Güney İtalya ve Sicilya'yı fetihlerini ve Sicilya Norman Krallığı'nın kuruluşunu inceledik. İlk olarak Avrupa tarih sahnesine “Vikingler” olarak çıkan Normanların başlangıçta “Vikingler” olarak İngiltere, İskoçya, İrlanda ve Fransa'daki faaliyetleri hakkında konunun daha sağlam temellere oturtulabilmesi için bazı bilgileri Birinci bölümde özet şeklinde verdik. Yine Birinci bölümde 911 yılında, sonradan “Normandiya” olarak adlandırılan bölgenin Vikingler tarafından istila edilip burada sonradan İngiltere ve İtalya'nın fatihleri olan Normanların atalarının kurduğu Normandiya Norman Düklüğü'nün kuruluşu hakkında bilgi verdik.

Çalışmamızın İkinci bölümünde İtalya'ya başlangıçta hacılar olarak gelen Normanların bölgedeki Papalık gibi yerli ve Bizans gibi yabancı güçlerin ordularında paralı askerler olarak göreve girmeleriyle beraber hacılıktan çıkarak bölgede aranan paralı askerler olmalarından, bu sürecin sonunda da bölgede ilk kez toprak kazanmalarından ve en sonunda da Civitate savaşı ve Melfi Konsili'nin ardından Güney İtalya'nın yavaş yavaş hâkimleri olmaya başlamalarından bahsettik. Çalışmamızın Üçüncü bölümünde Güney İtalya'nın hâkimiyet altına alınmasından ve Sicilya'nın fethedilmeye başlamasından bahsettik. Dördüncü ve son bölümümüzde de Sicilya'nın tamamen fethedilmesinden, Güney İtalya ve Sicilya topraklarının II. Roger tarafından birleştirilmesinden, Sicilya Norman Krallığı'nın kurulmasından ve krallığın kuruluşundan bir müddet sonra Hauteville hanedanının Hohenstaufen hanedanı ile yer değiştirip Sicilya Norman Krallığı'nın Germen İmparatorluğu'na bağlanmasından bahsettik.

Tez konusunun belirlenmesinde ve tezin yazım aşamasında yardımlarını ve anlayışını benden esirgemeyen danışmanım sayın Doç. Dr. Mehmet ÇOĞ'a teşekkürleri bir borç bilirim. Tüm eğitim-öğretim hayatım boyunca bana yardımcı olan aileme ve arkadaşlarıma da bu vesileyle teşekkür ederim.

Trabzon, Mart 2015

Fatih ŞEN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa Nr.
ONAY.....	II
BİLDİRİM.....	III
ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V-VII
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT.....	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	X-XII
KAYNAKLAR VE ARAŞTIRMA ESERLERİ.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. VİKİNGLERDEN NORMANLARA.....	2-50
1.1 Viking Adı ve Menşei.....	2
1.2 Avrupa’da Viking Çağı.....	4
1.2.1 İngiltere’de Viking Çağı.....	5
1.2.2 İskoçya’da Viking Çağı.....	7
1.2.3 İrlanda’da Viking Çağı.....	8
1.2.4 Viking Çağı’nın Sonu.....	11
1.3 Kuzey Fransa’da Vikingler ve Yeni Viking Kimliği: Normanlar.....	12
1.3.1 Normanlar Kimlerdir, Norman ve Frank ayrımı.....	12
1.4 Normandiya’da İlk Viking Yerleşimleri ve Normandiya Norman Düklüğü’nün Kuruluşu.....	14

1.4.1	William Longsword ve I. Richard Dönemi.....	17
1.4.2	II. Richard ve Genişleme Dönemi.....	19
1.4.3	III. Richard ve I. Robert Dönemleri.....	20
1.4.4	II. William Dönem (1066-1087).....	20
1.4.5	İngiltere'nin Fethi, 1066.....	22
1.5	XI. Asrın İlk Yarısında Akdeniz Dünyasının Siyasi Durumu.....	23
1.5.1	XI. Asrın İlk Yarısında Papalık Kurumu.....	23
1.5.2	XI. Asrın İlk Yarısında İtalya ve Sicilya'nın Siyasi Durumu.....	26
1.5.3	XI. Asrın İlk Yarısında Bizans İmparatorluğu.....	32
1.5.4	XI. Asrın İlk Yarısında Kuzey Afrika.....	38
1.5.4.1	Sicilya'da İlk İslam Fetihleri.....	43
1.5.5	XI. Asrın İlk Yarısında Fransa Krallığı.....	45
1.5.6	XI. Asrın İlk Yarısında Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu.....	47

İKİNCİ BÖLÜM

2.	NORMANLARIN GÜNEY İTALYA'YA GELİŞLERİ VE GÜNEY İTALYA'DA İLK NORMAN FETİHLERİ (1000/1017-1061).....	51-84
2.1	Normanların Güney İtalya'ya Gelişleri.....	51
2.1.1	Hristiyan Hacılar Olarak Normanlar.....	51
2.1.2	Paralı Askerler Olarak Normanlar.....	54
2.2	Aversa ve İlk Toprak Kazanımı (1030).....	61
2.3	Bizans Komutası Altında İlk Sicilya Seferi (1040).....	64
2.4	Melfi'nin Alınışı ve Güney İtalya Norman Düklüğü'nün Temellerinin Atılışı (1042).....	67
2.5	III. Heinrich'in Roma Seferi ve Norman Fetihlerinin Resmîyet Kazanması (1048).....	71
2.6	Normanların Güney İtalya'daki Kaderini Değiştiren Savaş: Civitate (1053).....	73
2.6.1	Civitate Savaşı Sonrası Oluşan Durum.....	79
2.7	Melfi Konsili ve Papalığın Normanları Resmen Tanıması (1059).....	82

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SİCİLYA'DA NORMANLAR VE ANA KARANIN HAKİMİYET ALTINA ALINMASI (1061-1099).....	85-111
3.1 Sicilya Yönünde ilk Norman Fetihleri.....	85
3.2 Sicilya ve Ana Karayı Hakimiyet Altına Alma Mücadeleleri.....	90
3.2.1 Sicilya'da Hakimiyet Mücadeleleri.....	91
3.2.2 Palermo'nun Fethi (1072).....	96
3.2.3 Robert Guiscard'ın Ana Karayı Hakimiyet altına Alması.....	98
3.3 Balkanlarda Bizans İle Mücadele.....	102
3.4 IV. Heinrich ve Roma Baskını (1083).....	107

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SİCİLYA'NIN FETHİ VE SİCİLYA NORMAN KRALLIĞI'NIN KURULUŞU (1091-1130).....	112-135
4.1 Roger'in Sicilya'yı Hakimiyet Altına Alması (1091).....	112
4.2 Roger Borsa ve Bohemond Arasındaki Mücadele.....	116
4.3 Adelaide ve Naiplik Dönemi (1101-1118).....	120
4.4 II Roger (1118-1154) ve Sicilya Norman Krallığı'na Doğru.....	122
4.5 Güney İtalya ve Sicilya'nın II. Roger Tarafından Birleştirilmesi.....	124
4.6 Sicilya Norman Krallığı'nın Kuruluşu (1130).....	130
4.7 Sicilya Norman Krallığı'nın Kuruluşundan Sonraki Durum.....	134
SONUÇ.....	142
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	150
EKLER.....	173
ÖZ GEÇMİŞ.....	206

ÖZET

911 yılında Viking lideri Rollo, Fransa kralı III. Charles'ten bu gün "Normandiya" olarak anılan toprakları aldı. Daha sonra burada Normandiya Norman Dükülüğü'nü kuran Rollo'nun soydaşları, özellikle Hauteville ailesi, Güney İtalya ve Sicilya'yı fethederek Sicilya Norman Krallığı'nı kurdular.

Güney İtalya topraklarına başlangıçta hacılar olarak gelen Normanlar burada ilk başta Bizans'a karşı başlatılan isyanlarda yer aldılar ve bu sayede İtalya'nın zenginliklerini tanıma fırsatını yakaladılar. Normandiya'ya geri döndüklerinde ise miras ve toprağı bulunmayan soydaşlarına İtalya'nın zenginliklerinden bahsettiler ve bu sayede Normandiya'dan İtalya'ya kitleler halinde göçler başladı. Normanlar, yerel güçlerin emri altında paralı askerlik yaptıktan sonra zamanla daha organize hareket etmeye başladılar. Özellikle kendilerini düşmanlarına karşı birleştirecek Guiscard ve Roger gibi yetenekli liderlerin gelmesinden sonra Güney İtalya'da topraklar kazanarak bölgede kalıcı olduklarını gösterdiler.

Sicilya Norman Krallığı'nın kurulması oldukça zahmetli gerçekleşti ve Normanlar, bu uğurda bölgedeki Papalık gibi yerel ve Bizans ve Lombardlar gibi yabancı unsurlar ile amansız bir mücadeleye girdiler. Sicilya'nın fethi aşamasında ise bu mücadeleye bir de Araplar katıldı ve Normanların işi iyice zorlaştı. Fakat, aynı dönemde Normandiya Norman dükü II. William İngiltere'yi fethetme girişiminde bulundu ve İngiltere'yi Hasting savaşı ile bir günde fethetti. II. William'ın bir günde gerçekleşen fethinin aksine Normanlar, Güney İtalya ve Sicilya'yı yarım asırdan fazla bir sürede fethettiler. Normanlar fetih hareketlerinin sonucunda Avrupa sahnesine yepyeni bir krallık olan Sicilya Norman Krallığı'nı çıkardılar. Bu krallık meydana getirdiğı hoşgörü ortamı ve Müslümanlardan ve Bizans'tan devşirdiğı karma bir yönetim sistemi ile Avrupalı yazarlar tarafından *tarihin ilk modern devleti* olarak anıldı.

Anahtar sözcükler: Normanlar, Güney İtalya, Sicilya, Sicilya Norman Krallığı, Robert Guiscard, II. Roger.

ABSTRACT

In 911, Viking leader Rollo took territories, which we call today Normandy, from the French king Charles III. Afterwards, the cognates of Rollo who established Dukedom of Normandy here, especially House of Hauteville, established the Norman Kingdom of Sicily by conquering Southern Italy and Sicily.

The Normans who arrived Southern Italian territories as pilgrims in first place, initially took part in riots launched against Byzantium, and by means of this they had the opportunity of getting know of the riches of Italy. When they have come back to the Normandy, they mentioned about the riches of Italy to their cognates who do not have estate and land, and thus, mass migrations from Normandy to Italy have started. After serving as mercenaries under the command of local forces, in the long run, they started to act more organized. Especially after arriving of the two skilled leaders, Robert Guiscard and Roger I who are able to unite them against enemies, they have begun to show that they are permanent in the region by conquering territories in Southern Italy.

Establishment of the Norman Kingdom of Sicily took place quite laboriously, and to this end Normans went in relentless struggles with the local forces such as Papacy and foreign elements such as Byzantium and Lombards. In the process of Sicilian conquest the Arabs have taken part in this struggle and Normans burden become more heavy. Yet, during the same period William II, Duke of Normandy, attempts to conquer England and makes it in one day with the Battle of Hastings. Contrary to William II's one day conquest, Southern Italy and Sicily completely conquered more than half a century. Normans, as a result of their conquest movements, brought out a whole new kingdom to the European historical scene. The Norman Kingdom of Sicily, owing to its atmosphere of tolerance and its composite administration system that derived from Muslims and Byzantium, is referred as the first modern state by the European authors.

Key words: Normans, Southern Italy, Sicily, Norman Kingdom of Sicily, Robert Guiscard, Roger II.

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	:Amerika Birleşik Devletleri
AHR	: <i>American Historical Review</i>
ANS	: Anglo-Norman Studies
Bkz.	: Bakınız
BÜY	: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları
BSOAS	: <i>Bulletin of the School of Oriental and African Studies</i>
c.	: Cilt
CHA	: The Cambridge History of Africa
CHBE	: The Cambridge History of Byzantine Empire
CHC	: The Cambridge History of Christianity
CMH	: Cambridge Medieval History
CUP	: Cambridge University Press
Çev.	: Çeviren
Düz .	: Düzenleyen
DOP	: <i>Dumbarton Oaks Papers</i>
EB	: Encyclopædia Britannica
Ed.	: Editör/Editörler
EHR	: <i>English Historical Rewiev</i>
Fig.	: Figure

Fr.	: Fransızca
göz. geç.	: Gözden Geçiren
Haz.	: Hazırlayan
<i>HSJ</i>	: <i>Haskins Society Journal</i>
ICAS	: Islamic College for Advanced Studies
İA	: İslam Ansiklopedisi
İng.	: İngilizce
<i>JMH</i>	: <i>Journal of Medieval History</i>
k.	: Kısım
kıs.	: Kısaca
Lat.	: Latince
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
NCMH	: The New Cambridge Medieval History
Nr.	: Numara
OHBS	: The Oxford Handbook of Byzantine Studies
OUP	: Oxford University Press
Red.	: Redaktör
<i>RSO</i>	: <i>Rivista degli Studi Orientali</i>
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TDVİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
<i>TİD</i>	: <i>Tarih İncelemeleri Dergisi</i>

TRHS : *Transaction of the Royal Historical Society*

TTK : Türk Tarih Kurumu

Vd. : Ve diğerleri

Vols : Volume, Volumes

KAYNAKLAR VE ARAŞTIRMA ESERLERİ

Kaynaklar

Devrinde yazılmış kaynaklar açısından konuyu değerlendirdiğimizde karşımıza Normanların sadece İtalya'daki fetih tarihleri ile ilgilenen üç ana kronik çıkmaktadır ki bunlar da sırasıyla Monte Cassinolu Amatus'un (2004) *The History of the Normans by Amatus of Monte Cassino*, Apulialı William'ın (1963) *The Deeds of Robert Guiscard* ve Geoffrey Malaterra'nın (2005) *The Deeds of Count Roger of Calabria and Sicily and of Duke Robert Guiscard his Brother* adlı kronikleridir. Bu üç kronik yazarının haricinde Normanların sadece Güney İtalya ve Sicilya'yı fetih süreçlerine atfedilmiş başka bir kaynak eser bulunmamaktadır. Çalışmamızda kullandığımız diğer kronikler konu ile dolaylı alakaları olan eserlerdir. Bahsi geçen bu üç kronik bütün modern araştırmacılar tarafından yoğun bir şekilde kullanılmaktadır; fakat konu ile ilgilenen tarihçilerin ortak görüşü, bu üç kroniğin Norman dönemi olaylarının aydınlatılması bakımından yetersiz olduklarıdır. Sicilya'nın Araplar'ın elinden alındığı gerçeği göz önüne alındığında akıllara konu ile alakalı pek çok Arap kaynağının bulunabileceği fikri gelebilir, fakat durum sanılanın aksinedir ve konu ile alakalı Arap kaynağı bulunmamaktadır. Yine de, Sicilya'nın Araplar tarafından fethi ve adanın Hıristiyanlar tarafından geri alınması konusu Arap kaynaklarında alt başlık olarak incelenmiş ve konu tamamen görmezden gelinmemiştir. Bizans tarafında ise, özellikle Normanların Bizans toprağı olan Balkanları işgalleri ile ilgili değerli bilgiler veren pek çok kaynak eser bulunmaktadır.

Latin Kaynakları

Amatus of Monte Cassino (?): XI. asırda Güney İtalya'ya gelen Normanların tarihlerini anlatan Amatus'un eseri, bu konuda yazılmış ilk ve en önemli eserlerdendir. Monte Cassino Manastırı'nda bir Benedict keşişi olan Amatus, Normanların İtalya'daki tarihlerini anlatan üç önemli kaynak eserden birisidir. Sekiz kitaptan oluşan ve orijinal adı *L'Ystoire de li Normant: et la Chronique de Robert Viscart par Aime, maine du Monte Cassin* olan eserin 1080 yılı dolaylarında Latince olarak yazıldığı söylenmektedir. Amatus,

eserini daha sonradan “III. Victor” adı ile Papa olan bir başka Monte Cassinolu din adamı başrahip Desiderius’a atfetmiştir. Latince yazılan kroniğin orijinali bulunmamaktadır ve elimizde çevirisi bulunan eserler XIV. asırda Fransızcaya çevrilen kopya metinlerden çoğaltılmıştır (Amatus, 2004: 1).

Çalışmamızın Birinci Bölümü’nde görüleceği üzere, Amatus’un eserinin yazılan ilk kroniklerden biri olmasının yanında Norman tarihine olan en büyük katkısı, Normanların İtalya’ya geliş tarihini en erken dönemlere, XI. asrın hemen başına dayandıran tek eser olmasıdır. Onun aksine bir diğer önemli kronik yazarımız Apulialı William ise bu tarihi XI. asrın ikinci çeyreğinin başı olarak vermektedir.

Amatus, Normanların Güney İtalya ve Sicilya’daki tarihlerini ayrıntılı bir şekilde vermektedir. Eserinin kapsadığı dönem ise Robert Guiscard’ın mücadeleli yıllarıdır ve bunun yanında Roma’daki reformcu din adamlarından ve onların faaliyetlerinden de bahsetmektedir. Bunların yanında birinci kitapta II. Heinrich’in İtalya seferi hakkında malumat bulunmaktadır. Eseri XIV. asırda Fransızcaya çeviren kişi, esere kendi eklemelerini ve görüşlerini katmış, bazı yerlerde de olayları özetleyerek geçmiştir (Theotokis, 2010a: 9). Ancak, Prescott Dunbar, eserin Fransızcaya çevrilmesinin ardından bazı noktalarda eklemeler yapıldığını ve bu eklemelerin eserin orijinallliğini bozduğunu, ancak bu durumun eserin Norman tarihi açısından öneminde her hangi bir değişikliğe sebep vermediğini yazmaktadır (Amatus, 2004: 2).

Amatus, yazdığı olayların görgü tanığıdır ve bazı durumlarda da olaylara katılan kişilere erişim imkanı olan birisidir. Aynı zamanda o, Maonte Cassino Manastırı’nın arşivlerine de erişebilmekteydi. Eser, Normanlar hakkında genel bir bilgi ve Normanların Apulia’ya nasıl geldikleri konusunda kısa bir girişle başlamakta ve Robert Guiscard’ın 1076 yılında Salerno’yu işgali ve ele geçirmesiyle son bulmaktadır. Eserde Normanlar Müslümanlara karşı savaşta kutsal savaş yürüten kahramanlar olarak sunulmaktadır. Sekiz kitaptan oluşan eserin her kitabı yedi veya sekiz yıllık bir dönemin olaylarını kapsamaktadır. Amatus eserini kaleme alırken olayları gün ve ay şeklinde tarihlendirmiş, bu durum da kronolojiye dikkat etmemesiyle birleşince okuyucu için sorun teşkil eder hale gelmiştir (Theotokis, 2010a: 10–11).

William of Apulia (XI. Asır): Apulialı William'ın beş kitaptan oluşan eseri *Gesta Roberti Guiscardi*, Apulia dükü olarak Robert Guiscard'ın başarılarından bahseden ilk Norman asıllı İtalyan kroniğidir. Onun İtalya'ya Normandiya'dan geldiği bilinmektedir. William eserini 1097 ve 1099 yılları arasında kaleme almıştır ve eserini Papa II. Urbanus ile Roger Borsa'ya atfetmiştir (Johnson, 2005: 87).

William, muhtemelen Robert Guiscard'ın oğlu Roger Borsa'nın sarayında görevli birisiydi ve savaş sanatı konusunda da oldukça yetenekliydi. Aynı zamanda o, savaş taktikleri konusunda da oldukça tecrübeli bir kişidir. Civitate savaşında ve Bari kuşatmasında bu konuda güzel bilgiler vermektedir. Fakat bütün bunların yanında onun hayatı ile ilgili bilgiler yine de belirsizdir. Ayrıca o, Robert Guiscard'ın seferlerine katılan kişiler ile görüşebilme imkânına sahipti, ya da Roger'in kendisi ile bizzat görüşebilmekteydi. Eserinin ilk iki kitabı giriş niteliğindedir ve burada William, Normanların İtalya'ya gelişinden 1071 yılındaki Bari kuşatmasına kadar olan olaylardan bahseder. Üçüncü kitap ise 1071 ve 1080 yılları arasındaki olaylardan bahsederken son iki kitap da Guiscard'ın Bizans seferi üzerinde yoğunlaşmaktadır (Johnson, 2005: 87). Apulia'daki Bizans-Norman mücadelesinden bahsederken muhtemelen o, olayların görgü tanığıdır ve eserini bir görgü tanığı olarak kaleme almıştır. Ancak onun Calabria ve Sicilya olayları üzerinde fazla bilgisi yoktur ve bu olaylardan oldukça özet şekilde bahseder. William, bizzat görgü tanığı olarak yazdığı olaylardan hariç olarak kayıp *Annales Barenses*'ten ve Amatus'un eserinden faydalanmıştır. İliya seferinden bahsederken kurgusunu bizzat sefere katılanların anlattıklarına göre oluşturmuştur, ancak bu kişilerin kim olduğundan bahsetmemektedir. Ayrıca Anna Komnena'nın eseri *Alexiad*'ı da kullanmış olması muhtemeldir.

William, muhtemelen eserini Güney İtalya'nın Norman fatihi Robert Guiscard'ın oğlu Roger Borsa'nın isteği ile yazmıştır ve bu istekle Borsa hem babasının İtalya'daki hatırasını ölümsüzleştirecek ve hem de rakibi ve kardeşi Bohemond'a karşı kendisinin yasal varis olduğunu gösterecekti. Ancak Borsa'nın neden William'ı yazar olarak seçtiği bilinmemektedir; ancak onun Norman soyundan olması, öne çıkmasına yardımcı olmuştur. William eserinde Roger Borsa'nın Guiscard'ın ölümünden sonra Guiscard'ın diğer oğlu Bohemond'a karşı yasal varisi olarak görüldüğünü vurgulamaktadır.

William'ın eseri her ne kadar Roger Borsa tarafından teşvik edilmiş ve Papa II. Urbanus'un himayesi altında yazılmış olsa da tarafsızlık bakımından kayda değer bir eserdir ve William genelde olaylara objektif yaklaşmaktadır. Fakat bazı durumlarda kimi gerçekler görmezden gelinmiştir. Ancak, Sicilya ve Calabria'ya doğru seferlere destek verirken Robert Guiscard'ın Adriyatik'in karşısına Bizans'a karşı yapılacak seferini ise onaylamamıştır. Ayrıca William'ın eserini değerlendirirken şunu aklımızda tutmalıyız ki onun zamanında Avrupa'da dini duygular haçlı seferleri dolayısıyla doruk noktaya ulaşmıştı ve Bizans, Haçlıların doğudaki önemli müttefiki ve doğal lideri olarak algılanmaktaydı. Amatus ve Haçlı Seferlerinden hemen sonra eserini yazan Malaterra'nın aksine William, Bizans'ı Apulia'yı elinde tutamayacak bir güç olarak değerlendirmemektedir.

Geoffrey Malaterra (XI. Asır): Geoffrey Malaterra, Normanların İtalya'daki maceralarını anlatan üç önemli kronik yazarımızın sonuncusudur. Onun yaşamı hakkında fazla bilgiye sahip değiliz, ancak kendisinin dağların ötesinden (Alpler) geldiğini eserinde belirtmektedir ve muhtemelen Normanlar ile birlikte göç ederek Norman sarayında görevli bir kişi olmuştur (Houts, 2000: 99). O tarihçi özelliğinin yanında aynı zamanda Benedikten rahibi idi (Johnson, 2005: 95). Ancak onun Normandiya'da doğmuş olması muhtemeldir. Ayrıca son çalışmalar, onun Norman şövalyelerinden bahsederken onlardan “biz” diye bahsettiğini yazmaktadır. Malaterra'nın kendi deyimi ile o, eseri *De rebus gestis Rogerii Calabriae et Siciliae comitis et Roberti Guiscardi ducis fratris eius*'i bizzat Robert Guiscard'ın isteği ile yazmıştır.

Malaterra yazdığı olayların görgü tanığı değildir. Onun kaynakları genelde olaylara tanık olan kişilerden edindiği bilgilerdir. Ayrıca onun, resmi belgelere ulaşabilme imkânının olup olmadığı bilinmemektedir. Malaterra da Apulialı William gibi kaynaklarından bahsetmez. Kaynaklarının piyade, şövalye ya da Norman ordusunun diğer unsurlarından olup olmadıkları bilinmemektedir. Malaterra'nın eserine asıl şekil veren kişi Calabria ve Sicilya dükü Roger'dir. Ona göre Roger cömert bir liderdir ve yaptığı işler anılmalıdır. Roger, ömrünün son demlerinde iken ona Calabria ve Sicilya fetihlerini kapsayan bir eser yazmasını teklif etmiştir. Yazdıklarının birçok kişiye ulaşmasını istediği için de eserini sade bir dille kaleme almıştır. Ayrıca o, eserinde Norman fetihlerinin mimarları Robert ve Roger'i ilahi bir planın parçaları olarak sunmuştur. Malaterra eserini

saray destekli ve Roger'in isteği üzerine yazdığı için bazı olumsuz olayları görmezden gelmiştir.

Malaterra eserine 1099 yılı itibari ile son vermekte ve bu tarihe kadar Sicilya ve Calabria'nın fethi hakkında başka kaynaklarda desteklenmeyen bilgiler vermektedir. Eser Roger için yazıldıysa da Malaterra Roger'in 1101 yılındaki ölümünden bahsetmez. Malaterra'nın önemli bir yönü de XI. asırda İslam üzerinde yeniden yayılmacı bir siyaset izleyen Hristiyanlığın tarihini birinci elden vermesidir. Bunun yanında Malaterra Normanların Sicilya fethini en ayrıntılı veren kronik yazarıdır (Malaterra, 2005: VIII).

Hugo Falcandus (?): Hugo Falcandus, orijinal dili Latince olan *The History of the Tyrants of Sicily-Liber de Regno Sicilie* adlı kroniğinde Sicilya Norman Krallığı'nın özellikle I. William dönemi ve II. William'ın saltanatının ilk yılları hakkında bilgiler vermektedir. Onun kroniği Sicilya Norman Krallığı'nın ilk yılları hakkında önemli bilgiler içermektedir (Falcandus, 1998: VII).

Falcandus'un eseri, II. Roger'in 1154 yılındaki ölümünden başlar ve 1159 yılında II. William'ın Sicilya Norman tahtını tam olarak eline alması ile son bulur. O, eserinde özellikle Norman sarayında etkili olan iç çekişmelerden ve devleti etkileyen şahıslardan bahseder. Eserinde entrikalardan ve skandallardan korkusuzca bahseder. Ancak bunun yanında krallığın tarihini etkileyen bazı önemli olaylardan ise bahsetmez. Örneğin 1156 yılında I. William ve Papa IV. Adrianus arasında Benevento'da yapılan anlaşma bunlardan birisidir (Falcandus, 1998: 2)

Falcandus'un eseri sadece I. William (1154-1166) dönemini kapsamı itibariyle alanında ilktir. Falcandus'un eserinin girişinde yaptığı değerlendirmeler XII. asır Sicilya Norman Krallığı hakkında önemli bilgiler içermektedir. Onun eserinin kayda değer bir diğer özelliği ise Papalık kurumundan hiç bahsetmemesidir (Falcandus, 1998: 5). Falcandus'un eseri İngilizce'ye ilk kez 1998 yılında Graham A. Loud ve Thomas Wiedemann tarafından *The History of the Tyrants of Sicily By 'Hugo Falcandus' 1154-69* adı ile çevrilmiştir ve biz de çalışmamızda eserin bu versiyonunu kullandık.

Ralph of Caen (1079-1130): *Gesta Tancredi* olarak da bilinen *Gesta Tancredi in expeditione Hierosolymitana*, 1079 yılından önce Fransa'nın Caen şehrinde doğan ve sonradan, gelecekte Kudüs patriği olan Arnulf'un öğrencisi Ralph tarafından kaleme

alınmıştır. Ralph eserini tamamlayamadan 1130 yılında ölmüştür. 1096-1105 yılları arasındaki olayları kapsayan eser aslında bir haçlı kroniğidir. Basit bir Latince ile kaleme alınan *Gesta Tancredi*, I. Haçlı Seferi üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu doğrultuda onun amacı geçmişten ve yaşanan olaylardan örnekler vererek iyi şeyleri destekleyip kötü olan davranışlardan da vaz geçirmektir (Ralph, 2005: 5). Ralph 1107 yılında İtalya'ya gelip kardeşi Roger Borsa ile girdiği mücadele sonrasında Taranto prensliği ile ödüllendirilen Bohemond'un ordusuna katılmıştır. Daha sonra bu ordu ile birlikte doğuya giden Ralph, burada Bohemond'un yeğeni ve Antakya Prensiği'ni 1108-1112 yılları arasında yöneten Tancred'in emri altına girmiştir.

Eser her ne kadar Arnulf'a atfedilmiş ise de aslında genel itibari ile Bohemond ve Tancred'in Kutsal topraklardaki mücadelelerinden bahsetmektedir. Ralph'ın eseri haçlı seferlerine katılan Normanlar adına yazılmış en önemli eserdir ve Ralph eserinde Bohemond'un başarılarından bahsederken kardeşi Roger Borsa'ya karşı Guiscard'ın gerçek varisi olarak yine Bohemond'u göstermekte ve onu övmektedir (Ralph, 2005: 23). Çalışmamızda Ralph'ın eserinin tek İngilizce kopyası olan ve Bernard S. Bachrach ve David S. Bachrach tarafından 2005 yılında *The Gesta Tancredi* adıyla basılan çeviriyi kullandık.

Wace (1110-1174): Normandiya'daki Normanların tarihini yazan yazarımız Wace, XII. asrın ilk yarısında Fransa'da Jersey'de doğmuştur. 1110-1174 yılları arasında yaşayan Wace, Fransızca ulusal destan şeklinde kaleme aldığı kroniği *Roman de Rou*'da Normandiya Norman Düklüğü'nün efsanevi kurucu Rollo'nun saltanatından başlayarak 1106 yılında yapılan Tinchebray savaşına kadar olan tarihini yazmıştır. Yazarın hayatı hakkında kendi yazdıkları haricinde fazla bir şey bilinmemektedir. Yazdıklarına göre Paris'te eğitim almış ve buradan eserini yazacağı yer olan Caen'e dönmüştür (Bennet, 1983: 22).

Wace, *Roman de Rou*'yu kaleme almadan önce İngiliz tarihini ilgilendiren bir başka kroniği *Roman de Brut*'ü yayınlamıştı. Muhtemelen kitabının İngiltere'de ulaştığı ünden sonra İngiliz kralı II. Henry (1145-1189), ona Normandiya'daki Normanların da tarihini ve İngiltere'yi işgallerini yazmasını istemiştir (Bennet, 1983: 22). Wace'ın eserinin çalışmamız açısından en büyük önemi Fransa topraklarına başlangıçta Vikingler olarak gelen Normanların nasıl bir tarihi süreçten sonra düklüklerini kurduklarını ve nasıl

“Normanlar” diye anılmaya başladıklarının bilgisini vermesidir. O aynı zamanda Normandiya Norman Dükülüğü’nün kurucusu olan Rollo hakkında geniş malumat vermekte ve bu gün “Normandiya” olarak anılan toprakların Fransa kralı Charles’tan nasıl alındığını anlatmaktadır. Çalışmamızda Wace’nin kroniğinin Gylfn S. Burges’in *Wace’s Roman de Rou, The History of the Norman People* adıyla yaptığı çevirisinin 2004 yılı baskısını kullandık.

William of Malmesbury (1095/1096-1143): İngiliz asıllı kronik yazarı William, 1095/96 yılında Witshire’de doğmuş, 1143 yılında ölmüş ve hayatının tamamını İngiltere’de geçirmiştir. Bir süre eğitim aldıktan sonra Malmesbury manastırında rahip olmuştur. Gençliğinden itibaren tarihe özel ilgi gösteren William, 1125 yılında eseri *Gesta Regum Anglorum*’u tamamlamıştır. Eseri genel itibari ile Bede’in *Historia ecclesiastica gentis Anglorum* adlı eserinin devamı niteliğindedir. Malmesbury 449-1120 yıllarını kapsayan bu eseri 1127 yılına kadar getirerek genişletmiştir. Malmesbury ilk eseri olan *Gesta Regum Anglorum*’u ikinci eseri *Gesta pontificum Anglorum* adlı bir diğeri eser ile devam ettirmiştir. William, 1140 yılında eserinin son kitabı *Historia Novella*’yı yayınlarak eserini tamamlamıştır. Onun, çalışmamızı ilgilendiren kroniği *Gesta Regum Anglorum* beş kitaptan oluşmaktadır ve 1125 yılında İngiltere kralı Henry’nin kızı Matilda’ya atfedilmiştir (Weiler, 2009: 160).

Gesta’nın büyük bir kısmında zayıflıklardan ve ahlaki çöküntülerden bahsetmekten kaçınılmıştır. William, üçüncü kitabın giriş kısmında Normandiya dükü William’dan bahsetmekte ve Normanların Normandiya’ya geliş maceralarından bahsetmektedir. Çalışmamızda Malmesbury’nin eserinin J. A. Giles tarafından 1847 yılında yapılan *Kings of English* adlı çevirisini kullandık.

Alexander of Telese (Geç XI. Asır-1145’ten önce): II. Roger’in biyografisini yazan Teleseli Alexander’ın hayatına dair kendisi hakkında yazdıkları dışında hiçbir şey bilinmemektedir. Telese, Benevento’nun dışında küçük bir kasabadır ve Benevento’daki piskoposluk merkezlerinden birisidir. Çalışması olan *The Deeds Done by King Roger of Sicily*, büyük ölçüde II. Roger’in dönemini kapsayan biyografik bir eserdir.

Alexander’in eseri, Kontes Matilda tarafından desteklenmiş ve onun desteği ile yazılmıştır. Matilda’nın II. Roger’in (1130-1154) üvey kardeşi olduğu göz önüne

alındığında Alexander'ın eserini devlet koruması altında hazırladığını söyleyebiliriz. Eser 1136 yılında kaleme alınmaya başlamıştır. 1127 yılından sonraki olayları detaylı bir şekilde anlatırken 1136 yılında üstün körü bilgiler ile sona ermektedir. Yazar, Roger'i Güney İtalya ve Sicilya'nın tartışmasız kralı olarak değerlendirdiği için Güney İtalya'yı etkileyen 1137 yılındaki German istilası gibi diğer olaylara ilgi göstermez ve bu olaylardan bahsetmez. Fakat yine de onun eseri II. Roger'in saltanatı altında Güney İtalya ve Sicilya ve buraların Roger tarafından birleştirilmesi hakkında çağdaş bilgiler sunmaktadır (Alexander, 2010: 1).

Alexander'in çalışmasının sadece bir yazması günümüze ulaşmıştır ve o da Barcelona'da Merkezi Kütüphane'de bulunmaktadır. Bu yazma XIV. asırda, muhtemelen 1130 yılından hemen sonra, kaleme alınmıştır ve yine muhtemelen XV. ve XVI. asırlarda İspanyol Aragon hanedanının İtalya'yı istila ettiği dönemde Telese'deki manastırdan alınarak İspanya'ya götürülmüştür. Çalışma ilk olarak 1578 yılında İspanyol sahaf Girolamo Zurita tarafından basılmıştır. Daha sonraki versiyonlar da XVIII. asırda Muratori tarafından ve 1845 yılında Giuseppe Del Re tarafından yapılmıştır. Altıncı kitabın 6 ve 10'uncu bölümleri ise iki ayrı makale ile Michael Reichenmiller ve Dione Clementi tarafından yayınlanmıştır. Çalışmanın en modern versiyonu L. de Nava tarafından 1991 yılında Roma'da *Alexandri Telesini Abbatis Ystoria Rogerii Regis Sicilie, Calabrie atque Apulie* adı ile yayınlanmıştır ve bu çalışma aynı zamanda Dione Clementi'nin İngilizce yorumları ile birlikte kullanışlı bir kronoloji de içermektedir (Alexander, 2010: 2). Bizim çalışmamızda kullandığımız versiyon ise Del Re'nin çalışmasının 2010 yılında Graham A. Loud tarafından yapılan çevirisidir.

Albert of Aachen (?): Birinci haçlı seferinden bahseden eseri *Historie Ierosolimitana* toplam 12 ciltten oluşmakta ve 1095-1191 yılları arasındaki siyasi olayları kapsamaktadır. Albert'in Batı Almanya'da yer alan Aachen şehrinde bir kilise görevlisi olduğu kabul edilmektedir. Albert'in eseri düzensiz bir şekilde kaleme alınmıştır ve kritik yönünden de zayıftır. Ayrıca onun kronolojisi ve verdiği bölge ve yer isimleri de hatalıdır. Bunun yanında eseri yoğun şekilde dini duygular ile kaleme alınmış olup Haçlı seferlerini Hristiyanlığın kurtuluşu olarak değerlendirmektedir. Bu açıdan bakıldığında, eser özellikle doğu dünyası hakkında katı eleştiriler içermektedir. Ancak bazı durumlarda güzel tarihi referanslar kullanmıştır. Şöyle ki genelde o, meydana gelen olayları oldukça güzel

resmetmiştir. Ayrıca yazdıkları ile Avrupa'daki diğer Hristiyanları Haçlı seferleri için teşvik etmiştir (Shahan, 1907: 551).

Albert'in çalışmamızı ilgilendiren en önemli yönü, onun Haçlı seferlerine katılan Normanlar, özellikle de Robert Guiscard'ın oğlu Bohemond hakkında verdiği bilgilerdir. Onun eserinde Normanların İtalya'ya geliş maceraları hakkında bilgi bulunmamaktadır. Fakat, Birinci Haçlı Seferi sonrasında Bohemond'un kutsal topraklarda edindiği başarılarından bahsetmektedir.

Bizans Kaynakları

John Skylitzes (XI. asır): Hayatı ve kendisi hakkında fazla bilgi bulunmayan Skylitzes, eseri *A Synopsis of Byzantine History*'yi Alexios Komnenos (1081-1118) devrinde yazmıştır. Eser, 811-1057 yılları arasındaki olayları kapsar. II. Basileios'un saltanatı hakkında geniş malumat veren eser, Bizans tarihçiliğinin en önemli eserlerinden birisidir. Skylitzes'in eserindeki amacı kendisinden önce yaşanmış olayları birleştirmek ve ahenkli hale getirmektir (Skylitzes, 2010: XII).

Skylitzes, eserini kaleme alırken iki tarihçi George Synkellos ve Theophanes'ten faydalanmıştır. I. Romanos (920-944) devrinin sonuna kadar eserine şekil veren isim Theophanes'tir. Daha sonraki kısım için de günümüze ulaşamayan kaynaklardan faydalanmıştır (Ostrogorsky, 2011: 198). Önsözünde kaynak olarak 14 eser adı verse de bu durum onun adını verdiği bütün kaynakları kullandığı anlamına gelmektedir ve ayrıca kullandığı kaynaklar üzerinde de kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır (Skylitzes, 2010: XVIII). Ayrıca onun eserinde kronolojik ve topografik hatalara da rastlanılmaktadır (İnan, 2010: XIV).

Skylitzes, eserinde sadece Bizans hakkında bilgi vermez. Onun eseri Bizans'ı çevreleyen büyük coğrafya hakkında da malumat içerir. Bunların arasında Franklar olarak bahsettiği Normanlar da vardır, ki onun eserini çalışmamızda kullanmamızın en büyük sebebi budur. Skylitzes, Normanlar ile Bizans kuvvetleri arasında cereyan eden gerek paralı askerlik döneminden ve gerekse de savaşlardan bahsetmektedir. Ayrıca o, Normanların Sicilya'da Bizans komutası altında sefere çıkmalarından, Apulia ve Calabria'daki Bizans-Norman savaşlarından bahsetmektedir. Çalışmamızda Skylitzes'in eserinin 2010 yılında John Wortley tarafından hazırlanan *A Synopsis of Byzantine History 811-1057* adlı İngilizce çevirisini kullandık.

Anna Komnena (1083-1153): Bizans tarih ve edebiyatının en önemli isimlerinden biri olan Anna Komnena, 1083 yılında imparator Alexios Komnenos'un kızı olarak dünyaya gelmiştir. Anna, genç yaşlarında sürgündeki imparator Mikhail Dukas'ın oğlu Konstantinos ile nişanlandırılmıştır. Ancak Anna'nın imparatorluk tahtını ele geçirme umutları 1097 yılı dolaylarında Konstantinos'un ölümü ile suya düşmüştür. 1118 yılında babası Alexios'un ölümünün ardından 1143 yılına kadar sürgüne gönderilmiştir. Anna, eseri *Alexiad*'ı muhtemelen eşinin ölümünün ardından 1137 yılında kaleme almaya başlamış ve 1148 yılında bitirmiştir (İnan, 2010: XIX).

Anna, imparatorun kızı olduğu için siyasi olaylara bizzat tanık olma fırsatını yakalamıştır. Anna, eski eşi Konstantinos'in ölümünden sonra Nicephoros Bryennios ile evlenmişti. Bryennios da imparatoriçe Irene'nin isteği ile Alexios'un hayatını anlatan bir eser kaleme almaktaydı. Ancak, Bryennios'un ölümünden sonra onun yarım bıraktığı işi Anna devam ettirmiş ve eşinin yazdıklarını kendi eseri olan *Alexiad*'ın ilk iki kitabında özetlemiştir.

Anna'nın devlet içerisinde önemli yerlere gelmiş kişiler ile de yakından ilişkileri vardı. Örneğin Robert Guiscard'a gönderilen elçilerden Bari Piskoposu, bunların arasındaydı. Ayrıca o, olayları anlatırken görgü tanıklarının ifadelerine de yer vermiş bazı durumlarda anlattığı olayların görgü tanığı bizzat kendisi olmuştur. Aynı zamanda Apulialı William'ın eserini de kendisine kaynak olarak kullanmıştır. Ayrıca Durazzo seferi hakkında yazdıkları William'ın yazdıklarının neredeyse aynısıdır. Graham Loud'a göre Anna'nın William'ın ulaştığı kaynaklara ulaşmasının imkânı yoktu ve zaten Anna Latince de bilmiyordu. Bu sebeple Anna, William'ın eserinin büyük kısmını kullanmıştır. Anna'nın diğer kaynakları ise savaşa katılan ve imparator tarafından yazmaları desteklenen savaş gazisi keşişlerdir. Bir diğer kaynağı ise Balkan seferinde Bizans'a yardım eden Venediklilerdir. Ayrıca o kraliyet ailesinden olduğu için resmi belgelere de kolaylıkla ulaşabilmekteydi.

Alexiad'in pek çok yerinde Anna, tarih ve yerleri hatırlayamadığı için ya da siyasi sebeplerden dolayı bazı bilgileri doğru olarak vermez. Örneğin Guiscard'ın oğlu Bohemond'un 1082 yılındaki Teselya çıkarmasından bahsederken Anna, buradan "Plabitz" olarak bahseder. Ayrıca onun eserinde kronolojik hatalar da bulunmaktadır. Örneğin Bohemond'un 1107 yılındaki Draç kuşatmasından ikinci kitabın sonunda

bahsederken aynı olay 13'üncü kitapta daha detaylı olarak verilmiştir. Anna'nın *Alexiad'ı*, Bizans'ın yeniden büyük bir devlet olarak ihyasını, Batı dünyasının ilk Haçlı seferinde Bizans ile temasını, Normanlar ve kuzeydoğunun step kavimleri ile yapılan mücadelelerini kapsayan devre hakkında bilgi vermektedir (Ostrogorsky, 1995: 325). Çalışmamızda karşılıklı metin tahlili yapma maksatlı olarak *Alexiad'*ın 1967 yılında Moynihan tarafından yapılan İngilizce tercümesi ile birlikte 1996 yılında Umar'ın yaptığı Türkçe tercümeyi birlikte kullandık.

Niketas Khoniátés (1155-1215/1216): “Acominatos” olarak da bilinen Khoniátés, Bizans asıllı kronik yazarıdır. Yazar, Denizli’de doğmuş ve 1155-1215/16 yılları arasında yaşamıştır. 21 kitaptan oluşan eseri 1118-1207 yılları arasındaki Bizans İmparatorluğu tarihini içermektedir (Choniátés, 1984: IX). Eser, süslü edebiyat tarzında yazılmıştır. Khoniates’in eseri olaylara bizzat şahit olunarak ya da birinci elden görgü tanıklarının anlattıklarına dayanılarak yazıldığı için oldukça değerli bir eserdir.

Niketas Khoniátés, Normanların ikinci Balkan seferi hakkında bazı bilgiler vermektedir. I. William’ın Selanik’i alması ve İstanbul üzerine yürümesi onun değindiği diğer Norman kaynaklı olaylardır. Heinrich’in Norman-Hauteville soyuna son verip Sicilya’da Hohenstaufen hanedanını başlatması onun değindiği Sicilya Norman tarihini ilgilendiren bir diğer olaydır. Çalışmamızda Khoniátés’in 1984 yılında B. S. Bacrach ve D. S. Bacrach tarafından *O City of Byzantium, Annals of Niketas Choniátés* adıyla yaptıkları çeviriyi ve 1995 yılında Fikret Işıltan tarafından yapılan *Historia (Ioannes ve Manuel Komnenos Devirleri)* adlı Türkçe çeviriyi kullandık.

Mikhael Attaleiates (1028-1085): Attaleiates’in Antalya’da doğmuş olabileceği düşünülmektedir. 1020-1030 yılları arasında doğdu ve İstanbul’da hukuk eğitimi gördü. Konstantinos Dukas (1059-1067) döneminde yargıçlığa atandı ve az sonra askeri yargıç oldu. Attaleiates, biri hukuk ve diğeri tarih alanında olmak üzere iki önemli eser bıraktı. *Ponema Nomikon* adlı hukuk eserinde hukukun gelişmesinden ve Roma hukukundan bahsetmektedir. Tarih alanındaki kitabı ise *Istoria* (Tarih) adlı eseridir (Attaleiates, 2008: 5).

Istoria, sistematik açısından tuhaf bir özellik taşımaktadır. Özgün el yazması metnin üçüncü sayfasındaki ithaf ve övgü bölümü bir başlık altına konmuş ise de bu bölüm

bitip yedinci sayfada asıl tarih anlatımının başlığı verildikten sonra yüzlerce sayfanın sistematiği, bölümlenişi ve ara başlığı hiç yoktur. Attaleiates'ın *Istoria*'sı 1034 yılı olayları ile anlatımına başlar, 1080 yılına kadar gerçekleşen gelişmeleri anlatır. Attaleiates'ın anlattıklarından birçoğu kendisinin yaşadığı, tanık olduğu olaylardır. Kitabının bu özelliği onun anlatımının güvenilirliğini arttırmaktadır. Ayrıca, Bilge Umar'ın (Attaleiates, 2008: 6) deyimiyile kendisinin yargıç kimliği, gözlem ve yargılarında tarafsız kalabilmesi konusunda ona bir gayret sağlayabilmiş olmalıdır.

Istoria, Normanların Sicilya'daki faaliyetleri ve Sicilya'daki Arap-Bizans mücadeleleri hakkında bilgiler vermektedir. Ayrıca, Guiscard'ın Bizans toprakları üzerine başlattığı Balkan seferi de Attaleiates'ın bahsettiği konular arasındadır. Çalışmamızda Attaleiates'ın eserinin Bilge Umar tarafından 2008 yılında yapılan *Tarih* adlı Türkçe çevirisini kullandık.

Ioannes Zonaras (XII. Asır): Zonaras'ın ailesi, doğduğu ve öldüğü yer konusunda hiçbir bilgi yoktur. Aleksios Komnenos, Ioannes Komnenos ve Manuel Komnenos'un egemenlik dönemlerinde yaşadığını yapıtımdan öğrenmekteyiz. Zonaras'ın *Tarihlerin Özeti* adlı eseri; Psellos, Attaleiates ve Anna Komnena'nın eserlerinin aksine, yazarın kendisinin tanık olduğu yahut onun yaşadığı dönemde geçmiş olayları anlatmaz. Tersine, ana dokuyu, daha önce yazılmış tarih yapıtlarının incelenmesi ve onlardan sağlanan bilginin özetlenmesiyle, evrenin Tevrat'ta anlatıldığı üzere yaratılmasından başlayarak Aleksios Komnenos'un egemenlik dönemi sonuna kadar olan bitenlerin anlatılması oluşturur. Bu nedenle de eseri *Tarihlerin Özeti* adını taşır (Zonaras, 2008: 5-6).

Tarihlerin Özeti'nin 18 kitabından ilk 12'si evrenin yaratılışından I. Konstantinos'un egemenliğine kadar olanları anlatır. *Tarihlerin Özeti*'nin Norman tarihi açısından önemi, Zonaras'ın Sicilya, Güney İtalya ve Balkanlarda meydana gelen Norman-Bizans mücadelelerine geniş yer vermiş olmasıdır. Çalışmamızda Zonaras'ın eserinin 2008 yılında Bilge Umar tarafında yapılmış *Tarihlerin Özeti (Kitap XVII-XVIII)* adlı Türkçe çevirisini kullandık.

Mikhail Psellos (1018-1078/1097): Bizans'ın en büyük hümanisti sıfatına layık olan çok yönlü filozof ve yazar Konstantinos Psellos, orta halli fakat saygıdeğer bir Lonca ailesinin ikinci çocuğu olarak 1018 yılında İstanbul'da doğmuştur. Küçük yaşta okula

başlamış ve iyi bir eğitim almış olan Psellos, okul yıllarında klasik ilim ve edebiyatla beslenmişti. Bizans tahtına V. Mikhail'in oturduğu 1041/42 yılında Psellos arkadaşı Konstantinos Leikhudes'in yardımıyla sekreterlik göreviyle saraya girmişti. Birkaç ay sonra Mikhail tahttan indirilip Konstantinos IX. Monomakhos (1042–1055) yeni imparator olunca Psellos da sarayın en nüfuzlu kişileri arasında yerini aldı. Ancak bu durum uzun sürmedi ve İmparator Monomakhos'un hükümeti yeniden yapılandırma reformları sırasında Psellos ve dostları muhalefet olarak gözden düştü. IX. Monomakhos'un ölümünden sonra imparatoriçe Theodora (1055-1056) ve ondan sonra tahta geçen VI. Mikhail (1056-1057) zamanında Psellos, sarayda yeniden itibarlı ve önemli mevkiine yükselmiştir. Bir sonraki imparator Isaakios Komnenos'un (1057-1059) tahta çıkışında etkin rol oynadığı için imparator tarafından mükâfatlandırılarak başbakan oldu. Isaakios Komnenos'un hükümdarlıktan çekilişinden sonra Dukas hanedanı (1059–1081) döneminde saraydaki etkinliği azalmıştır. Mikhail Psellos'un ölüm tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte onun 1078–1097 yılları arasında öldüğü söylenmektedir (Psellos, 1992: IX-XII).

Psellos'un *Khronographia* adlı tarihi eseri, II. Basileios'in 976'da tahta çıkışından VII. Mikhail'in tahtta bulunduğu 1077 yılına kadar Bizans'ın yüz yıllık tarihini kapsamaktadır. Mikhail Psellos eserine Leon Diakonos'un tarihinin bittiği yerden, yani imparator Ioannes'in (925-976) ölümünden başlar (İnan, 2010: XVI). Diğer Bizans kroniklerinde olduğu gibi Psellos da Sicilya, Güney İtalya ve Balkanlardaki Bizans-Norman mücadelesi hakkında faydalı bilgiler vermektedir. Ancak, Psellos'u diğerlerinden ayıran, onun olayları daha ayrıntılı şekilde vermesidir.

İslam Kaynakları

El-Belazuri (?-892/897): Ahmed b. Yahya el-Belâzurî'nin *Fütûhu'l-büldân* adlı eseri, İslâm fetihleri hakkında yazılmış olan ve zamanımıza ulaşabilen eserlerin en eskilerinden birisidir. el-Belâzurî'den sonraki neslin meşhur tarihçisi el-Mes'ûdî, "Ülkelerin fetihleri konusunda ondan daha güzelini bilmiyoruz" diyerek bu kitabın değerini takdir etmiştir. O, bilinen ve yaygın sened usulüne göre ravilerin isimlerini sıraladığı haberler yanında, ravilerin adlarını kaldırıp onların naklettikleri haberleri, "Ravilerin dediklerine göre" diye birleştirmek suretiyle de nakiller yapmıştır. Nitekim el-Belazurî, kitabına başlarken daha ilk cümlesinde, bu hususu şu sözleriyle açıkça belirtmiş bulunmaktadır: "Hadis, Siyer ve ülkelerin fetihleriyle uğraşan bilginlerden bir topluluk

bana haber verdi; ben de onların sözlerini bazen aynen naklettim veya kısalttım; bazen de bir kısmını diğeriyle karşılaştırarak bütünlemeye çalıştım” (Fayda, 1992: 392-393).

Fütuhü'l-Büldan, Hz. Muhammed'in Medine'ye hicreti ile başlamaktadır. Daha sonra Peygamber Efendimizin zamanında, Arap Yarımadası'nın çeşitli bölgelerinin İslam hâkimiyetine nasıl girdiği ele alınmaktadır. Hz. Peygamber'in bu alemde ayrılışından sonra ortaya çıkan *irtidad* (dinden dönme) hareketlerinin, Hz. Ebu Bekir'in halifeliği zamanında nasıl bastırıldığı yazıldıktan sonra, fetihlerin iki ayrı başkumandanlık altında gösterdiği gelişmeler anlatılmış bulunmaktadır. Suriye, başkumandanlığı altında fethedilen bölgeler: Suriye ve çevresi, Filistin, Anadolu'daki bazı şehirler, Mısır, Kuzey Afrika, Endülüs ve Akdeniz adalarıdır.

Fütuhü'l-Büldan, ilk İslam fetihleri hakkında bilgi vermesi ve özellikle de Sicilya yönünde yapılan ilk İslam akınları hakkında bilgi içermesinden dolayı çalışmamız için önemli bir İslam kaynağıdır. Çalışmamızda *Fütuhü'l-Büldan*'ın Mustafa Fayda tarafından 1986 yılında yapılan Türkçe çeviriyi kullandık.

İbni Cübeyr (1145-1217): Asıl adı Ebul Hüseyin Muhammed İbn Ahmed İbn Cübeyr El-Kinani olan Arap seyahatname yazarımız, rivayete göre ilk İslam fetihlerinden sonra İspanya'ya yerleşen bir aileden gelmektedir ve 1145 yılında Valensia'da dünyaya gelmiştir (Cübeyr, 2008: 9).

Arapça kaleme aldığı seyahatnamesi *Rihlet el-kinani* kendisinin yapmış olduğu üç seyahatin neticesinde ortaya çıkmıştır. Seyyahımız ilk seyahatini 1183 yılında gerçekleştirdiği hac ziyareti sırasında yapmış ve bu seyahatte İspanya'da Granada'dan yola çıkmış; Cidde, Mekke, Medine, Bağdat, Musul, Halep, Şam, Kudüs, Akka ve Sicilya'da Messina'yı ziyaret etmiş ve 1185 yılında Granada'ya geri dönmüştür. İbni Cübeyr 1189-1191 yılları arasında bir başka hac yolculuğuna daha çıkmıştır, fakat bu seyahat hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. 1217 yılında üçüncü ve son kez bir seyahat daha gerçekleştirmiş, fakat İskenderiye'den öteye gidememiş ve burada vefat etmiştir. Cübeyr'in yazdıkları bir noktada yazarın günlükleri durumundadır. Eserin incelenmesi sonucunda yazarın hatıralarını günlük olarak tuttuğu, ancak bazen ara vererek tekrar dönüşler yaptığı görülmektedir. Onun eseri fazla hacimli olmamakla birlikte kişiler üzerinde detaylı durması, uğradığı şehirlerdeki tarihi abidelerle ilgili geniş bilgiler vermesi

ve zamanının tarihi olaylarına ışık tutması açısından dikkat çekici bir eserdir. Cübeyr'in seyahatnamesi Kudüs Krallığı ve Selahaddin Eyyubi ile Haçlılar arasındaki çarpışmalarla ilgili olarak da enteresan bilgiler vermektedir. Elbette onun Haçlı seferleri ile ilgili verdiği bilgiler klasik batılı Haçlı seferleri yazarlarının anlattıklarından bariz şekilde farklılıklar arz etmektedir (Cübeyr, 2008: 10-11).

İbni Cübeyr'in çalışmamız açısından en büyük önemi, onun II. William (1166-1189) döneminde Sicilya Norman Krallığı'nın ulaştığı medeniyet seviyesinden bahsetmesi ve Sicilya'da yaşayan Müslümanlar hakkında ayrıntılı malumat vermesidir. Çalışmamızda Cübeyr'in seyahatnamesinin İsmail Güler tarafından yapılan tercümesinin 2008 yılında basılan ikinci baskısından faydalandık.

İbnü'l-Esir (1160-1233): Asıl adı İbnü'l-Esir Ebu'I-Hasan İzzeddin Ali b. Ebi'l-Kerem Muhammed eş-Şeybanî el-Cezerî olan İbnü'l-Esir 13 Mayıs 1160 tarihinde dünyaya gelmiştir. Babası ve kardeşleri ile birlikte Musul'a giderek burada Ebu'l-Fazl Abdullah b. Ahmed el-Hatîb et-Tûsî'den ders almıştır. Daha sonra Bağdat, Şam, Halep ve Kudüs'te çeşitli âlimlerden aldığı derslerine devam etti. Resmî vazife ile kısa süre için gittiği yerlerde tanınmış bir âlim bulduğu takdirde ondan ders almayı ihmal etmiyordu. Ömrünün son yıllarında Musul'da kalarak eserlerini kaleme aldı. İbnü'l-Esir 1232 tarihinde Musul'da vefat etti ve orada defnedildi.

İbnü'l-Esir İslâm tarihçileri içinde en çok eser yazanlar arasında yer almaktadır. Hemen bütün çalışmaları İslâm ve Türk tarihine tahsis etmiştir. Eserlerinin birincisi, es-Sem'ânî'nin meşhur *Kitâbu'l-ensâb*'ının muhtasarı olan *Kitabu'l-bâb fî terkibi'l-ensâb* adlı kitabıdır. İkincisi, sahabenin hal tercümelerini ihtiva eden *Usdu'l-gâbe fî ma'rifeti's-sahâbe*'dir. Musul Atabegleri'nin tarihi olan *Târîhu'd-devleti'l-Atabekîye* İbnü'l-Esir'in üçüncü eseridir. İbnü'l-Esir'in en önemli ve büyük eseri *el-Kâmil fî't-târîh* adlı umumî İslâm tarihidir.

İbnü'l-Esir'i ebedileştiren *el-Kâmil fî't-târîh* yaratılıştan 1230 yılının sonuna kadar cereyan eden olayları anlatır. El-Kâmil'in esas kaynağı, Taberi'nin *Târîhu'r-rusul ve'l-mülûk* adlı meşhur tarihidir. İbnü'l-Esir, Taberi'nin bu geniş hacimli eserini örnek almış ve aynı tarzda kendi tarihini yazmıştır. Yaratılıştan 914-915 yılına kadar olan kısmını Taberi'den almıştır. Ancak Taberi bir olayı anlatırken o olay hakkında toplayabildiği bütün

rivayetleri olduğu gibi eserine almıştır. İbnü'l-Esir, bu rivayetleri diğer kaynaklarla da karşılaştırarak tek bir rivayet halinde vermektedir. Diğer taraftan Taberi'nin bilgi vermediği olayları İbnü'l-Esir'in verdiği bilgiler sayesinde öğreniyoruz. Meselâ Taberi Kuzey Afrika ve Endülüs olayları hakkında tek kelime bile yazmamıştır. Taberi'nin bu eksikliğini İbnü'l-Esir sağlam bilgilerle telafi etmektedir.

İbni Haldun (1332-1406): 1332 yılında Tunus'ta doğup 1406 yılında Kahire'de ölen İbni Haldun ömrünün ilk 20 yılını İslam ilimlerini öğrenerek geçirdi. 1351 ve 1375 yılları arasında ise Tunus, Cezayir, Fas ve Endülüs gibi yerlerde kalarak buralarda idari ve siyasi görevler aldı. Bundan sonraki dönemde ise vaktini ilim yapmaya ayırarak *el-İber* gibi önemli eserleri meydana getirdi. Son olarak da kadılık ve müderrislik görevlerinde bulundu (İbn Haldun, 2007: 15).

İbni Haldun'un kısaca *el-İber* adlı eseri bir mukaddime ile birlikte yedi ciltten meydana gelmektedir. İbni Haldun eserini üç kitaba ayırmıştır; *Mukaddime*, esere giriş özelliği taşıırken geriye kalan kitaplar da tarih ile alakalıdır. İbni Haldun dört ciltten oluşan ikinci kitapta yaratılıştan, çeşitli kavim ve soylardan ve tarihi hadiselerden bahsetmiştir. İkinci kitabın ilk cildinin sonunda İslam tarihi ile ilgili bilgiler verirken diğer ciltleri tamamen İslam tarihine ayırmıştır (İbn Haldun, 2007: 80).

İbni Haldun eserinde takip edeceği usulü anlatmak için bir giriş, mukaddime, yazmış, fakat bu giriş yeni bir ilim kurma girişimi şeklinde gelişmiş ve *Mukaddime*, eserin aslı olan *el-İber*'i gölgede bırakmıştır (İbn Haldun, 2007: 78).

İbni Haldun, İslam medeniyetinin bir duraklama ve Batı medeniyetinin ise bir atılım yaşadığı asır olan XIV. Asırda yaşadı. Eseri *el-İber*'de o, İslam'ın gerilme ve Batı'nın da ilerleme nedenlerinden bahsetmiştir. Normanların Güney İtalya ve Sicilya'yı fethettiği asırlar olan XI ve XII. Asırlardan sonra yaşamış olmasına rağmen II. William'ın İslam alimlerine ve bilim adamlarına olan desteğinden ve Sicilya'daki İslam medeniyetinin durumundan bahsetmiştir.

Çalışmamızda İbni Haldun'un eserinin Süleyman Uludağ tarafından 2007 yılında yapılan iki ciltlik *Mukaddime* adlı Türkçe tercümesini kullandık. Bunun haricinde Zakir Kadiri Ugan'ın 1954 yılında hazırladığı *Mukaddime* adlı üç ciltlik ayrı bir Türkçe

tercümesi ile birlikte Turan Dursun'un 1977 yılında yaptığı tek cilt Türkçe *Mukaddime* çevirileri de bulunmaktadır.

Seyahatnameler

Benjamin of Tudela (1130-1173): Tudelalı Benjamin, XII. asırda Avrupa, Asya ve Afrika'yı gezen Yahudi asıllı seyyahdır. Hayatı hakkında neredeyse hiçbir şey bilinmeyen Benjamin'in bir İspanyol şehri olan Tudela'yı 1159-1163 yılları arasında terk ettiği ve 1172 yılında da seyahatini tamamlayarak buraya geri döndüğü bilinmektedir. Onun seyahatinin en önemli özelliği özellikle Yahudi toplumunun yaşadığı yerleri gezmiş olmasıdır. Sicilya ve Güney İtalya'da kayda değer bir Yahudi nüfus bulunduğu için seyahat yazarımız buralara da uğramış ve özellikle Norman yönetimi altındaki Yahudilerden bahsetmiş ve tıpkı Arap seyyah İbni Cübeyr gibi o da II. William'ın saltanatı altında Sicilya Norman Krallığı hakkında bilgiler vermiştir. Eseri *The Itinerary of Benjamin of Tudela: Travels in the Middle Ages* seyahatname olmasının yanında aynı zamanda coğrafya ve etnografya bakımından da önemli bilgiler içermektedir (Tudela, 1907: XII-XIII). Eser İbranice olarak kaleme alınmıştır. Özellikle Rönesans döneminde batılılar tarafından kullanılan eser önce Latinceye sonradan da İngilizceye çevrilmiştir. Seyahatnamenin çalışmamızda kullandığımız versiyonu ise 1907 yılında Marcus N. Adler tarafından İbranice aslından İngilizceye yapılan *The Itinerary of Benjamin of Tudela, Critical Text, Translation and Commentary* adlı çevirisidir.

Araştırma Eserleri

Araştırdığımız konu Avrupa ülkeleri başta olmak üzere Kuzey Amerika'da da geniş araştırma sahası bulmuş bir konudur. Çalışmamızı hazırlarken Norman İtalya'sı üzerinde Graham A. Loud, John J. Norwich, Edmund Curtis, Lynn T. White ve Charles H. Haskins gibi, bu konuda söz sahibi yazarların eserlerinden faydalandık. XI. ve XII. asırda İtalya tarihi denildiğinde akla gelen ilk isim hiç şüphesiz ki Graham A. Loud'dur. Kendisinin bahsi geçen dönemlerde İtalya ile alakalı siyasi olayların yanında sosyal ve ekonomik alanlarda da sayısız makalesi ve kitabı yayımlanmıştır. Çalışmamızda onun eserlerinden azami derecede faydalandık. Araştırdığımız konu Türkiye'de fazla akademik ilgi bulabilmiş bir konu değildir. Ancak bunun yanında, Zeynep İnan (2010), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde XI. asırda Bizans komutası altında Anadolu'da paralı askerlik yapan

bazı Norman şeflerini anlatmaktadır. Bununla birlikte Sevtap G. Karaca'nın (2012) Balkanlardaki Bizans-Norman mücadelesini irdelediği bir makalesi bulunmaktadır.

İtalya ve Sicilya'daki Norman askeri faaliyetleri geçtiğimiz asrın başında da araştırılmış bir konudur. Daha öncesinde ise, XVIII. asırda kaleme alınan Michele Amari'nin özellikle Sicilya'daki Müslümanlar üzerindeki 1843 tarihli eseri *Storia dei Musulmani di Sicilia*, günümüzde de hâlâ sıkça kullanılan bir eserdir. Müslüman Sicilya'sı üzerinde uzmanlaşan Amari'nin İtalyanca eserini ne yazık ki eser ne İngilizceye ne de Türkçeye çevrilmediği için kullanamadık. Ancak onun bu eserine başka eserler üzerinde yapılan referanslar üzerinden ulaşabilmiş bulunmaktayız. Bunun yanında Curtis (1912), Haskins (1915) ve White'nin (1938) eserleri de bir asır önce yazılmış olmalarına rağmen hâlâ canlılıklarını devam ettirmektedirler.

Geçtiğimiz asrın ortalarında konu ile alakalı eserler veren bir başka önemli yazar ise kendisine İngiltere'de *Sir* unvanı verilen John J. Norwich'tir ve onun konumuz ile alakalı kapsamlı eserleri bulunmaktadır. Konu üzerinde kapsamlı çalışmaları olan bir başka yazar ise Donald Matthew (1992), krallığın oluşum sürecini ve sonrasını güzel bir şekilde değerlendirmiştir. Konunun bir başka uzmanı David Abulafia (1977), Sicilya Norman Krallığı'nın ekonomik temelleri üzerinde durmaktadır. Alex Metcalfe'nin eserleri de (1999; 2001 ve 2002) başta Sicilya olmak üzere Normanların tarihini ayrıntılı bir şekilde incelemektedir. Hubert Houben'in (2002), Graham A. Loud tarafından Almanca'dan İngilizce'ye çevrilen eseri, konuyu genel manada ele alan bir başka eserdir. Gordon S. Brown'un (2003) Normanların Normandiya'dan gelip Sicilya kralları olana kadarki süreçlerini genel bir şekilde ele almaktadır. Bu saydığımız yazarların haricinde konu ile alakalı gerek doğrudan gerekse dolaylı olarak eserler veren Matthew Bennett (1983; 1989; 1993; 2001 ve 2003), David Crouch (2007), Charles Dalli (2006; 2007 ve 2008), Elizabeth van Houts (1995 ve 2000), Jeremy Johns (2002) ve Karla Mallette (2005) gibi önemli yazarların da eserleri bulunmaktadır.

Normanların gerek İngiltere ve gerekse İtalya'daki tarihleri üzerinde periodik olarak çıkmakta olan bazı akademik dergiler ve seriler bulunmaktadır ki bunların en önemlisi *Anglo Norman Studies*'tir (kıs. *ANS*). Bu güne kadar 30'un üzerinde yayın çıkaran *ANS*, her ne kadar İngiltere'deki Normanlar üzerine yoğunlaşmış olsa da içerisinde Normanların İtalya'daki tarihlerini ilgilendiren makaleler de bulunmaktadır. Bunun yazı

sıra *The New Cambridge Medieval History* (2006)'nın II, III, IV ve V.'inci ciltlerinde konuya ışık tutan önemli makaleler bulunmaktadır. Ayrıca *The Cambridge Medieval History* (1922), *The Cambridge History of Christianity* (2003), *The Cambridge History of Byzantion Empire* (2008) ve *The Society of Norman Italy* (2002) gibi eserlerde önemli çalışmalar bulunmaktadır.

Normanların Güney İtalya'daki tarihlerini yazarken dikkate almamız gereken en önemli hususlardan birisi hiç şüphesiz ki bölgede uzun süre varlığını kabul ettiren Bizans İmparatorluğu ve onun Normanlar ile girdiği mücadelelerdir. Bu başlık altında Avrupa'da çeşitli yazarlar tarafından sayısız kitap ve makale yayınlanmıştır. Çalışmamızda bu eserlerin önemlilerinden azami ölçüde faydalandık. Yukarıda bahsettiğimiz eserler özellikle Apulia ve Balkanlar'daki Bizans-Norman mücadelesinden bahsederlerken bunların yanında konu ile alakalı faydalı makaleler bulunmaktadır.

Konu ile alakalı Avrupa ve ABD üniversitelerinde hatırı sayılır derecede yüksek lisans ve doktora çalışmaları yapılmıştır. Bunların arasından çalışmamızı ilgilendiren tezlerden özellikle çalışmamızın şekillenmesi ve belli bir kronolojik sıraya koyulabilmesi için azami derecede faydalandık. Şunu da eklemek faydalı olacaktır ki araştırdığımız konu olan Normanların Güney İtalya ve Sicilya'yı fetihleri belirli bir kronoloji içerisinde ve bir komutan ya da yönetici tarafından gerçekleştirilen bir olay değildir. Aksine olay birbirinden bağımsız sayılabilecek derecede hareket eden iki liderin, Robert Guiscard ve Roger'in, Sicilya'yı ve Güney İtalya'yı fethetme teşebbüsleridir. Bu bağlamda bir lider Güney İtalya'yı tahakkümü altına almaya çalışırken bir diğeri ise Sicilya'da faaliyet göstermektedir. Dolayısıyla aynı zaman dilimi içerisinde iki bölgede iki kardeş tarafından askeri ve siyasi olaylar meydana gelmektedir. Bu iki ayrı faaliyetin ahenkli bir şekilde anlatımının yapılabilmesini özellikle yararlandığımız tezlere borçluyuz. Georgios Theotokis (2010a), Timothy Smit (2009a), Ayşe Devrim Atauz (2004), Samuel A. Bartlett (2008), Joshua C. Birk (2006), Ryan Bogoshian (2010), Sarah C. Davis-Secord (2007), James Deas D. J. Morton (2011) ve Hiroshi Takayama (1990) tezleri konu ile alakalı faydalı bilgiler içermektedirler.

GİRİŞ

Normanların ataları İskandinavyalı yağmacılar olan Vikinglerdir. “Viking” denildiği zaman akıllara onların Türkler, Araplar ya da Slavlar gibi ayrı bir millet oldukları düşüncesi gelebilir, ancak bu düşünce yanlış bir çıkarım olacaktır. Zira “Viking” adı belli bir ırkı temsil etmez. “Viking” adı, “Viking Çağı” dediğimiz dönemde İskandinavların katıldıkları yağma, fetih ve istila hareketlerine katılan denizcilere verilen genel bir addır.

“Viking” adı Avrupa, Asya ve Kuzey Atlantik'in geniş bir kısmında VIII. asırdan XI. asra kadar kaşifler, yağmacılar, tacirler ve korsanlar olarak ün yapmış olan Kuzeylileri, özellikle İskandinavları, adlandırmak için kullanılan bir addır. Kendi dönemlerinde “Norsemen” (Robinowitz ve Carr, 2001: 3) ya da “Northmen” (Davies, 2000: 230) olarak adlandırılan bu kuzey adamları, kendilerine has gemileri ile Doğu'da İstanbul (Haskins, 1915: 31) ve Rusya'da Volga Nehri'ne, batıda İzlanda, Grönland'a ve güneyde de Endülüs'e kadar seyahatler, baskınlar ve fetihler yapmışlardır (Brink, 2008: 4). Nehirler üzerinden baskın faaliyetlerini çok iyi düzenleyen Vikingler, Volga nehrini kullanarak Hazar Denizi'ne kadar ulaşmışlardır (Diakonoff ve Hosking, 1999: 83). *Viking Çağı* olarak adlandırılan bu devir; İskandinavya, Büyük Britanya, İzlanda ve Ortaçağ Avrupa tarihinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Normanlar; İspanya, Sicilya ve Suriye'de Müslümanlara karşı savaştılar, Papalığın ordusunu dağıttılar ve daha sonra Vatikan'ın vassaları haline geldiler. Bunun haricinde Normanlar Güney İtalya ve Sicilya'nın önemli güçlerinden olan Lombard ve Bizans tehlikesinin de üstesinden gelerek kendi krallıklarını kurdular. Norman genişlemesinin en önemli bölümü olan XI. asırda, Akdeniz dünyasının amansız maceracıları ve fatihleri konumuna yükseldiler. Daha sonradan da Sicilya'nın kralları oldular (Haskins, 1915: 192). Fetih hareketlerinin sonucunda Güney İtalya ve Sicilya'da Avrupa'da hâlâ merak konusu olan, güçlü ve iyi yönetilen karma bir topluluk ve yönetim meydana getirmeyi başararak Avrupa'nın ilk modern devletlerinden birisini kurdular (Bruckhardt, 2010: 31).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. VİKİNGLERDEN NORMANLARA

1.1 Viking Adı ve Menşei

“Viking” adının anlamı hakkında, özellikle İskandinav tarihçileri tarafından, sayısız açıklamalar yapılmıştır. Biz çalışmamızda bu açıklamaların en fazla kabul görenleri üzerinde duracağız. Nicholson’a (2004: 75) göre Eski Norveç dilinde dişil ad olan “Viking” adı, deniz aşırı seferi ya da deniz korsanlarını ifade etmektedir. Bu ad seferler ile o kadar çok ilişkilendirilmiştir ki Orta çağda sefere çıkmak anlamına gelen kelime “fera í viking” olarak kullanılmaya başlamıştır. Daha sonraki metinlerde örneğin İzlanda destanlarında “Viking'e gitmek-Sefere çıkmak” ibaresi “korsanlık ya da baskına gitmek” anlamında kullanılmıştır. İlgili bir başka eski Norveççe eril ad olan “Vikingr” adına *Skaldik Şiir*lerde¹ ve İskandinavya'da bulunan bazı dikili taşlar üzerinde rastlanmaktadır ve kelime kökenleri ne olursa olsun seferlere katılan kişileri ifade etmek için kullanılmıştır. Eski İngilizce'de Vikingler ile ilişkilendirilen kelimeler olan “wicing” ya da “widsith” adları ilk olarak *Anglo-Sakson şiir*lerinde² ortaya çıkmaktadır ve “korsan” ve “İskandinavyalı” adları ile eşanlamlıdır. Eski Norveç dilinde olduğu gibi İngilizce'de de bu ad bir grubu ya da bir kültürü genellemek ya da adlandırmak için kullanılmamıştır (Sawyer, 2003: 105; Downham, 2008: XV). Son araştırmalara göre “Viking” adının kullanımı, Kuzey Batı Avrupalı Germanik kavimlerin deniz seferlerine çıkmalarından öncesine dayanmaktadır ve ad, eski İskandinav deniz mesafe birimi olan ve muhtemelen bir günde kat edilen yolu gösteren “vika” adı ile açıklanmaktadır. Eski İskandinav dilinde dişil ad “viking”, “fara í viking” ifadesinde olduğu gibi, yelken öncesi çağda kürekçilerin yer değiştirerek yaptıkları deniz seyahatlerini karakterize etmek için kullanılmış olabilir. Eril “vikingr” adı da yine bu kürekçiler tarafından organize edilen deniz seferlerine katılanları tanımlıyor olabilir. Bu durumda “Viking” adı İskandinavların denizdeki

¹ *Skaldik Şiir*, Viking seferlerine katılan liderlerin anlatılıp övüldüğü bir İskandinav şiir türüdür.

² *Anglo-Sakson Şiiri*, VII. asırdan başlayarak 1066 yılında Normanların İngiltere’yi işgal etmelerine kadar devam eden süreçte eski İngilizce ile yazılan şiir ve edebiyet türüdür.

hakimiyetlerinden sonra İskandinavları tanımlamak için kullanılmıştır. Eski İskandinav dilindeki “vika”nın, eski İzlanda dilinde “vikja”, geri çekilmek, bir tarafa çevirmek, küreklere asılmak ve sağlamak anlamları da vardır ve arkasındaki ana fikir, yorulan kürekçiyi rahatlatmak için yerine dinlenmiş başka bir kürekçinin geçmesidir. Aynı zamanda “vika”, “haftanın yedi günü” anlamına da gelmektedir, iki durumda da gerçek mana, değişme ve deviri ya da nöbetleşe icra etmeyi karşılamaktadır (Downham, 2008: XV).

Vika mesafe ölçüsü biriminin Vikingler ile ilişkilendirilmesi 1980 yılı sonrasındaki yapılan araştırmalara dayanmaktadır. Geleneksel olarak kelime anlamı ile alakalı iki açıklama bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, *Vika*'nın eski İskandinav dilindeki koy ya da körfez anlamına gelen dişil ad “vik”ten geldiği yönündedir. Bu doğrultuda Vikingler kendilerine körfezlerde hem sığınacak hem ticari gemilere saldırabilecek ya da kara içlerine baskınlar yapabilecek sığınaklar arıyorlardı. İkincisi ise “Viking” adı Skagerrak³ denizinin Norveç kıyısındaki “Vik(in)” denen bölgesinden gelmekteydi. Bu durumda da Viking adı “bu bölgede yaşayan ve buradan başka bölgelere baskınlar ya da korsan faaliyetleri yapan halk” anlamına gelir. Bu iki açıklama oldukça problemlidir. İlk açıklama bütün denizcilerin koylar ve limanlar yaptığı gerçeği ile çelişkilidir ve Vikingleri bu denizcilerden ayrı tutmak doğru değildir. Kaynaklara göre Vikingler, adalarda kara ordularına karşı daha savunmalı olan adanın denize çıkıntılı kısımlarında kamplar kurmayı daha çok tercih etmişlerdir. İkinci açıklama ilkinde göre daha sorunludur. İlk olarak yukarıda bahsedilen “vik(in)”de yaşayan insanlar eski Norveç yazmalarında “vikingar” olarak değil “vikverir”, ya da “vik” sakinleri olarak geçmektedir. İkincisi, ne İskandinav ne de diğer Avrupa kaynakları Skagerrak denizinin Norveç kıyısında yaşayan Vikinglerden bahsetmez.

Modern İskandinav dillerinde “Viking” adı Viking seferlerine katılan insanları nitelendirmek için kullanılmaktadır (Holman, 2003: 277). “Viking” adı modern İngilizce'ye Vikinglerin barbar savaşçılar ya da soylu vahşiler olarak adlandırıldığı XVIII. asırda kazandırılmıştır. XX. asır boyunca terimin anlamı sadece İskandinavya'daki deniz istilacılarını değil aynı zamanda 700'lü yıllardan 1100'lü yıllara kadar İskandinavya'da yaşayan halkları adlandırarak genişlemiştir. Sıfat olarak kelime “Viking çağı, Viking

³ Skagerrak denizi, Norveç, İsveç ve Danimarka arasında yer alan bir denizdir.

kültürü, Viking sanatı, Viking dini ve Viking gemileri” gibi ifade, olgu ve eserleri adlandırmak için de kullanılmıştır (Heath ve McBride, 1995: 4; Holman, 2003: 278).

1.2 Avrupa’da Viking Çağı

Viking Çağı, erken VIII. asırdan XI. asra kadar Avrupa tarihinin özellikle Kuzey Avrupa ve İskandinavya'yı içeren bir bölümüdür. Bahsi geçen bu yüzyıllar arasında Kuzeyli Vikingler, ya da İskandinavlar, Avrupa'yı okyanuslarda ve nehirlerde ticaret ve savaşlarla keşfederek; İzlanda, Grönland, Newfoundland⁴ ve hatta Anadolu'ya kadar ulaşmışlardır (Robinowitz ve Carr, 2001: 2). Bir başka grup Viking de Volga nehri üzerinden Karadeniz'e kadar giderek baskınlar yapmışlardır (Collins, 1991: 335). Vikinglerin her türlü keşif, yağma ve fetih hareketleri yaptıkları bu döneme “Viking Çağı” adı verilmektedir (Bkz. EK 10).

Batı Avrupa ve Vikingler arasındaki ilişkiler ilk zamanlarda mevsimsel baskınlarla başladı. Viking baskınları zamanla değişip daha organize bir şekil aldı ve Vikingler; İngiltere, Fransa, İrlanda ve İskoçya'da istila ettikleri yerlerde yağmacı karakterlerinden sıyrılarak yerleşik yöneticiler şeklini aldılar (Wilson, 1976: 95; Davies, 2000: 235).

Vikingler, Kuzeydoğu İngiltere'de 866 yılından 954 yılına kadar Vikinglerin başkenti olarak bilinen Jorvik'te⁵ XI. asra kadar İngiltere'nin büyük bir kısmını denetim altında tuttular. Fransa'nın kuzeybatısında IX. asır boyunca varlıklarını sürdürdüler, daha sonra 911 yılında liderleri Rollo'nun Frank kralı III. Charles ile yaptığı barıştan sonra buraları Normandiya dukleri olarak yönettiler. Vikinglerin Avrupa'da varlıklarının en üst seviyeye çıktıkları dönem 1016-1035 yılları arasında Cnut (995-1035) zamanında gerçekleşti ve Cnut; İngiltere, Danimarka, Norveç ve İsveç'in kralı olmayı başardı (Holman, 2003: 67-69) (Bkz. EK 7).

Vikinglerin genişlemesinin sebepleri tam olarak bilinmemektedir. Vikinglerin neden baskınlar ve savaşlar ile genişlediklerinin sebepleri, Kuzey tarihinin başlıca tartışma konusunu oluşturmaktadır. İleride görüleceği üzere Lindisfarne'da başlayan “Viking Çağı”

⁴ Newfoundland, bugün Kanada'nın doğu sınırlarında olan bir adadır.

⁵ Jorvik, bugünkü İngiltere'deki York şehridir.

aynı zamanda Charlemagne'ın Saxon savaşları ya da diğerk bir adıyla Saxonya'daki Hristiyan-Pagan savaşlarına denk gelmektedir.

Kuzeyli toplumların hayatı tarıma ve diğerk toplumlarla yapılan ticarete dayanmaktadır. Bu nedenle Viking göç ve yağmalarının asıl sebebinin tarımsal nedenler oluşturmaktadır. Bu bağlamda tarihçiler, İskandinav halkının yarımada için oldukça kalabalık olduğunu (Sawyer, 2003: 106) ve herkese yetecek kadar tarım arazisinin olmadığını (Heath ve McBride, 1995: 4), tarım mamüllerinin halkı daha fazla besleyemediğini ileri sürmekte ve bu sebepten dolayı da Vikinglerin İskandinavya'yı terk ettiklerini belirtmektedirler (Brink, 2008: 4). Bu durum doğal olarak daha fazla toprak için yeni seferlere yol açmıştır. Bu dönem boyunca çeşitli krallıklara bölünmüş olan İngiltere, Galler ve İrlanda, iç karışıklıklarla boğuşuyor ve Vikingler için kolay bir hedef haline geliyorlardı. Crouch'a (2010: 1) göre de macera için duyulan saf açlık Viking baskınlarının bir başka nedenidir. Bir başka muhtemel sebep ise Norveç kralı I. Harald'ın⁶ kendi zamanında Norveç'i birleştirip Vikingleri toptan sürerek onlara gidecek başka yer bırakmamasıdır.

1.2.1 İngiltere'de Viking Çağı

Anglo-Sakson kroniklerine göre ilk Viking baskını Kuzey İngiltere'de 787 yılında bir grup erkek tarafından Dorset'te Portland adasına gerçekleşti. Burada Vikingler mallarının vergilerini ödemeleri için onlara eşlik eden kraliyet görevlisini öldürdüler (O'Donoghue, 2008: 85). Büyük Britanya adasında Viking Çağı'nın başlama tarihi olarak ise genellikle 793 yılı verilmektedir (Bkz. EK 6). Kaydedilen bir sonraki saldırı ise 6 Haziran 793'te İngiltere'nin doğu sahilindeki Lindisfarne adasındaki bir manastıra oldu (Keary, 1891: 142; Heath ve McBride, 1995: 3; Coupland, 1995: 192; O'Donoghue, 2008: 86; Sawyer, 2003: 105). Aynı zamanda bu olay tarihçiler tarafından Viking saldırılarının ve Viking Çağı'nın başlangıcı olarak gösterilmektedir. 835 yılında Sheppey, 836 yılında Carhampton ve 838 yılında Hingston Down saldırıya uğradı (Coupland, 1995: 192). Aynı grup 840 ve 841 yıllarının kış ayında yine baskın yaptı ve bu yıllarda sahil kesiminin büyük bir kısmını Vikingler tarafından denetim altına alındı (Minahan, 2000: 499). 865 yılında Ivarr, Halfdan ve Guthrum tarafından yönetilen Danimarkalı Vikinglerden oluşan

⁶ I. Harald, Harald Fairhair ve Harald Halfdansson olarak da bilinir. I. Harald, 872-930 yılları arasında Norveç'i yönetmiştir ve o bilinen ilk Norveç kralıdır.

büyük bir ordu, Güney Doğu İngiltere'deki Doğu Anglia'ya ulaştı (Brooks, 1979: 8; Sawyer, 2003: 111). Buradan da Northumbria'ya doğru ilerleyip sonradan bazılarının çiftçiler olarak yerleştiği York'u yağmaladı (Heath ve McBride, 1995: 11). Vikingleri kontluğu dışında tutmayı başaran Wessex'li Alfred hariç kargaşa içerisinde olan İngiliz krallıklarının birçoğu Vikinglere karşı koyamadılar (Herkel, 2006: 177). Alfred ve halefleri York'u geri alarak Vikingleri kendi sınırlarının dışında tutmayı başardılar ve 886'da Alfred ve Guthrum anlaşması iki taraf arasındaki sınırları belirledi (Heath ve McBride, 1995: 13).

865 yılında keşifler ve baskınlar İngiltere içlerine kadar ulaştı ve Thanet'te Kent şehri halkı ile para karşılığında barış anlaşması yapıldı. Ayrıca verilen bu para İngilizlerin Vikinglere verdikleri ilk haraç oldu. Daha sonra askeri faaliyetler hız kazanarak 865 yılında büyük bir Viking ordusu İngiltere'ye ulaştı. Kış ayında Doğu Anglia'ya ulaşan bu ordu yerli halk ile barış yaptı. Takip eden yıl aynı ordu Northumbria'ya ulaşır 1 Kasım'da başkent York'u fethetti. Burada yerel halk ile barış anlaşması yapıldı ve vassal bir kral seçilerek kış burada geçirildi (Keary, 1891: 161; Heath ve McBride, 1995: 11).

869 yılında Mercia üzerinden Doğu Anglia'ya ulaşan ordu buradan Thetford'a gelerek bölgenin tamamını fethedip yerel kral Edmund'u öldürdü (Keary, 1891: 377). 871 yılında Wessex'e gelen ordu burada birçok savaş yaptı. Bununla birlikte elde ettikleri başarılarla rağmen aynı yıl pek çok Vikingli kılıçtan geçirildi (Brooks, 1979: 4). Dahası, Wessexliler Vikinglerin dokuz kontunu ve bir de liderlerini öldürmelerine rağmen Vikingler ile barış anlaşması yaptılar. 872 yılında ordu Mercia'ya ulaştı ve Mercialılar Vikingler ile barış yaptılar. Yapılan anlaşma neticesinde Mercia kralı tahttan uzaklaştırılarak yerine bir başkası yerleştirildi. 873-874 yıllarında ise ordu Repton'a ulaştı ve Repton Vikingler için bir dönüm noktası oldu. Zira 874 yılında yukarıda başarılarından bahsedilen ordu burada dağıldı. Ordunun bir kısmı Halfdan liderliğinde İskoçya'ya ulaştı ve burada Northumbria'yı yağma edip ele geçirdi. 876 ya da 877 yılında Halfdan öldü. Repton'da kalan ve krallar Gudrum, Asketil ve Anund'un emirleri altındaki ordunun diğer kısmı 874 yılında Cambridge'e ulaştı (Heath ve McBride, 1995: 11).

Halfdan, ölmeden önce Repton'da kalan ordudan ayrı hareket ederken Gudrum, Asketil ve Anund'un emirleri altındaki ordu ise adadaki son bağımsız krallık olan Wessex'e ulaştı. Bunun akabinde kral Alfred bu güce karşı koyamayacağını anlayarak

onlarla barış yapmak zorunda kaldı. Alfred ile anlaşan ordu 875-876 yılında kış kamplarının bulunduğu Wareham'a oradan da ertesi yıl Exeter'e ulaştı. 877 yılının yaz ayında ise vassal kral atadıkları ve topraklarını paylaştırdıkları Mercia'ya ulaştı. Buna karşılık Alfred küçük bir toplulukla Athelney'e giderek kendini güçlendirerek ancak 878 yılının baharında bir ordu meydana getirmeyi başardı ve Edington'da Vikinglere karşı kesin bir zafer kazandı. Savaş sonrası yapılan barışın sonuçları olarak Vikingler Wessex'i terk etmeyi ve kralları Gudrum'u vaftiz ettirmeyi kabul ettiler (Johnson, 1896: 21). 30 adamı ile Hristiyan olup vaftiz edilen Gudrum'un vaftiz babası da Kral Alfred oldu. 880 yılında Doğu Anglia'ya ulaşan ordu buraya yerleşerek arazileri paylaştı. İngiltere içerisinde 15 yıl dolaşım dört krallıktan üçünü fetheden Vikingler kendilerine yerleşebilecek ve ekip biçecek yerler buldular. Ancak Gudrum'un Kral Alfred ile yaptığı anlaşmayı bozmasına rağmen ikisi arasında 886 yılı dolaylarında yeni bir anlaşma daha yapıldı. Bu anlaşmada Alfred ve Gudrum'un hakim oldukları topraklar belirlendi ve iki farklı etnik grup arasındaki kurallar barışçıl bir şekilde ortaya koyuldu (Heath ve McBride, 1995: 13).

1.2.2 İskoçya'da Viking Çağı

Kuzeylilerin İskoçlarla ilk temasları IX. asırdan öncelere dayanmaktadır, fakat bu akınların şekilleri ve sıklıkları bilinmemektedir. İskoçya'da 793 yılından sonra Viking baskınlarının olduğu sürekli olarak kaydedilmiştir. Vikingler İskoçya'ya ilk başlarda küçük gruplar halinde gelmeye başlamışlardır (P. Somerset-Fry ve F. Somerset-Fry, 1982: 43).

Viking Çağı'nda İskoçya ve çevresindeki adalar İskandinav yerleşimci ve fatihlerinin akınlarına maruz kalmıştır. Kuzeyli yerleşimciler iklim koşullarının İskandinavya'daki ile benzerlik göstermesi ve Viking merkezlerinin İngiltere ve İrlanda'ya olan yakınlıkları sebebiyle Shetland, Orkney takımadaları, Man adası, Batı adaları ve İskoçya'nın pek çok bölgesine geldiler ve yerli Kelt nüfus ile birlikte yaşadılar (Bkz. EK 9). İskoçya'da istila edilen ilk yer 793 yılında Lindisfarne'dir ve bunu sonraki yıl Iona ve Skye adası izlemiştir (P. Somerset-Fry ve F. Somerset-Fry, 1982: 44; Haywood, 1995: 76).

İskandinavlar İskoçya'ya Atlantik'in herhangi bir yerindeki İskandinavlar gibi, yerleşmek ve ana vatanlarındaki topraklara çok benzeyen bu topraklarda çiftçilik yapıp yaşamlarını sürdürmek için gelmişlerdir. 839 yılında Vikingler, İskoçya'da Pictler üzerine

bir taarruz açtı ve bu saldırı neticesinde kral Kenneth mac Alpin⁷ (834-858/59) bölgedeki İskoç halkı ile Pict halkını birleştirdi. Daha sonra Halfdan, önceki başlıkta da bahsettiğimiz gibi, Doğu İskoçya'ya saldırmak için büyük kuzeyli ordusundan ayrıldı. Orkney adaları merkezli Viking akıncıları Moray körfezine baskın yaparken, Güneybatı İskoçya Ólafr ve Augísl tarafından harap edildi ve 870 yılında Dumbarton kalesi kuşatıldı (Barrel, 2000: 7).

Vikinglere karşı alınan olumsuz neticelerden sonra durum İskoçlar için umutsuz görünürken kral Constantine mac Aed⁸ (900-943) Vikinglere karşı koyabilmenin yollarını bulan kişi oldu. Constantine kendi topraklarını korumak ve Vikingleri geri püskürtmek için evlilikler de dahil olmak üzere diplomasi araçlarını kullandı ve hatta topraklarını Vikinglerin güçsüzleştikleri güney bölgelerinde genişletmeyi de başardı. Bu süreç gerçekleşirken İskoçların etnik çeşitlilikleri ilk defa milli bir kimlik şeklinde oluşmaya başlamıştır. X. asrın ortalarına gelindiğinde İskoçya'daki Viking zaferleri azalmaya başladı. İskoçlar başarılı şekilde Vikinglerin yaz baskınlarını yok ettiler ve 896 yılının Noelinde Lona'da bir Viking baskını 15 rahibin ölümüyle sonuçlanınca, bir yıl sonra, Dalradia'nın adamları yabancı adaların kralı olarak bilinen Vikingli lider Godfrey mac Harald'dan intikamlarını almayı başardılar. Kuzeyde ise Moray körfezi adamları Orkney adalarından gelen akıncılara karşı koymaya devam etti. 1014 yılında Clontarf savaşında Viking kralı Hlodversson⁹ öldürüldü ve Kelt dünyasında Viking Çağı sona erdi.

1.2.3 İrlanda'da Viking Çağı

İrlanda ve İskoçya'ya ilk gelen Viking akıncılarının kökeni Norveç'e dayanmaktadır ve Vikinglerin İrlanda yönündeki ilk akınları VIII. asrın sonlarında görülmeye başlamıştır (Corráin, 2001: 17). Norveç kaynaklı bu Vikinglerin kaydedilmiş ilk baskını 795 yılında Rathlin adasının kıyısındaki Antrim denen kasabasında yakılan kilise ile gerçekleşti (Bkz. EK 8). 795-836 yılları arasındaki baskınlar birbirinden bağımsız botçu gruplar tarafından vur-kaç taktiği uygulanarak gerçekleştirilmekteydi. Bu saldırılara karşı koymak oldukça zor olsa da İrlandalılar, Vikingleri kimi zaman durdurmayı ve yenmeyi başardılar. 811 yılında Ulaid halkı Vikingli yağmacıları katletti ve ertesi yıl da Eóganacht

⁷ I. Kenneth, İskoçya'da yaşayan Kelt asıllı Pitclerin 841-843 ve 858-859 yılları arasındaki kralıdır. Ayrıca o İskoçya'yı neredeyse bütün Ortaçağ boyunca yönetecek hanedanın da kurucusudur.

⁸ II. Constantine, İskoçya Krallığı'nın bilinen ilk krallarındandır. Aynı zamanda Kuzey İngiltere'deki Alba Krallığı'nın da krallığını yapmıştır.

⁹ "Yiğit Sigurt" (Sigurt the Stout) olarak da bilinen Hlodversson, Orkney bölgesindeki Vikinglerin kralıdır.

Locha Léin kralı Vikingleri yendi (Corráin, 2001: 18). 823 yılında Vikingler neredeyse bütün kıyıları istila ettiler ve 824 yılında da Sceilg adası manastırına saldırdılar.

İskoçya'ya yapılan baskınlar 830 yılından itibaren en yoğun şeklini almaya başladı. 832 yılında Cianachta adasına yoğun baskın faaliyetleri yaşandı ve 836 yılında da Güney Brega ve Connacht adaları saldırıya uğradı. 837 yılında altı gemiden oluşan bir Viking filosu Boyne ve Liffey'de görüldü ve bunun hemen ardından da Shannon ve Erne'ye doğru yol alarak Lough Neagh'a bir filo gönderildi (Corráin, 2008: 429-430). Vikingler, 840-841 yılları arasında ilk kez Lough Neagh'ta kışı geçirdiler ve 841 yılında kuzey ve güney doğrultusunda saldırılarda kullanmak için Louth ve Dublin'de gemileri için üsler kurdular. 842 yılında Uí Néill kralı Máel Seachnail (?-862) Vikinglere saldırdı ve Turgesius olarak bilinen liderlerini yakalayarak onu Lough Owel'de boğdu (Corráin, 2001: 19). Bu noktadan sonra İrlandalı krallar Vikinglere karşı şiddetle savaşmaya ve karşı koymaya başladılar. Çünkü bölgeye yerleşen Vikingler artık hareketsiz oldukları için saldırılara açık konuma gelmişlerdi (Haywood, 1995: 72).

Máel Seachnail, Meath'da Vikingleri kovaladı ve onlardan 700'ünü öldürdü. Aynı zamanda Kildare'de Munster ve Leinster krallarının oluşturduğu ordu büyük bir Viking gücünü bozguna uğrattı. York'taki yeni kurulan Viking yerleşkesi yok edildi ve 849 yılında Dublin'deki bir başka İskandinav yerleşkesi de tahrip edildi. 849 ve 852 yılları arasında Danimarka'dan yeni bir Viking dalgası İrlanda kıyılarına ulaştı ve akabinde yeni gelenler ve eski yerleşimci Vikingler arasında pek çok savaş gerçekleşti. Vikingli lider Olaf¹⁰ 853 yılında Ivar¹¹ ile birlikte Dublin'e ulaştılar. Vikingler 896 yılında Waterford'da Osraige kralına saldırdılar, fakat burada katledildiler. 887 yılında Limerickli Vikingler Connacht yöresi halkı tarafından katlediler. 892 yılında da Waterford, Wexford ve St. Mullinsli'de Vikingler yenilgiye uğratıldılar. (Corráin, 2001: 19-22). 896 yılında ise 6 adet gemi Wight Ada'sını istila etti (Smyth, 1999: 4). 902 yılında Brega ve Leinster kralları İskandinavlara karşı yeniden birleşerek onları Dublin'de yenip, yerleşim yerlerini yok ederek onları İrlanda'dan sürdüler. Bu dönemde İrlandalılar ve İskandinavlar arasında büyük bir kültürel asimilasyon yaşandı. Bunu takip eden zamanlarda da İrlanda'daki Vikingli yerleşimciler Hristiyanlığa geçmeye başladılar. Ancak, Vikinglere karşı alınan bu başarılar İrlanda

¹⁰ "Beyaz Olaf" olarak bilinen Olaf 853 yılında Dublin'in Vikingli kralıdır.

¹¹ İvar, "Kemiksiz İvar ve Ragnarsson" olarak da bilinen ve yaptığı savaşlarda aynı zamanda vahşi savaşçı ünvanını alan Vikingli liderdir. Dublin'i Beyaz Olaf ile beraber yönetmişlerdir.

üzerine olan baskınların önünü kesmeyi başaramadı (Corrain, 1999: 338; Larsen ve Hansen, 2001: 121).

İrlanda 914 yılında bu sefer daha kalıcı ve önceden İngiltere'ye yerleşmiş olan Vikinglerin saldırılarıyla yüzleşmek zorunda kaldı. 914 yılında gelen büyük bir filonun ardından 915 yılında Munster geniş ölçüde tahrip edildi ve buranın yardımına gelen Tara kralı da Vikingler tarafından mağlup edildi. Leinster kralı Leixlip'te Sitric önderliğindeki Viking ordusuna yenildi ve öldürüldü. Tara kralı da 919 yılında öldürülenler arasındaydı. Sonraki 20 yıl boyunca Dublin'deki Vikingli krallar hakimiyetlerini York'a kadar genişletmeye çalıştılar. İrlandalılar daha sonra Vikinglere karşı saldırılar düzenlemeye başladı. 936 yılında Dublin, Tara kralı tarafından yakıldı ve 944 yılında da yağma edildi. Bu durum da Dublin'in konumunun ve gücünün önemli ölçüde kaybolmasına sebep oldu. Dönemin İrlanda'sının en büyük krallarından birisi Clare kontluğunun kralı Brian idi ve o Munsterli Vikingleri bir defasında mağlup etmişti. Onun en büyük rakibi de 980 yılında Dublin'de Vikingleri yenen Tara kralı Máel Sechnaill (980-1002/1014-1022) idi. Brian 984 yılında İskandinavlar ile ittifak yapıp, Waterfordlu Vikingler denizden Leinster'e saldırırken o da karadan yardım etti. 977 yılında iki lider Brian'ın kral olacağı ve Máel Sechnaill'in de İrlanda'nın güney topraklarının kralı olacağı yönünde bir anlaşma yaptılar. 998 yılında da iki lider birleşerek Dublin'deki kuzeylilere saldırdılar. Ancak, sonraki yıl Dublin'deki Vikingler, Brian tarafından yenilgiye uğratıldılar. Brian, 1000 yılının Ocak ve Şubat ayını Dublin'de geçirdi. Şehri yağmalayarak kalesini yıktı ve Viking lideri Sitric'i sürdürdü. Nihayetinde Brian, kendisini bütün İrlanda'nın kralı ilan etti ve Máel Sechnaill de buna boyun eğdi (Jaski, 2005: 46-47).

Leinster kralı 1012 yılında Dublinli İskandinavların yardımı ile Brian'a karşı isyan ettiyse de Máel Sechnaill'den yardım alan Brian Dublin'i gelecek yeni yardımları engellemek için abluka altına aldı. Daha sonra Dublin'deki Vikingler Man Adası'na giderek buradaki liderleri Brodar ve Ospak'ı kendilerine destek vermeleri için ikna ettiler. Brian ve Máel Sechnaill Dublin'e doğru ilerledilerse de iki lider arasında bir anlaşmazlık baş gösterdi ve Máel Sechnaill çıkacak savaşta yer almadı. 1014 yılındaki uzun Clontarf savaşından sonra Brian'ın öldürülmesine rağmen ordusu Vikingler karşısında büyük bir zafer kazandı ve İrlanda'daki Viking çağına son verdi (Haywood, 1995: 74; Steffanson, 2003: 204-205).

1.2.4 Viking Çağı'nın Sonu

Vikingler baskın, yağma ve istila faaliyetlerinin bir neticesi olarak yaklaşık 300 yıl boyunca Avrupa'da korku ve bu korkudan kaynaklanan saygı ile algılanmışlardır. Onlar, tek bir lider altında birleşmeseler de, kendilerine has gemileri ile Atlantik'i ilk kez geçmeyi başarmışlar, Amerika'ya yerleşen ilk Avrupalılar olmuşlardır. Doğu Avrupa ve Hazar denizine kadar fetih ve yağmalar yapmışlardır. Vikingler cesur ve sert savaşçılar, yetenekli tüccar, kaşif ve gemi yapımcılarıydılar. Bütün bu olumlu özelliklere rağmen güçleri zamanla zayıflamıştır. Tabiidir ki bu son, kendiliğinden oluşmamış belli başlı nedenlerden kaynaklanmıştır. Viking gerilemesinin en önemli sebebi olarak, diğer bütün devletlerde olduğu gibi, askeri başarıların azalması gösterilmektedir. Nasıl ki 793 yılındaki Lindisfarne'ye yapılan ilk Viking saldırısı Viking Çağı'nın başlangıcı olarak gösterilirken 1066 yılındaki Hastings savaşında Vikinglerin lideri Harald Hardrada'nın İngiltere'yi başarısız fethetme girişimi ve sonunda da öldürülmesi Viking çağının sonunu temsil eder.

Harald Hardrada'nın ölümünden yarım yüzyıl önce Vikingler savaş alanlarında aldıkları yenilgilerle sona doğru gittiklerinin belirtilerini gösterdiler. 878 yılında Wessex hariç İngiltere'nin tamamı ele geçirilmişti. Wessex kralı Alfred, Edington savaşında Vikingleri yense de onları adanın tamamından süremeyeceğini anladı. Bunun sonucunda Vikingler ile anlaşma yapıp onların İngiltere'de yaşamalarına izin verildi. Bu anlaşmaya rağmen "Danelaw" denen Vikinglerin yaşadığı bu bölgelerin ömrü uzun olmadı ve 954 yılında Alfred'in Anglo-Saxon halefleri İngiltere'yi geri kazandılar (Richards, 2005: 82-83).

Vikinglerin Hristiyanlığı kabulleri de Viking gerilemesinin önemli bir nedenini oluşturmaktadır. Normandiya, İngiltere ve civar adalara yerleşen kuzeyliler, Hristiyan oldukları için zamanla yerel halk arasında eriyerek asimile oldular. Vikinglerin İsveç, Norveç ve Danimarka'da kurdukları krallıklar bile diğer Avrupa Hristiyan krallıklarından farksız hale geldi. Viking çağının başlangıcında paganizme inanan İskandinavya'da yaşayan kuzeyliler hariç, Avrupa'da hakim din Hristiyanlıktı. Daha çok Hristiyanlar üzerine seferler yapan Vikingler dolayısıyla da bu dinden etkilendiler. İskandinavya'da yaşayanlar rahipleri ve misyonerleri ziyaret etmeye başlayarak Hristiyan tanrısının gücünü kabullendiler. Zamanla da bu Pagan İskandinavlar, Hristiyanlığı kabul etmeye başladılar.

Böylece eski dinleri yok olmaya yüz tuttu (Sawyer, 1982: 135-136). Hristiyanlığın İskandinavlar arasında yayılması Viking gücünün zayıflamasına sebep olmuş ve artık İskandinavlar savaşmaya büyük önem veren eski dinlerinin gereklerini yapmamaya başlamışlardır. Eski dinlerinde savaş esnasında ölmek onlara bahşedilen en büyük onur olarak algılanmaktaydı. Buna karşılık, Hristiyanlık ise onlara daha barışçıl bir yol izlemeyi öğütlemiştir. Hristiyanlığa geçiş Vikinglerin yağmacı karakterlerinin yok olmasına ve ticarete yönelmelerine yol açmıştır. Sonuç olarak da İskandinavlar savaşçı ve yağmacı özelliklerini kaybederek Hristiyan Avrupa'nın bir parçası olmuşlardır.

1.3 Kuzey Fransa'da Vikingler ve Yeni Viking Kimliği: Normanlar

IX. ve X. asırlardaki Vikinglerin Avrupa yönündeki baskın ve istilaları Avrupa'nın bir çok yerinde İskandinav yerleşim yerlerinin kurulmasına vesile oldu. Bu bölgelerden birisi Fransa'nın kuzeyindeki bu gün "Normandiya" olarak bilinen bölgedir. Bu bölge kelimenin tam anlamıyla "kuzeylilerin toprakları" anlamına gelmektedir. Bu topraklar güç kullanılarak alınmış olsa da İskandinav kolonileri, daha sonradan Frank krallığının bir parçası oldular ve yağmacı Viking liderleri, dükler halini alıp yerel yöneticiler arasına girdiler. Zaman geçip dükalık genişleyince ve Vikingler daha az Viking daha fazla Frank haline gelince, yaşama biçimleri de doğal olarak değişti ve bu gün "Normanlar" olarak adlandırdığımız şekline aldı.

1.3.1 Normanlar Kimlerdir, Norman ve Frank Ayrımı

Günümüzün Norman tarihi ile ilgili en büyük yanlışlarından biri Normanların Fransız olduğu yönündedir. Bu durum genel itibari ile doğru değildir. Kuzeyli Vikinglerin deniz seferlerine katılan İskandinav halkları olduğunu belirtmiştik. Normanlar ise Kuzey Fransa'ya yerleşen İskandinav kökenli Vikinglerdir ve bu topraklarda, özellikle Hristiyanlaşmanın da etkisiyle, eski kimliklerini kaybederek daha sonra "Norman" diye adlandırılan halk şekline almışlardır. IX. asrın sonlarına doğru Kuzey Avrupalı Viking akıncıları düzenli olarak Frank İmparatorluğu'nun sahil şeridi boyunca bazen ticaret yolu ile bazen de baskınlar ile toplayıcılık yapıyorlardı. Vikingler, bu baskınlar sırasında Seine nehrine kadar yelken açarak ve Paris'i yağmalayarak daha da güçlendiler (Bates, 1994: 26; Collins, 1991: 320). Franklar ile bu bahsedilerin döneminde etkileşime giren Vikingler,

Frankların kültüründen etkilenecek kendi kültür ve medeniyetlerinden uzaklaşarak ve Hristiyanlığı kabul ederek asimile olup Frank toplumu içerisine girmişlerdir. Franklar ile Vikingler, yeni kimlikleri ile Normanlar, aynı etnik kökenden gelmemektedirler. Salian ve Ripurian olarak ikiye ayrılan Franklar VI. Asrın ilk yarısında Ren nehrini geçmişler ve aynı asrın sonunda da Galya'ya yerleşmişlerdir (Genç, 2013: 24-25). Bununla birlikte İskandinavya'dan gelen bütün yağmacı topluluklara kökenleri ne olursa olsun Normanni yani Normanlar adını veren de Franklardır. Bu isim Frank kıyılarını işgal eden bütün İskandinavlar için kullanılarak genişlemiştir (Webber, 2005: 40-41).

Franklar yağmacı İskandinav topluluklara Norman adını verirken Bizans ve İslam kaynakları ise Normanları genelde Franklar olarak zikredilmişlerdir. Bizans kaynaklarında Normanlardan Frank olarak bahsedilmesini Shepard, tesadüf olarak değerlendirmekte ve Normanların paralı askerler olarak Basileios'un ordusuna katılmaları ile Frank toplumu içerisinde görülmeye başlamalarının aynı dönemde olduğunu belirtmektedir (Shepard 1993'ten aktaran: İnan, 2010: 4). Başta İbnü'l-Esir olmak üzere pek çok İslam kaynağı da Normanlardan Franklar olarak bahsetmektedir. Zira dönemim İslam kaynaklarında İslam dünyasına saldırılarda bulunan ya da etkileşim içerisinde bulunan pek çok Avrupalı kavim ya da topluluk Frank olarak anılmaktaydı. Türkçeye "Frenk" Arapçaya da "Efrenc" olarak giren kelime, İslam dünyasında Katolik ve Protestan mezheplerine mensup Avrupalı Hristiyanları tanımlamak için kullanılmıştır. Fakat, Katolik İspanyollar ile Ortodokslar bu kavramın dışında tutulmuştur (Demirkent, 1996: 173).

X. asrın başlangıcında Fransa kralı III. Charles (893-922), Vikinglerin kendi topraklarına olan saldırılarını durdurmak umuduyla Kuzey Fransa'da bazı toprakları Viking şefi Rollo'ya verdi. Bu topraklar kuzeylilerin toprağı anlamına gelen "Normandiya-Northmannia" adını aldı ve daha sonra "Normandiya" olarak kısaltıldı. Daha sonra Vikingler, Fransızlar ile evlilikler yapıp, daha da önemlisi Hristiyan olarak 1000 yılları dolaylarında Vikingli paganlar olmaktan çıkıp Frank dilini konuşan Hristiyanlar halini aldılar. İşte Kuzey Fransa'ya yerleşen bu topluluklar zamanla güçlenip Frank Krallığı'nın baş düşmanları haline geldiler. Dahası onlar akrabalık bağlarını bahane ederek İngiltere tahtına göz koydular ve 1066 yılında İngiltere'yi fethettiler. Kuzeyden gelen yeni göçler sayesinde sayıları hızla artarken bu durum onların toprak yetersizliği ve miras kavgaları gibi sorunlarla yüzleşmelerine sebep oldu. Bu sorunlardan kaynaklanan mücadeleler

neticesinde bazı Norman maceraperestleri kendilerine yeni fırsatlar bulmak amacıyla önceden zenginliği hakkında çok şeyler duydukları İtalya'nın yolunu tuttular. Onların bu hareketleri de zamanla Güney İtalya ve Sicilya'nın fethedilmesiyle sonuçlandı. Rollo ve maiyetinin Normandiya'da meydana getirdikleri siyasi oluşum XI. ve XII. asırda Avrupa tarihinin şekillenmesinde önemli derecede etkili oldu.

1.4 Normandiya'da ilk Viking Yerleşimleri ve Normandiya Norman Düklüğü'nün Kuruluşu

Erken X. asırda bir grup Viking, Fransa'nın kuzeybatısında Seine Nehri dolaylarına yerleşerek Norman Düklüğü'nün kurulmasına ilk olarak ön ayak olmuşlardı. David Bates'e (1994: 26) göre bu Vikinglerin Fransa topraklarına tam olarak ne zaman geldikleri bilinmemektedir. "Viking" adı, Ortaçağ Avrupa'sında yaygın kullanılan bir terim değildi, bunun yerine Franklar onları İskandinavya'dan gelen kuzeyliler, Northmen-Northmanni olarak adlandırmışlardır. Bu ad aynı zamanda Avrupalılar arasında korku ve güvensizlik uyandıran bir ad olmuştur. Kuzeyliler onlar için kısaca kiliseleri yağmalayan, köyleri yakan ve Hristiyanları köleler olarak alan korkulacak insanlardı. Sonraları bu grup geldikleri bu bölgeyi kendi vatanları yapmaya karar vermişlerdir. Normanlar, komşuları tarafından düşmanca tanımlanmalarına rağmen zamanla neredeyse her alanda Frank tarzını benimsediler. Örneğin, Frankların dinini kabul etmişler, onların dilini öğrenip konuşarak onlardan kız alıp evlenmişlerdir. Bu asimilasyon süreci boyunca Normandiya zamanla giderek yeni bir prenslik olarak anılmaya başlamış ve zamanla da kuzeyli Vikingler "Normanlar" adını almışlardır (Brown, 2003: 16; Jotischky ve Hull, 2005: 46).

Bu bağlamda Fransa'ya gelen Normanların ilk lideri Rollo (846-931), 911 yılında Saint-Clair-sur-Epte'de Frank kralı III. Charles ile buluştu (Crouch, 2010: 4; English, 2005: 524). Burada Charles, topraklarını işgal eden Rollo ve maiyeti ile saldırılarını durdurmak amacıyla bir anlaşma yaptı ve kızı Gisla'yı Epte nehrine kadar olan topraklar ile birlikte, Bretenya de dahil, Rollo'ya verdi. Normandiya'daki Normanların tarihini yazan dönemin kroniği Wace (2004: 9), Charles ve Rollo arasındaki anlaşmayı şöyle anlatır:

O [Rollo] Fransızlara karşı çok fazla savaş yaptı ve onlara o kadar çok korku aşıladı ki zamanla [Fransızlar] ona barış ve sevgi beslemeye başladılar. Onu içtenlikle seven kral [Charles] ona büyük saygı gösterdi ve ona kızı Gisla ile birlikte bütün Normandiya'yı verdi.

Rou [Rollo] oldukça soylu ve yiğit birisiydi, pek çok komşusu onu lordları olarak kabul ettiler ve o Normandiya'yı tam güç ile otuz yıl boyunca yönetti.

Geoffrey Malaterra ise dönemin kralını II. Louis (877-879) olarak vermekte ve ne Gisla'dan ne de Rollo'ya verilen toprakların tam olarak neresi olduğundan bahsetmemektedir. Malaterra (2005: 51), olayı şöyle yazmaktadır:

Fransa topraklarını o zamanlarda yöneten II. Louis [aşlında III. Charles] topraklarının istilacılar tarafından zaptedildiğini duyunca ilk başta çok sinirlendi. Daha sonra bir ordu hazırladı ve topraklarındaki düşmanları def etmeleri için onlara emir verdi. Fakat düşmana karşı kayıplar vermek istemeyen kral lordları ile birlikte bir toplantı yaptı ve kendisine sadakati ve hizmetleri karşılığında Rollo'ya istila ettiği toprakların pek çoğunu verdi.

Malmesbury'de (1847: 105) ise olay daha kısa anlatılmaktadır ve sadece Charles'ın William'a kızı Gisla ile birlikte Normandiya'yı verdiğini yazmaktadır. Yapılan anlaşmanın karşılığında da Rollo, Franklar üzerine olan saldırılarına bir son verip vaftiz olmayı kabul ederek krala bağlılık yemini etti (Coupland, 1995: 201; Potts, 2003: 20). Bu olayın akabinde Normandiya Norman Düklüğü kuruldu ve Rollo da Normandiya'daki Normanların ilk lideri oldu.

X. asırda Normandiya'nın etnik yapısı çeşitlilik göstermektedir (Abrams, 2003: 44). Bir asır öncesinde Karolenj İmparatorluğu'nun çöküşü ile birlikte X. asır Batı Avrupa'sı karışık bir döneme girdi. Frank krallığında kraliyet yönetimi zayıftı ve ülke yerel prenslikler ile yamalı bir bohçayı andırıyordu. Yerel kumandanlar birbirleri ile kıyasıya mücadele içerisindeydiler ve kendi topraklarını ve güçlerini arttırmanın peşindeydiler. Teknik olarak kralın bütün yöredeki feodal lordlar üzerinde otoritesi olsa da bu ilişkinin önemi oldukça azdı (State, 2010: 55). Kral sıklıkla acımasız toprak ve güç kazanımı mücadelesinde başta görünen katılımcı oluyordu. Bu şartlar altında Vikingler, Frank krallığı içerisindeki bu istikrarsızlığı kendileri için bir fırsat olarak değerlendirdiler ve yaptıkları baskınlarla merkezi otoritenin yıkılmasına sebep oldular.

Bu bağlamda Charles'ın Rollo ve takipçilerine verdiği topraklar onlar için birer imtiyaz olmuştur. Vikingler zaten Paris'in kuzeybatısındaki Seine Nehri yöresini istila etmişlerdi ve Charles, krallığındaki karışıklıklar sebebiyle onları durdurabilecek bir konumda değildi. Paris'e kadar gelen Vikingler buralarda yağma faaliyetleriyle bol miktarda gümüş madeni elde ettiler (Collins, 1991: 320). 853 yılında Seine yöresine ulaşan

Vikingler, bir kısım haraç topladıktan sonra yöreyi terk ettiler. Daha sonra gelen grup ise burada 862 yılına kadar kaldı. Loire bölgesine gelen Vikingler ise Frank kralı I. Charles'ın (840-877) mücadelecî tavrı karşısında burada fazla tutunamadılar (Coupland, 1995: 194). Her ne kadar bazı din adamları paganlar ile yapılan ittifaklara karşı olsalar da Frank lordları Vikingleri diğer Vikinglere karşı bir kalkan olarak kullanmada ya da onları komşu düşmanlarına karşı olan savaşlarında askere alma konusunda istekli davrandılar. Fakat, Hristiyanlar ve paganlar arasındaki bu ittifaklar nadiren iyi sonuçlarla bitmiştir.

Vikinglerin Seine ve Scheldt nehirleri boyunca olan yerleşimlerine ek olarak Loire şehrinde hak iddia eden bir grup Viking daha vardı ve Neustriyalı Robert 921 yılında Nantes şehrini onlara vermek zorunda kalmıştı. Wace'a (2004: 228) göre Nantes'a yerleşen bu Vikingler buradan İspanya'ya kadar seferler de yaptılar. Weland önderliğinde Somne Nehri dolaylarına yerleşen bir başka Viking grubu ise kılıçlarını satarak Frank toplumu içerisine girmeye çalıştılar. Weland, zamanla Hristiyanlık'ı seçip krala bağlılığını sundu. O, kendi takipçisi bir Viking tarafından öldürülene kadar kralın yanında kralı karşıtı diğer Vikinglerle savaşmaya devam etti. Vikinglerin Frank-Hristiyan topraklarında kendilerine bir ana vatan kurma çabaları için yaptıkları bu başarısız girişimler göz önüne alındığında Rollo'nun topluluğunun diğerlerinden farklı olduğu göze çarpmaktadır ki grubu hayatta kalmayı başarmıştır (Crouch, 2010: 5-6).

Seineli Normanlar diğer Viking gruplarını kendi içine çekerek bölgedeki yerli Franklar ile gelişen topluluklar içerisinde birlikte çalıştılar. Bu sebeple XI. ve XII. asır Normanları Vikingler ve Normanlar karışımı bir ırk olarak tarif edilir (Potts, 2003: 22).

923 yılında Rollo ve savaşçıları gelişen Viking ve Frank ilişkileri neticesinde Charles'ın Beauvais'deki bir savaşında ona yardım ettiler. Bu ilişkilerin devamında Charles'ın Soissons savaşında (923) yenilmesinden sonra yeni kral Burgonyalı Ralph (923-936) Normanlara 924 yılında Bayeux ve Maine'i vererek onların yardımından faydalandı (Malmesbury, 1847: 260-261). Bu imtiyaz genelde bölgenin merkezi Normandiya olmaya başladığının bir göstergesi olarak yorumlanır ve bundan sonra da Normanlar kraldan aldıkları tam yetki ile topraklarını Seine'den batıya doğru genişlettiler (Potts, 2003: 24). Rouenli Normanlar Amiens'i basıp ve yağmaladılar. Ardından Flandre'yi istila edip Arras'a saldırarak kuzeye doğru saldırılarına devam ettiler. Buna misilleme olarak da Ralph ile

müttefik olan Flandre ve Vermandois kontları Rollo'yu Bresle Nehri üzerindeki Eu savaşında yendiler (Malmesbury, 1847: 125). Bu başarısızlıktan sonra Rollo hakkında herhangi bir bilgi duymamaktayız, fakat Wace'a (2004: 46) göre Rollo, oğlu William Longsword'u (927-942) varisi olarak atadı ve bir kaç yıl sonra da öldü. William'ın düklük tahtına geçmesinin ardından Vikingler ile Frankların ilişkileri olumsuz yönde değişti.

1.4.1 William Longsword ve I. Richard Dönemi

Rollo'nun oğlu Dük William Longsword'un dönemi Vikingler ile Frank gelenekleri arasındaki gerginliklerin arttığı bir dönemdir (Crouch, 2010: 17). William bazı yönlerden kendi İskandinav geleneklerini devam ettirdi. Örneğin o, Danimarkalıların dilini konuşmuş, kuzeyli geleneklerine göre kendisine bir cariye almış ve kendi oğlunu varisi olarak tanımıştır. Dahası William'ın baş danışmanı bir kuzeyli idi ve ticaret ve yerleşim için gelen Vikingleri hoş karşılıyordu. Bununla birlikte kuzeyli geleneklerine göre vergi toplamaya devam etmekteydi (Chibnall, 2006: 191-192). William Rouen'deki darphaneleri canlandırarak Karolenj zamanının paralarını kendi paralarına model olarak aldı. Babasının aksine o yaygın bir şekilde Hristiyan olarak bilinmektedir. Onun zamanında Fransa topraklarına gelen Vikingler burada hem Frank toplumu içerisinde yaşamaya çalışmışlar, hem de Viking kökenleri ile olan bağlarını koparmamaya çalışmışlardır (Potts, 2003: 25).

Fransa'daki Normanların yeni dükü William babası Rollo gibi Frank siyaseti içerisinde yer almaya çalıştı. William'ın topraklarını kuzeye doğru genişletme siyasetinde Flandre toprakları Norman hücumlarının ana hedefi oldu ve ayrıca William, Breton bölgesi üzerine akınlara da izin verdi (Abrams, 2003: 54).

940 yılında Kral IV. Louis (936-954), Germen imparatoru Otto (962-973) ile birlikte vassallarına bir toplantıya katılmaları çağrısında bulundu. William bu toplantıya diğer vassallar ile birlikte katıldı, fakat toplantı başladığında o, toplantının yapıldığı odanın dışarısına kilitlendi. Öfke ile kapıyı kırarak içeriye giren William güç kullanarak Frank siyasetine dahil olmayı talep etti. Fakat bir yıl içerisinde o Frank siyaseti içerisinde kalıcı olarak çıkartıldı. Flandre kontu ona tuzak hazırladı ve 942 yılında Somme Nehri üzerindeki bir adada ona saldırdı ve öldürdü. Bunun akabinde Normanların Seine'deki yerleşimlerinin kaderi William'ın henüz 10 yaşındaki gayrimeşru oğlu ve varisi Richard'ın (933-996)

sorumluluğuna girdi. Richard da hem içerden isyanlar ile hem de dışardan istilalar ile uğraşmak zorunda kaldı.

Normanların geniřlemeye devam etmeleri neticesinde IV. Louis, Fransa Kralı I. Robert'in (922-923) ođlu ve aynı zamanda Paris kontu olan Hugh (898-956) ile 944 yılında bir ittifak oluřturarak Normanların bđlgelerine iki yđnden saldırıda bulundular. Kuzeyden istilaya giriřen kraliyet gúleri Normanları Pays de Caux'de yendi. Bu arada Hugh, ordularını ařađı Normandiya'ya dođru gđnderdi ve saldırılarını Bayeux'de yođunlařtırdı. I. Richard (942-996) için durum kđtúye giderken Louis ve Hugh arasındaki ittifakın uzun sűrememesi onun ve dűklűđűnűn saldırılardan kurtulmasına vesile oldu. Zamanla műttefiklerin műcadeleleri kendilerine dođru dđndű ve 945 yılında Hugh, Louis'yi yakalayıp Richard'ın Rouen'i geri almasına yardımcı oldu. Hugh, bu ittifakı gűlendirmek için kızı Emma'yı Richard'a gelin olarak verdi ve aralarında evlilik bađı oluřturuldu (Van Houts, 2000: 56). Her ne kadar 987 yılında Emma, kardeři taht için çađrıldıđında çocuksuz olarak öldűyse de bu evlilik Normanlara kayda deđer bir soy kazandırmıřtır (Potts, 2003: 26).

I. Richard, 960 yılından sonra komřu prenslikler arasında vuku bulan kűűk savařların içerisine çekilmekten kaçınarak Frank siyaseti içerisindeki műcadelelere katılmadı. Aynı zamanda kendi yđnetimini Frank modeline gđre organize eden Richard hazırladıđı dđkűmanlarda *marquis* ve *count* gibi Frank űnvanlarını kullanmaya bařladı ve muhtemelen Normanlar űzerindeki kđtű imajı bertaraf etmek için kiliseleri ve manastırları yaptıđı bađıřlarla dűzenledi. 996 yılında I. Richard'ın ۆlűműyle devleti farklı bir yol izledi. Onun dđneminden sonra Normandiya artık yeni gelen Vikingler için hoř karřılanmayan bir yer řeklini aldı. űnkű bu toprakların artık aktif bir kilisi ile birlikte kendi parası olan ve topraklarını Frank normlarına gđre yđneten bir kontu vardı. Fakat, İřkandinavya ile olan bađlantıları ne yok oldu ne de unutuldu. ۆrneđin Rouen'de X. asrın sonlarında bir Viking kđle pazarı vardı. I. Richard, Frank dilinin yanında İřkandinav dilini de konuřuyordu ve Vikinglere Norman limanlarını kullanma izni vermiřti (Potts, 2003: 27).

1.4.2 II. Richard ve Genişleme Dönemi

I. Richard'ın 996 yılındaki ölümünün ardından kardeşi II. Richard (996-1026) Normandiya'daki Normanların yeni dükü oldu (Husman, 1984: 122). Onun saltanatı döneminde Normandiya ve İskandinavya arasındaki iyi ilişkiler, erken XI. asır dolaylarında devam etti. II. Richard da Vikinglerin Norman limanlarını kullanmalarına izin verdi ve Danimarkalı kral Svein'in (960-1014) 1013 yılındaki İngiltere istilası sırasında onunla barış anlaşması yaptı. Norveçli II. Olaf¹² (1015-1028), Normanlara Blois-Chartres'ta yardım etti ve savaştan sonra da Olaf vaftiz olmayı kabul ederek Hristiyan oldu. Bu olay Normandiya'daki Vikinglerin, yeni adlarıyla Normanların, İskandinavya'daki akrabalarını Franklara karşı kendilerine son olarak yardıma çağırdıkları olay olmuştur. XI. asrın ikinci çeyreğinden itibaren Normandiya ve İskandinavya arasındaki bağlar zayıflamaya başladı (Potts, 2003: 28). Ayrıca II. Richard dönemi "Normandiya" olarak adlandırılan bölgenin tamamen Normanlaşmaya başladığı dönem olarak adlandırılmaktadır (Bates, 1994: 20). Normandiya dükü II. Richard döneminden itibaren Normanlar Güney İtalya'ya gitmeye başladılar (Abrams, 2003: 61). Normanların İtalya'ya gitmelerindeki ana etken, ilk başta Kutsal topraklara doğru yapılan hac yolculuğunda burasının bir geçiş üssü olarak kullanılmasıdır. Sonradan ise, ileride ayrıntıları ile görüleceği üzere, toprak ve miras sorunlarından dolayı İtalya'ya yeni fırsatlar aramak için gitmişlerdir. Fakat İtalya'ya giden Normanların sayısı bilinmemekle beraber Bates'e (1994: 27) göre çok fazla sayıda olmadıkları kuvvetle muhtemeldir.

960 yılından sonra I. Richard'ın Frank siyasetinden dışlandığını yukarıda belirtmiştik. II. Richard onun aksine XI. asrın ilk yıllarında bu mücadelelere yeniden girmiştir. O, bir Viking'den ziyade bir Frank gibi savaşarak başka lordlukların topraklarına saldırılarda bulunmadı. Bunun yerine kralın yanında krala yardım için savaşlara gitti. Evlilik bağları da II. Richard'ın siyasetini etkiledi. Kız kardeşi arkasında varis bırakmadan öldüğünde kayın biraderi Blois-Chartres kontu üzerine kız kardeşinin çeyizini geri kazanmak için bir sefer düzenledi (Crouch, 2010: 37). Bu olayın akabinde yapılan barış anlaşması da Normandiya'nın güney sınırlarını güvence altına aldı (Potts, 2003: 30).

¹² II. Olaf, 1015-1028 yılları arası Norveç kralıdır. Ölümünden sonra *aziz* ünvanı almıştır.

1.4.3 III. Richard ve I. Robert Dönemi

I. Richard ve II. Richard'ın saltanatları boyunca Normandiya Norman kontluğu oldukça iyi bir dönem geçirdi. I. Richard döneminde Viking yerleşimcileri Frank dünyası içerisinde kabul görmeye başladılar. II. Richard, babasının kurumlarını geliştirdi ve yaklaşık 30 boyunca düklüğü kuvvetlendirdi. Fakat 1026 yılında, II. Richard'ın ölümünden sonra, iç çekişmeler istikrarı zayıflattı. II. Richard'ın varisi III. Richard (1001-1027) idi, fakat genç kardeşi Robert, babasının ölümünün bir yıl sonrasında Richard'a isyan etti ve akabinde Richard, genç kardeşini Falaise'de mağlup etti ve ondan sadakatini istedi. Teoride aralarında mutabakata vardılarsa da bir yıl sonra III. Richard öldü (Wace, 2004: 99).

Gelecek nesiller ona *Muhteşem* lakabını verdilerse de Robert'in (1027-1035) saltanatı çalkantılı geçmiştir. Öncelikle o, Rouen baş piskoposu olan amcasına saldırdı ve amcasını sürgüne zorladı. Baş piskopos da onu lanetleyip Frank kralından yardım alarak genç dükü yakalattı ve onu davranışlarının şeytan işi olduğu yönünde suçladı. Bu olayın neticesinde Robert de amcasını Rouen'e geri çağırmak zorunda kaldı. Bu olayı takiben Dük Robert, güney sınırları boyunca burada bağımsız ve güçlü Bellême Lordluğu'nun muhalefetiyle karşılaştı. Batıda da kuzeni Bretenyalı III. Alan (997-1040), Avranchin'e saldırdı ve Mont Saint Michel'in denetimini elde etti. Fakat Robert kısa sürede kayıplarını geri kazanmayı başardı. Dahası Robert, Emma'nın çocukları olan ve hâlâ Norman sarayında yaşayan Edward ve Alfred adına İngiltere'yi işgal etmeye teşebbüs etti, fakat kuvvetli rüzgarlar sebebiyle bu istila başarıya ulaşamadı (Potts, 2003: 31). Robert bundan kısa bir süre sonra Kudüs'e hacca gitmeye karar verdi. Eşi ve yasal bir varisi olmadığı için genç ve gayrimeşru çocuğu William'ı (1028-1087) varisi olarak sundu. Bundan sonra da Robert bir daha hiç dönmediği dini bir yolculuğa çıktı (Bennet, 2001: 17).

1.4.4 II. William Dönemi (1066-1087)

Malmesbury'nin (1847: 259) yazdığına göre II. William 1035 yılında babası Robert öldüğünde sadece yedi yaşındaydı. Gelecek 10 yıl boyunca da zorlukla hayatta kalabildi ve bu yılları izleyen 15 yıl da aynı şekilde tehlikeler ile doluydu. Onun Normandiya Dükü olarak otoritesi ancak 30'lu yaşlarına geldiğinde İngiliz kanalını aşip İngiltere'yi işgal etme

girişimi ile güvence altına alınabildi. II. William'ın saltanatı iyi başlamamış ve yönetiminin ilk 20 yılında iç savaşlar düklüğü sarsmıştır. William çocukluktan ergenliğe geçtiğinde düşmanları topraklarına ve müttefiklerine saldırdılar. Ayrıca William'ın genişleyen ailesi içerisinde onu yerinden etmek için kavgalar da meydana geldi. 1046 yılında William'ın kuzenlerinden biri, Burgonyalı Guy, Aşağı Normandiya'da düke karşı geniş çaplı bir isyan başlattı. 1047 yılında kuzenine karşı gerçekleşen Val-ès-Dunes savaşında William'ın kurtaran Fransa kralı I. Henri (1031-1060) oldu (Crouch, 2010: 65). Fakat sonraki beş yıl içerisinde aynı kral William'a karşı olan tutumunu değiştirerek Normandiya'daki isyanlara askeri destek verip William'a karşı Frank nüfuzluları ile ittifak içerisine girdi. I. Henri'nin William'a karşı olan ittifakı Anjou kontu Geoffrey Martel (?-1060) sebebiyle olmuştur (Malmesbury, 1847: 260-261). Anjou, Kuzey Fransa'da güçlü bir kontluk idi. Kral Henri, Normandiya hesabına Anjou ile ittifak yaptığında Normandiya düklüğünü yeni bir siyasi yörünge üzerine oturttu. Bu noktadan itibaren Normandiya'nın hakimleri Fransa tahtı için destekçiler yerine krallığın yeni düşmanları haline geldiler. Bu noktadan sonra Normanların Fransa kralına olan baş kaldırılar karşılıklı güvensizlik ve açık düşmanlık ile iyice sertleşti.

II. William 1052 yılında amcaları Arquesli William (?-1087) ve Rouen baş piskoposu Mauger (?-1055) de dahil kral, Anjou ve Ponthieu kontlarının dahil olduğu bir ittifakla mücadele etti. Bu mücadele içerisinde iki yıllık bir savaşın ardından 1054 yılında dükün kuvvetleri Mortemer savaşında zafer kazandılar. Savaşın neticesinde Arques kontu sürgün edilirken Rouen başpiskoposu da görevinden azledildi (Bennet, 2001: 19). Fakat 1057 yılında muhtemelen Mortemer'deki mağlubiyetin intikamı olarak, kral ve Geoffrey Martel Normandiya'yı yeniden işgale giriştiler. Bunun akabinde dük William, Fransızları Varaville'de yeniden yendi ve kral ve müttefikleri geri çekilmek zorunda kaldılar (Malmesbury, 1847: 261-262).

Kral Henri'nin 1060 yılındaki ölümü II. William için olumlu bir durum oluşturdu, zira Henri'nin oğlu ve varisi Philippe (1052-1108), William'ın kayınbabası Flandre kontu Baldwin'in (1012-1067) vasiliği altındaydı. William, Baldwin'in kızı Matilda ile Papalığın itirazlarına rağmen 1050 yılı dolaylarında evlenmişti. Oluşan bu Norman-Flaman-Frank ittifakı Papalığın en büyük müttefiki olan Kutsal Roma-Germen imparatoru tarafından bir tehdit olarak algılandı (Crouch, 2010: 71). Zamanla William'ın hakimiyeti altında

Normanlar Fransa toprakları içerisindeki en güçlü kontluk haline geldiler (Chibnall, 2006: 195). William, toprakları üzerinde hâkimiyetini sağlamlaştırıp Fransa topraklarındaki en güçlü kontluk haline geldikten sonra İngiltere tahtını elde etmek için mücadelelere başladı.

1.4.5 İngiltere'nin Fethi, 1066

II. William'ın İngiltere ile olan kan bağı Kral Ethelred (968-1016) ile evli olan büyük halası Emma'ya dayanmaktadır ve ayrıca Emma'nın Normandiya'da sürgünde büyüyen oğlu Edward 1042 yılında İngiltere tahtına oturmuştur (Chibnall, 2006: 191). William bu evliliği bahane göstererek kendisini İngiltere'nin varisi kabul ediyordu (McEvedy, 1961: 60). Ayrıca Malmesbury'e (1847: 50) göre de William Normandiya'da yaşamaktansa İngiltere'de yaşamayı tercih ediyordu. Norman kaynaklarına göre, çocuğu olmayan İngiltere kralı Edward (1003-1066), kuzeni William'ı İngiltere kralı olarak isimlendirmiş ve İngiltere tahtında gözü olan bir başka lider Wassex kontu Harold Godwinson'u (1022-1066) 1064 ya da 1065 yılında Normandiya'ya bağlılık yemini etmek ve William'ı gelecekteki İngiltere kralı olarak onaylamak için Normandiya'ya göndermişti. Bunun aksine İngiliz kaynakları ise Kral Edward'ın Wassex kontu Harold Godwinson'u halefi olarak seçtiğini yazmaktadırlar (Van Houts, 2000: 104).

William ve Harold Godwinson, İngiltere hakimiyetini elde etmek için hazırlıklara başladılar. Her iki lider de İngiltere'nin kendi hakları olduğu iddiasındaydı. Fakat Harold Godwinson, hem Normandiya'dan William'dan hem de İngiltere'yi işgal etmek isteyen Norveç kralı Harold Hardrada (1015-1066) tarafından gelen mücadelelerle yüzleşmek durumunda kaldı. Harold Godwinson, 1066 yılının yaz ayında istila için hazırlıklarını yaptı. Aynı zamanda William da donanması ile birlikte Normandiya'dan harekete geçti. Hardrada'nın gemilerini Yorkshire sahiline taşıyan kuzey rüzgarları William'ın Normandiya'dan buraya gelişini erteletti. Godwinson ise Hardrada ile savaşmak için kuzeye yöneldi ve 25 Eylül'de Stamford Bridge'de onu mağlup etti ve öldürdü (Sawyer, 1998: 131). Üç gün sonra rüzgarın yönü değişti ve bu durum William'ın gemileri ile beraber İngiliz kanalını geçmesini sağladı ve William ve donanması güney sahilindeki Hastings'e ulaştı. William'ın elinde büyük bir ordusu vardı, zira o kendi unsurlarına iyi davrandığı için Fransa'nın her yanından sürekli destek alıyordu (Beech, 1987: 3). Normanların karaya ulaştığını öğrenen Godwinson güneye doğru hızlıca hareket etti ve iki

ordu 14 Ekim'de Hastings'te karşılaştı. İngiliz ve Norman tarihinin dönüm noktalarından biri olan Hastings savaşının sonucunda İngilizler mağlubiyete uğradılar ve Harald Godwinson savaş alanında öldürüldü (Van Houts, 1995: 834). Normanların bu savaşta galibiyetlerini Ciggaar (1987: 43) muhtemelen Bizans'tan alınan ve o zamana kadar kuzeyde henüz rastlanmamış olan savaş teknolojilerine bağlamaktadır. İki ay sonra William bir Noel gününde İngiltere kralı olarak tacını giydi (Potts, 2003: 34; English, 2005: 524; Chibnall, 2006: 198). Norman fethi sonucunda Anglo-Sakson yönetimi Norman yönetimi ile el değiştirdi (Drell, 1999: 189). William 1087 yılında ölümünden önce İngiltere'yi üç oğlu arasında paylaştırdı ve aynı yılın sonbaharında öldü. Paylaşımına göre de ikinci oğlu William Rufus (1087-1100) İngiltere'nin yeni kralı oldu (Patourel, 1971: 225).

1.5 XI. Asrın İlk Yarısında Akdeniz Dünyasının Siyasi Durumu

Roma İmparatorluğu'nun yıkılışının ardından siyasi olarak parçalanmışlığın içerisine giren İtalya yarımadası, asırlar boyunca İtalya dışından gelen güçler tarafından yönetildi. Uzun bir müddet boyunca siyasi birliğini sağlayamayan İtalya, zengin kaynakları ve Akdeniz'e hakim konumu nedeniyle dış güçler için bir cazibe merkezi oldu. İtalya yarımadasına yerleşen Ostrogotlar, Lombardlar, Araplar, Bizans, Normanlar hatta Germen ve Frank kökenliler, asırlar boyunca kendi kültür, din, dil ve gelenekleri adaya empoze ederek ortaya çok kültürlü ve zengin bir coğrafya çıkardılar.

1.5.1 XI. Asrın İlk Yarısında Papalık Kurumu

Roma Kilisesi'ni ilk olarak tanıyan ve onun ibadetlerini 313 yılında Milano Fermanı ile tanıyarak meşrulaştıran Konstantinus'tur. Hristiyan din adamları bu ferman ile devlet görevlerinden muaf tutuldular. Konstantinus, din adamlarının miras alabilmesinin önünü açarak din adamlarının ve kiliselerin büyük servetler edinmesini sağladı. 325 yılındaki İznik Konsili ile kiliseler birleştirilerek Roma Başpiskoposluğu'nun yani günümüz Vatikan'ının temelleri atıldı (Raiola, 2014a: 146-147). Dünyevi işler ile de meşgul olan piskoposlar miras edinme hakkıyla zenginliklerine zenginlik kattılar. Zamanla gayrimenkul de edinen kiliseler toplum içinde en zengin yerler oldular. Bu şekilde piskoposlar zamanla çok zengin mülkleri yöneten kişiler haline geldiler (Raiola, 2014b: 152). 380 yılında ise Selanik Emirnamesi ile paganlık yasaklanarak, Hristiyanlık devlet

dini haline geldi. 451 yılında toplanan Kalkedon Konsili'nde Papalar kiliselerin evrensel liderleri olarak ilan edildi. Roma Kilisesi, Roma İmparatorluğu'nun yıkılışının ardından İtalya'yı işgal eden güçler ile doğrudan muhatap oldu ve gücü iyice arttı. Roma Kilisesi VI. asırda bir gerilim dönemine girdi. Bu dönemde Doğu ve Batı kiliseleri arasındaki ayrım iyice sertleşti ve bu durum Papalığı Ostrogot krallarına yaklaştırdı. Ancak iki kilise arasından sonradan varılan uzlaşma Ostrogotların sonunu getirdi. Lombardların İtalya'yı işgali doğal olarak Papalık kurumunu zor duruma sokarken aynı dönemde Frankların ve İspanya'daki Vizigotların Hristiyanlığı kabulleri bu yerlerde istikrarın tesis edilmesini sağladı. I. Gregorius (590-604) döneminde gücünü toparlayan Papalık hem İtalya'nın en zengin kurumlarından biri haline geldi ve hem de kendisini siyasi bir oluşum olarak kabul ettirdi. 728 yılında Lombard kralı Liutprand'ın fethettiği yerleri Bizans'a iade etmesini sağlayan Papa II. Gregorius, Sutri şatosunu da Papalığa bağlayarak Papalığın dünyevi gücünün zirveye çıkmasını sağladı (Raiola, 2014a: 159-150).

Charlemagne'ın Lombardlara son vermesinin ardından Papa I. Hadrianus onu kutsadı ve Hristiyanlık tarihinde Hristiyan İmparatorlar dönemi başladı. Bu dönemden sonra Papalar "Hristiyan İmparatoru" unvanının koruyuculuğu ile birlikte Bizans'a karşı daha serbest bir siyaset izlemeye başladılar. Papa Zacharias'in (741-752) geleceğin Frank kralı Pepin'i kutsal yağ ile kutsamalarının ardından Frank krallarının seçim sorumluluğunu papalar üstlendi. 800 yılında II. Leo'nun Charlemagne'ı Kutsal Roma-Germen imparatoru ilan etmesi ile papaların gücü zirveye ulaştı. Bu atamayla birlikte ekümenik iktidarın tek meşrulaştırıcısı papalar oldu (Raiola, 2014b: 154-155).

X. asırda İtalya'daki dini merkezlerin artışı ile beraber Papalık kurumu çekişmeli bir durumun içine girdi. Bu dönemde hem üniter devlet anlayışı yok oldu hem de din adamların kültürel düzeyleri düştü. Piskoposlar da güçlü ailelerden seçilmeye başladı. Merkezi otorite boşluğundan doğan siyasi parçalanmadan en çok Güney İtalya etkilendi. Bunun aksine Bizans, II. Basileios döneminde Güney İtalya'nın büyük bir kısmına hakim oldu. Müslüman akıncılar Amalfi, Gaeta ve Napoli gibi önemli liman kentlerine seferler düzenlemeye başladılar ve Sicilya'nın tamamına hakim oldular. Ancak, bu parçalanmışlığa rağmen papalık evrenselliğini ilan etti. Papalığın bu iddiasına rağmen kilisenin pek çok toprağına el konuldu ve papaların sayısız ayrıcalıkları ellerinden alındı. Bu sebeple 887-962 yılları arasındaki papalar pasif bir varlık sergilediler (Raiola, 2014c: 245-246).

I. Otto'nun İtalya'da papanın elinden imparator olarak taç giymesinin ardından Papalık eski güçlü dönemlerine kavuşmaya başladı. Hem Frank krallarının hem de Kutsal Roma-Germen imparatorlarının papanın onayına ihtiyaç duymaları Papalığı yeniden gözde bir kurum haline getirdi. Kral ve imparatorlar kendi topraklarında meşru bir saltanat sürmek için papanın onayına ihtiyaç duyuyorlardı. Bu durum onların dindarlıklarından değil kendi halkları önünde papa onayı ile birlikte meşru gözükme isteğinden kaynaklanmaktaydı. Bu ihtiyacın farkında olan papalar da bir yandan kral ve imparatorlara unvanlar verirken bir yandan hem kilisenin hem de kendi makamlarının geleceğini garanti altına alıyorlardı. Bu karşılıklı çıkar ilişkileri XI. Asır boyunca devam etti ve papalar ve imparatorlar arasında yeni bir uyum süreci başladı.

Papa IV. Sergius, Fatımi halifesi el-Hakim'in (996-1021) Kudüs'teki kutsal emanetleri kırdırmasının ardından ilk kez kutsal topraklara sefer düzenleme fikrini ortaya atarak Haçlı Seferleri'ni dillendiren ilk kişi oldu, ancak bu bir düşünceden öteye geçemedi (Collins, 2009: 197). Papa VIII. Benedictus (1012-1024) döneminden Roma'daki aristokratlar ile Papalık arasında uyum ortamı vardı. Benedictus papalık yaptığı dönemde Roma Kilisesi'ni yeniden yapılandırdı. Kutsal Roma-Germen İmparatoru II. Heinrich ile iyi bir dost olan Papa, Apulia'daki Bizans tehlikesine karşı ondan yardım istemek için Almanya'ya gitti (Blumenthal, 2006: 10). İsteddiği yardımı alan Benedictus ise siyasi çıkarlarına ulaşamadı ve bölgedeki Bizans üstünlüğünü kabul etmek zorunda kaldı. Kilise ile yakından ilgilenen Heinrich, din adamlarının evlenmelerini ve toprak sahibi olmalarını istemedi. Toprak sahibi olan din adamlarının gelecekte daha da güçlenmelerinden endişe ediyordu (Bauer, 2014: 640). Roma'da asil ve aristokrat bir aile olan Vrescentii ailesi üzerine bizzat sefer düzenleyen Benedictus, gücünün zirvesine çıktı (Collins, 2009: 198).

II. Konrad döneminde Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu'nun Papalık siyaseti değişime uğradı ve II. Konrad, II. Heinrich'in aksine başlangıçta kiliseye müdahale etmedi (Ullmann, 2003: 82). Almanya'da sürgünde bulunan Capua'nın Lombard prensi Pandulf'un İtalya'ya dönüp burada karışıklık çıkartması Papalığı yeniden zor bir duruma soktu. Papa XIX. Ioannes (1024-1031), Pandulf'un eski topraklarına kavuşmasının ardından Pandulf'a destekleri ile güçlenen Normanlar ile mücadele etmek zorunda kaldı. Ioannes döneminin en önemli olayı Bizans imparatoru II. Basileios'un kendisine iki kiliseyi birleştirme fikriyle gelmesi ve Ioannes'in bu artık dünyanın farklı bölgelere

ayrıldığı ve buraları farklı liderlerin yönettiğini söyleyerek reddetmesidir (Collins, 2009: 199).

IX. Benedictus (1031-1044), II. Konrad'a Roma'ya gelmesini ve papanın elinden tacını giymesini ve gelirse üzerindeki aforozun da kaldırılacağını ilettiler. Papa'nın bu isteği Capua'da karışıklık çıkartan IV. Pandulf'a karşı etkisiz kalmasından kaynaklanıyordu (Gregorovius, 2010: 45). İtalya'da Charlemagne'ın Lombard Krallığı'nı yok etmesinden beri yerel prensler olarak bazı şehir devletlerini yöneten Lombard soyluları Papaların gözünde en çok sorun çıkartan kişiler arasındaydı. Papa Benedictus bu Lombard yöneticilerine karşı en büyük desteği Kutsal Roma-Germen imparatorlarından bulmaktaydı. Papalık için çalkantılı geçen bu yıllar esnasında Güney İtalya'ya ayak basan Normanlar, Papalık için yeni bir tehdit oluşturdular. Norman tehdidine karşı taze güç arayan papalar da bu gücü bazen Bizans'tan bazen mücadele içerisinde olduğu Lombard soylularından bazen de Kutsal Roma-Germen imparatorlarından sağlıyorlardı. Bu durumda hepsi dışarıdan gelen bu güçlerin İtalya ve Papalık siyaseti içerisinde söz sahibi olmasına sebep oluyordu.

1.5.2 XI. Asrın İlk Yarısında İtalya ve Sicilya'nın Siyasi Durumu

Roma İmparatorluğu'nun dağılmasının ardından İtalya yarım adası siyasi bir boşluğun içine düştü. Bu boşluk İtalya dışından gelen istilacılar tarafından doldurulmaya çalışıldı ve İtalya yarım adası uzun bir müddet boyunca dış güçlerin etkisi altında yönetildi. Bu güçler, Ostrogotlar, Bizans, Lombardlar ve Frank bölgeye hem kendi kültür ve dillerini empoze ederken hem de Roma klişesini egemenlikleri altında tuttular.

İtalya'daki Ostrogot kralı Teoderik'in ölümünden sonra Ostrogot krallığında taht kavgaları yaşanmaya başladı. Iustinianos, Ostrogotların içlerine düştükleri bu durumdan faydalanmak için general Belisarios'u İtalya seferine gönderdi ve Belisarios 536 yılında Sicilya adasını ve Napoli'yi ele geçirdi. Dalmaçya kıyılarından ilerleyen başka bir Bizans ordusu da Kuzey İtalya'da Ostrogotların başkenti olan Ravenna'ya girdi. Ancak Ostrogot kralı Totila, Bizans'ı İtalya'dan kovdu. Daha sonra İtalya'ya geri dönen Bizans kuvvetleri 552 yılında Busta-Gallorum savaşında Ostrogotları yenerek İtalya topraklarını yeniden Bizans'a kazandırdı (Ostrogorsky, 2011: 65).

Bir Germen kavmi olan Lombardlar 568 yılında İtalya'yı istila ettiler (Hearder, 2001: 44). Lombardların ilk kralları Alboin (565-572) önderliğinde günümüz Macaristan topraklarında yaşarken burayı terkederek İtalya'ya geldikleri söylenmektedir (Picariello,

2014: 124). 569 yılında Alboin ve Lombard savaşçılarının fetih hareketleri Güney İtalya'ya kadar ilerledi ve bu hareket içerisinde Milano da dahil pek çok Kuzey İtalya şehri ele geçirildi (Bauer, 2014: 271). Bu istila hareketinden en çok etkilenenler yerli İtalyan yönetimleri ile beraber Bizans oldu. Lombardlar İtalya'yı 774 yılına kadar yönettiler. 572 yılında Orta ve Güney İtalya'ya yönelen Lombardlar burada Lombard Krallığı'nı kurdular. Bizans'ın İtalya'daki bazı toprakları fethedilip Lombard Krallığı kurulduktan sonra Lombard kralları, uzun bir müddet boyunca güçlerini iç meselelere ve Frank ve Avarlardan gelen istila hareketlerini durdurma yönünde sınırlandırdılar. 680 yılında Bizans ile yapılan anlaşma neticesinde hem Bizans tehlikesi bertaraf edildi hem de topraklar güvence altına alındı. Ancak Liutprand'ın (712-744) saltanat yıllarında barış ortamı son buldu ve 727 yılında Bizans kaynaklı çıkan bir isyan sonrasında İtalya'daki Bizans toprakları üzerinde yeni bir yayılma hareketi başladı. Bu hareket sonrasında Sutri Düklüğü ve Bologna gibi önemli yerler Lombardların eline geçti (Delogu, 1995: 294). Liutprand döneminde İtalya'daki Lombardlar Katolikliği seçerek Roma'nın gözünde yerli halk statüsüne girdiler (Picariello, 2014: 126). 729 yılında Spoleto ve Benevento dukeleri de Liutprand'ın üstünlüğünü tanıır hale geldiler. Papa II. Gregorius (731-741) ve Piskopos Eutychius'tan gelen ikili muhalefete rağmen 742 yılında Spoleto Düklüğü kesin olarak imparatorluğa bağlandı. Ratchis'in (744-749) saltanatında ise Perugia kuşatıldıysa da bu dönem barış içerisinde geçti. Kral Aistulf (749-756), 750 yılında Papalık topraklarından Ravenna'yı aldı ve kendisini "Romalıların Kralı" olarak ilan etti. Bununla yatınmeyen Aistulf, Roma vatandaşlarından vergi vermelerini ve Papalıktan da kendi imparatorluğuna bağlanmalarını istedi. Papa II. Stephanus da bu durum karşısında Frank kralı Pepin'den (752-768) yardım istedi. Bu istek üzerine İtalya seferine çıkan Pepin, yapılan savaşta Aistulf'u yenerek ondan Ravenna ile birlikte işgal ettiği topraklardan geri çekilme sözü aldı (Delogu, 1995: 296-299).

Pepin'e verdiği sözü tutmayan Aistulf, Papalık üzerindeki haklarından vaz geçmeyince Pepin ikinci kez İtalya seferine çıktı ve Aistulf'u Pavia'da yenerek onu vergi ödemeye mahkum etti. 757 yılında yeni Lombard kralı Desiderius (756-774), Spoleto ve Benevento üzerinde yeniden Lombard hakimiyeti kurdu. 773 yılında Frank kralı Charlemagne (800-814) İtalya seferine çıktı ve 774 yılında Pavia'da Desiderius'u yenerek "Lombard Kralı" ünvanını kendisine aldı (Delogu, 1995: 299-301). Charlemagne, Desiderius'u Fransa'ya sürgüne gönderirken Desiderius'un oğlu ise Bizans'a kaçtı.

Charlemagne, bu noktadan sonra hem Frankların hem de İtalya'daki Lombardların kralı oldu (Bauer, 2014: 412).

774 yılında Charlemagne'in istilası ile yıkılan Lombard krallığından kalan bölgeler, yerel Lombard prensleri tarafından Normanların bölgeyi tamamen fethetmesine kadar yönetildi. 1077 yılında Normanların son Lombard prensliği olan Salerno'yu ele geçirmeleri ile birlikte Lombardların İtalya'daki siyasi varlıkları son buldu. Lombard ve Charlemagne tehlikesinin hemen ardından bölgeye bu sefer de Müslüman Araplar seferler düzenlemeye başladılar.

800 yılında Roma'ya Papalığa müdahale etmek için gelen Charlemagne burada yeni Papa III. Leo tarafından taç giydirilerek "Augustus" ünvanını aldı ve "İmparator" oldu. Uzun zaman önce Bizans'a kaptırılan bu unvan yeniden Roma topraklarına döndü. 802 yılında Venedik için Bizans ile anlaşmaya varan Charlemagne, yıllık yüklü bir vergi karşılığında Venedik'in denetimini Bizans'a bıraktı (Bauer, 2014: 429).

Lombard ve Charlemagne tehlikesinin hemen ardından bölgeye bu sefer de Müslüman Araplar seferler düzenlemeye başladılar. Sicilya ve Güney İtalya'ya yerleşen Müslümanlar buradan hareketle Kuzey İtalya ve Adriyatik kıyılarına; Sardinya, Basilicata, Lazio, Molise, Marche, Toskana, Liguria ve Piomonte gibi bölgelere saldırılar düzenlediler ve Taranto, Bari ve Agrapoli'de emirlikler kurdular. Bölgeye altın para getirip bölge ekonomisini kalkındıran Müslümanlar başlangıçta hoş karşılandı da X. asrın başlarında yerel güçlerin baskısı sebebiyle İtalya'dan geri çekilmeye başladılar (Lo Jacono, 2014: 199-200).

Merkezi ve Kuzey İtalya toprakları 887 yılına kadar Frank krallarının idaresinde kaldı. Bu tarihten sonra Kuzey İtalya toprakları I. Otto'ya kadar güçlü yerel aileler tarafından yönetildi. 961 yılında İtalya seferine çıkan Otto'ya Papa XII. Ioannes (955-964) tarafından imparatorluk tacı giydirildi (Bauer, 2014: 591; Tocco, 2014: 225). Ancak Aynı papa Macarları Otto'ya karşı kışkırtınca Otto da 963 yılında tekrardan İtalya seferine çıktı. İmparatorlardan korkan Papa, Roma'yı terk etti ve Otto da VIII. Leo'yu yeni Papa olarak seçti. Otto'nun atadığı bir sonraki papa XIII. Ioannes (965-972) Otto'nun oğlu II. Otto'yu da imparator ilan etti. 973 yılında I. Otto'nun ölümünün hemen ardından II. Otto doğal olarak yeni imparator oldu. Ülkesindeki karışıklıklara son verdikten sonra İtalya'daki bazı yerlerdeki Bizans hakimiyetine son vermek için İtalya'ya sefere çıktı. İtalya'da üç yıl

boyunca Bizans ile savaşan II. Otto başarı elde edemediği gibi hem Kuzey hem de Güney İtalya'daki otoritesini kaybetti (Bauer, 2014: 593-595).

III. Otto, İtalya ve kilise topraklarına büyük önem verip atalarının yaptığı gibi papa atamalarına bizzat dahil oldu. II. Sylvester'i Papa olarak atamasının ardından Roma aristokrasisi ona karşı bir oluşum içine girdi ve Ivrealı Arduin önderliğinde bir isyan başlatıldı. İsyan sonunda İtalya'dan ayrılan III. Otto kısa bir süre sonra öldü. II. Heinrich de İtalya işlerine müdahale etmekten çekinmedi ve İvrealı Arduini defalarca yenerek 1014 yılında yeniden imparatorluk tacını giydi (Di Girolamo, 2014b: 251). Heinrich, 1024 yılında öldüğünde arkasında meşru bir varis bırakmamıştı. Bu sebeple İtalya topraklarında asayişsizlik baş gösterdi. Daha sonra Alman soyluları tarafından Kral seçilen II. Konrad, 1027 yılında imparator ilan edildi (Bauer, 2014: 641-642). 1034 yılında Konrad'ın iddialarını tanımayan Milan ve Toskanalı soylular ona isyan ettilerse de Konrad bu isyanı bastırdı (Tobacco, 2006a: 74).

1039 yılında hem İtalya hem de Kutsal Roma-Germen tahtına III. Heinrich oturdu. Papalık mücadeleleri neticesinde 1045 yılında Roma seferine çıkan Heinrich, burada meydana çıkan üç papayı da azlederek II. Clemens'i Papa seçti. Clemens seçilir seçilmez bir Paskalya gününde Heinrich'i imparator ilan etti (Bauer, 2014: 643-644).

Güney İtalya ve Sicilya, XI. asırda siyasi ve kültürel olarak karışık durumdaydı. Bölgeyi istila eden Gotlar, Grekler, Lombardlar ve Araplar, asırlar boyunca kendi kanlarını, kültürlerini, hukuklarını ve dinlerini bölgeye nüfuz ettirdiler. Siyasi olarak da çeşitlilik olduğu için bölge farklı şekillerde yönetiliyordu (Bkz. EK 14). Hem doğuda Bizans hem de batıda Papalık, Güney İtalya toprakları üzerinde hak iddia ediyorlardı. Papa ise konumu ve dini karakterinden dolayı bölge üzerinde İstanbul'a nazaran daha etkin bir yere sahipti ve otoritesi imparatora kıyasla daha fazlaydı. Sicilya'da XI. asrın başlarında Müslümanların oluşturduğu siyasi bir bütünlük vardı. Adaya doğru ilk Müslüman akınları VII. asırda başlamıştı (Killinger, 2002: 54).

Güney İtalya'da merkezi otorite asırlar önce Roma İmparatorluğu'nun dağılması ile yok olmuştu. Sınırlar kesin olarak belli değildi ve bölgeler sürekli olarak el değiştirmekteydi (Bkz. EK 1). XI. asrın başında Güney İtalya üç ayrı bölgeye ayrılmıştı. Bunların ilk ikisini Bizans tarafından yönetilen Apulia ve Calabria bölgeleri oluştururken

üçüncüsünü de Lombardlar tarafından yönetilen üç prenslik olan Capua, Salerno ve Benevento'nun oluşturduğu Campania bölgesi oluşturmaktaydı. Buna ek olarak, Benevento Prenslığı'nın kuzeyinde Abruzzi'de kısmen Lombard kısmen de Frank kökenli bir takım bağımsız şehirler vardı, fakat bu bölge neredeyse her yönden, coğrafi, ekonomik ve sosyal olarak, güneyden ayrıydı. Batı kıyısında üç küçük dükalık vardı: Gaeta, Napoli ve Amalfi. Napoli ve Amalfi şehirleri Lombard prenslerinin saldırganlıklarına karşı bir korunma olarak hâlâ Bizans'a karşı bağılıklarını kabul ediyorlardı (Loud, 2006b: 94).

Yunanların Güney İtalya ve Sicilya'ya gelişleri MÖ VIII. asra kadar inmektedir. Yunan¹³ koloniciler, Güney İtalya'nın sahil kesimlerine ve Sicilya'ya bu tarihten itibaren yerleşmeye başladılar. Onlar bölgeye Helen kültürlerini ve Grek dillerini de getirerek Güney İtalya ve Sicilya'da "Magna Graecia" denen (Bkz. EK 11) bölgeyi oluşturdular (Davis–Secord, 2007: 18). Ancak Magna Graecia'yı oluşturan Yunanların Güney İtalya ve Sicilya'ya tam olarak ne zaman geldikleri bilinmemektedir. Ortaçağda Gotik Savaşlarını takip eden dönemde Bizans'tan Güney İtalya'ya doğru yeni bir göç dalgası yaşandı. Göç edenleri genelde Asya Minor, yani Anadolu'da ve bugünkü Yunanistan'da yaşayan Bizans halkı oluşturmaktaydı (Cerchiai ve diğerleri, 2004: 7-8). Bölge Lombardların gelişine kadar Bizans tarafından "İtalya Katepanlığı" adıyla yönetildi.

Magna Graecia'nın etkileri Norman istilasına kadar devam etmiş ve Bizans kökenli halk bazı bölgelerde çoğunluğu teşkil etmiştir. Apulia'nın güneyinde ise halkın çoğunluğunu Latinler oluşturmaktaydı. Taranto'da ise dini sınıf Latin olsa da halkın çoğunluğunu Bizans'tan gelenler oluşturmaktaydı. Calabria ve Lucania'nun nüfusunun büyük bir bölümünü Grekler oluşturmaktaydı. Bari'de ise Latin nüfus ağır basmaktaydı (Loud, 2008: 569-570). Latinler, Roma İmparatorluğu'nun dağılmasının ardından Roma kilisesine bağlı olan ve bu kilisenin ayinlerini yerine getiren kişilerdir. "Latin" kelimesi genellikle Latince kökenli dilleri konuşanlar için kullanılmaktaydı. Latinleri meydana getiren unsurlar Roma hukuku ve Roma gelenekleriydi.

¹³ Cerchiai ve arkadaşlarının burada kullandıkları "Grek" adı tartışmalıdır. Zira, MÖ VIII. asırda Asya Minor'da, yani Anadolu'da, yaşayanların hepsinin Grek olup olmadığı tartışmalı bir konudur. Sicilya'ya göç eden nüfus içerisinde Greklerin bulunması kuvvetle muhtemeldir, fakat bunların hepsini "Grek" diye adlandırmak Asya Minor'da yani Anadolu'da yaşayan herkesin "Grek" kökenli olduğu anlamına gelir. Bu durum da yanlış çıkarımlara sebep olacaktır. Pek çok kültür ve medeniyet ev sahipliği yapan Anadolu'da elbette Grekler de yaşamıştır, fakat Anadolu'da yaşamış herkesi "Grek" olarak adlandırmak hatalıdır.

XI. asrın ortalarına kadar Latinler ve Grekler arasında dini bakımdan bir fark yoktu, iki topluluk arasındaki farklılık sadece konuştukları dilde idi. “Latin” adı o zamana kadar da fazla yaygın değildi. Bu adı ilk kullanan Bizans tarihçileri Anna Komnena ve Mikhael Attaleiates olmuştur (Morton, 2011: 60-61). İki topluluk arasındaki dini farklılaşmalar 1054 yılında iki kilisenin birbirleri ile olan bağlantılarını kesmelerinden ve birbirlerini aforoz etmelerinden sonra meydana geldi.

Bizans hakimiyetinde olan Apulia'nın kuzey ve merkezi bölgelerindeki halk tamamen Lombard idi ve Latin dilini konuşuyorlar ve Roma Kilisesi'nin ayinlerini yerine getiriyorlardı. Grekler, nüfusun çoğunluğu oluştursa da Güney Apulia ve Lucania'nın nüfus yapısı daha karışıktı. Calabria'nın çoğu, güneyinin ise tamamı Grek idi ve yaygın dil ise Grekçeydi (Charanis, 1946: 74; Ciggaar, 2009: 247). Bölgedeki yerel yöneticiler otoritelerini şehirlerinin merkezlerinde kurabiliyorlar ve bunun ötesinde sadece küçük yerleri yönetebiliyorlardı. Genellikle güçlerini dağlarla çevrili alanlarda periyodik olarak vergi toplayarak uygulamaktaydılar. Bu durumda, yerel valiler, toprak sahipleri ya da soylular kendi özerkliklerini sadece iyi bir yönetim sergileyerek uygulayabiliyorlardı. Siyasi durumlar ise sürekli değişiyordu. Üç düşman Lombard prensliği olan Capua, Salerno ve Benevento, VIII. asırda Lombardların kalıntıları olan Napoli çevresini, bu gün Campania olarak bilinen bölgeyi yönetiyorlardı (Loud, 2006b: 94-95). Bu şehirler, Benevento, Capua ve Salerno, duruma göre Papa, Bizans ya da Kutsal Roma-Germen imparatorlarına bağlılıklarını kabul ediyorlardı. Diğer başka zengin ticaret şehirleri olan üç şehir Napoli, Amalfi ve Gaeta, Bizans'a olan bağlılıklarını kabul ediyorlar, fakat içeride bağımsız olarak hareket edebiliyorlardı. Sicilya ise geçen iki asırdır Arapların elindeydi. Apulia, Basilicata ve Calabria'da, ana güç Bizans'ın elindeydi ve Bizans burada Roma İmparatorluğu'ndan gelen haklarının olduğunu iddia etmekteydi.

XI. asır başlarında Bizans'ın İtalya'daki idaresi; hem içerdeki muhalefetler ile uğraşarak ciddi bir tehlikenin altındaydı, hem de 990 yılından itibaren Calabria, Apulia ve Sicilya'yı etkileyen ve gittikçe de artan Sicilya'dan gelen Arap istilaları ile boğuşuyordu. 1003 yılının yazında Bizans'ın İtalya'daki başkenti Bari, dört ay boyunca kuşatma altında kalmış ve ancak Venedik'ten gelen bir donanma sayesinde rahatlayabilmişti. 1009 yılında Apulia'nın sahil şehirlerinde bir isyan patlak vermiş ve birkaç ay sonra da Bari ve Treviso isyancıların eline geçmişti (Loud, 2006b: 95).

Bizans, XI. asrın başında Güney İtalya'da yükselen güç konumundadır. Bizans, özellikle İmparator II. Basileios (976-1025) döneminde İtalya'daki otoritesini yeniden kurmuştur. Fakat, 1025 yılında II. Basileios'un ölümü ile Apulia ve Calabria'daki Bizans yönetimi zayıflamış ve zamanla da çökmüştür (Shepard, 2008b: 559). II. Basileios'un ölümü ile Balkanlardaki Bizans nüfuzu da gerilemiştir (Ostrogorsky, 2011: 329). Bizans'ın Güney İtalya'daki tasarruflarına karşı olarak Kutsal Roma imparatoru ve ruhani müttefiki Papalık, bölgede kendi ayrı iddialarını ileri sürmekteydiler. İmparator ve Papa geçici ve ruhani müttefikler olarak bozuk ilişkiler içine girdiler, özellikle güneyde iddiaları çakışmaktaydı. Sonraki yıllarda bölgedeki Bizans hakimiyetini yeniden canlandırmak için çeşitli girişimler yapıldı; bunların içinde en uzun süren mücadeleler Sicilya'da yaşandıysa da asrın ortalarında Bizans dikkatini artan bir şekilde kendi iç meselelerine çevirdi. Zira Anadolu'da baş gösteren bir Türk tehlikesi vardı (Morris, 1988: 180; Bennet, 2003: 90; Angold, 2006: 240).

Sicilya'da Kelbî emirleri 948-1053 yılları arasında adanın denetimini ellerinde tutmaktaydılar (Lewis, 2002: 128). Cafer ve Ali arasındaki iç savaştan sonra Cafer'in adadaki Berberileri İfrîkiye'ye sürmesi ve köleleri de öldürmesi üzerine adadaki asker sayısı azaldı. Asker eksikliğini yerli halktan gidermek isteyen Cafer'e karşı ada halkı isyan etti (İbnü'l-Esir, 1989b: 170). 1019 yılında emir Cafer'in Palermo'daki bir isyan sonrasında tahttan indirilmesi Loud'a göre (2006b: 95) durumlarının hiç de iyi olmadığını bir göstergesiydi ve 1030 yılından itibaren adanın iç uyumu neredeyse tamamen çökmüştü. Lombard prensliklerinde ise, özellikle de Benevento'da, her ne kadar 1008 ve 1014 yılları arasında Benevento ve Capua'nın birleşmesi kısa süreli olarak başarılıydysa da merkezi otorite giderek zayıflamaktaydı.

1.5.3 XI. Asrın İlk Yarısında Bizans İmparatorluğu

Normanların Güney İtalya'ya geldikleri asır olan XI. asırda Güney İtalya'da pek çok kuvvet bulunmaktaydı ve Bizans bunların arasında en kuvvetli olanlarından idi. Roma İmparatorluğu'nun dağılmasının ardından İtalya'da büyük bir otorite boşluğu meydana gelmişti. Bizans, Doğu Roma İmparatorluğu'nun dağılmasının ardından Güney İtalya'da Roma'dan gelen haklarının olduğunu ve buraları yönetmenin Bizans'ın kendi hakkı olduğunu iddia etmekteydi. Aynı şekilde Papalık da Roma İmparatorluğu'nun mirasında

hak iddia eden güçlerden birisiydi ve bu doğrultuda Papalığın çıkarları Bizans'ın çıkarları ile çakışmaktaydı.

Bizans'ın Güney İtalya'daki varlığı VI. asra, I. Iustinianos (527-565) devrine kadar inmektedir. I. Iustinianos devrinde Bizans'ın sınırları batıda Roma İmparatorluğu'ndan kalan Akdeniz sahilleri fethedilerek en geniş sınırlarına ulaştı. Bu fetih hareketleri içerisinde Kuzey Afrika ve Roma da dahil olmak üzere İtalya toprakları alındı ve Roma, gelecek iki asır boyunca Bizans'ın elinde kaldı.

İtalya Katepanlığı (Bkz. EK 15), Monte Gargano'dan Salerno körfezine kadar olan Güney İtalya topraklarını kapsayan ve Bizans'a ait olan bölgedir. Bizans'ın Sicilya ve Güney İtalya'daki toprakları, imparatorluğun merkezde parçalanan topraklarının aksine VII. asırda bütünlüğünü korumuştur (Brown, 1995: 345). Napoli ve Amalfi bu sınırların dışında kalsa da Bizans *katepan*ları tarafından yönetildi. Bari, 873 yılında Arapların elinden geri alındı ve takip eden yıllarda Calabria, Apulia ve Bari'yi kapsayan Longobardia adında yeni bir Bizans *theması* kuruldu. 965 yılında ise yeni bir *thema* olan Lucania oluşturuldu ve Bari *strategosu* buraya *katepan* olarak atandı. *Katepan*, Bizans İtalya'sına genelde merkezden gönderilen valiler ya da komutanlara verilen unvandır. Ayrıca *Katepan*, Bizans ordusunu yöneten komutanlara verilen bir unvandır. *Katepan* unvanı X. asırda özellikle İtalya'da Bizans bölgelerini yöneten *strategos*lara verilmiştir. Daha sonra bu unvan Mezopotamya, Bulgaristan ve Antakya'da da kullanılmıştır (Kazhdan, 1991: 1115).

XI. asrın ilk yarısında Bizans İmparatorluğu, özellikle II. Basileios (976-1025) devrinde, eski parlak dönemine ulaştı (Bkz. EK 21). II. Basileios, Ostrogorsky'nin (2011: 277) deyiimiyle demir gibi iradeli ve eşsiz bir cevaliyete sahip bir kimse idi. Basileios'un ilk bağımsız teşebbüsü, onun 986 yılında yaptığı Balkan seferidir. Onu Balkan seferine götüren en önemli sebep, bölgede başlayan bir isyanın çabucak yayılması ve Balkan yarım adasını Bizans hakimiyetinden çıkaracak noktaya getirmesiydi. Bu olaya müdahale etmek isteyen Basileios'un 986 yılında isyan önderlerinden Samuel'e yenilmesi üzerine, mağlubiyetten cesaret alan Bizans komutanları Basileios'a isyan ettiler. Aslında Basileios, İstanbul'da çıkan bir isyan sebebiyle başkente geri dönmeye karar vermişti. Bizans ordusunun geri çekildiğini gören Bulgarlar, onların peşine düştü ve imparatorun ordugahını ve imparatora özgü simgeleri zaptettiler (Zonaras, 2008: 32). Burada Bizans ordusunun erzaklarının iyi korunmaması ve düşmanın erzak bölüğünü tuzağa düşürmesi, Bizans'ı

yenilgiye götüren en önemli sebebi (Haldon, 1999: 173). İmparator isyancılara yenilecek iken Kiev'den yardım aradı ve Kiev knezi Vladimir (980-1015), ona ünlü “Vareg” birliklerini gönderdi. Bu yardım ile güçlenen Basileios, isyancıları 989 yılında mağlup etti. Kiev'den gelen Vareg birlikleri Bizans'ta kaldılar ve Bizans ordusunun önemli bir bölümünü teşkil ettiler. Ayrıca savaştan sonra Bulgarların Hristiyanlaşma süreci de başladı (Ostrogorsky, 2011: 282).

“Vareg” kelimesi genel olarak Bizans'ın özel birlikleri olarak bilinmektedir. Vareglerin kökeni Rus topraklarına başlangıçta yağma ya da ticaret amaçlı gelen Vikinglere dayanmaktadır. Özellikle Danimarka'dan ve İskandinav yarımadasından gelen Vikingler, Rus toprakları içerisine girerek Rus ticaretinin önemli bir kısmını oluşturdular ve zamanla geldikleri bu topraklara yerleştiler. Vikinglerin sayıları o kadar arttı ki yerleştikleri bu topraklar artık “Büyük İsveç” olarak anılmaya başladı. Daha sonra da bu insanlara “Rus” ismi verildi (Blöndal, 1978: 1). Kuzeyli yerleşimcilerin Rus topraklarına yerleşmeleri genel olarak 862 yılında Rurik hanedanının kurucusu olan Rurik (864-879) ve kardeşlerinin Novgorod'a yerleşmeleriyle başlamaktadır. Ancak daha önceden de küçük çaplı devletlerin kurulduğu söylenmektedir. Lagoda ve Odessa bölgelerine yerleşen Vikingler zamanla asimile olmuşlar, fakat kendilerine verilen “Rus” ismi varlığını korumaya devam etmiştir (Blöndal, 1978: 3). Rus topraklarına yerleşen Vikingler hem kendilerini köle olarak satmışlar, hem ticaret yapmışlar ve hem de savaşçı özellikleri sayesinde Rus yöneticilerinin koruyucuları olmuşlardır. Bu yetenekli koruyucular zamanla “Vareg” adını almışlardır.

Bulgarlara karşı 986 yılında alınan galibiyet Balkanlardaki durumu düzeltmeye yetmedi. II. Basileios, 989 ve 1001 yılları arasında Ruslar ve Fatımiler ile iyi ilişkiler içerisine girdi. Bizans isyanlar ile boğuşurken Bulgar imparatoru Samuel (997-1014), Draç'ı ve Selanik'in Balkan girişi olan Karaferye'yi ele geçirdi. Bunun üzerine Basileios, komutanı Nikephoros Uranos'u bölgeye gönderdi ve o da kaybedilen yerleri geri aldı. Basileios, 1001 yılında Bulgar meselesini halletmek için bizzat ordusunun başında harekete geçti ve Vodina ile birlikte Serfice'yi aldı. Daha sonra Tuna boylarını ele geçirerek Bulgar Krallığı'nın merkezi olan Makedonya ile Moesia toprakları arasındaki bağlantıyı kesti. 1004 yılında ise Vidin kuşatılarak alındı. Bu olayın akabinde de Samuel Edirne'yi alarak yerli halkı öldürdü, fakat Basileios'un üzerine geldiğini öğrenince kaçtı. Daha sonra Bizans, Samuel'i Üsküp ve Vardar ovalarında mağlup etti ve Üsküp, Bizans'ın

eline geçti. 1005 ve 1014 yılları arasında Bizans ordusu Samuel'e çok ağır kayıplar verdi ve Samuel, topraklarının büyük bir bölümünü Bizans'a kaptırdı. 29 Temmuz 1014 yılında Basileios'un ordusu, Bulgar birliklerini Kleidon Geçidi savaşında ağır bir yenilgiye uğrattı. Basileios, savaş sonunda esir Bulgar askerlerinin 15000'inin gözlerini kör ettirip Samuel'e gönderdi (Zonaras, 2008: 42) ve Basileios bu olayın akabinde "Bulgar Kasabı" ya da "Bulgar Kıran" (*Bulgaroktonos*) olarak anılmaya başladı.

Samuel'in ölümünün ardından yerini oğlu Gabriel Radomir aldı, ancak o da 1015 yılında kuzeni Ioannes Vladislav tarafından öldürüldü (Zonaras, 2008: 43; Ostrogorsky, 2011: 288). Vladislav, Basileios ile barış yapmayı denediysen de Basileios bu teklife yanaşmadı. Neticede Bulgaristan, Bulgarlar ile 30 yıldan fazla süren mücadelelerin ardından Bizans topraklarına dahil oldu ve Balkan yarımadası Slavların yerleşiminden sonra ilk kez bütünüyle Bizans hakimiyetine girdi (Ostrogorsky, 2011: 288).

II. Basileios 1021 yılında Kafkasya seferi sırasında Erzurum'u topraklarına kattı ve aynı yıl Tiflis de ele geçirildi. Kafkas seferi sonucunda Urfa, Malatya, Erzurum ve Van gibi şehirler ele geçirilerek yeni *themalar* kuruldu (Ostrogorsky, 2011: 292).

II. Basileios'un 1025 yılındaki ölümü Bizans'ta bir dönüm noktasını teşkil eder. Onun ölümünden sonra Bizans İmparatorluğu eski zayıf dönemine geri döndü. Basileios'un halefleri onun kadar başarı gösteremediler. VIII. Konstantinos (1025-1028) devletin önemli kademelerine kendi yakınlarını getirerek beceriksiz devlet adamlarının devleti idare etmelerine müsaade etti. Ostrogorsky'nin (2011: 297) deyimiyle o, devleti yönetmekten ziyade devleti temsil etmiştir. Daha sonra III. Romanos (1028-1034), 1028 yılında Bizans'ın yeni imparatoru oldu. Onun döneminin en belirgin özelliği II. Basileios'un siyasetinin tamamen terk edilmiş olmasıdır. Romanos, II. Basileios'un çıkarttığı terk edilmiş topraklardan alınan vergiyi kaldırdı ve böylece Bizans vergi sisteminin temel unsuru ortadan kaldırılmış oldu (Ostrogorsky, 2011: 298).

Bulgaristan, Vladislav ile 30 yıldan fazla süredir yapılan mücadelelerin ardından Bizans'a dahil oldu ve Balkan yarımadası Slavların gelişinden sonra ilk kez bütünüyle Bizans'ın hakimiyetine girdi. Romanos, *allehengyos* denen dayanışma vergisini kaldırdı. Bulgar soyundan Prousianos'un imparatoriçe Zoe'nin kız kardeşi Theodora ile birlikte kendisine komplo kuracağından şüphelendiği için Prousianos'u tutuklatıp gözlerini kör etti. Theodora da Petrian'a hapsedildi (Zonaras, 2008: 49)

Romanos devrinde Kuzey Suriye’de Araplar ile mücadele edildi. Bu amaçla ordu düzenlendi ve asker sayısı artırıldı (Psellos, 1992: 33). Bizans, Araplar ile mücadeleler sırasında çok fazla kayıplar verdi, hatta Araplar, Zonaras’ın (2008: 50) deyiimiyle az kalsın imparatoru esir ediyorlardı. Ancak bu başarısızlıklara rağmen Georgios Maniakes, 1032 yılında Urfa’yı alarak bölgede yeniden Bizans’ın üstünlüğünü sağladı (Ostrogorsky: 2011: 298).

Romanos’un 1034 yılında ölümünün ardından yerini IV. Mikhail (1034-1041) aldı. Devletin bütün yönetim mekanizmalarını ele geçiren Mikhail, halk üzerindeki mali yükleri arttırdı. Devlet işlerini yürütmesi için atadığı Ioannes Orphanotrophos, kendi çıkarlarını her zaman ön planda tuttu ve akrabalarına devlet hazinesinden yardımlarda bulundu (Ostrogorsky, 2011: 300). Balkanlarda ise Slavlar Bizans’ın uyguladığı ağır ekonomik yükümlülükler sebebiyle isyan ettiler. Samuel’in torunu olduğunu iddia eden Petro Delyan (1040-1041) 1040 yılında Balgrad’da *Çar* ilan edildi. Yayılan isyan Kuzey Yunanistan’a da sıçradı. Ancak, iyi idare edilemeyen isyan hareketi 1041 yılında bastırıldı. Ostrogorsky (2011: 301), bu isyan neticesinde II. Basileios’un Balkanlarda kurduğu binada derin çatlaklar meydana geldiğini yazmaktadır. Ama yine de Psellos (1992: 63), imparatorun çok hasta olmasına aldırış etmeden ordusunu düzene soktup zafere taşıdığını yazmaktadır.

Mikhail devrinde Sicilya’ya gönderilen Georgios Maniakes, burada başarılı işler yaptı. Kendisine karşı gelen Zırî (1015-1090) ordularını ağır şekilde yenilgiye uğrattı. Sicilya’da, mücadelelerinin başında pek çok şehri ele geçiren Maniakes, yaptığı savaşların sonunda Sicilya’yı Bizans’a bağladı (Zonaras, 2008: 59).

IV. Mikhail, devlet işlerinden elini çekip 10 Aralık 1041 yılında Aziz Anargyroi manastırına çekilmesinin ardından burada öldü ve yerini V. Mikhail (1041-1042) aldı. V. Mikhail, 1041 yılında Georgios Maniakes’i Normanları durdurması için Güney İtalya’ya gönderdi. Ancak, Maniakes burada Normanlara karşı fazla bir etkinlik gösteremedi. İmparator V. Mikhail, 1042 yılında İmparatoriçe Zoe’yi saf dışı bırakmak için onu Büyükada’ya sürgüne gönderdi. Zoe’nin destekçileri ise 19 Nisan 1042 tarihinde imparatora karşı isyan ettiler ve başkenti talan ettiler (Attaleiates, 2008: 30). İmparator, bu isyanı etkisiz hale getirmek için Zoe’yi geri getirtmesine rağmen tahttan indirildi ve yerine IX. Konstantinos (1042-1055) Bizans’ın yeni imparatoru oldu. V. Mikhail ise önce Stoudios manastırına sığındı, ancak daha sonra yakalandı ve gözleri kör edildi (Attaleiates, 2008: 32).

IX. Konstantinos döneminde, 1043 yılında Sicilya'daki Vareg birliklerinin komutanı Maniakes ve 1047 yılında da Makedonya'da Leo Tornikios isyan ettiler. Bizans, Maniakes'in isyanına karşı yeterli sayıda asker bulamadı (Haldon, 1999: 90). Psellos (1992: 118), Maniakes'in imparatorun ünvanlar ve mükafatlar beklerken tam tersi ile karşılaşması sonucunda imparatora güvensizlik duymaya başladığını yazmaktadır. Ayrıca imparator, Maniakes'in isyan edeceği anlaşılınca konuyu diplomatik yöntemlerle halletmek yerine Maniakes'i daha da kızdırmıştır. Dahası, Bulgaristan'a giden Maniakes burada kendisine taraftar topladı ve imparatorluğunu ilan etti (Skylitzes, 2010: 403). Ayrıca, Zonaras'ın (2008: 80) yazdıklarına göre de Romanos, Maniakes'in eşine tecavüz etti, daha sonra da Maniakes makamını kaybetti. Konstantinos'un gönderdiği büyük ordu, neticede Maniakes ve isyancı birliklerini yenilgiye uğrattı ve Maniakes de aldığı bir mızrak yarası sonucunda atından düşerek öldü. Daha sonra Maniakes'in kesilen başı İstanbul'a getirilerek Büyük Tiyatro'da herkesin görebilmesi için sergilendi (Psellos, 1992: 120-121; Attaleiates, 2008: 34; Zonaras, 2008: 81). Aynı dönemde Normanlar Güney İtalya'daki Bizans toprakları üzerinde fetihlerde bulundular. Ruslar ise 400 kadar gemi ile İstanbul'a saldırıda bulundular (Attaleiates, 2008: 35). Savaş için bahane arayan Ruslar gemi başına 1000 *staters* tazminat istediler. Tazminat bahanesinden sonra başlayan savaşın ardından Rus donanması yenilgiye uğradı (Psellos, 1992: 123-124).

Maniakes'in ardından bir başka komutan Leontas Tornikios Bizans'a karşı isyan etti. Hadrianapolis'e (Edirne) ulaşan Tornikios, adam toplayıp kendisini "imparator" ilan etti. Bundan sonra da başkent İstanbul'a doğru yola çıktı (Zonaras, 2008: 82-83; Attaleiates, 2008: 37). Onun geldiğini duyan Silivri'deki Bizans kuvvetleri başkente kaçtı (Attaleiates, 2008: 38). İstanbul'u Ayvansaray önlerinden kuşatan Tornikios, surları aşmayı başaramadı ve birkaç gün içerisinde üstünlüğünü kaybetti. İkinci kez surlara saldırdığında ise az kalsın canından oluyordu. Daha sonra adamlarının dağıldığını ve adamlarından bazılarının karşı tarafa geçtiğini gören Tornikios kuşatmayı kaldırdı. Neticede bir komutanı ile birlikte sığındığı kilisede yakalanan Tornikios'un gözleri kör edildi ve isyan bastırıldı (Zonaras, 2008: 85-86).

X. Konstantinos döneminde Roma Kilisesi ile İstanbul Kilisesi arasında eskiden beri var olan mücadele iyice alevlendi. Bu ortamda Konstantinos, Normanlara karşı Papa ile ittifak içine girdiyse de ilişkiler kötüleşmeye devam etti. Daha da önemlisi 1054 yılında

Papalık heyetinin Bizans'ı ziyaretleri esnasında aforoz edilmeleri iki kilisenin kesin olarak birbirlerinden kopmasına neden oldu.

1.5.4 XI. Asrın ilk Yarısında Kuzey Afrika

İslam, VII ve X. asırlar arasında Arap fatihleri vasıtası ile Kuzey Afrika, İspanya, Sicilya ve Avrupa'nın Akdeniz kıyılarına taşındı (Lapidus, 2002: 197). Kuzey Afrika, tarihin her döneminde Akdeniz dünyasını ve Avrupa'yı etkileyen bir konumda olmuştur. İslam'ın Kuzey Afrika'da yayılmasının ardından bölgede kurulan İslam devletleri, İspanya başta olmak üzere Güney İtalya ve Akdeniz adalarına müdahalelerde bulunmuşlardır (Bkz. EK 16). X. Asrın sonu ve XI. asrın başlarında doğuda Mağrip, Fatımiler (909-1171) tarafından birleştirilmişken Fas'a ise İdrîsîler (780-964) hakimdi. Ancak Fatımilerin Mısır'a hareketleriyle buralarda bir parçalanma süreci yaşandı. Bu parçalanma Fas'ta çok ciddi boyutlardaydı. Fatımilerin vassalları Zırîler belli bir zaman sonrasında onlarla bağlarını koparmışlardı. Bunun üzerine Kahire yönetimi Zırîlerden intikam alabilmek için bedevi savaşçılar olan Hilalîleri Mağrip'e gönderdi. Hilalîlerin müdahalesi ile bölgede siyasi ve ekonomik çöküş dönemi başladı. Aynı zamanda Sicilya da neredeyse kendi başına terk edildi (Cahen, 2010: 14).

Abbasilerin hilafet merkezini Bağdat'a nakletmelerinden itibaren merkezi hükümet Akdeniz'e daha az ilgi göstermeye başladı. Fakat, Mısır ve Kuzey Afrika'daki bağımsız Müslüman devletleri bir uçtan diğer ucuna kadar Akdeniz'e hakim olan donanmalarını uzun müddet devam ettirdiler (Lewis, 2006: 168).

Kuzey Afrika'da kurulan Müslüman devletler arasında bulunan Fatimi devleti bölgenin neredeyse tamamına hakim olmuştur. Fatımiler isimlerini Hz. Fatma'dan almaktadırlar ve Hz. Peygamber'in soyundan geldiğini iddia etmektedirler. Ancak Brockelmann (2002: 130), Fatımilerin bu iddialarını oldukça tartışmalı bulmaktadır. İfrîkiye'de ortaya çıkan Fatımilerin kökü İsmâîlî hareketine dayanmaktadır. İsmâîlî *dâî*lerinden İbn Hevşeb, Yemen'de İsmâîlîliğin temellerini atarak *dâî* Ebu Abdullah eş-Şii'yi Kuzey Afrika'ya gönderdi. O da burada Kütamelerin desteği ile bir İsmâîlî üssü kurdu. Abbasilerden çekinen Ubeydullah el-Mehdi de Mısır'dan ayrılarak Kuzey Afrika'da Sicilya'ya gitti, ancak burada yakalanılarak hapse atıldı. 909 yılında eş-Şii ile birlikte

Ağlebîlerin başkenti Rakka'yı ele geçiren Ubeydullah, 910 yılında halifelliğini ilan etti ve Fatimiler devleti resmen kuruldu (Seyyid, 1995: 228-229).

“El-Mehdi” unvanını alan Ubeydullah, Mehdiye şehrini kurarak buraya hem kendi ismini verdi hem de başkenti yaptı (Brett, 1978b: 604; Kavas, 2003: 287). Kendisinin halife olduğunu ileri sürdü ve Abbasi halifesini tanımadığını bildirdi. Sonraki süreçte Kuzey Afrika'nın tamamını ele geçirerek Endülüs Emevileri'nin en büyük rakibi oldu. Fatimiler 955 yılında İber yarım adasına geçtiler ve Almeria'yı yağmaladılar. 958 yılında ise kumandanları Cevher, bütün Almeria yöresini fethetti (Brett, 1978b: 614). Emeviler ile yaptıkları mücadelelerden sonuç alamayan Fatimiler Mısır'a yöneldiler. 969 yılında İhşidlerin (935-969) hakimiyetine son vererek Mısır'ı ele geçirdiler ve Kahire, Fatimilerin başkenti oldu. Daha sonraki süreçte de Hicaz ve Batı Arabistan'ı ellerine geçirdiler. Suriye'ye de saldıran Fatimiler burada Karmatîlerin ağır direnişi ile karşılaşılsa da 993 yılında Şam'ı ele geçirdiler.

Aziz-Billah döneminin sonunda Fatimi hilafeti oldukça genişledi. Suriye ve Kuzey Afrika'dan sonra Yemen ve Musul'da da *dâiler* faaliyet yapma fırsatı buldular. Aynı zamanda Aziz-Billah, Bizans imparatorunun elçisine her Cuma İstanbul'daki camide kendi adına hutbe okutulmasını şart koştu. Fatimiler, Aziz döneminde Abbasi aleyhinde emellerini gerçekleştirmek için fırsat buldular. Aziz'in ölümünden sonra Fatimilerin başına Hakim-Biemrillah (996-1021) geçti. Onun döneminde hem *zimmiler* hem de Sünniler baskılara maruz kaldılar. Hakim, 1017 yılında ilahlık iddiasında bulundu ve bu dönemde Bizans ile olan ilişkiler kötüleşti. Ancak 1021 yılında Hakim esrarengiz bir şekilde ortadan kayboldu. Müstansır-Billah (1036-1094) döneminde Fatimiler en geniş sınırlarına ulaştılar. Mısır, Güney Suriye, Afrika'nın Kızıl Deniz sahilleri, Sicilya, Kuzey Afrika, Hicaz ve Yemen Fatimilerin hakimiyetine girdi (Seyyid, 1995: 231).

Fatimi veziri el-Cerceri'nin 1045 yılında ölümünün ardından Fatimi devleti çöküş sürecine girdi. Bundan sonraki süreçte Abbasilerin Fatimilere olan baskıları iyice arttı ve yine Abbasiler Fatimilere karşı hem Selçuklulardan hem de Bizans'tan yardım istediler. Diğer taraftan İfrîkiye valisi Muiz b. Badis'i Fatimi hakimiyetini tanımaması yönünde kışkırttılar ve Badis'te 1051 yılında Abbasi halifesi adına hutbe okutmaya başladı. Selçuklular da Bizans ile anlaşma yaparak Bizans'ın Fatimilere buğday göndermesinin önüne geçtiler. Bunun sonucunda da Fatimiler Abbasilere karşı hem iktisadi hem de siyasi olarak tepki göstermeye başladılar. Bu doğrultuda İsmâilî mezhebini Hindistan'da

yaymaya çalıştılar ve ticaret yollarına canlılık kazandırarak devletlerini iktisadi yönden güçlendirmeye çalıştılar. Arslan Besasiri, Abbasilere karşı ayaklanma başlattı ve Bağdat'ı istila ederek hutbeyi Fatımi halifesi adına okuttu. Abbasi halifesi Kaim-Biemrillah kurtuluşu Selçuklularda buldu ve Tuğrul Bey (1037-1063) halifeyi Fatımi esaretinden kurtardı. 1075 yılında da Fatımi hakimiyetindeki Suriye toprakları Selçukluların eline geçti. 1091 yılında Sicilya'nın Normanların eline geçmesi ile Batı Akdeniz'deki Fatımi egemenliği sona erdi (Yıldız, 1988: 147). Bu olayların ardından yaşanan gerek siyasi gerekse ekonomik bunalımların neticesinde Fatımiler iyice zayıfladı ve 1171 yılında tarih sahnesinden silindi.

Kuzey Afrika'nın Müslümanlar tarafından fethedilmesi ve buradaki Berberi kabilelerinin neredeyse tamamının Müslümanlığı kabul etmelerinin ardından Berberiler burada, özellikle Kuzeybatı Afrika'da merkezi güçler oluşturdular. Bunların en önemlerinden biri olan Zırîler, Fatımi halifeliğine bağlı olarak 973 yılında İfrîkiye'de kuruldu ve Fatımi halifesi adına hutbe okuttular (Yıldız, 1988: 222). Zırîler, Fatımi halifeliğinin İfrîkiye hakimiyetinde oldukça fazla hizmetlerde bulundular. Örneğin, Mehdiye şehri, Harici *dâisi* Ebu Yezid tarafından kuşatıldığında şehri korumayı başarmışlardı (Marçais, 1986: 575).

Zırîlerin kökeni Mağrib'in iç kısımlarında yaşayan Senhace Berberilerine dayanmaktadır. 945 yılında Haricilerden Ebu Yezid'e karşı Fatımilere askeri destek verdiler ve bu yardımın bir sonucu olarak Fatımi halifesi Mu'izz (953-975), Zırî Yusuf Bulukkîn b. Zırî'ye İfrîkiye valiliğini verdi (Marçais, 1986: 575; Brockelmann, 2002: 159). Bulukkîn, Zendler ile mücadele etti ve Sebte'ye kadar bütün Mağrib'i fethetti. 1036 yılında Sicilya adasına sefer düzenlendi, ancak bu sefer Georgios Maniakes tarafından geri püskürtüldü (Brett, 1978b: 632). Nasireddevle Badis (996-1016) zamanında devletin toprakları bölüştürüldü ve batıdaki topraklar ailenin Hammadi koluna geçerken başkent Kayravan'ın bulunduğu merkez toprakları Zırîlerin elinde kaldı. Zırîler, başkent Kayravan'a nakledilmesinin ardından Fatımilere bağlı gibi gözükseler de bu noktadan sonra daha abğımsız hareket etmeye başladılar (Adıgüzel, 2013: 461). 1041 yılında Zırîler, Fatımi halifeliğinden ayrılarak Bağdat'taki Abbasi halifesine bağlılıklarını bildirirlerken Hammâdîler ise Fatımilere bağlılıklarını devam ettirdiler. Ancak, Zırîlerin Fatımilerden ayrılmasının hemen ardından Fatımilerin saldırısı gerçekleşti ve bunun akabinde Zırîler başkent Kayravan'ı terk edip Mehdiye şehrine çekilirlerken, Hammâdîler

de Bicaya limanına çekildiler. Hammâdîlerin gücü Nasır b. Alennas ve halefi el-Mansur dönemlerinde zirveye ulaştı ve Cezayir onların hakimiyetine girdi (Yver, 1987: 194; Özdemir, 1997: 490). Mehdiye bundan sonraki süreçte Zırîlerin tek hükmettiği yer olarak kaldı (Yıldız, 1988: 224). Zırîlerin hakim oldukları topraklar XII. Asırda Normanlar ve Muvahhidlerin (1121-1269) eline geçti.

Akdeniz’de stratejik bir konuma sahip olan Sicilya’da kurulan Kelbî hanedanı, Normanların adayı ellerine geçirmeye başladıkları dönem olan XI. asrın ikinci yarısına kadar Sicilya’yı denetim altında tuttular. Fatımilerin Sicilya’daki bir isyanı bastırmak için gönderdikleri komutan Hasan el-Kelbî (948-964), buradaki isyanı başarılı bir şekilde bastırmasının ardından Sicilya’ya ilk Kelbî emri olarak atandı ve adada Kelbî dönemi başladı (Ahmad, 1975: 31; Granara, 1986: 12; Yıldız, 1988: 141-142; Bosworth, 2005: 72; Altan, 2002: 206). Hasan el- Kelbî’nin Sicilya’ya atanması ile Kelbîler adayı 90 yıldan fazla bir süreyle (948-1044) yönettiler (Takayama, 1992: 25). Sicilya, Özellikle Fatımiler döneminde adaya doğru gerçekleştirilen Müslüman göçleri ve adadaki yerli halkın Müslüman olması ile Müslüman ve Arapça konuşulan bir bölge haline geldi. Bununla birlikte Hristiyanlar, adanın doğusundaki varlıklarını Norman istilasına kadar devam ettirdiler (Davis-Secord, 2007: 22). 969 yılında Fatımi başkentinin Kahire’ye kaydırılmasının ardından Kelbîler, Fatımiler adına Sicilya’yı yönetmeye devam ettiler. Hasan el-Kelbi, adada vergi vermeyen gayrimüslimleri boyunduruk altına alarak onların yeniden vergi ödemelerini sağladı. 952 yılında Reggio’da yaptırdığı caminin yıkturulması üzerine Bizans ile savaştı ve Bizans’ı bozguna uğrattı (Algül, 1997: 288). Ayrıca Kelbîler Güney İtalya topraklarına akınlarda da bulundular. Bu akınlar içerisinde 982 yılında Kutsal Roma-Germen imparatoru II. Otto (967-983) önderliğindeki bir ordu Calabria’da Stilo savaşında mağlubiyete uğratıldı (Granara, 1986, 24-25). Yusuf el-Kelbî (990-998) döneminde emirlikte sürekli bir gerileme başladı. Yusuf, adayı kendi oğullarının verasetine bıraktı ve aynı zamanda İfrîkîye’deki Zırîler ile iki hanedan arasında mücadele dönemi başladı. Kelbîler XI. asrın ilk yarısında Apulia, Calabria ve Tiren Denizi kıyılarına saldırılarda bulunarak Amalfi ve Salerno arasında yapılan ticarete zarar veriyorlardı (Ahmad, 1075: 35). 1040 yılında Bizans’ın Sicilya’ya yaptığı sefer Aziz Ahmad’a (1975: 37) göre Zırîlerin bu saldırgan politikalarından kaynaklanmaktaydı.

Emir el-Akhal (1017-1037) döneminde hanedan içerisinde çatışmalar yaşanmaya başladı ve bu çatışmalara, karşılıklı anlaşmalar neticesinde Bizans ve Zırîler de dahil oldu.

1036 yılında Abdullah yönetimindeki bir Zırî donanması Kelbîlere saldırdı ve bu saldırıda vali Ahmet el-Ahkal öldürüldü. Hasan es-Samsam (1040-1053), Zırî komutanı Abdullah'ı 1040 yılında yenmesinin ardından Kelbî yönetimi yeniden canlanmaya başladı (Takayama, 1990: 52). Ancak yine es-Samsam döneminde ada küçük emirliklere ayrıldı (Granara, 1986: 33). Daha sonra es-Samsam adadan sürüldü (Takayama, 1992: 30). Kelbîler 1040 yılından sonra Bizans'tan ve bir İtalyan ticaret şehri olan Pisa'dan gelen saldırılar sonucunda iyice zayıfladılar (Bosworth, 2005: 72).

1053 yılında Kelbî hanedanlığı tarih sahnesinden çekildi. 1061 yılında Normanların Sicilya'ya gelmeleri ve adanın fethini kendi adlarına 1091 yılında tamamlamalarının ardından adadaki Müslüman yönetimi tamamen ortadan kaldırıldı. Ancak, yönetimde ve sosyal hayatta Müslümanlar çok önemli roller aldılar ve II. Friedrich dönemine kadar Müslümanlar ve Hristiyanlar arasındaki barış dönemi devam etti.

Kelbîler, Sicilya'yı Fatımilerin en zengin bölgesi haline getirdiler. Zırîler döneminde adada zirai faaliyetler iyileştirilmiş, adalet geliştirilmiş ve *zimmi* ahaliden fazla vergi alınmamıştır (Altan, 2002: 207). Sicilya'da Kelbîler döneminde İslam dünyasında devam eden siyasi çalkantılardan uzak bir şekilde bilim ve sanat alanında birçok gelişme yaşanmıştır (Lo Jacono, 2014: 198).

Sicilya, Kelbî hanedanı döneminde Palermo şehri başta olma üzere Akdeniz'in önemli bir ticaret, kültür ve bilim merkezi oldu. Müslümanlar burada Avrupa medeniyetine limon, portakal, şeker kamışı ve ipekçiliği tanıttılar ve tarım arazileri için sulama kanalları inşa ettiler. Aynı zamanda Sicilya, doğu ile batı ve Kuzey Afrika ile Amalfi, Pisa ve Cenova gibi İtalyan liman şehirleri arasında önemli bir ticaret merkezi haline geldi.

XI. asrın ilk yarısında Kuzey Afrika'da kurulan bir diğer hanedan olan Murabıtlar (1062-1147) 1147 yılına kadar varlıklarını devam ettirdiler. Bugünkü İspanya ve Fas topraklarında egemenlik elde eden Murabıtlar, Hz. Ebubekir devrinde Hicaz'ı terk ederek önce Suriye'ye geldiler. Muradan Mısır'a geçen Murabıtlar son olarak Mağrib'e yerleştiler (İbnü'l-Esir, 1989a: 468). Endülüs Emevileri'nin yıkılmasını takip eden dönemde düzenli askeri güce sahip olmaları sayesinde kısa sürede İber yarımadasındaki Müslüman bölgeleri ele geçirdiler. 1068 yılında Fas'ı, 1078 yılında Tanca'yı fethettiler. 1080-1082 yıllarında nüfuzları Cezayir'e kadar yayıldı (Brockelmann, 2002: 167). 1090 ve 1147 yılları arasında İspanya'nın büyük bir bölümünü ve Kuzey Afrika'daki bazı toprakları fethederek güçlü bir

teşkilat kurdular. Ancak daha sonra Hristiyan İber halkının saldırıları ve Kuzey Afrikalı diğer toplulukların çıkardıkları ayaklanmalar sebebiyle güçleri azalan Murabıtlar bir başka Kuzey Afrika kökenli hanedan olan Muvahhidlerin saldırıları sonucunda egemenliklerini kaybettiler ve onların denetimi altına girdiler.

1.5.4.1 Sicilya’da İlk İslam Fetihleri

Akdeniz’de önemli bir jeopolitik konuma sahip olan Sicilya adası, Akdeniz ticaret yollarının kavşağında yer alması ve tarıma elverişli topraklara sahip olması sebebiyle, Akdeniz tarihine yön verir konumda olmuştur. Fenikelilerin düzenlediği seferler adaya dış güçler tarafından yapılan ilk müdahalelerdir. Greklerin MÖ 750 yılında adada koloni kurmaya başlamasıyla adanın Helenleşme süreci başladı ve ada Büyük Yunanistan’ın (*Magna Graecia*) bir parçası oldu. 440 yılında Vandalların, daha sonra Ostrogotların eline geçti ve 552 yılında Bizans’ın toprağı oldu (Şakiroğlu, 2009: 138).

Sicilya’ya ilk İslam akını 652 yılında Suriye valisi Muaviye b. Ebu Sufyan’ın (661-680) gönderdiği küçük çaplı bir donanma ile gerçekleştirildi. El-Belazuri (1987: 337), bu seferden şu şekilde bahsetmektedir:

Ravilerin dediklerine göre, Muaviye b. Hudeyc el-Kindî, Muaviye b. Ebu Sufyan’ın [661-680] halifeliği zamanında Sikilya [Sicilya] üzerine yürüdü; oraya ilk önce savaşa giden odur. Bundan sonra buraya yapılan savaşlar devam etti. El-Ağleb b. Salim el-İfrîkî ailesi, buradaki 20’den fazla şehri fethetti; bu şehirler halen Müslümanların elindedir. Ahmed b. Muhammed el-Ağleb, müminlerin emiri el-Mütevekkilallah’ın halifeliği zamanında buradaki Yane sarayı ile Galyene kalesini fethetti.

Aynı dönemde Afrika ve Sicilya arasında bir geçiş noktası olan Pantelleria adası alındı ve Sardunya adası da yağmalandı (Becker, 1913: 381). Emevilerin İfrîkiye ve Mağrip valisi Musa b. Nusayr adaya birçok sefer düzenledi, ancak toprak elde edemedi. Abbasilerin ilk dönemlerinde ise bölgede bulunan güçlü bir Bizans donanması sebebiyle adaya karşı herhangi bir saldırı yapılamadı (Şakiroğlu, 2009: 138). Kuzey Afrika’dan özellikle de İfrîkiye’den yapılan ataklar ile Sicilya adasının yanında Sardunya adasına da seferler düzenlendi (Brett, 1978a: 516).

Sicilya’ya yerleşen Müslümanlar buradan Tren ve Adriyatik denizilerindeki çeşitli adalara ve Güney İtalya’daki bazı şehirlere saldırılar düzenlediler. Güney İtalya’ya yerleşen Müslümanlar buradaki derebeylerin birbirleri arasındaki mücadeleye dahil oldular (Lo Jacono, 2014: 198-199).

Ağlebîler döneminde dönemin İslam devletlerinin yönetim şekilleri Sicilya adasına taşındı (Ahmad, 1975: 23). Araplar, doğuda fethettikleri memleketlerde uyguladıkları prensipleri Sicilya'da da uyguladılar (Lewis, 2006: 172). İbrahim b. Ağleb (800-812) dönemi Ağlebilerin Tunus ve Mağrib'de isyanlar ile uğraştıkları dönem oldu (Özaydın, 1988: 476). Yine onun döneminde Sicilya yönetimi ile 10 yıllık bir barış anlaşması imzalandı ve bu anlaşma İbrahim'in oğlu Abdullah döneminde yenilene. 826 yılında Bizans deniz kuvvetlerinin kumandanı Euphemius'un Ağlebî emiri Ziyadetullah'tan yardım isteyince barış ortamı bozuldu (Şakiroğlu, 2009: 138). Euphemius, yardımları karşılığında Ziyadetullah'ın adadaki vassalı olacağını teklif etti (Becker, 1913: 382). Ziyadetullah, 827 yılında adadaki isyancı general Euphemius'un yardımı ile Sicilya'ya saldırdı, ancak isyanın gücünü kaybetmesi sebebiyle isyan başarılı olmadı (Brett, 1978a: 534). Ebu Abdullah Esed b. Furat komutasındaki 70'ten fazla gemiye sahip 10.000 kişilik Müslüman donanması, 827 yılında Euphemius'un donanması ile birleşti. Bu birleşik ordu 827 yılında Mazara'yı ve 831 yılında da Palermo'yu fethetti. 842 yılında da önemli bir stratejik nokta olan Messina fethedilerek Messina Boğazı denetim altına alındı. Daha sonra 845-902 yıllarında adanın geri kalan bölgelerinin fethi tamamlandı (Kennedy, 1995: 251; Şakiroğlu, 2009: 138). Zor durumda kalan Bizans, Müslüman tehlikesine karşı güçlü Venedik donanmasından yardım aldıysa da bu yardım Bizans'ı istenilen sonuca götürmedi. Bizans, 830 ve 840 yıllarında da Adriyatik'teki mücadelelerinde Venedik'ten aynı yardım talebinde bulunmuştu (Brown, 1995: 340). Müslümanlar 839 yılında Napoli'ye saldırıda bulundular ve Napoli, Müslüman saldırılarına karşı Sicilya'daki Bizans yönetiminden yardım isteğinde bulundu (Brown, 1995: 343). Ağlebîler, 850 yılından sonraki dönemlerde Sicilya ve Güney İtalya ile fazla ilgilenmemeye başladılar (Brett, 1978b: 535). Ancak, Ziyadetullah'ın faaliyetleri neticesinde İber Yarımadası, İtalya Yarımadası ve Mağrip bölgeleri gibi geniş bir alanda iki asır sürecek olan Müslüman hakimiyeti başlamış oldu (Cardini, 2004: 24).

Sicilya'daki Arapların Güney İtalya topraklarında ilerlemesi üzerine Bizans İmparatoru I. Basileios, 876 yılında II. Louis ve Roma Kilisesi ile birlikte Araplara karşı bir ittifak oluşturdu. Ancak bu ittifaktan bir şey elde edilemediği gibi Malta adası da Arapların eline geçti. Bizans, 827 yılında Girit ve 870 yılında da Malta'nın Müslümanlar tarafından fethedilmesi sonucunda kendisine hareket olanağı sağlayan Batı Akdeniz'deki üslerinden mahrum kaldı (Cardini, 2004: 24). Bizans imparatoru III. Mikhael 859 yılında

Enna'nın Müslümanların eline geçmesinin ardından, şehri kurtarmak için 300 gemilik bir donanma gönderdiyse de olumlu bir sonuç elde edemedi (Kennedy, 1995: 252-253). Ancak, 876 yılı sonunda Bari, Bizans'ın eline geçti ve Bizans, Güney İtalya yönünde istikrarlı bir şekilde ilerlemeye devam etti. Anakarada bu gelişmeler yaşanırken Sicilya'da ise Sirakuza, Arapların eline geçti. I. Basileios'un emri ile Güney İtalya'ya gelen kumandan Nikephoros Phokas buraları Bizans'a bağladı (Ostrogorsky, 2011: 221-222). 902 yılında ise Sicilya'daki Arap akınları neticesinde adadaki son Bizans üssü olan Taormina Arapların eline geçti ve Sicilya'nın fethi tamamlanmış oldu. Daha sonra Araplar, Roma'nın denetimi altındaki topraklara ulaştılar ve Roma Başpiskoposu'nu vergi vermeye zorladılar (Cardini, 2004: 27).

Sicilya'nın 909 yılında Fatımilerin yönetimine geçmesinden sonra, Palermo'daki Arap kabile liderleri Şii yönetimine karşı isyan etti. İbn Kurhub, Girgenti Berberileri ile birleşerek Sünni bir yönetim kurdu ve Abbasi halifesi Muktedir-Billah (908-932) adına hutbe okuttu. İbn Kurhub, 914 yılında Fatimi donanmasını yenilgiye uğrattı. Ertesi yıl isyan eden Kurhub, Girgenti Berberileri tarafından yakalanarak Fatimilere teslim edildi. Fatimiler, bundan sonraki süreçte Sicilya'da daha serbest bir siyaset yürütme olanağı yakaladılar. 937 yılında çıkan isyan sebebiyle vali tayin edilen Halil b. İshak da adada düzeni sağlayamadığı için görevinden alındı. Fatimi halifesi Mansur-Billah (946-953) Beni Taberi isyanını bastırması için 947 yılında Hasan b. Ali el-Kelbî'yi Sicilya'ya tayin etti ve adada Kelbîler dönemi başladı (Şakiroğlu, 2009: 138).

1.5.5 XI. Asrın İlk Yarısında Fransa Krallığı

Kavimler Göçü sonrasında 507 yılında Vizigotları, 530 yılında da Burgondları yenen Franklar, Ren Nehri'nin güney kısmında yer alan halkların örgütlenmesinden meydana gelmiştir. V. asrın sonunda Kuzey Galya'da baskın hale gelen Franklar, Merovenj ailesi idaresi altında çıkışa geçmişlerdir. Franklar Salian ve Ripurian Frankları olmak üzere iki kola ayrılmaktadır (Genç, 2013: 24-25).

Ortaçağ boyunca merkezi yapıdan uzak olan Fransa Krallığı, Karolenj İmparatorluğu'nun yıkıntılarında doğdu. 843 yılındaki Verdun Anlaşması'ndan (Bkz. EK 12) sonra I. Louis (813-849), krallığı oğulları arasında böldü. Bu bölünmenin ardından Frank Krallığı meydana getirilmiş oldu (Price, 2012: 47).

Verdun Anlaşması'ndan sonra Lothaire (817-855), Burgonya, Provence, Lotharingia ve İtalya'yı alırken I. Charles (840-877) Batı Krallığı'nı, Louis de Doğu Krallığı'nı aldı. Verdun anlaşması aynı zamanda krallığın dağılmasına da yol açtı (Poupardin, 1922a: 26-27). Charles'in Batı Krallığı'nı alması ile Fransa Krallığı'nın temelleri atıldı. Lothaire'in ölümünün ardından krallık; Lotharingia, Burgonya ve İtalya olmak üzere üçe ayrıldı. Ancak 880 yılında topraklar Ribemont Antlaşması ile yeniden birleştirildi (Metzner, 2014: 208). Aynı dönemde Vikingler hem doğu hem de batı topraklarına saldırdılar. 881 ve 882 yıllarında Vikinglerin saldırıları sonucunda çok şehir yakıldı. Worms Konsili'nden dönen Şişman Charles (881-888), Vikingleri durdurmak için ittifaklar kurduysa da başarılı olmadı (Poupardin, 1922b: 59). Verdun anlaşmasından sonra gelen krallar özellikle de Lothaire, Karolenj imparatorluk geleneğini sürdürmeye çalıştılar (Nelson, 1995: 121).

Krallığın Orta ve Batı kısmı da Vikinglerin saldırıları ile zayıfladı. 911 yılında Rollo önderliğindeki Vikingler, Batı Krallığı içerisinde yer alan ve ileride Normandiya olarak adlandırılacak olan bölgeyi fethettiler. Doğu Fransa kralı IV. Louis'in (900-911) 911 yılında ölümünün ardından Karolenjlerin Doğu soyu sona erdi ve bu şekilde Doğu Frank Krallığı da son bulmuş oldu (Metzner, 2014: 208-209).

V. Louis (986-987), 936 yılında bir belge yayınlayarak kendisinden sonra gelen en yetkili kişinin Hugh Capet (987-996) olduğunu bildirdi. Ancak Hugh'un krallık tahtında pek de gözü yoktu (Halphan, 1922a: 82-83). Ancak daha sonra son Karolenj kralı V. Louis'in ölümünün ardından Paris, Orleans, Dreux ve Orléans kontu Hugh Capet, soylular ve piskoposlar meclisi tarafından kral ilan edildi. Hugh Capet, ilk iş olarak seçime dayalı kraliyet sistemini verasete dayalı monarşiye dönüştürdü. Bunun ardından da oğlu II. Robert'i (996-1031) varisi olarak atadı. Hugh Capet'in saltanatı pek de başarılı geçmedi. Zira aynı dönemde Norman ve Flandre dukleri kendi topraklarında hiyerarşiyi sağlama konusunda Capet Hanedanı'ndan daha başarılıydılar (Price, 2012: 51-52).

Hugh Capet döneminde krallık topraklarında pek çok para birimi, dil ve bağımsızlık meyilli Frank soyluları bulunuyordu. Bu tür bir ortada iyi bir yönetim tesis etmek isteyen Hugh Capet, başkentini Paris'e taşıdı, ancak ülkesindeki kargaşaları ortadan kaldıramadığı için topraklarına huzuru getirmeyi başaramadı (Bauer, 2014: 595-596). Oğlu Robert ile krallığını birlikte yöneten Capet, 987 yılında Aşağı Lorraine'e saldırdı fakat başarılı

olamayınca oğlu ile birlikte geri çekildi. Aynı yılın Ekim ayında tekrar saldırdıysalar da sonuç yine aynı oldu (Halphan, 1922b: 99).

Hugh Capet'in 996 yılında ölümünün ardından yerini oğlu II. Robert aldı. XI. asırda Fransa, bir önceki asırdan gelen mirasın pek çok kısmının devam ettiği, politik ve toplumsal yapının değişime uğradığı bir döneme girdi (Bouchard, 2004: 120). II. Robert, 1002 yılında Burgonya'yı fethetti, ancak 1031 yılında Burgonya yeniden bağımsızlığını kazandı (Bouchard, 2004: 130). Dini kimliği ile öne çıkan Robert, Cluny Tarikatı'na yakından ilgi gösterdi ve 1006 yılında tarikatı "en meşhur tarikat" olarak adlandırdı (Wollasch, 1999: 184). Yine onun döneminde Frank Krallığı ile Kutsal Roma-Germen Krallığı arasındaki ayırım iyice katılaştı. II. Robert, Seine ve Loire nehirleri vadileri üzerinde hakimiyet kurduysa da bu hakimiyet uzun süremedi (State, 2010: 58-59).

1031 yılında II. Robert'in ölümünün ardından Fransa tahtına oturan I. Henri (1031-1060) döneminde kraliçe Constance, kendi oğulları üzerine kısa sürecek bir savaş açtı. Normandiya dükü Robert'in yardımcıları ile kardeşleri üzerinde hakimiyet sağladı ve krallığını pekiştirdi (Halphan, 1922b: 107). Evlendiği eşlerinden çocuk sahibi olamayan I. Henri, 1051 yılında Kiev Arşidükü Jaroslav'ın kızı Anna ile evlendi ve Philippe, Robert ve Hugh adında üç oğlu oldu (Bouchard, 2004: 125). Henri, feodal sistemi kullanarak krallığı üzerinde hakimiyet kurmanın yollarını aradı (Wolfram, 2006: 10). Henri, 1048 yılında Normandiya dükü William ile Anjou üzerine bir sefer düzenledi. Ancak daha sonra Henri ile William'ın araları açıldı ve Henri, Normandiya odaklı yapılan savaşlarda başarısız oldu (Halphan, 1922b: 108-109).

1.5.6 XI Asrın İlk Yarısında Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu

XI. asırda Avrupa'da güçlü bir teşkilat kuran devletlerden birisi 962-1806 yılları arasında varlığını devam ettiren Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu'dur. İmparatorluk Batı Fransa toprakları üzerinde kurulmuştur ve kendisini Batı Roma İmparatorluğu'nun varisi olarak tanımlamıştır (Bkz. EK 13).

Marovenj krallarının yeteneksiz olması sebebiyle krallığın yönetimi saray bakanlarının eline geçmişti. Bu bakanlardan, Marovenj ailesiyle akrabalık bağı bulunmayan Pepin'in ailesinin Arnulf ailesi ile evlenmesi ile Karolenj soyu başladı. Halefi Charles Martel, Müslümanlar ile savaşmış, 732 yılında Poitiers (Puvatya) savaşında Müslümanlara yenilmiş ve Müslümanların Avrupa içerisine ilerleyişi başlamıştır. III.

Childéric'in (717-754) ölümünden sonra Marovenj dönemi sona ermiştir (Genç, 2013: 3-5).

III. Childéric'in ölümünden önce manastıra kapatılıp, yerine Papa tarafından Kısa Pepin'in (751-768) kral seçilmesinin ardından Karolenj Hanedanı'nın krallık dönemi başladı. Pepin, Papalığı korumak adına 745 ve 756 yıllarında İtalya'ya iki sefer düzenledi. Seferler neticesinde Papalığı Lombard tehlikesinden kurtaran Pepin, Papalığın gücünün artmasını sağladı ve "Papalık Devletleri" (Bkz. EK 20) olarak bilinen siyasi gücün başlamasına vesile oldu (Genç, 2013: 5-6).

Babası Pepin'in ve kardeşi Carloman'ın ölümlerinin ardından tahta oturan Charlemagne (800-814), ilk iş olarak 772 yılında Saksonya topraklarına sefer düzenledi ve geçici de olsa hakimiyet sağladı. Ertesi yıl İtalya seferine çıkan Charlemagne, burada Lombardlara son vererek İtalya'daki Lombardların da kralı oldu. Daha sonra Endülüs üzerine yürüdüyse de başarılı olamadı (Bauer, 2014: 411-413). 777 yılında Barcelona, Zaragoza ve Gerona'nın Müslüman valisi Süleyman el-Arabi, Charlemagne'ı ziyaret edip Kurtuba emirine karşı kendisinden yardım istedi. Bu istek üzerine İspanya'ya sefere çıkan Charlemagne, başarılı olamadığı gibi Zaragoza şehrini yaktı. Geri dönüş yolunda da ordusunu baskınlar neticesinde kaybetti (Cardini, 2004: 15-16). Doğu'da da Bizans İmparatoru I. Mihail, kendisine Venedik ve Dalmaçya'nın verilmesi karşılığında Charlemagne'ın krallık unvanını kabul ederken (Di Girolamo, 2014a: 175), Bizans yönetimi Charlemagne'ın Roma İmparatorluğu'nun meşru varisi olduğu yönünde ikna oldu (McNeill, 2011: 84). Charlemagne, 800 yılında Roma ziyaretinden sonra da Papa II. Leo tarafından *imparator* unvanı ile tacını giydi (Genç, 2013: 7). Le Goff (2005: 38), bu durumu Batı'nın Latin Hıristiyanlığı'nın, Ortodoks Bizans İmparatorluğu'ndan kazandığı, henüz olgunlaşmamış bağımsızlığını güçlendirmek için yapılmış bir hamle olarak değerlendirmektedir.

Charlemagne'dan sonra I. Otto'ya (936-973) kadar Kutsal Roma-Germen imparatoru unvanını kullanan olmadı ve Otto "imparatorluk" unvanını yeniden diriltten isim oldu (McNeill, 2011: 100). 937 yılında Bavyeralı Arnulf'un ölümünün ardından oğlu Arnulf, Otto'ya sadakat göstermeyince Bavyera üzerine iki sefer düzenlendi. Bu seferler sırasında Saksonya'ya da saldırı yapıldı ve pek çok yerde yerli halk kılıçtan geçirildi (Poole, 1922a: 188). Bavyera, 947 yılında kont Berthold'un ölümüyle Otto'nun kardeşi Heinrich'in eline geçti. 949 yılında da Swabia krallığının sınırlarına dahil oldu. 950 yılında

Bohemya’da Boleslav üzerine yürüdü ve Boleslav Otto’nun üstünlüğünü kabul etti ve Otto aynı yıl İtalya seferi sonunda İtalya kralı oldu (Poole, 1922a: 191-193).

Otto, 955 yılında yapılan ikinci Macar baskınından sonra ordusu ile birlikte güneye çekildi. Ancak, daha sonra yapılan savaşta Otto’nun birleşik ve güçlü ordusu Macarları dağıttı. Otto, 962 ve 976 yılları arasında İtalya’da kaldı ve burada oğlu II. Otto’ya Papa tarafından taç giydirildi. Ayrıca II. Otto, burada Bizans prensesi Theophano ile evlendirildi (Poole, 1922a: 203). I. Otto, Charlemagne’in aksine varlığını uzun süre koruyan kurumlar oluşturmuş ve otoritesi daha güçlü olmuştur. I. Otto döneminde imparatorluk, ilahi doğası ve Roma’yı devralması sebebiyle “Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu” olarak anıldı (Le Goff, 2005: 47).

II. Otto döneminde Bavyeralılar pek çok kez isyan ettiler. Bu sebeple II. Otto krallığının ilk yıllarında bütün enerjisini Bavyera ve Lorraine ile uğraşmaya harcadı. 975 yılında Harold önderliğindeki Danimarkalı istilacılarla savaştı ve onları geri püskürttü (Poole, 1922b: 204-205). 978 yılında Bolaslav’ın başlattığı başka bir isyanı bastırdı ve Bolaslav burada Otto’ya sadakatini sundu. Frank kralı Lothaire, Kutsal Roma-Germen tahtında akrabalık bağlarından dolayı hak elde etmesinin akabinde Lorraine topraklarına girdi. Bunun üzerine Otto da Köln’e çekildi. Lothaire, yapılan savaşların ardından 980 yılında Lorraine’den çekilmeyi kabul etti. II. Otto, saltanatı döneminde krallığını iyi yönetti ve Lorraine ve Bavyera bölgelerinde huzuru sağladı. Bunun yanında Danimarkalılar ve Polonyalıları karşı da başarılı siyaset uyguladı. Son olarak 980-983 yılları arasında İtalya seferine çıkan II. Otto, Roma’da hastalığının ilerlemesi sonucunda öldü ve yerini henüz üç yaşındaki oğlu III. Otto aldı (Poole, 1922b: 208-209).

III. Otto, küçük yaşta olduğu için imparatorluğu Adelaide ve Theophano birlikte idare etiler. 991 yılında Theophano’nun ölümünden sonra yönetim Adelaide’in elinde kaldı. Adelaide ve Theophano dönemlerinde (985-994) imparatorluk topraklarında genel olarak krizlerden uzak bir ortam vardı (Althoff, 2003: 40). Genç kral aynı yıl Branderburg’u topraklarına kattı. 994 yılında Vikingler Saksonya’ya kadar gelerek yağmalarda bulundular. 996 yılında yönetimi tamamen eline alan III. Otto, İtalya’yı yeniden imparatorluk sınırlarına dahil etti (Poole, 1922b: 212-213). III. Otto’nun 1002 yılında ölümünün ardından yerini II. Heinrich (1004-1024) aldı.

II. Heinrich, iktidarının ilk dönelerinde kendisinin hükümdarlığını tanımayan İtalya ile uğraştı ve iki yıl gibi bir sürede İtalya'daki direnişi sonlandırdı. 1014 yılında da Papa VIII. Benedictus (1012-1024) ona Kutsal Roma-Germen imparatorluğu tacını giydirdi. Kilise ile yakından ilgilenen Heinrich, din adamlarının evlenmelerini ve toprak sahibi olmalarını istemedi. Toprak sahibi olan din adamlarının gelecekte daha da güçlenmelerinden endişe ediyordu (Bauer, 2014: 640). 1022 yılında Papa'nın isteği üzerine, üç kısma ayırdığı ordusuyla İtalya seferine çıkan II. Heinrich, fazla başarı elde edemese de seferin sonucunda Capua ve Monte Cassino'nun biatleri aldı ve buraları yeniden Papalığa bağladı (Norwich, 1992: 35-37). İtalya seferinden dönen Heinrich, 1024 yılında öldü ve yerine II. Konrad (1024-1039) geçti.

II. Heinrich'in ölümü ile beraber Sakson hanedanının erkek tarafından sonu geldi (Poole, 1922c: 253). II. Konrad, alman soyluları tarafından imparator seçilmesinin ardından ilk iş olarak İtalya işleri ile meşgul oldu. 1027 yılında kendini papalığa kabul ettiren Konrad, krallık tacını bizzat Papa XIX. Ioannes'in (1024-1031) elinden giydi. Bunun hemen ardından Burgonya ve Provence'i topraklarına kattı (Bauer, 2014: 641). Konrad, 1030-1035 yılları arasında Polonya ve Bohemya ile savaştı. Konrad bu savaşlarda pek çok askerini kaybetti (Wolfram, 2006: 218). 1037 yılında İtalya seferine çıkan Konrad burada Capua tahtına Capualı Pandulf'un yerine IV. Guaimar'ı oturttu (Loud, 2006b: 102).

II. Konrad'dan sonra tahta oturan III. Heinrich (1039-1056) babasının aksine kilise işleri ile yakından ilgilendi. Zira babası kilise işleri pek ilgilenmiyor, hatta okuma yazma da bilmiyordu. Heinrich, 1043 yılında katıldığı bir konsilin ardından Swabia olmak üzere bütün isyancı yerleri affetti. 1045 yılında Papa IX. Benedictus'un Roma'dan kovulup yerine III. Silvester'in Papa ilan edilmesinden sonra Roma'ya sefer düzenleyen Heinrich, kendi adamı II. Clemens'i papa olarak seçti. Clemens de Heinrich'e Kutsal Roma-Germen imparatoru tacını giydirdi (Bauer, 2014: 642-643).

İKİNCİ BÖLÜM

2. NORMANLARIN GÜNEY İTALYA'YA GELİŞLERİ VE GÜNEY İTALYA'DA İLK NORMAN FETİHLERİ (1000/1017-1061)

2.1 Normanların Güney İtalya'ya Gelişleri

Normanlar ile Akdeniz ülkeleri, özellikle de İtalya arasındaki ilk ilişkiler Ortaçağ hayatında vaz geçilmez bir unsur olan hacılığın ve hac yollarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Haskins, 1915: 193). İtalya, tarihin hemen her döneminde Avrupa'dan Kudüs'e giden yolda hacılar için önemli bir merkez oldu. Avrupa içlerinden başlayan kara yolculuğu İtalya topraklarında sona eriyor ve özellikle Bari ve Palermo gibi liman şehirlerinden gemilere binilerek yolculuk denizden devam ediyordu. Hacılar, Güney İtalya ve Sicilya'nın güney kıyılarından kolayca Suriye ve Filistin'e ulaşabiliyorlardı (Wieruszowski, 1969: 4; Runciman, 1969: 73). Bu yollar hacı adaylarının memleketlerinin dışını ilk kez tanımalarına fırsat veriyor ve yeni yerler görmelerini sağlıyordu. Bu hac yollarının sunduğu nimetlerden, ileride görüleceği üzere, Normanlar paylarına düşeni fazlasıyla alacaklardır.

2.1.1 Hristiyan Hacılar Olarak Normanlar

Normanların Güney İtalya ile ilk temasları hakkında iki yaygın görüş mevcuttur. Bunlardan ilki dönemin kronik yazarı Monte Cassino Manastırı'nın rahibi Amatus'un yazdıklarıdır. Amatus (2004: 49-50), Güney İtalya'ya ilk gelen Normanları şu şekilde anlatmaktadır:

999 ya da 1000 yılında kutsal topraklardaki hacılık görevini yerine getirip Filistin'den dönüş yolu üzerinde İtalya'ya uğrayan yaklaşık 40 kadar genç Norman hacısı Salerno prensi IV. Guaimar [1013-1053] tarafından kendisine Müslüman saldırılarına karşı yardım etmeleri için Salerno'dan çağırıldılar. Genç Norman hacıları Filistin'den İtalya'ya bir Amalfi gemisi içinde gelmişlerdi ve Müslüman korsanların saldırıları sonucunda karaya çıkmak zorunda kaldılar.... Guaimar'dan gelen teklif üzerine, zaten Müslüman tacizine de

uğrayan Norman hacıları silahlarını kuşanarak savaşmaya karar verdiler. Onların bu cesur hareketi yerli Salerno halkını da cesaretlendirdi ve pek çokları onlara katıldılar. Burada Müslümanlara karşı yapılan saldırıda Normanlar İtalya'da ilk kez savaş tecrübelerini göstererek ne kadar iyi savaşçılar olduklarını ıspatladılar ve Müslüman istilacıları yok ettiler.

Normanların İtalya'ya ilk gelişleri ile ilgili bir diğer rivayet ise Apulialı William'ın yazdıklarıdır. Ona göre bir grup Norman hacısı, Amatus'un verdiği erken tarihin aksine, 1017 yılında İtalya'da Monte Gargano'da Aziz Michael tapınağında Bizans'a karşı isyan eden isyancı Lombard lideri Melus (?-1020) ile buluşmuşlar ve Bizans'a karşı yapılacak ikinci Apulia isyanında ona yardım edeceklerine dair söz vermişlerdir. William (1963: 3-4), olayları şöyle anlatmaktadır:

Bu adamlardan bazıları [Normanlar] Monte Gargano'da Aziz Başmelek Michael tapınağında Grek geleneğine göre giyinmiş Melus adında birisiyle karşılaştılar. Bu yabancı adamın daha önce hiç görmedikleri kıyafetlerinden oldukça etkilendiler. Sonra [Melus'a] kim olduğu ve nereden geldiğini sordular. O da onlara Bari'de yaşayan bir Lombard soylusu olduğunu ve memleketinden Grekler tarafından zorla uzaklaştırıldığını söyledi. Gauls [Norman grubunun lideri] onun bu durumuna üzüldü ve ona “Ülkeme dönmek için bana vereceğin bir kaç adam faydalı olacaktır” dedi ve yanına onun da adamlarını alarak ileride tekrar dönmek üzere ülkesine döndü. Ülkesine döndükten sonra da soydaşlarını etrafında toplayarak onlara Apulia'nın zenginliklerinden bahsetti. Melus'tan ve onun liderliği altında Greklerden çok şeyler elde edeceklerini anlattı. Pek çokları kendilerine ait toprakları olmadığı için ona katıldılar.... Kötü geçen kışın ardından bahar ayında Melus daha sonradan silahlanan Normanları Apulia isyanına dahil etti. Melus İtalya'daki Normanların ilk lideri oldu. Bütün Apulia Gauls'un vahşetleri karşısında titremeye başladı.

Kaynakların verdiği iki olayın neticesinde 1017 yılından sonra İtalya'nın nimetlerinden haberdar olan Norman maceracıları güneye doğru yol almaya başladılar. Yola çıkan Norman maceracıları kendi topraklarında miras hakkı bulunmayan şövalye ve toprak sahiplerinin çocuklarıdır. Toprak sahibi olmayan bu maceracıların ana vatanları ile bir bağlantıları kalmamıştır. Bunlar, ekseri kolay para için savaşan profesyonel askerlerdir. Normanlar, 1017 yılında Gragliano Nehri'ni geçerek Güney İtalya'da Papalık topraklarına girerek buradan Capua'ya doğru yol aldılar. Capua'da isyancı Lombard güçlerinin lideri Melus ile buluştular ve bunun hemen ardından Apulia'ya doğru buradaki Bizans gücünü kırmak için gönderildiler (Joranson, 1948: 354). Bu grup, *Katepan* Leo Tornikios tarafından gönderilen Bizans kuvvetleri ile Fortore kıyısında karşılaştı. Daha sonra Fortore'den Trani'ye kadar olan yöreleri kuşatarak Eylül ayında Apulia'ya gelip şehri tahrip ettiler. Fakat herşey isyancı kuvvetler için iyi giderken Ekim ayında durum birden tersine döndü. Zira yeni *Katepan* Basil Boioannes (1017-1027) oldukça büyük bir kuvvet topladı İmparator II. Basileios da ona yardım için ünlü Vareg birliklerini gönderdi (Brown, 2003:

22; Magdalino, 2003: 147-148; Angold, 2006: 221). II. Basileios, Vareg kuvvetlerini Rus Vikingleri ile kuvvetlendirdi. Bu kuvvetler ona otuz yıl önce kız kardeşini Kiev Prensi Viladimir ile evlendirmesinden sonra gönderilmişti (Norwich, 1992: 27). İsyanı bastırmak için gönderilen *katapanın* büyük ve kuvvetli ordusu, Normanlar ile desteklenen isyancı kuvvetlerle, MÖ 216 yılında Hannibal'ın Roma kuvvetlerini bozguna uğrattığı yer olan Cannae'de karşılaştı (Skylitzes, 2010: 401; Houben, 2002: 9). 1018 yılında Cannae'de meydana gelen savaş hem Lombardlar hem de Normanlar için felaket sonuçları doğurdu. Burada Normanlar liderleri Gilbert'i kaybederken isyancı liderler Melus ve Dattus kaçtı. Bu mağlubiyetten sonra isyancıların lideri Melus, Güney ve Merkezi İtalya'da dolaşmaya devam etti ve sonunda Germen imparatoruna sığındı. Daha sonra İmparator II. Heinrich ona, boş bir ünvan da olsa, "Apulia Dükü" ünvanı vererek onu onurlandırdı (Holmes, 2005: 505; Loud, 2007: 60). Melus, Papa VIII. Benedictus'un İtalya'daki Bizans faaliyetlerine karşı imparatorudan yardım istemeye gelmesinden hemen kısa bir süre sonra da öldü. Cannae savaşının ardından Bizans'ın bölgedeki gücü doruk noktasına ulaştı (Vasiliev, 1952: 266).

Normanlar, Cannae'de liderleri Gilbert'i kaybetmelerine rağmen hemen toparlanarak bir başka Norman maceracısı Rainulf Drengot'u yeni liderleri olarak seçtiler ve böylece Normanların bölgedeki kalıcı yerleşim süreci başladı (Morris, 1988: 210). Ayrıca Bennet'e (2003: 88) göre Normanların Cannae'de aldıkları mağlubiyet yeni Norman göçlerinin önünü kesmemiş ve göçler devam etmiştir.

Normanlar, eski isyanın lideri Melus İtalya'da olmadığı için en azından yeni bir kaynak bulana kadar kendilerini korumak zorunda oldukları için kasaba kasaba dolaşarak kendilerine sığınacak bir yer aradılar. Ayrıca kuzeyden sürekli göçler oluyordu ve bunlara da kalıcı yerler bulunması gerekiyordu. Normanların yerleşim yeri olarak seçtikleri ilk yer onları için tam bir talihsizlikle sonuçlandı ve burada kalelerini inşa ederlerken Cannae'deki savaştan daha da ağır bir mağlubiyet aldılar. Daha sonra da meydana gelen veba salgını nedeniyle oldukça fazla adam kaybettiler. Yeni gelen göç dalgaları sayesinde sayıları İtalya'da daha önce hiç ulaşamadıkları bir miktara ulaştı. Bunun yanı sıra ilk aldıkları mağlubiyetin şiddetine rağmen savaşçılar olarak şöhretleri hâlâ benzersizdi ve Amatus'un (2004: 79) yazdıklarına göre paralı askerler olarak hizmetleri her yerden talep almaktaydı. Normanların bu askeri başarıları onların yerel güçlerin ordularına paralı askerler olarak

girmelerini sağladı. Onlar, Güney İtalya topraklarına ilk başta hacı adayları olarak ya da hac dönüşünde gelmişlerdi. Yerel güçlerin orduları içine girmeye başlamalarından sonra ise onların güney İtalya'daki talihleri hacılıktan çıkıp paralı askerler olmak yönünde değişmeye başladı.

2.1.2 Paralı Askerler Olarak Normanlar

Lombard asi lideri Melus'un kaçmasının ardından savunmasız kalan ve Güney İtalya'da kendilerine sığınmak arayan pek çok Norman genci Salernolu Guaimar'ın tarafına geçmeye başladılar. Diğerleri ise Guaimar'ın kayın biraderi olan Capua Prensi II. Pandulf'un (1007-1022) saflarına katılırken geri kalanlar ise Napoli, Amalfi ya da Gaeta'ya gitmeye karar verdiler. Bu arada Bizans *Katepanı* Boioannes, Apulia'daki isyanı bastırdıktan sonra Apenninlerden geçiş noktası olan Troia'ya bir kale inşa ediyordu. Varg kuvvetleri galibiyetten sonra İstanbul'a geri döndükleri için *katepanın* kalıcı birlik oluşturacak kuvvetleri yoktu ve bu birlikleri oluşturmak için başka yerlere bakmalıydı. Cannae'deki mağlubiyetlerinin ardından Norman paralı askerleri *katepanın* işine yarayabilirdi ve onları Bizans'a karşı sürekli sorun çıkartan ve Normanların eski müttefiki olan Lombardlara karşı kullanabilirdi. Daha da önemlisi Bizans sürekli olarak tecrübeli askerlere ihtiyaç duymaktaydı (Ciggaar, 1987: 44).

İttifakların sürekli değiştiği ve kutuplaşmaların yaşandığı böyle bir atmosferde bu tür ilişkiler Normanları başkalarının saflarına çekebilirdi. Normanlar, Güney İtalya'nın parçalanmış bu ortamında güçlerini arttırmak için dağılmış, amaçsız ve başkalarının yardımına koşan kişiler olarak değil, birlikte yaşayan bir topluluk olmak zorundaydılar. Fakat Normanların İtalya'daki bu erken tarihlerinde dominyon kurma düşüncesi henüz kimse tarafından dillendirilmemişti ve ne de bir birlikten söz ediliyordu. Kişisel çıkarlar onların ilk itibar ettikleri şeydi ve topluluk olma isteği ise ikinci derecede önemi haizdi. Aslında onların birlikten uzak ayrı ayrı hareket etmeleri, ileride Hauteville kardeşlerde görüleceği gibi, fetihlerinin yolunu açacaktır.

Güney İtalya ve Sicilya'yı fethedecek olan Hauteville ailesinin kökenleri X. asırda Fransa'ya göçler ya da istilalar ile gelen Vikinglere dayanmaktadır. Malaterra'ya göre Hauteville ailesi Kuzey Fransa topraklarını fetheden Rollo'ya yardım etmiştir. Ailenin

kökende kuzeyli Hiallt'a bağlı olduğu ve Fransa'da Cotentin yarımadasında Hialtus Villa adı ile kurulduğu söylenmektedir. Malaterra (2005: 52) kelimenin “yüksek tepe” manasına geldiğini yazmaktadır ve aile, adını aslında buradan almıştır. Ailenin ilk önemli isimlerinden birisi 1041 yılındaki ölümüne kadar Normandiya'nın küçük çaplı baronlarından biri olan Tancred de Hauteville'dir. Tancred'in iki eşden olma toplam 12 çocuğu vardı ve bunlardan ikisi Robert ve Roger, ileride ayrıntıları verileceği üzere, Sicilya ve Güney İtalya'yı fethedeceklerdir.

Cannae savaşıdan sonra Bizans'ın otoritesi bütün Apulia'da sağlamlaşmış ve Bizans'ın prestiji Güney İtalya boyuca artmıştır. Tahmin edileceği üzere savaşın Lombardlar üzerindeki etkisi de önemlidir. 1019 yılında Lombard soylusu Capualı II. Pandulf müttefiklerini Bizans'a devretmiş, hatta bundan da ileri giderek başkentinin anahtarını imparator II. Basileios göndermiştir. Hepsinden daha şaşırtıcı olan Robinson'a (2000: 219) göre kilisede reform hareketlerinin öncülüğünü yapan Monte Cassino'nun savaştan sonraki tavrıdır. Bu büyük manastır, her zaman Güney İtalya'da Latinlerin en büyük manastırı olarak görülmüş ve her zaman Papa ve Kutsal Roma-Germen imparatoru tarafından desteklenmiştir. Manastır, Apulia isyanından önce Melus ve kayın biraderi Dattus'u destekledi ve hatta 1011 yılındaki Lombard mağlubiyetinden sonra Dattus'a kucak açarak onun sığınmasını kabul etti. Fakat Cannae'den sadece bir kaç ay sonra Monte Cassino da Bizans'ın İtalya üzerindeki iddialarını desteklediğini duyurdu (Norwich, 1992: 30).

Monte Cassino'nun İstanbul'u desteklemesi hem imparator II. Heinrich hem de Papa VIII. Benedictus tarafından olumsuz karşılandı, çünkü bunun öncesinde Monte Cassino manastırı ile papa özellikle Müslümanlara karşı sürekli ittifaklar içerisine girmekteydi. Güney İtalya'da devam eden Bizans genişlemesi Papalığın aleyhine olan bir başka durumdu, zira bu yönde ilerleyen Bizans, zamanla Güney İtalyadaki Papalık toprakları olan Benevento'ya girebilirdi. Dahası Lombardlara karşı kazandıkları son zaferden sonra Bizans'ın Güneydoğu İtalya bölgesindeki Capitanata yöresindeki topraklarına girme tehlikesi de doğdu. Bu esnada II. Basileios'un Balkan savaşları sona erdi ve Basileios İtalya'da Papalık devletleri ile mücadele edecek konuma yükseldi (Shepard, 2008a: 527-528).

II. Basileios'un Balkan meselesini halletmesinden sonra Güney İtalya'ya gönderilen *Katepan* Boioannes'in Garigliano'yu geçmesi halinde Roma kapılarına ulaşması için karşısında hiçbir engel kalmayacaktı. Papa, 1020 yılında Boioannes'in İtalya'ya gelmesinin ardından içine düştüğü durumu görüşmek ve eski dostu II. Heinrich'ten Boioannes'e karşı yardım istemek için imparatorun şehri Bamberg'e gitti (Blumenthal, 2006: 10; Collins, 2009: 198). Papa ve Heinrich 1012 yılından itibaren çok iyi iki arkadaşı ve 1014 yılında imparatora krallık tacı Roma'da bizzat Papa tarafından giydirilmişti (Blumenthal, 2006: 11). Papa, 1020 yılının paskalyasında Bamberg'e ulaştı ve İmparator ile Güney İtalya siyaseti hakkında konuşmaya başladı. Bu arada ilk başta yanlarında eski Lombardlı asi lider Melus da vardı. İki lider Melus'tan Güney İtalya'nın siyasi durumunu ve Bizans'ın güçlü ve zayıf yönlerini öğrendiler. Fakat bir hafta sonra Papa ve İmparator Melus'u dışlayarak görüşmeye tek başlarına devam ettiler. Papa Benedict'e göre Heinrich, İtalya üzerine büyük bir sefer düzenlemeli ve bu seferde ordusunun başında olmalıydı. Fakat Heinrich, Papa'nın isteklerini hemen onaylamadı. Durum her ne kadar İtalya için hassas olsa da Bizans henüz onun sınırlarına yaklaşmamıştı. Norwich'e (1992: 32-33) göre Heinrich, Papa'nın anlattığı Bizans tehlikesini aslında biraz hafife alıyordu. Ayrıca Heinrich, Haziran ayında İtalya'ya dönen Papa'ya yardım sözü vermemiştir.

1022 yılının Temmuz ayında Boioannes'in Pandulf ile birlikte hareket edip birleşik bir kuvvet ile Capua topraklarına girerek Garigliano'ya kadar ilerlemesi imparator Heinrich'in Güney İtalya'ya müdahale kararı vermesine vesile oldu. Garigliano'daki kale eski asilerden Dattus ve onun Norman paralı askerleri tarafından korunuyordu ve aslında kale Müslüman saldırılarına karşı yapılmıştı. Garigliano'da Bizans ile yapılan savaşta Dattus ve adamları iki gün boyunca direndilerse de üçüncü gün teslim olmak zorunda kaldılar. Savaşın sonunda Norman paralı askerlerin canı bağışlanırken Lombardların hepsi kılıçtan geçirildiler (Curtis, 1912: 36). Dattus ise yakalanarak Bari'ye götürüldü ve burada öldürüldü (Loud, 2006b: 100). Papa, olaydan sonra Bizans'ın daha da güçlenmesi üzerine acil yardım isteğini imparatora yineledi ve imparator da 1021 yılında ordusunu hazır hale getirdi.

II. Heinrich'in hazırladığı ordusu üç kısma ayrılmıştı ve ana kuvvetler onun emrinde iken geri kalan iki kısım Köln başpiskoposu Pilgrim (?-1036) ve Aquileia başpiskoposu Poppo (?-1031) tarafından kumanda ediliyordu. Pilgrim emrindeki kuvvetler

İtalya'nın batı tarafına, Monte Cassino ve Capua'ya doğru, Atenulf ve Pandulf'u imparator adına yakalamak için gönderilirken Poppo komutasındaki ve sayıca daha az olan birlik ise Lombardiya ve Apulia'ya doğru gönderildi. Burada Poppo'nun kuvvetleri sayıca her ikisinden de fazla olan imparatorun birliği ile buluştu ve Adriatik sahili boyunca Bizans'ın önemli bir noktası olan ve Norman paralı askerleri tarafından doldurulan Troia kalesine doğru ilerledi. Pilgrim ise doğruca Monte Cassino üzerine yürüdü, fakat başrahibi yakalama konusunda geç kaldı, zira önceden Bizans tarafına geçen Manastırın başrahibi imparatorluk ordusunun geldiğini öğrenince Otranto'ya kaçtı ve oradan da alelacele İstanbul'a gitti. Bundan sonra Pilgrim, Capua'ya doğru devam edince şehrin hakimi Pandulf, onun gelişi üzerine mücadele etmeden şehri teslim etmeme kararı aldı. Pandulf, surları savunmaları için şehir halkını toplamaya çalıştıysa da daha önceden halkın sevgisini kazanamadığı için yerel halktan yardım göremedi. Daha sonra bir grup Norman askerinin de desteğiyle şehir halkı şehrin kapılarını açarak Pilgrim'in şehre girmesini sağladı ve Pilgrim da asi prens Pandulf'u teslim aldı. Poppo'nun birlikleri ile birleşen İmparator ise kendisini Benevento'da bekleyen Papa ile buluşmak için yola koyuldu. 3 Mart 1022 yılında Papa ve Heinrich'in birleşen kuvvetleri Benevento'ya girdiler ve burada diğer birlik olan Pilgrim'i üç hafta boyunca beklediler. Pilgrim'den haber gelmeyince Troia'ya doğru yola koyuldular. 12 Nisan'da Troia kuşatması başladı ve Pilgrim onlara ancak üç ay sonra katılabildi. Pilgrim, onlara katılmadan önce Capualı IV. Pandulf'u yakaladı ve bu sayede hem Capua'dan hem de Salerno'dan sadakat yemini aldı. Heinrich, Pandulf'u idam edecekken Pilgrim'in ricası ile yumuşadı ve onu Almanya'ya sürgüne göndererek yerine Teanolu Pandulf'u (1022-1026) prens olarak atadı. Her şey Heinrich ve Papa'nın birlikleri için iyiye giderken Troia'da onlar için olumsuz olaylar yaşanmaktaydı. Zira Troia kuşatma boyunca muazzan bir direniş gösteriyordu ve aşırı sıcak imparatorun ordusuna en az direnişçiler kadar zarar verdimekteydi. Bütün bu olumsuzlukları gören Heinrich sonunda Haziran ayında kuşatmayı kaldırdı ve Ağustos ayında Almanya'ya geri döndü. İmparatorun kuşatmayı kaldırıp Almanya'ya geri dönmesine rağmen Capua ve Monte Cassino'nun biatleri alındı ve buralar yeniden Papalığa bağlandı (Norwich, 1992: 35-37).

Her ne kadar Capua ve Monte Cassino'nun biatleri alındıysa da Heinrich'in İtalya seferi başarısızlıkla sonuçlandı. Zira Heinrich'in oldukça kalabalık ordusu küçük ve sadece birkaç yıl önce Boioannes tarafından kurulan Troia şehrini kuşatmada başarısız olmuşlardı. Dahası bu ordu bizzat İmparator Heinrich tarafından komuta edilmekteydi ve

sonuç olarak da imparatorun otoritesi ağır bir darbe aldı. Diğer taraftan *Katepan* Boioannes, imparatorun başarısızlığının aksine mücadeleden galip ayrılan taraf oldu. Ayrıca *katepan* savaştan sonra bölge üzerindeki nüfuzunu sağlamlaştırma fırsatı da buldu.

Savaşa katılan Capua, Salerno ve Napoli şehirleri oldukça ağır darbeler aldılar, fakat bu savaşta Boioannes'in yanında savaşan Normanlar mücadeleden karlı çıkan taraf oldular. Kısacası Normanlar Troia'daki duruşları ile Bizans adına Apulia'yı Heinrich ve Papa'dan kurtarmışlar ve Boioannes'in minnettarlığını kazanmışlardır. Boioannes'in *katepanlık* yaptığı dönem Bizans'ın Güney İtalya'da otoritesini yeniden sağlamlaştırdığı dönem oldu ve 1022 yılından sonra Apulia ve Calabria'daki Bizans otoritesi 20 yıl kadar devam etti. Onun döneminde Capua, Salerno ve Benevento prensleri Bizans imparatoru II. Basileos'un hükümdarlığını kabul ettiler (Holmes, 2005: 506-507; Loud, 2006b: 100).

1024 yılında II. Heinrich öldü ve Bamberg katedraline gömüldü. Heinrich'in ölümü ile Saxon ailesinin de saltanatı sona ermiş oldu ve yerini uzaktan kuzeni II. Konrad aldı (Tobacco, 2006a: 74). Konrad, Heinrich'in aksi bir karaktere sahipti ve Heinrich'in İtalya'da başlattığı mücadeleleri devam ettirme niyetinde değildi. Bu sebeple Konrad, Kutsal-Roma Germen İmparatoru olmasının ardından Capualı Pandulf'u serberst bırakıp onun İtalya'ya dönmesine müsaade etti (Loud, 2006b: 101). Pandulf'un amacı Capua prensliğini Teanolu Pandulf'un elinden geri almaktı (Takayama, 1990: 61). Ancak Konrad'ın Pandulf'u serbest bırakması ileriki başlıklar altında görüleceği üzere Konrad'a pahalıya mal olacaktır. Aynı yıl Papa Benedictus de öldü ve onun yerine kardeşi Romanus "XIX. Ioannes" (1024-1032) adıyla Papa seçildi.

Pandulf'un İtalya'ya döndüğünde ilk yapacağı faaliyet Capua'yı yeniden hakimiyetine almak ve ona karşı ihanet edenlerden intikam almak olacaktır. O, İtalya'ya ulaştığında hemen Salernolu Guaimar'a, *Katepan* Boioannes'e ve son olarak da Norman lideri Rainulf'a mücadelesinde kendisine destek olmaları için teklif gönderdi. Pandulf'un kayın biraderi olan Guaimar, Pandulf'un isteğini kabul etti. Guaimar, Normanlar için yeni bir fırsat doğduğunu gören Rainulf'u da Pandulf'un yanına çekmeyi başardı. Fakat Basileios, Sicilya'daki Müslümanlar üzerine büyük bir sefer hazırlığında olduğu için bu teklife cevap veremedi. Norman lideri Rainulf'un kalabalık bir Norman ordusuyla ona katılmasıyla büyük bir orduya kavuşan Pandulf, 1024 yılının Kasım ayında Capua'ya

saldırıldı ve böylece Capua kuşatması başlamış oldu. Kuşatma Pandulf'un beklediğinden daha uzun sürdü, zira şehri üç tarafından çevreleyen Volturno Nehri şehre doğal bir savunma sunuyordu, açıkta kalan son taraf ise güçlü surlar ile çevriliydi. Capualılar ise eski lordlarının geri gelmesini istemiyorlardı ve bu sebeple kuşatma sürekli uzamaktaydı. Tam bu noktada 15 Kasım 1025 yılında imparator Basileios öldü ve yerine onun politikalarını devam ettirme niyetinde olmayan VIII. Konstantin (1025-1028) geçti ve Konstantin ilk iş olarak Sicilya seferini sona erdirdi (Holmes, 2005: 506). Basileios öldüğünde arkasında Armenia sınırlarından Adriyatik denizine ve Fırat'tan Tuna'ya kadar uzanan bir imparatorluk bıraktı (Ostrogorsky, 2011: 292).

Boioannes, Konstantin'in ilk iş olarak Sicilya seferini geri çekmesiyle büyük ordusuyla Capua kuşatmasına yardım etme yoluna koyuldu. Boioannes'in gelmesinden sonra direnişçiler için artık daha fazla şans kalmadı. Neticede 1026 yılının Mayıs ayında şehri yöneten Teano kontu mücadeleyi bırakarak Boioannes'in kendisinin Napoli'ye güvenli şekilde dönmesine müsaade etmesi şartıyla teslim olmayı kabul etti. Bu anlaşmanın sonucunda şehrin kapıları Pandulf'a açıldı ve o dört yıl aradan sonra şehrine geri döndü. Kuşatmanın Norman birliklerine gelince onlar buradan da karlı çıkmasını başarmışlardır. Dahası Pandulf, başarısının büyük bir kısmını Norman lideri Rainulf'a borçludur (Norwich, 1992: 43).

Pandulf, Capua'yı geri aldıktan sonra Güney İtalya siyaseti içerisinde önemli bir rol oynamaya başladı. II. Conrad'ın İtalya'ya gelmesi bu durumu değiştiremedi ve Pandulf Campania bölgesinin tek hakimi oldu (Takayama, 1990: 62). Pandulf, eski toprak ve ünvanını kazandıktan sonra gözünü Napolili IV. Sergius'un (?-1036) üzerine dikti. Bu noktada Pandulf'un karşısındaki tek engel Sergius ile kendisine karşı muhtemel bir ittifak içerisinde girecek olan *Katepan* Boioannes idi. Fakat 1027 yılında *katepan* İstanbul'a geri çağrıldı. II. Basileios'un sağ kolu Boioannes askeri ve siyasi yeteneğiyle birlikte Güney İtalya'da Bizans'ın üstünlüğünü yeniden inşa etmişti. 1027 yılına gelindiğinde hem imparator hem de *katepan* İtalya'yı terk etmişlerdi ve Bizans için İtalya'da çöküş başlıyordu (Wickham, 1981: 158; Angold, 2006: 228).

II. Basileios, yaklaşık 50 yıllık saltanatının ardından 1025 yılının Kasım ayında öldüğünde imparatorluğunun sınırları Balkanlar'da Tuna Nehri'ne kadar ulaştı. Angold'un

(2008: 583) yazdıklarına göre imparatorluk neredeyse eski görkemine ulaşmıştı. Boioannes ve Basileios yokluğunda Capitanata'da bir yönetim boşluğu doğdu. Pandulf da kendisi için oluşan bu olumlu ortamın neticesinde 1027-28 yılının kış ayında Napoli'ye doğru hareket etti ve kısa bir mücadelenin ardından şehri aldı. Dahası o, artık hem Capua'nın hem de Napoli'nin lideri olurken, 1027 yılında Guaimar'ın ölmesiyle Salerno'nun da hakimi oldu. Ne Bizans ne de Kutsal Roma-Germen imparatorları onu durdurmak için harekete geçmedi ve dahası Amatus'un (2004: 64) verdiği bilgilere göre de bir kaç ay öncesinde Roma'ya taç giyme töreni için gelen Konrad onu "Capua Prensi" olarak tanıdı. Papa bu olayların sonucunda Pandulf karşısında etkisizleşti.

Güney İtalya'da paralı asker olarak görev alan Normanlar, sadece burası ile yetinmediler ve Bizans komutası altında paralı askerler olarak görevlerine devam ettiler. Herve Phrangopoulos ve Robert Crispin adlı iki Norman şefi Bizans komutası altına girdi. Türklere karşı orduya alınan iki Norman şefi zamanla çok güçlendiler ve Bizans muhafız alaylarının yerini aldılar. Güçlenen Norman şefleri zamanla Bizans'a karşı isyan ettiler. İlk olarak Herve 1057 yılında isyan etti ve Türklerin safına geçti. 1068 yılında isyan eden Crispin de bir başka Norman şefi Herve ile birleşerek 1070 yılında Armenia'daki kaleleri ellerine geçirdiler (Karaca, 2012: 108). Herve, bunun öncesinde imparatorluğu tehdit eden Peçenek tehlikesine karşı gönderildiyse de güçlü Peçenek ordusu karşısında başarılı olamadı (İnan, 2010: 33). Yine Herve, Maniakes komutası altında Bizans'ın Sicilya seferine katıldı ve burada pek çok başarı elde etti (Skylitzes, 2010: 452).

Crispin, 1068 yılında Bizans'ın Selçuklulara karşı yaptığı bir seferde Bizans ordusunun sol kolunun komutanlığını yaptı. Ancak davranışlarından hoşlanmayan imparator Romanos onu Armenia bölgesine gönderdi. Akabinde Bizans'a isyan eden Crispin, imparatora mektup göndererek özür diledi. Özrü kabul olan Crispin eski unvanına geri kavuştu. Ancak, imparator Crispin hakkındaki fikrini değiştirerek onu hapse attırdı (İnan, 2010: 40-42).

Norman paralı askerleri, hem Türk hem de Bizans tarihinin bir dönüm noktası olan Malazgirt savaşında da yerlerini aldılar. Norman şefi Roussel, bu savaşta Bizans saflarında yer almasına rağmen Bizans'ı sırtından vurmuş, 1073 yılında da Bizans'ın Türklere karşı gönderdiği seferde yer almasına rağmen orduyu terk etmiştir. Bryennios (2008: 73), onun ordusunu alarak Sivas'a doğru yürüdüğünü, arkasından da onu durdurması için İsaakos

Kommenos'un gittiğini, ancak Türk tehlikesi yüzünden geri döndüğünü yazmaktadır. Akabinde Bizans tahtına göz dikmiş, ancak Selçuklu Beyi Tutak tarafından yakalanılarak Bizans'a teslim edilmiştir (Karaca, 2012: 107). Bir başka Norman şefi Raimbaud da ilk önce Bizans'ın Ermeni birlikleri arasında yer aldı. Ermeni birliği ile birlikte Harput yakınları yaptığı bir savaş esnasında 1074 yılında öldü (İnan, 2010: 46).

Normanlar, buraya kadar anlatılan olaylar neticesinde başka toplulukların orduları içerisinde görev alarak kendilerini Güney İtalya siyaseti içerisinde kanıtlamışlardır. Onların askeri yetenekleri zamanla meyvelerini vermeye başladı. Normanlar, hacılar ve paralı askerler olarak geldikleri bu topraklarda kalıcı olmaya başladılar ve ilk resmi toprak kazanımlarını elde ettiler, ancak toprak kazanımlarının yanında paralı askerler olma özelliklerini devam ettirdiler.

2.2 Aversa ve İlk Toprak Kazanımı (1030)

İtalya yarımadası boyunca yayılan Normanlar arasında Rainulf'un konumu diğerlerine nazaran daha güçlüydü, zira o en büyük Norman birliklerine sahipti. Bunun yanı sıra onun birlikleri kuzeyden gelen taze göçler ile birlikte sürekli çoğalıyordu. Capualı Pandulf'un ani yükselişi İtalya'nın her yerinde olduğu gibi zamanla Rainulf tarafından da tehlikeli karşılanmaya başladı. Rainulf, aynı zamanda iyi bir siyasetçiydi ve Pandulf'un büyümesinin çıkarlarına ters düşeceğini biliyordu. Pandulf'un yükselişinin Normanların çıkarlarına er ya da geç ters düşeceğini bilen Rainulf, Pandulf ile olan ittifakına son verdi. Bunun ardından Napolili Sergius ve Gaeta dükünden kendisine ittifak teklifi ile geldi ve Rainulf bu ittifak teklifini kabul etti. Pandulf, oluşturulan yeni ittifakın mücadeleleri neticesinde yeniden Napoli'den kovuldu. Ayrıca Sergius, 1029 yılında Napoli'deki eski konumuna yeniden kavuştu ve Pandulf da bu durumun neticesinde Capua'ya geri dönmek zorunda kaldı (Loud, 2006b: 102). Burada Normanlar yeniden kazandılar. Fakat burada onlar yardımlarının karşılığı olarak daha kalıcı bir ödül aldılar. 1030 yılına gelindiğine Rainulf'a ittifakın karşılığında Güney İtalya'da Campania bölgesi sınırlarında olan Aversa toprakları verildi (Takayama, 1990: 63) ve Rainulf, Gaeta dükünün dul eşi olan Sergius'un kız kardeşi ile evlendirildi. Aversa'nın Normanlara verilmesi ile Aversa Norman Konluğu'nun temelleri atılmış oldu.

Aversa'daki bu ilk toprak kazanımı, Normanlar için İtalya'ya ayak bastıklarından bu yana en önemli olaydır. Onlar, İtalya'ya varışlarından 30 yıl geçtikten sonra artık kendilerine ait bir toprak parçası elde etmişlerdir. Böylece onlar artık yabancı paralı askerler ya da başı boş dolaşan gruplar olmaktan çıktılar. Eski feodal gelenekle kazandıkları topraklar onların artık kanuni topraklarıydı ve Güney İtalya aristokrasisi arasında kendilerine yer edinmişlerdi. Aynı zamanda akrabalık bağları ile de liderleri Rainulf, Napoli dükünün kayın biraderi olmuştu. Fakat bu durum ilk başlarda onların genel davranışlarına çok fazla etki etmedi ve paralı askerler olarak askeri yeteneklerini Bizans'a ya da Lombard baronlarına satmaya devam ettiler (Matthew, 1992: 11). Ancak, bunların yanı sıra artık Normanların yeni ve uzun vadeli bir amaçları vardı: İtalya'dan kendileri için toprak elde etmek. Houben'in (2002: 10) ifadesi ile Aversa'nın alınması ile İtalya onlar için daha fazla bir savaş sahnesi ya da yağma edilecek bir ülke değil artık onlar için yeni bir vatan haline geldi.

Rainulf, Aversa'daki ilk toprak kazanımının ardından kendi pozisyonunu güçlendirmek amacıyla yeni ittifaklar arayışına girdi. Bundan sonraki süreçte Sorrento, Amalfi ve Salerno düklerinin desteğini arkasına alan Capua'nın yeni prensi Pandulf, yöredeki en güçlü lider konumuna yükseldi. Oysa bir kaç yıl öncesinde Rainulf ile Pandulf bir ittifak içerisindeydi, fakat Rainulf yaptığı yeni ittifak ile kendi durumunu sağlamlaştırdı ve Pandulf'un rakibi konumuna yükseldi. Rainulf'un elinde güçlü bir ordusu vardı ve bu sebeple o Pandulf için potansiyel bir rakip haline geldi. Bu arada Pandulf, Capua'da kendi konumunu güçlendirirken Tancred Hauteville'nin oğulları İtalya'ya doğru yola koyulmaya başladılar. Geoffrey Malaterra (2005: 58) Tancred'in oğullarını doğum sırasına göre şöyle vermektedir: Robert (Guiscard/Guiscardus)¹⁴, Mauger, William, Aubrey, Hubert, Tancred ve Roger.

Geoffrey Malaterra (2005: 54), miras sorunları yüzünden Normandiya'yı terkeden Normanların göç sebeplerini çok güzel bir şekilde özetlemekte ve Tancred'in oğullarının neden başka topraklarda servetler aradıklarını şu şekilde izah etmektedir:

Tancred'in oğulları farkına vardılar ki ölen büyüklerinden sonra geride kalanlar topraklar için kavgaya tutuşuyor, pek çokları ölüyor ve daha da önemlisi topraklar bölünerek küçük parçacıklara ayrılıyordu. Bu sebeple Tancred'in oğulları aralarında bir toplantı yaptılar ve benzer durumun kendi başlarına gelmemesi için fikir birliği yaptılar. Yapılan anlaşmaya

¹⁴ "Guiscard" ya da "Guiscardus", "açıkgöz ve kurnaz" anlamlarına gelmektedir.

göre daha güçlü olan büyük oğullar, başka topraklarda şanslarını aramak için ülkelerini ilk terkedenler olacaktı. Sonunda Tanrı'nın da yardımıyla İtalya'da bir yer olan Apulia'ya geldiler.

XI. asırda Güney İtalya'da olağan bir durum olan isyanlardan yeni bir tanesi, Salerno'nun genç prensi IV. Guaimar (1013-1052) tarafından başlatıldı. Amatus'a (2004: 64) göre onun kadınlara karşı aşırı bir zaafı vardı ve bu onun en zayıf noktasıydı. 1036 yılına gelindiğinde genç Guaimar, öz yeğeninin Capua prensi Pandulf tarafından tecavüze uğradığını duyduğunda bu amcası Capua prensi Pandulf için bardağı taşıran son damla oldu. Rainulf, oluşan bu yeni savaş ortamında da bir kez daha ittifakı değiştirerek Guaimar'ın yanında yer aldı ve sonuç olarak birkaç hafta içerisinde bütün yöre yeniden silahlandı. Pandulf, bütün bu karşı ittifaklara rağmen birkaç eski müttefikini elinde tutmayı başarabildi. Bunların arasında önceden Monte Cassino yöresinden kendilerine bir kısım topraklar verdiği Normanlar da vardı. Rainulf'un Guaimar tarafına geçmesiyle her iki tarafın ordularında da Norman paralı askerleri yerlerini almış oldular. Fakat Guaimar, imparatorun onay gelmediği müddetçe elde edeceği başarıların uzun ömürlü olmayacağını bilmekteydi. Bu sebeple genç prens, her iki imparatora da hem kendi yaptıklarını onaylamaları için hem de amcası Pandulf'un suçlarını sayıp döktüğü bir davet ve müdahale mektubu gönderdi (Curtis, 1912: 41; Loud, 2006b: 103).

Kuzey İtalya'ya gelen ve daha önceki Güney İtalya siyasetini değiştiren Konrad, benzer bir davetin Bizans'a gönderildiğini bildiği için Guaimar'dan gelen bu müdahale teklifini kabul etti. Konrad'a göre onun otoritesi İtalya'daki vassalları tarafından tanınmalı ve Kutsal Roma-Germen imparatorlarının üstünlüğü Bizans imparatorlarına gösterilmeliydi. Bütün bu sebepler birleşince Guaimar'dan gelen teklifi kabul eden Konrad, 1038 yılının ilk aylarında ordusunun başında güneye doğru harekete geçti. Konrad, ilk olarak doğruca Monte Cassino'ya yöneldi ve buraya vardığında manastırdaki durumun Pandulf'un müdahaleleri yüzünden kötü olduğunu gördü. Bunun üzerine Pandulf'a bir haberci gönderen imparator, ondan kilise topraklarını iade etmesini ve tutuklu bulunan siyasi esirleri serbest bırakmasını istedi (Amatus, 2004: 65). Pandulf, Konrad'ın Güney İtalya'ya gelmesi ile savunmasız bir duruma düştü ve müttefikleri de kalmadı. Konrad'a karşı ilk başta sabırlı olmayı deneyen Pandulf, onun Almanya'ya geri dönmesini bekledi ve kendi çocuğunu iyi niyet göstergesi olarak Konrad'a esir olarak gönderdi. Daha sonra Rainulf'un Norman askerleri ile imparatorun birlikleri, Pandulf'un geride kalan az sayıda askerlerini dağıtıp Capua'ya gelerek IV. Guaimar'ı resmi olarak Capua tahtına

oturttular (Loud, 2006b: 102). Bütün bu mücadelelerin neticesinde Pandulf Güney İtalya siyasetinden uzaklaştırıldı. Pandulf, daha sonra eski sığınağı olan İstanbul'a kaçtıysa da burada yakalanarak hapse atıldı. Konrad aynı yılın yaz ayında Almanya'ya geri dönmüş ve geri döndüğünde yaptığı sefer kısa ama başarılı bitmiştir. O, burada Pandulf'un icabına bakmış, kendisine sadık olan Guaimar'ı Capua tahtına oturtmuş ve Monte Cassino Manastırı'nı eski refahına kavuşturmuştur. İmparator bir yıl sonra 50 yaşına yakın bir yaşta öldü, fakat İtalya'daki vassallarını öncekinden daha sağlam bir şekilde kendisine bağladı.

Capua için yapılan bu mücadelenin karlı çıkan taraflarından biri Capua'nın prensi olup öncekinden daha iyi bir konuma yükselen ve imparatorun resmi tanınması ile birlikte desteğini de kazanan Guaimar'dır. Bu mücadeleden Normanlar da Guaimar kadar karlı çıkmışlardır. Hepsinden daha da önemlisi Guaimar, imparator Almanya'ya dönmeden önce Aversa'nın Normanlar adına Rainulf'a verilemsini ayarlamıştır (Amatus, 2004: 65). Böylece Rainulf, 1038 yılında Aversa dükü olarak İtalya'da ilk kez soyluluk ünvanı olan Norman lideri konumuna yükseldi ve Aversa Norman Kontluğu resmen kuruldu. Daha da önemlisi Rainulf artık sadece büyük bir toprak parçasının sahibi değil aynı zamanda yerel bir aristokrat ve İtalya'daki en güçlü askeri liderlerinden birisi haline gelmiştir. O, ayrıca imparatorun vassallarından birisi, kendi haklarını uygulayan ve ünvanını bizzat imparatorundan alan bir lider olmuştur. Guaimar ile ittifak içerisine giren Rainulf, hem Guaimar'ın bölgenin en güçlü lideri olmasını sağladı hem de Guaimar'da aldığı destek ile topraklarını genişletmeye başladı (Takayama, 1990: 64).

1038 yılında Aversa Norman Kontluğu'nun kurulması ve Rainulf'un Konrad tarafından resmi lider olarak tanınmasının ardından Normanların paralı askerler olarak yaptıkları mücadeleler kesintiye uğramadı. Dahası onlar Bizans imparatoru IV. Mikhail'in (1034-1041) Sicilya'daki Bizans otoritesini yeniden sağlamak adına 1040 yılında başlattığı seferde paralı askerler olarak yerlerini yeniden aldılar. Bu sefer ile Normanlar Sicilya'yı ilk kez tanıma fırsatını yakaladılar.

2.3 Bizans Komutası Altında İlk Sicilya Seferi (1040)

Sicilya'nın Ortaçağı genelde dört bölüme ayrılmaktadır. Bu dönemlerden ilki Norman öncesi Bizans dönemidir ki ikinci dönem olan Arap akınları ile sona ermektedir.

827 yılında başlayan (Krueger, 1969: 43) ve 1061 yılında sona eren İslam döneminden sonra ise, çalışmamızın konusunun bir bölümünü oluşturan, üçüncü dönem olan Norman dönemi yer almaktadır. Dördüncü ve son dönem ise Norman ve Hohenstaufen hanedanlarının Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu çatısı altında adayı birlikte yönettikleri II. Friedrich'in¹⁵ (1296-1337) ölümünden sonraki dönemi kapsamaktadır ve bu aynı zamanda tarihçiler tarafından “Çöküş Dönemi” olarak da adlandırılmaktadır (Davis-Secord, 2010: 63).

Konstantin'in ölümünden sonra Bizans tahtına eski imparatorun kızı Zoe ile evlenen IV. Mikhail (1034-1041) geçti. Mikhail, Müslüman ataklarının Bizans'ın güvenliğini tehdit etmesi üzerine II. Basileios'un Sicilya'da başlattığı Müslümanları adadan atma faaliyetlerini devam ettirmeye karar verdi. Bizans'a göre Sicilya, her zaman Bizans'ın hakkı olmuştu ayrıca adada hâlâ kayda değer bir Grek nüfusu vardı ve bu sebeple Araplar adadan atılmalıydılar. Adadaki Müslümanlar arasında iç savaşın meydana gelmesi Mikhail'in avantajlı bir konuma gelmesini sağlıyordu. 831 yılında Müslümanlar tarafından ele geçirilen Palermo'da (Lewis, 2002: 128) XI. asırda şehrin Kelbî emiri el-Akhal (1019-1037) kendini birdenbire kardeşi Ebu Hafs (1035-1040) tarafından oluşturulmuş asi bir ordu karşısında buldu ve adada iç savaş başladı. Bunun üzerine al-Akhal, kardeşine karşı Bizans'tan yardım istedi ve bu fırsattan yararlanmak isteyen Mikhail, içerisinde pek çok Norman paralı askerinin de bulunduğu *Katepan* Georgios Maniakes'in komutası altındaki Bizans ordusunu Sicilya topraklarına gönderdi. Bizans, adanın önemli merkezlerinden biri olan Messina'yı ele geçirdi ve daha sonra Messina'dan Palermo'ya sahilden geçiş noktası olan Rometta'yı aldı. Seferin sonraki aşamaları hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Fakat 1040 yılında Sirakuza'da bir Bizans-Müslüman mücadelesi yaşandı ve ayrıca Malaterra'nın (2005: 56) yazdıklarına göre 1040 yılı dolaylarında Maniakes ve adamları şehri kuşattılar. Burada Malaterra'nın sayılarını 600 olarak verdiği Müslüman birlikleri direniş gösterdiler ve bir başka Müslüman emir Abdullah'ın Sirakuza dağlarının arkasından gelerek Maniakes'i arkadan vurabilmesi için Bizans birliklerini ellerinden geldiğince oyaladılar. Fakat bu oyalama taktiğinin haberleri çok geçmeden Maniakes'e ulaştı ve o da ters bir hamle ile Abdullah'ın ordusunu Troina yakınlarında sürpriz bir saldırı yaparak dağıttı. Müslümanlar saldırının akabinde teslim oldular (Malaterra, 2005: 59).

¹⁵ II. Friedrich, “III. Friedrich” olarak da anılmaktadır.

Bizans'ın Sicilya hakimiyetini yeniden ele almak için gerçekleştirdiği bu sefer esnasında Norman kökenli Hauteville ailesinin önemli bireylerinden olan William de Hauteville (1010-1046), Sirakuza'ya yaptığı bir hücum sırasında şehrin emirini yakalayıp öldürdü bu başarısından sonra o *Bras de Fer* (demir kol) ünvanını aldı. Sicilya'da devam eden mücadeleler içerisinde Maniakes'in Rometta'da alınan zaferine karşılık Sirakuza kuşatmasında fazla başarı gösterilemedi. Maniakes sonraki iki yıl boyunca adanın doğu kısmını Bizans'a bağlarken ordusunun büyük bir kısmını da kaybetti. Ayrıca denizden kuşatma altında olmasına rağmen Abdullah'ın kaçmasına da mani olamadı ve bu durum İstanbul'da bir trajedi olarak kabul edildi. Daha sonra isyan eden Maniakes öldürüldü. Kendisinden sonraki halefi Basil de onun kadar başarısız olunca Bizans için adadan geri çekilme süreci başladı (Dummett, 2010: 130-131). Attaleiates (2008: 25), Maniakes'in Bizans için ne kadar önemli bir şahsiyet olduğunu şu sözlerle dile getirmektedir:

...Georgios Maniakes iftiraya uğrayıp da başkaldırıya geçmeseydi ve bu kişi kendisine dirsek atılmışçasına bir kenara itilip savaşın yürütülmesi başka kişilere bırakılmış olmasa idi, yaygın kıyı kentlerinin çevrelediği ve her çeşit üstünlüğe sahip olan, o böylesine büyük ve ünlü ada dahi Rum imparatorluğu ülkesinin bir bölümününü oluşturuyor bulunacaktı. Ne var ki kendisine karşı duyulan haset bu adamı, onun başarılarını ve böylesine önemli bir girişimi mahvetti. Çünkü orduyu komuta etmek için onun yerine geçenlerin çirkin ve yakışsız biçimde hareket etmesiyle hem ada elden gitti hem de Rum ordusu mevcudunun çağunu yitirdi.

Normanlar Sirakuza'daki savaştan sonra haksızlığa uğradıklarını düşünüyorlardı, zira onlar ganimet olarak paylarına düşenden daha azını aldıkları iddiasındaydılar (Houben, 2002: 10). Sefere katılan Lombard liderlerinden Arduin'in Maniakes ile görüşmesine rağmen Maniakes şehrin yağmalanmasına ve Normanların ganimet almalarına izin vermedi. Bu olayın neticesinde durumdan memnun olmayan Normanlar ve Salernolular, Bizans'ın önemli bir birliği olan İskandinav tugayını da yanlarına alarak Bizans ordusunu terk edip anakaraya geri döndüler. En iyi adamlarının Sicilya'yı terk etmesinden sonra adada Bizans için umut kalmadı ve aynı esnada Apulia'da bir isyan tehlikesi baş gösterdi. Zira, İstanbul'daki hapis hane hayatından kurtulan eski asi Melus'un oğlu genç Argyrus (1000-1068), babasının mirasını devralmak için İtalya'ya dönmüştü. 1038 yılına gelindiğinde o, bazı Bizans memurlarını öldürdü. 1040 yılında Argyrus, Apulia isyanını tamamen başlattı. İsyen çok hızlı bir şekilde yayıldı. Ayrıca Apulia sahili boyunca yerel milisler de ayaklanarak Bizans askeri birliklerine saldırdılar (Angold, 2006: 230-231).

Arduin, Bizans ordusunu terk ettikten sonra kendi gücünü arttırmak için Aversa'da Rainulf'u ziyaret edip ondan Bizans'a karşı kendisine destek olmasını istediye de Rainulf onun bu isteğini reddetti. Rainulf'tan istediğini alamayan Arduin, 12 Norman şövalyesi ile ittifak yapmayı başardı ve onları kendi ordusuna aldı. William, Drago, Arnolin, Hugh, Ralph, Walter, Peter, Babenali Ralph, Tristan, Hervey, Asclettin ve Raimfrey, Arduin'e katılarak 1041 yılında Melfi'ye gittiler. Bu şeflerin ve beraberlerindeki askerlerin Melfi'ye gelmeleri ile birlikte Melfi, Güney İtalya'daki Normanların ikinci merkezi oldu. Buradan çevre bölgelere yayılan Normanlar fethettikleri yerlerin yarısını anlaşma gereği Arduin'e verdiler ve geri kalan toprakların sahibi oldular (Takayama, 1990: 67).

2.4 Melfi'nin Alınışı ve Güney İtalya Norman Düklüğü'nün Temellerinin Atılışı (1042)

Apulia'da Argyrus'un başlattığı isyanın haberi İstanbul'a ulaştığında İmparator Mikhail sara hastalığı yüzünden ölmek üzereydi. Hasta olan imparatorun kardeşi Ioannes Orphanotrophos hemen akabinde genç general Mikhail Doukeianos'u (1040-1041) Apulia'da asayişli sağlaması için *katepan* olarak görevlendirdi ve Doukeianos da kendisine adam topladıktan sonra Apulia isyanını bastırmak için harekete geçti. Doukeianos, İtalya'ya varduktan sonra Sicilya'ya geçerek burada önceki Sicilya seferinde Bizans ordusundan geride kalanları kendi tarafına çekmeye çalıştı ve geri dönüş yolunda Guaiamar ile görüşmeden dönen ve yanında Norman paralı askerlerin de bulunduğu Arduin ile görüştü. İkisi görüşme sonunda Argyrus'a karşı anlaşmaya vardılar. Arduin, hatırlanacağı üzere, önceki Sicilya seferinde Maniakes ile ganimet paylaşımından kaynaklanan bir sürtüşme yaşamıştı. Arduin, *katepanın* yanında yer almasının onu Bizans'ın gözünde temize çıkarabileceğini düşündü. Arduin, bütün bu gelişmeler neticesinde Melfi şehrinin kendisine verilmesi karşılığında *katepanın* yardım teklifini kabul etti. Arduin ayrıca Rainulf'un komutası altındaki 300 Norman atlısını kendi himayesi altına almak istiyordu. Curtis'in yazdıklarına göre (1912: 42-43) o, Apulia'daki Lombard soydaşlarının kendisine bağlılığını sağlayabilecekti. Dahası o, Maniakes'in kendisine yaptıklarının acısını çekiyordu ve Bizans'tan intikam almanın peşindeydi. Böylece kendisine vaat edilen Melfi'ye ulaşır ulaşmaz yerel nüfusun huzurunu bozmaya başladı.

Melfi'ye gelen Arduin, Melfi halkının desteğini alır almaz 1041 yılının Mart ayında Normanların merkezi olan Aversa'ya gitti ve burada Rainulf'un desteği ile önceden almayı istediği 300 Norman atlısını aldı. Bunların arasında Hauteville ailesinden Drago ve Sicilya seferinde "Demir Kol" ünvanını alan William da vardı. Arduin'in onlara teklifi oldukça basitti: Melfi'yi onlara karargah olarak verecek ve buradan Normanlar ve Lombardlar Bizans'ı İtalya'dan sonsuza kadar atacaklardı ve topraklarını da aralarında bölüştüreceklerdi (Amatus, 2004: 69-70). Norman atlıları ile kuvvetlenen Arduin, Melfi'ye geri döndü ve bu noktadan sonra Melfi Apulia'daki isyanın merkezi konumuna geldi. Bundan sonra Amatus'un (2004: 70) yazdıklarına göre Normanlar bütün etrafa yayıldılar ve yağmada bulundular.

Normanlar ile desteklenen isyanı takiben bir kaç gün içerisinde sırasıyla Venosa, Lavello ve Ascoli isyancıların eline geçti ve Normanlar buralarda da yağmada bulundular (Amatus, 2004: 71). Bunun üzerine *katepan* bütün kuvvetlerini toplayıp 16 Mart'ta Olivento nehri kıyısında Lombard ordusu ile iyice kalabalıklaşan Norman askerleri ile görüşmesi için elçisini gönderdi. Malaterra'nın (2005: 57) yazdıklarına göre *katepan* onlara, elçisi ile ya hemen İtalya'daki Bizans topraklarını barışçıl bir şekilde terk etmelerini, ya da yarın ordusu ile üzerlerine geleceğini bildirdi. Görüşme sırasında Norman şeflerinden Hugh Tuboeuf, elçinin atının yanına geldi. Elçi konuşurken Tuboeuf elçinin atını okşuyordu. Tuboeuf, elçinin konuşması bittiğinde aniden dönerek atı güçlü bir darbeye yere indirdi. Bu durumdan çok korkan elçi sıranın kendisine de geleceğini düşünürken Normanlar tam aksine hareket ederek onu yeni bir atla ve savaşmaya hazır olduklarını belirten mesajla birlikte geri dönmesine izin verdiler. Görüşmelerden sonuç çıkmayınca *katepanın* uyardığı gibi savaş ertesi gün başladı ve Bizans'ın mağlubiyetiyle sonuçlandı. Yine Malaterra'nın (2005: 58) yazdıklarına göre *katepanın* Bari'den özel olarak getirdiği Vareg kuvvetlerinin çoğu da dahil pek çokları kılıçtan geçirildi ve pek çokları da Olivento nehrini geçmeye çalışırken boğuldular.

Savaştan sonra Norman paralı askerleri Apulia'nın köy ve kasabalarında dolaştılar ve buralardan ganimet elde ettiler. Fakat Mayıs ayı geldiğinde iki taraf Cannae'de yeniden karşılaştı (Houben, 2002: 9). Tıpkı 1018 yılındaki savaşta olduğu gibi 23 yıl sonra taraflar yeniden karşılaşmışlardı, fakat savaşın sonucu bu sefer Bizans için farklı sonuçlandı. William Hauteville önderliğindeki Normanlar sayıca oldukça fazlaydılar. Fakat,

Malaterra'nın (2005: 58) anlattıklarına göre savaş sırasında William aşırı derecede hastaydı ve o savaşa katılmak yerine savaşı yakın bir tepeden izledi. Akabinde savaşın gidişatına dayanamayan William, adamlarıyla birlikte savaş alanına girdi ve Normanları zafere taşıdı.

Bizans ordusunun aldığı iki ardışık mağlubiyet haberi İstanbul'a ulaştığında bu haber deprem etkisi yarattı ve Doukeianos, Sicilya'yadan geri çağrılıp yerine *katepan* olarak eski *katepan* Basil Boioannes'in oğlu Boioannes (1041-1042) Apulia'ya gönderildi. Fakat genç Boioannes babası kadar etkili bir kişi değildi ve o, Bizans'ı yakın zamanda hayal kırıklığına uğratacaktır. Takviye kuvvetlerden yoksun olarak Apulia'ya gelen yeni *katepan* meydan savaşlarından kaçınarak bunun yerine Norman ve Lombardları kuşatma ile yenmeyi denedi. Boioannes'in bir saldırısı esnasında Lombard ve Norman birleşik kuvvetleri *katepan*dan önce davranıp Melfi'den erkenden ayrılarak Montepeloso'daki Monte Siricolo'da kamp kurup burada 3 Eylül 1041 yılında Bizans'a üçüncü bir mağlubiyet yaşattılar ve *katepanı* esir aldılar (Curtis, 1912: 43-44). *Katepan* Boioannes, Atenulf'a teslim edildi ve savaştan sonra Atenulf atıyla birlikte şehirde zafer geçiti yaptı. Lombardların ard arda kazandıkları bu üç zafer Bizans'ın Apulia'daki prestijini derinden sarsarak zayıflatmış ve Bari, Monopoli, Giovinazzo ve Matera isyancıların ilerleyişine açık hale gelmiştir (Loud, 2006b: 103).

Yukarıda bahsettiğimiz ardışık galibiyetlerin ardından çok geçmeden taraflar arasında ihtilaf meydana geldi. Apulialı Lombardlar Arduin'i liderleri olarak istemiyorlardı ve tarafsız olmasına rağmen Beneventolu Atenulf'tan da hoşnut değillerdi. Dahası onlar iki liderin de farkında olmadan Normanların parçaları haline geldiklerini düşünüyorlardı. Guaimar da Atenulf'un Apulia'daki Lombardların lideri olarak seçilmesine karşıydı. Benzer bir liderlik sorunu Normanlar arasında da meydana geldi. 20 yıl önce Troia'ya yerleştirilen küçük bir Norman kolonisi Aversa'daki Normanlar gibi sayıca çoğalmışlardı ve onlar Melfi'deki bir grup yağmacı soydaşlarından emir almak istemiyorlardı. Ancak 1042 yılının Şubat ayına gelindiğinde her iki topluluk için de liderlik sorunu bir çözüme kavuşturuldu ve Argyrus, Lombard ve Normanlar tarafından Bari'deki S. Apollinare kilisesinde lider olarak seçildi (Amatus, 2004: 75).

Lombard ve Normanların kendi içlerinde meydana gelen çekişmelerin bir benzeri de Bizans'ta meydana gelmekteydi. 4 Aralık 1041 yılında imparator IV. Mikhail öldü ve

uzun süren taht mücadelelerinden sonra Konstantin Monomakhos, “IX. Konstantin” (1042-1055) adıyla Bizans tahtına oturdu. Bunun akabinde de komutan Maniakes yeni *katepan* olarak Bizans’ın otoritesi yeniden kurmak ve gittikçe kötüye giden durumu düzeltmek için İtalya’ya gönderildi (Blöndal, 1978: 103; Angold, 2006: 231). Yeni *katepan* Taranto’ya indiğinde durumun sandığından daha kötü olduğunun farkına vardı, çünkü Taranto’dan Brindisi’ye kadar bütün Apulia toprakları, Trani hariç, Argyrus’un üstünlüğünü tanıyor haldeydi. Trani o dönemde, XI. asrın ilk döneminde, Apulia sahilinin en önemli limanlarından biriydi ve önemi gittikçe artmaktaydı (Oldfield, 2008: 168).

Maniakes İtalya’ya geldiğinde ordusu ve acımasızlığı ile birlikte sahil boyunca ilerleyerek kasabaları ve köyleri yakıp; kadın, çocuk ve yaşlı demeden yerli halkı kılıçtan geçirdi. Bu hızla bütün Capitanata boyunduruk altına alınabilecek iken Bizans içersineki çekişmeler buna yeniden engel oldu ve *katepan* yaşanan taht mücadelelerinin akabinde başkente geri çağırıldı.

Maniakes, Apulia’da ilerlerken Normanlar ile desteklenen Lombardlar Trani üzerinden karşı saldırıya geçtiler (Amatus 2004: 75). Savaş aletlerine güvenen Lombardların liderleri Argyrus düşmanın üzerine bizzat saldırdı, bunu yaparken de kuşatma kulelerinden birinin yanmasına sebep oldu ve bu olayın akabinde Trani kuşatması kaldırıldı (Magdalino, 2003: 155). Argyrus’un bu davranışı neden yaptığını açıklamak oldukça zordur. Norwich’e (1992: 79) göre Bizans’tan büyük miktarda rüşvet aldığı yönünde görüşler mevcuttur. Argyrus’un Lombardları zafere taşıyacak iken neden böyle davrandığını Norwich (1992: 80) şu şekilde izah etmektedir:

Maniakes’in halefi ona İstanbul ile iş birliğine girmesi halinde zenginlik ve yüksek rütbe teklifi veren bir mektub getirmişti. Fakat, Argyrus bu teklifi neden kabul etmiş olabilir? Özellikle Maniakes’in İtalya’yı terk etmesinden sonra Lombardların seçilmiş lideri olarak Argyrus, imparatorun ona teklif ettiğinden daha fazlasını elde edebilirdi. Muhtemelen bizim bilemeyeceğimiz başka sebepler de mevcuttur. Örneğin Argyrus uzun vadede sürekli güçleri artan Normanların kendilerine Greklerden daha büyük bir düşman olacaklarını ön görmüş olabilir. Fakat bunları sadece tahmin edebilmekteyiz.

Normanlar, Argyrus’un yaptıklarından sonra artık kendilerine kendi içlerinden bir lider seçmenin zamanının geldiğini düşünmeye başladılar. Bizans hakimiyeti altındaki Sicilya seferinde Sirakuza’da, Montemaggiore ve Montepeloso’daki zaferlerinden sonra William, “Demir Kol”, onlar için güçlü bir lider olarak gözükmekteydi. Neticede 1042 yılının Eylül ayında Tancred Hauteville’nin en büyük oğlu William, oy birliği ile

Apulia'daki Normanların lideri olarak seçildi ve *dük* ünvanını aldı (Amatus 2004: 76). Fakat feodal hükümleri hâlâ yürürlükte olduğu bu dönemde kontlar kendi istekleri ile ortaya çıkamazlardı ve ünvanlarının meşru olabilmesi için imparatora bağlı bir vassallık zincirine dahil olmaları gerekiyordu. Örneğin, baronlar düklerin, dükler prenslerin, prensler de doğrudan imparatorun vassallarıydılar. Bu sebeple William kendisine bir süzeren aramaya başladı ve bu doğrultuda Guaimar'a teklif gönderdi. Apulia'daki ayaklanmada yer almak isteyen Guaimar, William'ın vassallık teklifini hemen kabul etti. Guaimar 1042 yılının sonunda Melfi'ye geldi ve burada William'ı "Apulia ve Calabria Dükü" olarak atadı. Dahası Guaimar, iyi niyet göstergesi olarak, yeğeni olan Sorrento dükü Guy'un kızını William ile evlendirdi. Guaimar daha sonra Calabria ve Apulia topraklarını 12 Norman şefi arasında paylaştırdı. William kendisine Ascoli'yi alırken kardeşi Drago, Venosa'yı aldı. Sonra'da Melfi bütün şeflerin ortak mülkü sayıldı ve Apulia Normanların Güney İtalya'daki merkezleri oldu (Amatus, 2004: 76-77).

2.5 III. Heinrich'in Roma Seferi ve Fetihlerinin Resmîyet Kazanması (1048)

Normanların Güney İtalya'daki faaliyetleri ile birlikte artan güçlerinin yankısı çok geçmeden Normandiya'ya ulaştı ve bunun akabinde Normandiya'dan İtalya'ya yeni bir göç dalgası başladı. 1042 yılında Melfi'de Normanların İtalya'daki kaderini değiştiren olaydan sonra göç hareketlerine katılan iki genç Norman, sırasıyla Güney İtalya'da ilk kez faaliyet göstermeye başladılar. Bunlardan birisi Hristiyan dünyasını ileride derinden sarsacak, tarihin en güçlü papalarından biri olan IX. Leo'yu esir edecek ve sonradan da Capua prensi olacak olan Asclettin'in oğlu Richard (?-1078) ve diğeri de Hauteville ailesinden Robert Guiscard (1015-1085) idi. Her ikisi de İtalya'ya geldiklerinde kendileri ile birlikte göç edenlerden daha avantajlı bir konumdaydılar. Zira Richard, Aversalı Rainulf'un yeğeniydi ve babası, Rainulf'ın genç kardeşi Asclettin, Melfi'de Accrenza kontluğu ile ödüllendirilmişti (Norwich, 1992: 81-82).

Güney İtalya'daki Normanların lideri William, 1046 yılında öldü ve Malaterra'nın (2005: 59-60) yazdığına göre onun arkasından yerini kardeşi Drago aldı. Bu esnada Bizans'ta tutuklu bulunan Capualı Pandulf serbest bırakıldı ve İtalya'ya gönderildi. Aversa'daki Normanların lideri Rainulf 1045 yılında öldü ve yerini Asclettin aldı (Amatus,

2004: 77-78). Asclettin'in de kısa süre sonra ölmesi üzerine Guaimar 1046 yılında Drago'yu bütün Normanların lideri ve Apulia kontu yaptı.

1046 yılının sonbaharında yeni Kutsal Roma-Germen imparatoru III. Heinrich İtalya'ya geldi ve Sutri ve Roma'da düzenlenen konsillere katıldı (Blumenthal, 2006: 19; Tobacco, 2006a: 78). Heinrich, İtalya'ya gelmeden önce Papalık kurumu iç çekişmelerle boğuşuyordu ve üç ayrı yerde, biri St. Peter'de, biri Lateran Konsil'inde ve sonuncusu da S. Maria Maggiore'de Papalık makamı ortaya çıkmıştı. İmparator bu konsillerin ardından adları geçen yerlerdeki papaları azletti ve eski dostu Bamberg piskoposu Suidger'i II. Clemens (1046-1047) adıyla papa seçtirdi (Amatus, 2004: 87). Bu olayın akabinde Heinrich, bir Noel gününde bizzat papanın elinden imparatorluk tacını giyerek güneye doğru yolculuğuna devam etti (Ullmann, 2003: 82). Capua'ya ulaşan imparator burada Guaimar, Pandulf, Drago ve II. Rainulf'un (?-1048) katıldığı bir toplantı düzenledi ve Guaimar'ın son zamanlarda artan gücü kendisi tarafından iyi karşılanmadığı için onu azledip Pandulf'u yeniden Capua'nın hakimi yaptı. Bunun ardından dokuz yıldır Capua prensliğini elinde bulunduran Guaimar'ın durumun akabinde öfkelenmesi sebebiyle bir süredir devam eden ateşkes yerini silahlı mücadeleye bıraktı. Heinrich, Guaimar'ı saf dışı bırakıp Drago'ya "Apulia ve Calabria'daki Normanların kontu" ünvanını verip durumu tamamen feodal bir temele oturttu. Ayrıca Rainulf'un Aversa kontluğu ünvanı da devam etti. "Düklük" ünvanı elinden alınan Guaimar ise kendi eski ünvanlarını bir daha kullanamadı. Drago'nun bizzat Heinrich tarafından Apulia ve Calabria'nın dükü olarak atanması ile Norman fetihleri resmîyet kazandı. Guaimar, Apulia ve Calabria dükü ünvanından feragat etti ve Drago Apulia ve Calabria'nın kesin hakimi oldu. İmparatorun atamasından önce o ve kardeşleri sadece Normanların seçilmiş komutanlarıydılar, fakat Capua'daki toplantıdan sonra onlar gerçek bir egemenlik elde ettiler.

Bütün bu mücadelelerin olduğu yıllar boyunca Apulia ve Calabria'daki Bizans dominyonları ile birlikte Capua, Benevento ve Salerno'daki Lombard hakimiyeti kademeli bir şekilde ortadan kayboldu. Bu noktadan sonra Kutsal Roma-Germen imparatorun da desteğini alan Normanlar Crati'den Monte Gargano'ya kadar olan kasabaları birer birer ele geçirmeye başladılar. Genelde Normanlar almak istedikleri bir yöreyi ya da kaleyi önce oranın çevre ile bağlantısını kesip halkın meydana gelen açlıktan muzdarip olup teslim olmalarını bekleyerek fethediyorlardı. Bu taktik, onların Güney İtalya'daki fetih

hareketleri tarihi boyunca pekçok yerde uygulanmış ve onlar için oldukça iyi sonuçlar vermiştir. Yöre fethedildikten sonra da kaleler ve hendekler ile güvence altına alınıyordu (Curtis, 1912: 49).

Bu mücadeleli yıllar içerisinde yeni gelen iki genç Norman, Robert ve Richard kılıçları karşılığında pek çok iş bulmuşlardır. Robert ilk başlarda Capualı Pandulf'un emri altına girdi, ancak 1049 yılında Pandulf'un ölümüyle o yine yalnız kaldı. Drago daha sonra Robert'i kurak ve yaşama pek de elverişli bir bölge olmayan Cosenza yakınlarındaki Scribla'ya komutan olarak gönderdi. Robert bu kötü şartlar altında yaşamını sürdürmeye çalışırken Richard ise toprak ve ünvan arzularını yerine getirebilecek bir konuma gelmek üzereydi. Richard'ın Aversa'ya gelmesi Robert'in Melfi'de olan karşılanmasından daha iyi oldu. Fakat daha sonra II. Rainulf, Norman soydaşının topraklarına gelişini kendisi için gelecekte bir tehlike olarak gördü ve ondan mümkün olduğunca en kısa sürede kurtulmayı denedi. Bu sebeple Richard doğuya doru hareket ederek Humphrey'e kısa bir süre hizmet ettikten sonra bir başka başıboş baron Genzanolu Sarule'ye katıldı. Sarule'nin yardımı ile Robert çok kısa bir zamanda Rainulf'a meydan okuyacak güce ulaştı (Amatus, 2004: 84). Richard sonradan Drago ile iyi ilişkiler içine girmeye çalıştıysa da Drago onu hapse attı. Fakat, 1048 yılında II. Rainulf öldü ve henüz yönetim yaşına gelmeyen oğlu Herman'ın (?-1050) yerine bir naip arayışı içine girildi. İlk naip adayı Bellebouche istikrarsız ve başarısız bir yönetim sergileyince Aversa'dan kovuldu (Takayama, 1990: 71-72). Ortada aday olarak sadece Richard vardı. Richard bu sırada hâlâ Drago'nun hapsi altındayken Guaimar araya girdi ve onun serbest bırakılmasını sağladı. Bundan sonra "Aversa kontu" ilan edilen Richard bir kaç yıl boyunca Aversa'yı Herman'ın adına yönetirken bir kaç yıl sonra da Herman'ın ismi duyulmaz oldu ve Richard hâkimiyeti eline aldı (Amatus, 2004: 90).

2.6 Normanların Güney İtalya'daki Kaderini Değiştiren Savaş: Civitate (1053)

Güney İtalya'ya yerleşen Normanlar askerlik ve fetih faaliyetleri boyunca fethettikleri bölgelerin ne kiliselerine ne de kasabalarına saygılı davranmamışlar ve bu durumun neticesinde zamanla Normanlara karşı bütün Güney İtalya'yı kapsayan korku ve dehşet ile karışık bir nefret hissiyatı doğmuştur. Başka bir deyişle Bizans'a karşı kurtarıcılar olarak gelen topluluk zamanla zalimler şeklini aldı ve zaman ilerledikçe Güney

İtalya'da Müslümanlardan ne kadar nefret ediliyorsa Normanlardan da en az onlar kadar nefret edilir hale geldi. Halkın gözünde onlar tanrının kilisesini kirletmiş, Hristiyanları zalimce katletmiş, yaşlı ve bebek gözetmeksizin halkı kılıçtan geçirmişlerdi (Curtis, 1912: 49-50).

Normanlar ile en çok mücadele eden papalardan biri olan Papa IX. Leo (1049-1054), seçildiğinden beri Normanları denetim altına almaya çalışıyor ve onların talanlarına karşı halkı korumaya çalışıyordu. İlk olarak o Normanları tehdit ile ikna etmeye çalıştıysa da Normanlar, Papalıktan gelen hiçbir tehdide aldırış etmediler. Hatta Amatus (2004: 91-92), Leo'nun onları Melfi'de bizzat ziyaret ettiğini ve saldırılarını durdurmaları konusunda uyardığını yazmaktadır. Ayrıca Güney İtalya'da Normanlara karşı olan sitem dolu şikâyetler gittikçe artmaktaydı (Brown, 2003: 7).

Heinrich'in Roma'da Papalığa daha önce belirttiğimiz müdahalesinin ardından yeniden diriltelen Papalık kurumu, sonunda Güney İtalya'da Norman fatihleri ile mücadeleye girerek Güney İtalya siyasetine dahil olmaya başladı. Papa Leo'nun hakları, Heinrich'e verdiği Benevento şehrinin karşılığında güvence altına alınmıştı. Benevento'nun halkı son lordları olan III. Pandulf (?-1060) ve oğlu IV. Pandulf'a (?-1074) bağlılık göstermekteydiler. 1050 yılının sonunda Benevento halkı, burayı kendi tasarrufuna almak isteyen Richard'ın yardımı ile adı geçen bu iki prenslerini kovmuşlardı. Daha sonra Benevento halkı Papa'ya kendilerinin lordları olması için teklifte bulundular (Collins, 2009: 207). 15 Temmuz 1051 yılında Papa, Drago ve Guaimar'ın eşliğinde şehre girerek şehri teslim aldı ve yönetici olarak da buraya bir bölge papazı atadı. Bunun sonucunda Papa, Lombard hanedanının ve güneydeki şehir devletlerinin en güçlü şahsı haline geldi (Curtis, 1912: 51).

Papalık adına yukarıda bahsedilen olaylar yaşanırken bölgedeki Normanlar için en büyük tehlikelerden birisi 1051 yılının Ağustos ayında liderleri Drago'nun Bovino'da kiliseye giderken bir soydaşı tarafında suikast sonucu öldürülmesi ile ortaya çıktı (Amatus, 2004: 92). Fakat kısa bir süre sonra bir başka Norman lideri Humphrey, halkı ile yeniden ittifak yapıp Drago'nun eski ünvan ve topraklarını geri alarak isyancılara büyük bir darbe indirdi ve isyanı bastırdı. Bu olaylar yaşanırken de eski asi Melus'un oğlu ve yeni Bizanslı *Katepan* Argyrus, Bari'yi geri aldı (Curtis, 1912: 52).

Papalık, Normanların Güney İtalya'daki fetih faaliyetleri sırasında reform hareketleri ile uğraşıyordu ve Papalığın içerisinde bu sebepten kaynaklanan zayıflıklar mevcuttu. Papalığın en büyük uğraşlarının başında devlet adamlarının kiliseye müdahalesini önleyecek bir sistem kurma çabası vardı. Dvornik (1990: 35) bu durumu bir nevi laikleşme olarak yorumlamaktadır. Papa, zamanının çoğunu ofisinde geçiriyor ve Güney İtalya'da Normanlardan kaynaklanan sorunlar ile meşgul oluyordu. Normanlara boyun eğdirmek amacıyla olan Papa, ilk olarak onlara karşı genel bir muhalefet oluşturmayı denedi. Fakat Normanlara karşı olan bu ittifaklar Normanlar ile karşılaşınca çabucak dağılıyordu ve sadece güçlü olanlar kendi egemenliklerini sürdürmeyi başarabiliyorlardı (Brown, 2003: 8). Papa, İtalya'nın özellikle de kilisenin geleceği için zamanla büyük bir tehdit haline gelen Normanları hakimiyet altına almak istiyordu. Papa bu amacına ulaşabilmek için ittifaklar arayışına girdi ve bu amaçla Papa'nın isteği neticesinde başta Capualılar olmak üzere pek çok şehir yardım kuvveti gönderdi (William, 1963: 20).

Papalık, Bizans'ın Bari'yi geri almasından sonra Apulia'nın eski Lombard dukeleri ve Bizans ile Normanlara karşı büyük bir ittifak içerisinde girdi. Normanlara karşı saldırı başlamadan önce Salernolu Guaimar 3 Haziran 1052 yılında Amalfi'de kendi akrabalarının düzenlediği bir suikast sonucunda öldürüldü (Amatus, 2004: 96). Guaimar'ın öldürülmesi ile birlikte bölgedeki son güçlü Lombard prensi ortadan kaldırılmış oldu. Guaimar'ın aralarında Gisulf'un da bulunduğu oğulları, kendini prens olarak ilan eden akrabaları Pandulf'un eline düştü. Fakat Sorrentolu Guy (1012-1073), Benevento sınırı yakınlarında Humphrey ile buluştu ve ona Guaimar'ın ona değer verdiğini, bunu bütün herkese göstermesi gerektiğini hatırlattı. Daha sonra Pandulf, Humphrey ve Richard'ın eşliğinde geri döndüğünde Salerno'nun kapıları ona açıldı. Fakat Pandulf burada öldürüldü ve Gisulf lider seçilerek Normanların sadakatini kendisine aldı, ancak Amalfi ve Salerno bağımsız prenslikler olarak ayrıldı (Curtis, 1912: 52).

Papa IX. Leo, 1053 yılında Normanları güneyden atmak için bir ordu meydana getirmeyi başardı. Güney İtalya'da kilisenin durumunun oldukça sorunlu olduğunu ve buna karşılık Papalığın reformlar ile ilgilendiğini yukarıda belirtmiştik. Normanlar Papalığın bu sorunlu ortamında yeni türeyen bir tehdit konumundaydılar. Papalık için böylesine sorunlu bir ortamda Normanları Güney İtalya'dan çıkarmak hiç de kolay bir iş olmayacaktır. Doğal

olarak Papa, Güney İtalya'nın hakimi olmak isteyen imparator III. Heinrich'e kendisine yardım etmesi için başvurdu (Takayama, 1990: 74). 1052 yılında Almanya'ya giden Papa Leo, sonbahar ve kış aylarını burada geçirdi ve Heinrich de önceki yardımlarının karşılığı olarak Leo'ya asker yardımında bulundu. Malaterra'nın (2005: 61) yazdıklarına göre Heinrich yardım için mızraklı birliklerini İtalya'ya gönderdi.

Papa Leo'nun uzun uğraşlar sonucu bir araya getirdiği birlikler bir çok unsurdan oluşmaktaydı ve hepsi de Normanları İtalya'dan atmak için birleştirilmişlerdi. Leo'nun destekçileri arasında Fermo, Spoleto, Aquino ve Benevento'dan sürülen bir Lombard birliğinin yanında Gaeta dükü gibi küçük dükükler de vardı (Skinner, 2002: 78). Bunlara ek olarak Lorraine dükü Godfrey'in kardeşi Kardinal Frederick'in etkisi ile oluşturulmuş küçük bir Swabian birliği de Leo'nun askerleri arasındaki yerlerini almışlardı. Oluşturulan Papalık ordusu 1053 yılının Mayıs ayında Monte Cassino'dan yola çıktı ve doğrudan Norman Apulia'sına saldırmak yerine *Katepan* Argyrus'un ordusu ile buluşmak için Biferno ve Benevento üzerinden bir kavşak noktası olan Siponto'ya gitti. Normanlar da sonradan bu kavşak noktasına geldiler. Birbirlerinden bağımsız savaşçılar oldukları halde bu ortak tehlike karşısında birlikte savaşma yeteneklerini kullanan Aversa ve Apulialı Normanlar burada birleştiler. 3000 kadar atlıları üç büyük şef tarafından yönetilmekteydi: Humphrey, Robert ve Richard. Neticede Normanlar Papalık ordusu ile Civitate yakınlarında karşı karşıya geldiler (Malaterra, 2005: 62). İki ordu karşılaştığında Normanlar büyük bir tehlike ile karşılaştılar, zira onlar Papa'nın ve *Katepan*'in orduları arasında kaldılar ve o esnada Apulia'da bir isyan meydana geldi. O an itibariyle Normanların Güney İtalya'daki kaderleri, iyi ya da kötü, kesin olarak çizilmek üzereydi. Fakat Normanlar bütün bu olumsuzluklara rağmen 1053 yılının Haziran ayında savaşmaya karar verdiler. Robert Guiscard yedek taburları yönetirken Humphrey ve Richard süvari birliklerini yönetmekteydiler. Humphrey ve Richard'ın süvari birlikleri Papalık kuvvetlerine hücum ederek savaşı başlattılar. Papalık ordusu ise iki kısma ayrılmıştı. İtalyan-Lombardlar sol kanadı oluştururken Swabianlar sağ kanadı oluşturmaktaydı.

Richard, savaş başladığında İtalyan birliklerini bozguna uğratarak peşlerine düştü daha sonra bu İtalyan birlikleri Germen kuvvetlerini yalnız bırakarak savaş alanından kaçtılar (William, 1963: 21-22; Malaterra, 2005: 61). Fakat Guiscard ile güçlendirilen Humphrey, Germen birlikleri tarafından ağır bir direnişle karşılaştı. Heinrich'in gönderdiği

ve 700 atlıdan oluşan Germenler kırılmaz bir ön cephe oluşturmuşlardı ve uzun mızrakları sayesinde Norman atlılarını çok iyi avlayabiliyorlardı. Fakat Humphrey ve Guiscard'ın içine düştükleri bu kötü durum Richard'ın geri dönüp onlara katılması ile birlikte değişti ve bundan sonra kaçmak yerine savaşmayı tercih eden Germen birlikleri son adamlarına kadar öldürüldüler. Neticede 18 Haziran 1053 tarihinde Papalık ordusu Normanlar tarafından yok edildi ve Normanlar Civitate'de kesin bir zafer kazandılar (Hamilton, 2003: 378). Daha da önemlisi Normanlar Papa Leo'yu esir aldılar (Mackay ve Ditchburn, 1997: 84). Normanlar savaş alanında kendi üstünlüklerini ortaya koyarak Papalığın müstemilatlarını yağmalayıp yakıp yok ettiler. Papa da bu savaştan sonra ordusuz ve müttefiksiz kaldı (Brown, 2003: 7-8).

Norman tarihinde, İngiltere'nin fethini sağlayan Hastings savaşı kadar önemli olan bu savaş, Güney İtalya'yı Humphrey ve onun takipçilerinin ellerine sundu. Civitate'den sonra Norman fetihlerinin tarihi tamamen kendi lehlerine döndü ve Normanlara karşı olan sert Papalık tutumu da değişti (Houben, 2002: 10). Savaş sonunda Normanlara esir düşen Papa, onlardan beklemediği bir saygı ile karşılaştı (Malaterra, 2005: 62). Normanlar onu mağlup olmuş bir lider olarak değil kendilerinin manevi lordu olarak gördüler, dahası onlar Papa'nın karşısında saygı ile eğildiler ve kiliseye sadakat yemini ederek geçmiş günahları için papadan özür dilediler (Brown, 2003: 8). Bundan sonra da Papa'ya Benevento'ya kadar güvenli bir şekilde gidebilmesi için eşlik ettiler (Curtis, 1912: 56). Ancak onu Benevento'da göz hapsinde tumayı da ihmal etmediler (Brown, 2003: 9). Normanlar Papa'ya Benevento'ya kadar eşlik edip ona şehrinde özgür davranmasına izin verdiyseler de şehrin dışında kamp kurmayı ihmal etmediler. Esaret altındaki papanın durumunu Brown (2003:11) şu şekilde özetlemektedir:

Normanların oradaki öfkeli duruşları şunu çok açık belirtti ki her ne kadar papa kendi şehrinde özgür olsa da, Normanları memnun edecek kararları vermedikçe özgürlüğüne kavuşamayacaktır. Dönemin kaynakları iki taraf arasında yaşanan görüşmeler hakkında hiç bilgi vermezler. Fakat Leo'nun yolculuğuna devam etmesine zaferden dokuz ay sonra izin verildiğine göre görüşmeler oldukça çetin geçmiştir.

Papa Leo esaret altındayken bu durumdan kurtulmak için son bir çare olarak müttefik arayışına girdi. Onun kuzeydeki müttefiki III. Heinrich Almanya'da kendi ülkesinin meseleleri ile ilgileniyordu. Aynı şekilde Bizans da güvenilir bir müttefik olmadığını göstermişti. Ancak, Normanlara karşı etkin bir savunma stratejisi için Bizans işbirliği faydalı olabilirdi, çünkü Bizans'ın İtalya'daki ana üstlerinden biri olan Apulia'da

Norman tehlikesi mevcuttu ve Bizans buranın savunması için Normanlarla savaşmak mecburiyetindeydi. Aynı zamanda bölgede Normanlara karşı askeri birlik çıkartabilecek tek güç Bizans idi. Dolayısıyla Leo, Bizans ile olan ittifakını yenilemeyi denedi. Bu sefer Bizans'a Kardinal Humbert (1000/1015-1061) başkanlığında yüksek rütbeli bir delegasyonu doğrudan imparator ile görüşmeleri için gönderdi, fakat bu görüşmelerden önemli bir sonuç çıkmadı (Angold, 2008: 601; Kolbaba, 2008: 222; Collins, 2009: 207-209). Hatta burada Kardinal Humbart İstanbul Kilisesi tarafından aforoz edildi. Bu olayın neticesinde de Bizans kilisesi ile Roma kiliseleri birbirlerinden ayrılarak "Büyük Kopma" denen olay meydana geldi. Gallagher (2008:592), iki kilise arasındaki kopuşun nedenini Haçlı Seferleri ile birlikte Güney İtalya ve Sicilya'yı işgal eden Normanlar olarak göstermektedir.

Normanların Benevento'nun dışında kamp kurarak papayı abluka altına almaları ve onu şehirde esir tutmaları zamanla meyvelerini verdi ve Leo, gitmesine izin verecek anlaşmayı Mart ayında imzaladı. Humphrey önderliğindeki Normanlar Papa'ya ve maiyetindekilere Capua'ya kadar eşlik ettiler. Papa'nın serbest bırakılma şartları tam olarak bilinmemektedir, fakat Normanlar istediklerini almışlardır. Bunun yanında Papa'ya olan bağlılıklarını bildirerek ruhani konularda teslimiyetlerini ona iletmişlerdir. Daha da önemlisi önceki fethettikleri topraklarda Papalığın vassalları olmuşlardır (Loud, 2007: 137).

Normanlar, Civitate'deki toprak kazanımlarından ziyade artık haydutlar olmaktan çıkıp Papa'dan aldıkları tanınma ile fethettikleri yerlerin sahipleri olarak daha önemli bir kazanç elde ettiler. Buna karşılık olarak da kiliseye karşı sadakat ve iyi davranma sözü verdiler (Brown, 2003: 14). Normanlar, elde ettiklerinden oldukça memnundurlar, zira şimdi ve gelecekte yerleşmek istedikleri Güney İtalya'da Papalık tarafından tanınmış yöneticiler oldular. Onların kazandıkları ise Papalık için acı bir tecrübe oldu. Normanların önceki başarı ve genişlemeleri Papa'ya onlara müdahale zorunluluğunu doğurmuştu. Fakat bu müdahale sonucunda Papa onlara haklar ve topraklar vermek, daha da önemlisi Güney İtalya'daki faaliyetlerine meşruluk kazandırmak zorunda kalmıştır.

2.6.1 Civitate Sonrası Oluşan Durum

Civitate'den sonra uzun bir süre boyunca ne Normanların Güney İtalya'daki hakları bir daha başkaları tarafından sorgulandı ne de onları bu topraklardan atacak ciddi bir karşı koyma meydana geldi. Bu noktadan sonra Normanlar, kendilerinin İtalya içerisinde başka bir unsur olmadıklarını ve artık bizzat İtalya'ya ait olduklarını gösterdiler. Civitate'deki savaşlarında, önceki savaşlarının aksine, müttefik yardımı almadan Hristiyanlığın en iyi savaşçılarına karşı büyük bir zafer kazandılar. Bunun da ötesinde daha önceden Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu tarafından tanınan toprakları şimdi de bizzat Papa tarafından tanınmış oldu. Yenilmez savaşçılar olarak şöhretleri doruk noktasına ulaştı ve dış dünyanın onlara karşı olan bakışı geçmişin aksine saygılı bir şekilde değişti. Civitate'deki zafer Normanların güneyi etkili bir şekilde fethetmelerine yardımcı oldu. Bundan sonra işgalcilerin anakara üzerindeki ilerlemeleri her hangi ciddi bir direnişle karşılaşmadan devam etti ve fetihlerin hızı hissedilir derecede arttı. Papalığın Normanlara karşı oluşturduğu ittifak paramparça olunca Richard ve Humphrey eski planlarına kaldıkları yerden devam etmeye başladılar. Bu arada Tancred'in diğer oğullarından William (?), Mauger (?-1060) ve Geoffrey (?-1071) İtalya'ya ulaştılar ve Salerno'da Bizans'ı ve Lombardları taciz etmeleri için görevlendirildiler. Bu yeni gelen Hautevillelerin Normandiya'da kendilerine ait toprakları yoktu ve onları Güney İtalya'ya kadar getiren en önemli sebep buydu (Van Houts, 2000: 239).

1057 yılının yaz ayında Normanların lideri Humphrey öldü ve Venosa'daki Santa Trinita kilisesine gömüldü. O, ölüm döşeğindeyken Robert Guiscard'ı, reşit olduklarında hakimiyeti onlara devretmek şartıyla henüz bebek olan çocukları Abelard (1044-1081) ve Herman'ın (1045-1097) koruyucusu olarak görevlendirdi. Guiscard da onların haklarına saygı duyacağına dair söz verdi. Fakat Robert Guiscard daha sonra Norman ileri gelenleri tarafından Normanların yeni kontu seçildi (Malaterra, 2005: 68).

Kilise, Papa IX. Leo'nun 1054 yılında ölümüyle birlikte tekrardan derin bir karışıklık içine girdi. Papa'nın yokluğunda Benevento'daki eski aristokrat aileler yeniden birleştiler ve Papa'nın ölümü ile birlikte Roma'daki Tusculum ve Crescenti gibi bölgelerin kontları eski entrikalı dönemlerine geri döndüler. Reformcu din adamları yeni papayı seçmek için toplandıysa da iki güçlü din adamı Kardinal Humbert ve Başdiyakoz

Hildebrand (1015-1085) bu esnada Roma dışındaydılar. Papa seçimleri ve seçim mücadeleleri neticesinde meydana gelen fetret devri bir yıl sürdü ve her iki taraf da son anda III. Heinrich'e Papalık konusunda karar vermesi için baş vurdu. Neticede Heinrich baş danışmanı Eichstatt piskoposu Gebhard'ı aday göstererek onu 13 Nisan 1055 yılında II. Victor (1055-1057) adı ile papa seçti (Norwich, 2011: 123).

Hauteville kardeşlerden bir diğeri Roger İtalya'ya geldiğinde ilk faydasını Calabria'da Robert'e eşlik ederek gösterdi. 1057 yılında onlar Calabria'da Bizans'ı Reggio hariç buralardan sürdürülse de iki kardeş arasında bir anlaşmazlık meydana geldi. Roger, bir süreliğine Melfi yakınlarındaki Scalea kalesine çıkıp burada bir eşkiya gibi yaşadı ve hem komşuları hem de kardeşleri ile savaştı (Amatus, 2004: 89).

Normanlar, 1054-1055 yıllarına Civitate savaşından aldıkları cesaret ile Güney Apulia içlerine doğru nüfuz etmeye başladılar ve 1054 yılında Güney Bari'deki Conversano'yu alarak İtalya yarımadasının güney ucuna doğru baskı yaptılar. Bir sonraki yıl da önemli bir liman kenti olan Otranto'yu ele geçirdiler (Amatus, 2004: 143; Alexander, 2010: 6). Kısa bir süre sonra derin akın ve baskınlar Salerno prensliği üzerinde başladı. Robert Guiscard 1057 yılından itibaren Reggio'ya nüfuz ederek Calabriya'nın fethi için girişim başlattı (Malaterra, 2005: 66). Daha sonra küçük kardeşi Roger ile Apulia'daki fetihlerin ayrılması konusundaki bazı ihtilaflar yaşasa da fetih hareketleri üç yıl içerisinde, 1060 yılında, tamamlandı ve Reggio kuşatıldığında bütün vilayet Normanların eline geçti (Stephenson, 2002: 157). Bu arada 1058 yılının baharında Aversa'daki Normanların lideri Richard, Capua'ya saldırdı. Kısa bir kuşatmanın ardından şehir ona teslim oldu ve böylece şehir bir başka Norman grubu adına güvence altına alındı. Richard, Capua'nın yeni prensi oldu ve sonraki dört yıl boyunca bütün Lombard prensliği üzerinde kendi yönetimini uyguladı (Loud, 2006b: 107).

III. Heinrich'in 1056 yılındaki ölümünden sonra yerini İmparatoriçe Agnes'in naipliği altında oğlu IV. Heinrich (1056-1084) aldı, zira babası öldüğünde IV. Heinrich henüz beş yaşındaydı (Robinson, 2000: 25-26). Fakat ne imparatoriçe ne de henüz çocuk yaşta olan Heinrich, imparatorluğu yönetecek güç ve yeteneğe sahip değillerdi. Bu sebeple onlar Papa II. Victor'un bilgi ve yeteneklerine ihtiyaç duydular. Onların bu isteği ile güneyde Normanlar ile uğraşan Papa'nın yüküne bir de Kutsal Roma-Germen

İmparatorluğu'nun yükü de eklenmiş oldu. Papa, İmparatorluk'ta altı ay boyunca kaldı ve 1057 yılının baharında İtalya'ya döndü. Fakat Papa İtalya'ya döndüğünde Normanlar ile uğraşmadan Temmuz'da Arezzo'da öldü (Collins, 2009: 209). Papanın ölümünden sonra toplanan Kardinaller Konsili¹⁶ Monte Cassino piskoposu Lorraineli Frederick'i IX. PStephanus (1057-1058) adıyla papa seçti (Robinson, 2000: 219). Ancak, Stephanus'un Papa olarak seçimi Normanlar tarafından iyi karşılanmadı. Zira, yıllar öncesinde Civitate savaşına giden yolda Stephan, eski Papa Leo'ya Normanları İtalya'dan silme fikrini aşılardan birisiydi ve mağlubiyetten sonra da Normanlardan yediği darbeyi unutmamıştı. Fakat Stephan uzun zamandan beri hastaydı ve 1058 yılının Mart ayında öldü (Collins, 2009: 209). Onun ölümü ile yeni Papa'nın kendilerine karşı azılı bir düşman olduğunun çok iyi farkında olan Normanlar tekrardan rahat bir nefes aldılar.

Stephan'ın ölümünden sonra papa seçimi esnasında önceki seçimlerde olduğu gibi reformcu din adamları olan Humbert ve Hildebrand tekrardan Roma dışındaydılar. Onların yokluğunda gelenekçi din adamları durumu fırsat bilerek bir kaç gün içerisinde Velletri piskoposu John Mincio'yu X. Benedictus (1058-1059) adıyla Papa seçtiler. Ancak, Hildebrand ve arkadaşları Benedictus'un Papa seçilmesine seçimin adil olmadığı yönünde itiraz ettiler ve bu olayın akabinde Hildebrand ve reformcu arkadaşları Toskana'da buluşarak kendileri bir Papa seçmeye karar verdiler. Burada reformcular İmparatoriçe Agnes'in (1025-1077) ve Lorraine dükü Godfrey'in (997-1069) de desteğiyle Floransa piskoposu Gerard'ı II. Nicholas (1059-1061) adıyla papa seçtiler (Tobacco, 2006a: 84). Nicholas, Godfrey ve adamlarından oluşan askeri bir destekle ve kardinalleri ile birlikte Roma'ya doğru ilerledi. Roma'ya vardıklarında reformcuların destekçileri Trastevere'nin¹⁷ kapılarını onlara açtılar ve Tiber Adası'nı¹⁸ çabucak ele geçirerek burada bir merkez kurdular. Birkaç gün süren sokak çatışmalarının ardından Benedictus, Galeria şehrine kaçarak canını zorlukla kurtardı. Fakat, II. Nicholas'un seçimi gelenekçi muhalefetin itirazlarını dindirmedi, zira yerinden edilen eski Papa Benedictus'un Roma'da hâlâ çok

¹⁶ Kardinaller Konsili, Hristiyan topraklarındaki her türlü meselelere çözüm kavuşturmak için oluşturulan konsile verilen isimdir. Konsil genelde papa seçimleri ile üne kavuşmuştur. Papanın ölümünden sonra kardinaller ile toplanan konsil dış dünya ile bağlantısını keser ve yeni papa seçilene kadar içeriye her türlü giriş ve çıkış yasaktır. Eğer seçim sırasında yeni papa seçilememiş ise Aziz Peter kilisesinin bacasından siyah duman tüttürülür. Şayet papa seçilmiş ise bacadan beyaz duman tüter ve bu Katolik dünyasının yeni papalarına kavuştuğu anlamına gelir.

¹⁷ Trastevere, Roma toprakları içerisindeki büyük kiliselerden ve Katolikliğin yönetildiği merkezlerden birisidir.

¹⁸ Tiber Adası, Roma şehri içerisindeki Tiber nehrinin üzerindeki iki büyük adadan birisidir.

fazla taraftarı vardı ve onlar Nicholaus'tan intikam almanın yollarını arıyorlardı. Nicholaus'a Roma'ya kadar eşlik eden Godfrey, Toscana'ya geri döndüğünde Papa'yı gelenekçilere karşı savunmasız bıraktı ve Papa yardım için yüzünü Normanlara çevirdi. Akabinde Hildebrand 1059 yılının Şubat ayında Normanlar ile görüşmesi için Papalık tarafından Capua'ya gönderildi (Bennet, 2003: 89).

Hildebrand'ın Capua'ya geliyor olmasından dolayı çok memnun olan Capualı Richard onu sıcak bir şekilde karşıladı. Bir yıl öncesinde Papa Benedictus, Richard'ın ve Normanların İtalya'daki konumlarını tehdit ediyordu, oysa şimdi yeni Papa II. Nicholaus en güvenilir adamını Normanlardan yardım istemek için göndermişti. Aslında bunun sebebi, Loud'a göre (2007: 138), Normanların İtalya'daki askeri başarılarının reformcu papalara aradıkları savunma olanağını veriyor olmasıydı. Hildebrand'ı eli boş göndermek niyetinde olmayan Richard, 300 silahlı adamını onun emrine verdi ve Hildebrand da acelece Roma'nın yolunu tuttu. Mart ayında Hildebrand ve Nicholaus Galeria şehrinin dışına kamp kurdular ve şehri kuşatmaya aldılar. Burada Normanlar her zamanki savaş taktiklerini kullanarak bütün yöredeki kasaba ve köyleri yağmalayıp ve yakıp yerli halkı teslimiyete zorladılar. Galerialılar şehirlerini savundularsa da çok geçmeden teslim olmak zorunda kaldılar. Daha önceden bu şehre kaçan Benedictus yakalanarak Roma'da hapse atıldı ve bu olaydan sonra Normanlar ve Papalık arasındaki dostluk dönemi başladı (Norwich, 1992: 144). Hildebrand'ın Normanlardan aldığı yardım ile Roma ve Normanlar arasında başlayan dostluk ilişkileri zamanla Normanlar adına olumlu neticede sonuçlanacak ve gelişen Papalık-Norman ilişkileri neticesinde Normanlar fethettikleri yerlerin resmi ve ruhani sahipleri olacaklardır.

2.7 Melfi Konsili ve Papalığın Normanları Resmen Tanıması (1059)

Normanlar, Papalık ile ittifak yaptıktan sonra Apulia'da, özellikle de Bari'de ve Calabria'da, Bizans'a karşı toptan bir yüzleşmenin içine girebilecek konuma yükselerek Güney İtalya'da en etkili ve güçlü unsur haline gelmişlerdir. Robert ve Richard, İtalya'daki maceralarında Roma kilisesi ile ittifaka girerek büyük bir fırsat yakalamışlardır. Her ne kadar geçmişte, özellikle de Civitate'de, soydaşları kiliseye karşı savaşmışlar ve Papalığa büyük zararlar vermişlerse de papaya olan saygılarını da göstermişlerdi.

1059 yılının Haziran ayında Papa II. Nicholas maiyeti ile birlikte bir konsil düzenlemek için Melfi'ye geldi. Capualı Richard ve Robert Guiscard, Papa ve heyetini karşılama komitesi ile birlikte şehrin girişinde karşıladı. Nicholas'ın Normanları ziyareti ve Melfi'de toplanan konsil, Papalık ile Normanlar arasındaki ilişkilerin artık uzlaşmacı bir zemine oturduğunun bir göstergesidir. Konsil, Papa'nın Richard'ı Capua Prensi olarak tanıması ile başladı ve daha sonra Robert sırasıyla Apulia, Calabria ve son olarak henüz hiç ayak basmadığı "Sicilya'nın Dükü" olarak atandı (Wieruszowski, 1963: 47; Van Houts, 2000: 224; Takayama, 2004: 60; Theotokis, 2010a: 161; Crouch, 2007: 74; Karaca, 2012: 106). Daha da önemlisi Papa onlara yönetim sembolleri verdi (Loud, 2006a: 106-107). Bundan sonra Normanlar Papalığın Güney İtalya'daki vassalları haline geldiler. G. Loud (2006b: 107), Norman liderlerinin Papalığın vassalları olmak istemelerinin sebebini bu durumun, onları fethettikleri bölgelerin yöneticileri olarak resmen ve ruhani olarak tanınmalarını sağlayacağı ve fetihlerini de meşrulaştıracağı için istediklerini yazmaktadır.

Her ne kadar Papa, Güney İtalya'yı ve gelecekte Sicilya'yı en tehlikeli ve potansiyel düşmanları Normanların eline teslim ettiyse de buna karşılık oldukça fazla avantaj elde etti. Zira, konsilden sonra hem Richard hem de Robert, Papa'ya bağlılık yemini ederek kilise topraklarına ve kiliseye bir daha saldırmayacaklarına dair yemin ettiler (Loud, 2002: 154-155). Dahası göstermelik de olsa Guiscard'ın Sicilya kontu ilan edilmesiyle Papalık Sicilya'daki düşmanları Bizans ve Müslümanlardan Norman yardımı sayesinde kurtulabileceğini düşündü. Bununla birlikte her iki Norman lideri fethettikleri toprakların karşılığında Papa'ya yıllık vergi vermeyi de kabul ettiler (William, 1963: 32).

Melfi'deki konsilin ardından Güney İtalya'daki diğer nüfuzlu kişilerin Normanlar karşısındaki durumları daha da ciddileşti. Normanların Papa ile ittifaki ile Salernolu Gisulf'un Normanlara karşı Papalıktan umduğu son destek yok oldu. Roma aristokrasisi ise oluşan Norman-Papa ittifakından oldukça korktu ve kabuğuna çekildi. Bizans ise İtalya'daki topraklarının artık tamamen korunmasız kaldığına şahit oldu ve 1060 yılında Calabria'yı bırakmasından sonra, Bari hariç, yarımadadan bir daha dönmek üzere kovuldu. Böylece ana kara güvence altına alındıktan sonra Roger ve Robert 1061 yılında başlayıp 1091 yılını sonuçlanacak olan Sicilya'nın fethi için hazır hale geldiler.

Papalık, Müslümanların elinde bulunduğu için Sicilya'yı bir an evvel Latin Hristiyanlık topraklarına katmak istemekteydi. Ancak Papalığın bu hayalini gerçekleştirecek güçte bir ordusu yoktu. Bizans'ın elinde hatırı sayılır bir askeri güç bulunsa da Papalık, Bizans'ın Grek kilisesini temsil etmesinden dolayı Bizans ile itifak içerisine girmek istemiyordu. Bu noktada elinde askeri gücü olmayan Papa, Sicilya'yı Latin Hristiyan dünyasına katma arzusuna nail olabilmek için eski düşmanları ve şimdinin yeni müttefikleri Normanlardan yardım arayacak, hatta Normanların Sicilya üzerine sefer başlatması üzerine bu seferi bir haçlı seferi olarak nitelendirecektir. Normanlar tarafında ise Sicilya'yı topraklarına katma düşüncesi Papalıktan ayrı bir amaçla gerçekleşti. Onlar Sicilya'yı yeni yurtları yapmak ve Sicilya'nın nimetlerinden faydalanmak için almak istemişlerdir. Papalığın ruhani desteği de onları bu doğrultuda motive etmiştir.

Melfi'deki Papalık atamasından sonra Güney İtalya'nın en güçlü topluluğu konumuna yükselen Normanlar, Lombard ve Bizans tehlikelerini bertaraf edip Apulia ve Calabria gibi güneyin önemli yerlerini fethederek buralarda kalıcı olmak istediklerini gösterdiler. Güney İtalya topraklarını tam olarak hakimiyetlerine almasalar da, zira Bari hâlâ Bizans'ın elindeydi, 1059 yılındaki Melfi konsilinin devamındaki süreçte hem Güney İtalya'yı tamamen kendi tasarruflarına almak istemişler ve hem de aynı anda Sicilya üzerinde fetih hareketi başlatmışlardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SİCİLYA'DA NORMANLAR VE ANA KARANIN HAKİMİYET ALTINA ALINMASI (1061-1091)

3.1 Sicilya Yönünde İlk Fetih Hareketleri

Roger ve Robert Guiscard'ın Sicilya'ya sefer kararı almalarına en fazla sevinen Papa oldu ve iki lideri bu kararlarından dolayı kutsadı. Sicilya yönünde ilk fetih teşebbüslerinin yapıldığı sırada adadaki durum Normanların lehine gözükmekteydi. Adanın pek çok bölgesinde Hristiyanlar çoğunlukta idi. Müslümanlara gelince onlar kendi aralarında ayrılıklara düşmüşlerdi ve Normanları durduracak beceride bir orduları yoktu. Ada, son Kelbî emiri Hasan'ın ölümünden sonra üç bağımsız emir arasında paylaştırılmıştı (Theotokis, 2010b: 387). Bu üç emir adayı birbirlerinden bağımsız olarak yönetmekteydiler. Son 25 yıldır da bu emirler arasında savaşlar meydana gelmekteydi (Metcalf, 2002: 293). Mazarra ve Trapani'de Abdullah, Enna'da İbn el-Havvâs, Sirakuza ve Katanya'da ise İbn es-Sumna bulunmaktaydı (İbnü'l-Esir, 1989b: 171). Bu emirler arasında uzun zamandır anlaşmazlıklar ve çatışmalar mevcuttu ve bu karışık durum adaya göz diken istilacıların iştahını kabartıyordu. Fakat Normanlar siyasi olarak bu bölünmüşlük içerisinde Sicilya'nın fethini ancak 30 yılda tamamlayabileceklerdir.

Malaterra (2005: 85-86), Normanların Sicilya'ya ilk geçiş maceralarını ve Roger'in amaçlarını şu sözlerle anlatmaktadır:

Calabria tamamen güvence altına alındıktan sonra Reggio'da Guiscard ile buluşan Roger ona Sicilya hakkında bilgi verdi ve Sicilya'nın kafirlerin [Müslümanlar] elinde olduğunu söyledi. Aradaki denizin [Messina boğazı] ne kadar yakın olduğunu bilen Roger fethin kendisine iki yönden faydalı olacağını biliyordu: hem ruhuna hem de vücuduna iyi gelecekti.

Bir diğerkronik yazarımız Amatus ise Normanların Sicilya'ya ilk geçiş teşebbüslerini dini heves temellerine oturtmaktadır. Amatus (2004: 136), olayı şu şekilde anlatır:

Tanrının yazgısıyla bu olayın gerçekleşeceğine inanan dük, Sicilya'yı almak için hazırlık yaptı. [Dük] Geoffrey Ridel'in iyi ve tecrübeli bir asker olduğunu bildiği için ve savaşlarda şövalyelere hükmetmeyi bildiği için onu diğerkasakileri üzerine komutan yaptı. Adamlarına, şövalyelerine ve denizcilerine kendisine uyduklarından daha fazla şekilde Geoffrey'e uymalarını emretti....Daha sonra kardeşi Roger'e de Geoffrey'i tüm kalbiyle sevmesini ve onun emirlerini yerine getirmesini söyledi. Geoffrey'e de Sumna'ya uymasını söyledi. Daha sonra ona istediklerini bol bir şekilde verdi ve Sicilya siyasetini daha iyi bilen emir Sumna'nın tavsiyelerine göre hareket etmesini emretti. Son olarak Sicilya'yı Hristiyanların elinden alan Müslümanları adadan sürmek için Normanlara çağrı yaptı.

Sicilya seferinin arifesinde Apulia'da yeniden bir Bizans tehlikesi belirdi ve bu sebeple Normanlar, hem iki cephede birden savaşmak zorunda kaldılar hem de Sicilya'ya gereken önemi veremediler. Yeniden beliren bu Bizans tehlikesine karşı iki lider aralarında anlaştilar, anlaşmaya göre Apulia'daki Bizans tehlikesi ile uğraşmayı Roger üstlenirken Sicilya seferi tamamen Robert'in üstüne kaldı. Papa, Melfi'deki atamaya göre Sicilya fethedildiğinde Robert'i gelecekteki Sicilya kontu olarak atamıştı.

Robert, Reggio'nun alınmasından bir kaç hafta sonra seçkin 60 adamı ile birlikte Messina boğazını geçerek bu şehre doğru harekete geçti (Malaterra, 2005: 87). Ancak burada durumu önceden farkedenden Müslümanlar Normanları gemilerine geri dönmeye zorladılar. Messina anakaraya oldukça yakın bir konuma sahipti ve Roger bu fırsatı değerlendirmek istemekteydi (Theotokis, 2010b: 385). Bu, Sicilya'ya doğru yapılan ilk istila teşebbüsü oldu, zira 1040 yılı dolaylarında Bizans bayrağı altında adaya ilk kez paralı askerler olarak gelmişlerdi. Messina'ya yapılan bu ilk ataktan sonra geniş çaplı bir istila hareketinin hazırlıklarına başlandı.

Robert, Apulia'da Bizans'tan kaynaklanan karışıklıklar mevcut olduğu için Sicilya'da oldukça yavaş hareket etmekteydi. Robert Guiscard, Bizans imparatoru X. Konstantinos'ın (1059-1067) İtalya'daki mülklerini kurtarmak için son bir çaba olarak İtalya'ya bir ordu göndermesi üzerine 1060 yılının Ekim ayında acil yardım için ana karaya geri çağırıldı. Bizans'ın gönderdiği bu ordu büyük bir ordu değildi, fakat bu durum Calabria'dan uzakta olan Guiscard'ı beklenmedik bir durumun içine soktu ve Guiscard ve kardeşi Mauger, ana karaya geri döndüklerinde duruma hemen müdahale edemediler. Bizans, 1060 yılının sonunda Doğu İtalya kıyılarının çoğunu ele geçirdi ve Melfi'yi de

kuşatma altına aldı. Bunun üzerine Roger ve adamları 1061 yılının Ocak ayında Calabria'dan Melfi'ye yardım için gönderildiler. Aynı zamanda Bizans hareketinin ciddi olması Sicilya seferini kesintiye uğrattı (Davis-Secord, 2010: 66-67).

İbn el-Havvâs, 1040-1052 yılları arasında güçlenerek Enna, Girgenti ve Castronova gibi yerlerin hakimi oldu (Seyyid, 2000: 78). Sicilya'da iki emir İbn es-Sumna ve İbn el-Havvâs arasındaki çekişmeler zamanla sıcak savaş şeklini aldı. Kısa bir süre önce İbn es-Sumna aradaki anlaşmazlıkları gidermek için İbn el-Havvâs'ın kızı ile evlenmişti. Fakat iki liderin aralarının açılmasından sonra Havvâs kızını geri alarak onu Enna'da bir kaleye hapsedti ve onu öldürmek istedi (İbnü'l-Esir, 1989b : 172). Kızı ise Sumna'ya geri dönmek istemekteydi. Eşini almak için kaleye gelen Sumna, eşini kurtarmakta başarısız oldu ve hatta yapılan savaşta da yenildi (Seyyid, 2000: 78; Abulafia, 2011: 282). Daha sonra Katanya'ya çekilen Sumna casusları vasıtası ile Havvâs'ın kendisinden tamamen kurtulmak için büyük bir ordu kurma girişiminde olduğunu öğrendi. Bu durumdan haberdar olan Sumna da Havvâs'a karşı yardım istemek için elçisini Roger'e gönderdi (Seyyid, 2000: 78; Ahmad, 1975: 36; Johns, 2002: 32). Sumna'nın bu yardım isteği neticesinde ileride Sicilya'da başlayacak olan Norman hakimiyetinin temelleri atılmış oldu (Ahmad, 1975: 37; Metcalfe, 2002: 289). Elçinin ulaştırdığı haberin ardından 1061 yılının Şubat ayında iki lider Mileto'da buluştular ve Sumna burada Havvâs'ı yenmesi karşılığında Roger'e bütün adayı yönetmeyi vaat etti. Abu'l-Farac (1945: 325), Sumna'nın bu teklifi kabul etmesini onun adayı satması ve adanın bağlı olduğu Mısır halifeliğine ihanet etmesi olarak yorumlamaktadır. Sumna'nın teklifini hemen kabul eden Roger, çabucak 66 süvari ve bir kaç yüz yaya askerden oluşan bir birlik oluşturdu. Bunların arasında Robert Guiscard'ın en yetenekli komutanı Geoffrey Ridel (?-1084) ve adamları da vardı (Amatus, 2004: 167). Bir kaç gün geçtikten sonra Roger'in ordusu ile Sumna, adanın en kuzey ucundaki noktasına indiler. Roger, Sumna'nın da desteğiyle kıyı şeridi boyunca Milazzo'ya kadar ilerledi ve yol üzerinde gördükleri Müslüman birliklerini tahrip etti. Roger, Sicilya'da sonraki yapacağı akınlara bir merkez oluşturmak için dikkatini Milazzo'nun alınmasına yoğunlaştırdı ve burayı aldı. Daha sonra Roger, ordusunun gövdesini oluturmaya yarayacak olan ana karadan gelecek yardımları güvence altına almak için burayı kuvvetlendirdi. Malaterra'nın (2005: 92) yazdıklarına göre her şey ilk başta çok iyi ilerledi ve Milazzo'nun ardından Rometta da alındı.

Milazzo ve Rometta'da bu olaylar yaşanırken Messina'dan bir Müslüman ordusu Norman ilerlemesine karşı gönderildi. Fakat Roger bir yıl öncesinin aksine daha kuvvetli ve ihtiyatlıydı. Yeni gelen Norman birlikleri gemiler ile Messina'ya ulaştığında Müslümanlar, arkadan saldırmak için birliklerin gemilerinden inmelerini ve dağılmalarını beklediler. Fakat rüzgarın şiddeti yüzünden birliklerin gemilerden inme işlemi uzuyordu. Ancak bu esnada Roger, Müslümanların arkadan saldırma planından haberdar oldu ve üvey kardeşi Serlo'nun oğlu Roger'i Müslümanlar üzerine saldırıda bulunması için gönderdi. Müslümanlara hücum eden Serlo'nun oğlu Roger de sahte geri çekilme taktiğiyle Müslümanları kandırarak onlara karşı zafer kazandı. Malaterra (2005: 88-89), şiddetli geçen savaş sonunda pek çok Müslüman'ın kılıçtan geçirildiğini ve pek azının sağ kurtulabildiğini yazmaktadır.

XI. asır boyunca adadaki Müslüman yönetimi iç çekişmeler yüzünden oldukça büyük darbeler almıştı ve neredeyse çökmek üzereydi (Davis-Secord, 2010: 67). Bu durumun farkında olan ve Müslümanların ağır kayıplarını kendi avantajına çevirmek isteyen Roger, Messina'nın savunmasız kaldığını düşünerek 1061 yılının Mayıs ayında şehre doğru harekete geçti ve filosunu Messina açıklarına demirledi (Van Houts, 2000: 240). Roger, Messina'da yaşanan mücadeleler neticesinde Müslümanların kuvvetli karşılık vermesi ve ordusunun daha fazla zarar görmesini istememesinden dolayı ordusuna geri çekilme emrini verdi. Normanların geri çekilmesinden cesaret alan şehir halkı onları takip ederek meydan savaşına zorladılar. Ağır kayıplar veren Roger ve adamları yeni gelenlerle buluşmak için sahile ulaşmaya çalışıyordu, fakat önceki günün ters yönde esen ve yeni birliklerin gemilerden inmesine izin vermeyen rüzgar fırtınaya dönüştü ve gemiler karaya yaklaşamadılar. Bunun üzerine Normanlar üç gün boyunca açık sahilde beklediler ve ara ara Müslüman saldırılarına uğrayarak yeniden kayıplar verdiler. Normanlar, üçüncü günün sonunda havanın yatışmasıyla gemilerine binerek kaçabildilerse de bu sefer Messina'dan gelen bir Müslüman donanmasının saldırısına uğradılar. Reggio açıklarında yapılan bu deniz savaşında Normanlar bir gemilerini kaybettiler ve pek çok gemileri de hırpalandı. Neticede Roger'in büyük umutlarla başlattığı bu Messina seferi başarısızlık ile sonuçlandı (Lopez, 1969: 61).

Roger, başarısızlıkla sonuçlanan Messina seferinden döndükten sonra kardeşine mümkün olduğu kadar toplayabildiği kuvvetleriyle birlikte yeniden katıldı. Roger'in

yardımı ile Apulia'da Bizans üzerine yapılan seferler başarılı oldu ve Melfi kuşatmadan kurtarılarak Brindisi ve Oria yeniden ele geçirildi. Bu esnada yarımadanın güney ucunda bir kaç şehir hâlâ Bizans'ın elindeydi, fakat Bizans, Norman saldırılarından dolayı Bari'ye geri çekilmek zorunda kalmıştı. Normanlar, eski mülkleri kısmen geri almalarından sonra şimdi Sicilya yönünde büyük bir operasyon düzenleyebilirlerdi. Sicilya'da Normanların istila niyetlerinden haberdar olan Havvâs bu sebeple Messina'yı 800 şövalye ve 24 gemi ile güçlendirdi. Norman liderleri ne kadar fazla beklerlerse Havvâs'ın da o kadar fazla güçleneceğinin farkındaydılar ve bu sebeple sonbahar sefer hazırlıkları ile geçti (Norwich, 1992: 160).

Amatus'un (2004: 138) yazdıklarına göre Roger, 1061 yılının Mayıs ayında 270 süvari ile Napoli'deki S. Maria del Faro'nun küçük limanından ayrıldı ve birkaç gün sonra da Messina'nın güneyinde ıssız bir sahile iniş yaptı. Gün ağardığında gemiler yeni gelecek kuvvetleri almak için Calabria'ya geri döndü ve çok geçmeden diğer kuvvetlerin de gelmesiye Roger'in emri altındaki adamların sayısı 500'e ulaştı. Robert Guiscard da adamları ile birlikte sonradan Roger'e katılacaktır. Ancak, Guiscrad'ın gelmesini beklemeyen Roger, Messina'ya ilk saldırısını yaptı ve saldırı başlar başlamaz Messina şehri Normanların eline geçti. Müslümanlar ise Messina'yı kaybtmelerinden sonra sonra şehri terkederek şehrin dışına kaçtılar. Messina limanını koruyan Müslüman gemileri de Apulia dükünün donanmasından gelecek muhtemel bir mağlubiyetten dolayı batıya doğru çekildiler (Amatus, 2004: 139; Malaterra, 2005: 97-98). Robert, şehir kazanıldıktan sonra burayı Sicilya'da ileride yapacağı seferler için merkez üs haline getirdi. Bu arada Robert ile önceki başarısız girişimlerinden sonra Katanya'daki kalesine çekilen Sumna, Roger'in yanına önceden Robert'e yaptığı teklifin aynısı ile geldi. Eğer Normanlar ona Havvâs'a karşı yardım ederlerse adanın denetimi Normanların eline geçecekti. Robert Guiscard Sumna'dan gelen bu teklifi kabul etti.

Guiscard, Messina şehrinin ele geçirilmesinden sonra Sumna ve Roger'in de yardımıyla Sicilya seferinin ikinci aşamasını başlattı ve ilk durak olarak Messina'nın güvenliği için önemli bir nokta olan Rometta'ya yöneldi. Rometta şehri Sumna'ya bağlılığını sürdürdüğü için çok geçmeden savaşız şekilde Guiscard'a teslim oldu ve şehrin valisi bağlılığını sunarak şehrin anahtarını Guiscard'a verdi (Malaterra, 2005: 92). Rometta'nın ele geçirilmesiyle Messina güvence altına alındı (Theotokis, 2010b: 395).

Rometta'nın alınmasından sonra rota doğruca Petarno'ya çevrildi ve Petarno büyük bir mücadele verilmeden teslim alındı. Bu esnada Emir Havvâs, Normanlara karşı Enna'da büyük bir ordu oluşturdu ve bunun üzerine Robert ordusunu Enna'ya doğru yöneltti (Malaterra, 2005: 93). Enna, Sicilya'daki kaleler arasında alınması en zor olan kalelerdendi. Burada yapılan savaşta Müslümanlar üstünlüğü Normanlara vermediler. Bu olayın neticesinde Robert kış ayı yaklaştığında Enna kuşatmasını kaldırıp Messina'ya geri döndü.

Robert, Messina'ya döndükten sonra Roger ile Birlikte Calabria'daki merkezleri olan Mileto'ya gitti. Fakat burada fazla kalmayan Roger, Kasım ayında 250 adamı ile birlikte Sicilya'ya döndü ve nüfusunun büyük çoğunluğunu Bizans'tan gelenlerin oluşturduğu Troina'yı aldı (Malaterra, 2005: 95). Fakat bu arada Roger, İngiltere fatihi William'ın kuzeni Judith'in Calabria'ya geldiğini öğrenince önceden beri evlenmek istediği bu genç bayan ile buluşmak ve evlilik merasimlerini gerçekleştirmek için Calabria'ya döndü. Mileto'dan yapılan evlilik töreninden sonra Roger yine ana karada fazla kalmadı ve eşini Mileto'da bırakarak Sicilya'ya geri döndü (Norwich, 1992: 169-170).

3.2 Sicilya ve Anakarayı Hakimiyet Altına Alma Mücadeleleri

Sicilya'da bulunan Roger 1062 yılında Petralia kuşatması sırasında Robert ile fetihlerin paylaşımı ve Sicilya'nın durumunu görüşmek üzere ana karaya geri dönmek zorunda kaldı. Robert Guiscard 1059 yılında Melfi Konsili'nde Papa II. Nicholas'un atamasıyla Calabria'yı almış ve geleceğin Sicilya'sının kontu seçilmişti. Fakat Roger, Sicilya'daki başarılarının artmasından sonra kardeşi Robert'in onun bu başarılarının neticesinde artan nüfuzundan çekineceğini düşündü. İki lider arasında yapılan görüşme neticesinde Robert ve Roger aralarında anlaştilar ve Guiscard, Roger'i Sicilya işlerinde serbest bıraktı. Malaterra (2005: 72-73), iki lider arasındaki anlaşmayı şöyle anlatır:

...Bu haberler Guiscard'a ulaştığında o Calabria'yı kaybetmek üzere olduğunu anladı, Apulia da kargaşa içerisindeydi. Sonra elçileri vasıtasıyla kardeşini çağırttı ve onunla barış yaptı. Ona Nichiflolo ve Squillace dağları arasında zaten önceden fethedilmiş olan bütün Calabria topraklarını verdi.

İki lider arasındaki görüşmelerden sonra Sicilya'dan olumsuz bir haber geldi. Habere göre Roger'in adadaki müttefiki ve ona yardımları karşılığında adayı yönetmeyi

vaad eden Sumna, kuzey sahili boyunca seferler düzenlerken tuzağa düşürüldü ve öldürüldü (Lopez, 1969: 62). Sumna'nın ölümü baş düşmanları Havvâs'ı cesaretlendirdi ve Havvâs'tan çekinen Petralia ve Troina'daki Norman birlikleri mülklerini bırakarak Messina'ya çekildiler. Robert ile aralarındaki meseleleri halledip Sicilya'ya dönen Roger ilk iş olarak doğruca Troina'ya yöneldi. Önceki Müslüman saldırısına rağmen Roger'in yokluğunda Müslümanlar buraya saldırmadılar ve bu sayede Roger şehre geldiğinde burayı yeniden hakimiyetine alabildi. Bundan sonraki süreçte Roger, Troina'da yapılan müstahkem mevkilere sonra Sicilya seferine kaldığı yerden devam etti (Metcalf, 2009: 96; Theotokis, 2010b: 395).

3.2.1 Sicilya'da Hakimiyet Mücadeleleri

Troina'nın yeniden alınmasından sonra Normanların buradaki halka kötü davranmaları sebebiyle halk arasında Normanlara karşı olumsuz bir hava oluştu ve bunun neticesinde Roger, Nicosia kuşatması için şehirden ayrıldıktan sonra Troina halkı Roger'e karşı isyan etti (Metcalf, 2009: 96). Roger isyanı bastırmak için geri döndüğü esnada Müslümanlar da isyancılara katıldılar. İsyanın büyümesi üzerine zor durumda kalan Normanlar şehirdeki kalelerine sığınmak zorunda kaldılar. Norman ordusu 1063 yılının kış ayında ağır kış şartları ve erzaklarının tükenmesi sebebiyle teslim olmak üzereydi. Kuşatmanın devam ettiği bir gece kaleyi kuşatan muhafızların uyuduğunu fark eden Roger, bu durumu fırsat bilerek hemen saldırıya geçti ve sabaha kadar yaşanan mücadeleler neticesinde Normanlar şehri tekrardan ele geçirdiler (Norwich, 1992: 177).

Adadaki Müslümanların İfrîkiye'deki Zirî sultanı Temîm ile yaptıkları ittifak o esnada Troina'da yerli direnişe karşı savaşan Roger'i yeniden tehlikeli bir durumun içine soktu. Zira, Temîm'in iki oğlu Ali ve Eyub, iki büyük donanma ve güçlü bir ordu ile Sicilya'ya gelmişlerdi (İbnü'l-Esir, 1989b: 173; Arı, 2011: 422; Curtis, 1912: 66). İki genç Zirî, orduları ile birlikte Palermo ve Agrigento'ya indiler ve 1063 yılının yaz ayında Roger'in üssü olan Troina'ya doğru ilerlediler (Metcalf, 2009: 95). Roger'in elinde sadece 300 adamı vardı ve Guiscard ise Apulia'da Bizans ile uğraştığı için ona yardım gönderecek durumda değildi. Roger, bütün atlılarını yukarıda bahsettiğimiz Troina mücadelesinde kaybettiği için yeni kuvvetler toplamak amacıyla ana karaya döndü (Johns, 2002: 32-33). Kısa zaman sonra az da olsa yanında yeni kuvvetler ve yeğeni Serlo ile

birlikte Sicilya'ya dönen Roger kendilerine doğru ilerleyen Müslüman ordusu ile Cerami'de karşılaştı. Malaterra (2005: 107), burada iki tarafın da üç gün boyunca birbirlerine saldırmadan beklediklerini yazmaktadır. Daha fazla bekleyemeyen Roger sayıları az olmasına rağmen ilk saldırıyı gerçekleştiren taraf oldu ve ertesi gün olduğunda Müslümanlar ağır bir yenilgi aldı ve orduları da dağıldı (Lopez, 1969: 62). 1063 yılındaki Cerami savaşı neticesinde Normanlar Messina'dan Troina'ya kadar olan topraklarını bu sefer kesin olarak güvenceye aldılar. Dahası Normanların galibiyeti Roma'da coşkuyla karşılandı ve Papa II. Alexander (1061-1073) bu savaşı "haçlı seferi" olarak ilan etti (Curtis, 1912: 66). Roger'e Papa tarafından özel bir sancak gönderildi ve Roger'in Müslümanlara karşı yaptığı mücadelede Papa'nın koruması altında olduğu bildirildi (Boghossian, 2010: 23). Cerami'deki savaştan sonra durumun ciddiyetini iyice anlayan Müslümanlar bu sefer daha iyi organize olmaya başladılar. Bu olaydan sonra Roger, Pisalılardan birlikte Palermo'yu kuşatma teklifi aldı (Lopez, 1969: 63). Ancak kendisinin ve ordusunun henüz Palermo için hazır olmadığını söyleyen Roger bu teklifi reddetti. Bunun akabinde Pisalılar Palermo'ya kendileri saldırdıysa da başarılı olamadılar (Malaterra, 2005: 111-112). Fakat Pisalılar şehirdeki bir Müslüman cephaneliğini patlattılar ve Müslümanlara maddi kayıplar verdirdiler (Krueger, 1969: 50).

Sicilya'da bu olaylar yaşanırken ana karada Apulia'da Bizans ile mücadeleler neticesinde Brindisi, Oria ve Taranto yeniden Normanların eline geçti (Takayama, 1990: 78) Robert Guiscard, bu başarıların neticesinde Sicilya'da Roger'e yardım edebilecek konuma yükseldi. Durumları öncesine göre düzelen iki lider 1064 yılında bu sefer Sicilya'daki Müslümanların başkenti Palermo'ya saldırmaya karar verdiler (Metcalf, 2009: 99). Robert, Palermo şehrinin etrafını çevreleyen dağlar sayesinde doğal bir korumaya sahip olduğu için ilk iş olarak şehrin surlarına saldırdı, fakat üç ay süren kuşatmanın ardından bir sonuç alınamayınca kuşatma kaldırıldı ve Robert ana karaya geri döndü (Houben, 2002: 15).

Palermo seferinin sonrasındaki dört yıl boyunca Sicilya'da Normanlar adına herhangi bir sefer ya da savaş yaşanmadı. Bu dört yıl içerisinde adadaki Müslümanlar, özellikle Palermo'daki başarılarından sonra, zaman zaman Norman mevkilerine saldırarak onlara kayıplar verdirdiler. Bu saldırıların neticesinde Roger, adadaki merkezini 1062 yılında fethettiği Petralia'ya taşımak zorunda kaldı. Bu arada Eyub ve Ali komutasında

yeni bir Müslüman ordusu bir kez daha Sicilya'ya ulaştı, ancak yeni gelen prenslerin adada güçlenmesini istemeyen Havvâs, onlarla mücadeleye girdi ve adada iç savaş başladı (İbnü'l-Esir, 1989b: 173).

1064 yılının Nisan ayında Robert Guiscard'ın Apulia'daki vassalları ona karşı isyan ettiler. Bizans'tan destek alan bu isyan Molfetto lordu Jocelin tarafından yönetiliyordu ve Guiscard'ın öz yeğeni Conversanolu Geoffrey (?-1100) de isyan edenler arasındaydı (Malaterra, 2005: 117-118). 1066 yılında İstanbul'dan gelen Vareg kuvvetleri ile isyancılar kuvvetlendi ve Brindisi ve Taranto Bizans'ın eline geçti. Bizans için Güney İtalya'da durum iyiye giderken Anadolu'daki Selçuklu saldırıları sebebiyle Bizans'ın ilgisi yavaş yavaş İtalya'dan kaybolmaya başladı ve bu sebeple isyancılar güçlerini kaybettiler. İsyancıların güçlerini kaybetmesi sayesinde Normanlar kaybettikleri yerleri birer birer geri kazandılar ve Robert Guiscard'ın toprakları üzerindeki otoritesi yeniden sağlamlaştırıldı (Loud, 2006b: 108).

Sicilya'daki Müslümanlar, Apulia'da Bizans destekli meydana gelen isyanın bastırılmasından bir yıl önce yeniden örgütlendiler. Bu esnada Zırî komutanı Eyub ile Havvâs'ın orduları arasındaki savaş sona erdi ve Havvâs bu savaşlarda öldürüldü (Lopez, 1969: 63; Metcalfe, 2009: 85). Bundan sonra Eyub, kendisini Palermo, Agrigento ve Enna'nın hakimi ilan etti ve yerli halk da ona destek verdi (İbnü'l-Esir, 1989b: 172). Bu durum ona bütün Müslüman kuvvetlerini tek elden yönetme fırsatını verdi. Akabinde Eyub, hem Cerami'nin intikamını almak hem de Normanları Sicilya'dan kovmak için harekete geçti ve 1068 yılında iki ordu Normanların Misilmeri baskını sırasında karşılaştı (Metcalfe, 2009: 97). Roger'in hücum emriyle başlayan savaş çok kısa bir sürede bitti ve savaş sonunda neredeyse bütün Müslüman askerler öldürüldü. Normanların savaş ganimetleri arasında develer ve güvercinler de vardı ve bu güvercinler Araplar tarafından haberleşme için kullanılıyordu. Roger bu güvercinlerin ayaklarına kanlı kağıt parçaları bağlayarak onları geldikleri yer olan Palermo'ya doğru uçurdu ve Palermo'ya gelen kanlı haberin ardından şehir halkı büyük bir dehşete düştü. Malaterra (2005: 120), bu dramatik olayı şöyle dile getirmektedir:

...böylece karşı taraf için hoşnut olmayan sonucu Palermo halkına duyurmak için güvercinlerin ayaklarına kan ile yazılmış mektuplar yazıp Palermo'ya uçurdular. Palermo halkı haberleri duyunca bütün şehir şoka uğradı. Kadınların ve çocukların gözü yaşlı çığlıkları cennetlere kadar ulaştı.

Misilmeri'deki savaş ile adadaki Müslüman savunması kırıldı ve Eyub'un yenilmesi ile Afrika'dan gelen ordu dağıtıldı. Müslüman ordusunun dağıtılması ile adadaki Müslümanlar için işgalcilere karşı koyacak ve onlara karşı Müslümanları birleştirecek kimse kalmadı. Eyub savaştan sonra bir daha Sicilya'ya dönmek üzere Kuzey Afrika'ya gitti ve Afrika'ya dönünce adayı karışıklıklar ve Müslümanları da umutsuzluk içinde bıraktı. Onların İfrîkiye'ye dönmeleri ile Müslümanları Normanlara karşı koruyacak bir kuvvet kalmadı (İbnü'l-Esir, 1989b: 173).

Robert Guiscard, 1068 yılının Ağustos ayında Bari kuşatması için hazırlıklarını tamamladı. Yukarıda bahsedilen son Apulia isyanının baş aktörü Bizans idi. Guiscard yapacağı Bari operasyonu ile Bizans'tan intikam almayı düşündü. Bari, Bizans Langobardia'sının¹⁹ başkenti, Bizans ordusunun ana karargahı ve Apulia'daki şehirler içerisinde en büyük, en zengin ve en iyi korunanıydı. Bu sebeple Guiscard Bizans'ın bu en önemli noktasına saldırmayı tercih etti. Bunun yanı sıra Bizans, İtalya'daki üslerinden çıkartıldıysa da Bari onun adadaki tek dayanak noktasıydı (Theotokis, 2010a: 167). Normanlar, 1068 yılına gelene kadar gerek Bizans ve gerek Papalığa karşı pek çok savaşlara girişmişler ve bu savaşların neredeyse tamamından galip ayrılmışlardı. Ancak yapılan bu savaşlar ya meydan ya da kuşatma savaşıydı. Oysa şimdiye kadar Normanlar hiç bir deniz savaşına girmemişlerdi. Bu sebeple Robert Guiscard, Adriyatik kıyılarındaki şehirlerinden güçlü bir donanma hazırlayarak bu donanmayı Bari kuşatması için hazır hale getirdi ve bu hazırlıkların neticesinde 5 Ağustos 1068 tarihinde Bari kuşatması başladı. Malaterra'nın (2005: 117) yazdıklarına göre şehir hem karadan hem de denizden ablukaya alındı.

Bari kuşatması başladıktan sonra şehrin Bizanslı valisi Byzantius deniz ablukasını yarıp İstanbula'a gitmeyi başardı ve buradan içinde yeni *Katepan* Pateranos'un bulunduğu yardımcı bir donanma ile Bari'ye geri döndü. Norman donanması bu yeni gelen donanmanın Bari limanına girmesini engelleyemedi ve bu taze kuvvetin gelmesi sebebiyle Bari kuşatması 1069 ve 1070 yılları boyunca devam etti. Malaterra'nın (2005: 118) yazdıklarına göre kuşatmanın devam etmesi sebebiyle şehir içerisinde açlık baş gösterdi ve bu durumdan muzdarip olan halk da Amerino isimli bir Barili'yi ucu zehirli bir mızrakla Guiscard'ı öldürmesi için gönderdi, fakat Amerino, dükü öldürmeyi başaramadı.

¹⁹ Longobardia, İtalya'da Bizans İmparatorluğu'na ait topraklara verilen genel addir.

Roger, Bari kuşatmasının uzaması üzerine 1071 yılının başında toplayabildiği kadar adam ve gemi ile Guiscard'a yardım etmek için Bari'ye geldi. Bu esnada Bizans imparatoru IV. Romanos (1068-1071) Draç'ta yardımcı bir donanma hazırladı ve eski isyancı Jocelin'i de bu donanmanın komutanı olarak atayıp donanmayı Bari'ye gönderdi (Amatus, 2004: 146). Bari'ye gelen donanmayı fark eden Guiscard donanmasına hücum emrini verdi ve deniz savaşı başladı. Norman donanması ağır kayıplar vermesine rağmen doğrudan Bizans donanmasının ana gemisine saldırarak Jocelin'i esir aldı. Savaşın sonunda Normanlar ilk büyük deniz zaferlerini kazanmış oldular. Deniz savaşı kazanılmış olmasına rağmen Bari hâlâ Bizans'ın elindeydi. Fakat deniz savaşının ardından geçen bir kaç hafta sonra şehrin savunmasını üstlenen komutanlar daha fazla dayanamayacaklarını anladılar. Bu sebeple 16 Nisan 1071 yılında şehir Guiscard'a teslim oldu (Vasiliev, 1952: 294; Norwich, 1999: 250; Lemerle, 2011: 105; Ostrogorsky, 2011: 320) ve Guiscard, Robert ile beraber şehir sokaklarında zafer turu attı (Nicolle ve McBride, 1987: 28). Bizans, Bari'nin kaybedilmesi ile İtalya'daki en önemli merkezini kaybetti (Haldon, 2005: 115; Karaca, 2012: 107).

Bari'nin 16 Nisan 1071 yılındaki teslimiyeti Robert'in sadece Apulia'daki bir Bizans kalesini alması ile değil aynı zamanda Bizans'ın Siponto'dan Policastro'ya kadar bütün Güney İtalya'dan kovulması ile sonuçlandı. Bizans, bu mağlubiyetten sonra Güney İtalya'dan tamamen atıldı (Vasiliev, 1952: 294). Teslimiyetin sonunda Guiscard Apulia'nın tek efendisi ve hakimi oldu. İtalya tarihindeki en önemli savaşlardan biri olan bu savaştan sonra Norman ordusu hiç durmadan mücadelelerine devam etti. Güney İtalya'da Bizans tehlikesinin ortadan kaldırılmasıyla burada Normanlara karşı koyabilecek her hangi bir güç kalmadı.

Normanlar, İskandinav kökenlerine rağmen İtalya'ya vardıkları yıllar boyunca sadece Bari'de büyük bir deniz zaferi kazanabilmişlerdir. Normandiya'dan İtalya'ya göçleri sırasında deniz yolu ile değil de ya at üzerinde ya da yayan olarak göçlerini yapmışlardır. Theotokis (2010a: 175), Normanların her ne kadar İskandinavların torunları olsalar da yabancı topraklarda büyük operasyonlar düzenlemek şöyle dursun o zamana kadar hiç bir savaş gemisine ayak basmamış olmalarının kuvvetle muhtemel olduğunu yazmaktadır. Messina ve Bari'deki deniz tecrübelerinden sonra Robert ve Roger Akdeniz şartlarına uygun bir deniz gücü oluşturdular ve Sicilya'daki Müslümanların başkenti olan Palermo'nun fethi için yola koyuldular.

3.2.2 Palermo'nun Fethi (1072)

Roger, Palermo için donanma hazırlayıp operasyon hazırlıklarını tamamlayarak Robert'ten önce Sicilya'ya vardı. İki lider, Ağustos 1071 yılında Robert'in donanması ile birlikte Messina'ya ulaşmasından sonra burada buluşup savaş planı yaptılar. Roger, yapılan savaş planına göre gemilerini Sumna'nın eski merkezi ve Normanlarla arası iyi olan Katanya şehrinin limanına Malta'ya doğru yapılacak bir sefer bahanesiyle demirleyecek ve bu şekilde şehri alacaktır (Malaterra, 2005:124). Nitekim de öyle oldu ve Roger gemilerini limana demirledikten sonra dört günlük bir mücadelenin ardından Katanya'yı aldı. Roger, Katanya alındıktan sonra donanması ile Palermo'nun üç kilometre doğusuna, Oreto nehrinin denize döküldüğü noktaya ulaştı ve donanmasını buraya demirledi. Roger'in buraya ulaşmasının hemen ardından Guiscard da gelerek gemilerini buraya demirledi. Normanlar bu noktada bulunan ve nehrin ağzını korumak için yapılan Yahya kalesi ele geçirdiler ve bu kalenin adını zaferlerinin ardından St. John kalesi olarak değiştirdiler (Norwich, 1992: 204).

Robert Guiscard, 7 Ocak 1071 tarihinde Oreto nehrinin ağzına demirleyen gemilerdeki askerlerin gemilerden inmesinin ardından Palermo için saldırı emrini verdi. Aynı esnada gemileri de şehri denizden ablukaya aldı ve böylece şehir hem denizden hem de karadan kuşatmaya alındı. Şehirlerinin hem karadan hem de denizden kuşatılmasına adadaki Müslümanlar bütün güçleri ile karşılık verdiler. Apulialı William (1963: 33), Müslümanların bütün güçleri ile şehirlerini kahramanca ve korkusuzca savunduklarını yazmaktadır. Palermo'nun kaybedilmesiyle adadaki İslam'ın varlığına son verileceğinin farkında olan Müslümanlar şehirlerinin savunmasını güçlendirdiler. Normanlar, yapılan deniz savaşlarında Müslüman donanmasına ağır kayıplar verdirdiler, şehirde ise ablukadan dolayı açlık doruk noktasına ulaştı. Robert, şehrin güney batısına sahte bir saldırı yaparken Guiscard ise surlara tırmanmak için kullanılan savaş merdivenlerini şehrin surlarına dayadı. Bütün bu olumsuzlukların neticesinde iki günlük direnişin ardından, açlık ve kıtlığın da etkisiyle, Müslümanlar şartlı olarak teslim olmayı kabul ettiler (Lopez, 1969: 64; Lewis, 1988: 97) ve 1072 yılının ocak ayında Palermo Normanların eline geçti (Bennet, 2003: 89). Guiscard, şehrin ele geçirilmesinden sonra şehir halkı ile anlaşma yaptı. Yapılan anlaşmaya göre Müslümanlar ibadetlerini özgürce yapabilecekler ve kendi kadıları tarafından yargılanabileceklerdi. Palermo'nun alınmasından sonra bir Norman

memurunu şehre emir olarak atandı ve şehrin güneyine onun için bir kale inşa ettirildi (William, 1963: 36; Malaterra, 2005: 122). 10 Ocak 1072 yılında Apulia dükü Guiscard ve kardeşi Roger, 1042 yılında evlendiği (Morris, 1988: 210) karısı Sichelgaita, kayın biraderi Salernolu Guy ve komutanları şehre resmi girişlerini yaptılar. Robert burada Roger'i Sicilya kontu olarak atadı ama Roger'in Robert'e olan bağlılığı devam etti. Guiscard adadan ayrıldıktan sonra adanın tamamen fethi tamamlanmamıştı. Batıda Trapanili emir ile doğudaki Taormina emirleri teslim olmamışlardı. Taormina 962 yılında Araplar tarafından Bizans'ın elinden alınmıştı ve bu zamana kadar Arap denetimi altındaydı (Shepard, 2008b: 538). Serlo'nun ölümü de ana karada yeni direniş fikirlerinin doğmasına neden olmuştu. Ayrıca Normanlar, Palermo'nun fethinden önce Sicilya'nın güneyinde Agrigento'dan Katanya'ya kadar olan bölgede henüz tam olarak otoritelerini sağlayamamışlardı (Loud, 2006b: 110).

Müslümanlar, Palermo'nun fethine gelene kadar iki asır boyunca sadece adayı ellerinde tutmakla kalmamışlar aynı zamanda Güney İtalya'da Bizans, Germenler ve Lombardlar ile mücadele etmişlerdi. Palermo'nun fethedilmesi ve zamanla adanın aşamalı olarak ele geçirilmesi ile adadaki Müslüman varlığı ağır bir darbe aldı. Bundan böyle Sicilya, Latinlerin ve Katoliklerin eline geçti. Bunun akabinde Sicilya'da konuşlanan Normanlar buradan Kuzey Afrika'daki Müslümanları da tehdit etmeye başladılar. Joseph Palermo'nun (1953: 70) yazdıklarına göre bu esnada adadaki Müslüman etkisi giderek azaldı ve Sicilya İslam tarihindeki en düşük seviyesine doğru geriledi. Roger'in önünde adanın tamamen fethedilmesi için yaklaşık 20 yıl vardır ve adanın tamamen fethedilmesi 20 yıl sürecektir (Morris, 1988: 211). Palermo'nun düşüşünü Mazzara'nın teslimiyeti izledi. Fakat Müslümanlar Val Demon'da Norman fetihlerine karşı direniş gösterdiler (Curtis, 1912: 68). Palermo'yu ele geçiren Normanlar yerli Müslüman halkın inaç ve ibadetlerine müdahale etmediler. Bunun yanı sıra adada Müslümanların teşekkül ettiği kurumların da devam etmesine müsaade ettiler (Şakiroğlu, 2009: 138).

Palermo'nun alınması Sicilya'nın tamamen fethi için Normanlara yepyeni bir sayfa açtı. Bu arada Palermo kuşatması ve fethi Guiscard'ın Sicilya'ya son askeri katılımı oldu. Guiscard, yeğenlerinin başlattığı yeni Apulia isyanı için ana karaya döndükten sonra bir daha Sicilya'ya dönmedi. Her ne kadar Roger teorik olarak kardeşine bağlı olsa da gerçekte o, adanın tek hakimi olarak bırakıldı ve bundan sonraki fetihleri tek başına yürüttü.

Palermo'nun alınması ile adanın yarısı Normanların eline geçmiş oldu. Adanın tamamının fethinin 20 yıl sürdüğünü yukarıda belirtmiştik. Bunun sebebi de Guiscard'ın ordunun büyük kısmıyla ana karaya döndüğünde Roger'in elinde fazla asker gücü kalmamasıdır. Roger'in adada kalıcılığı ve fetihlerinin devamlılığı için askere ihtiyacı vardır. Bu eksikliğini de yerli Müslüman nüfus ile yaptığı askere alım anlaşmalarıyla gidermeye çalıştı. Müslümanları askere alma durumu sadece Roger için geçerli değildir. İleride Guiscard 1076 yılında Salerno kuşatması sırasında Müslüman denizcileri ordusuna alacaktır. Ayrıca Roger 1084 yılında İlyria'nın fethinde, 1091 yılında Cosenza'da ve 1094 yılında Castrovaleri'de Müslümanların yardımından faydalanmıştır (Birk, 2006: 47-48; Theotokis, 2010a: 170).

Robert Guiscard, Palermo'nun fethedilip Sicilya'nın büyük oranda hakimiyet altına alınmasından sonra ana karada meydana gelen ve yeğenleri tarafından başlatılan isyanla mücadele etmek için ana karaya geri döndü. Guiscard, 1073 yılında başlatılan bu isyanın ardından meydana gelen olaylar neticesinde Güney İtalya'yı tamamen hakimiyeti altına alacaktır.

3.2.3 Robert Guiscard'ın Ana Karayı Hakimiyeti Altına Alması

Sicilya'da Palermo'nun fethinden sonra yukarıda bahsettiğimiz isyan ile mücadele etmek için ana karaya geri dönen Robert Guiscard, Melfi'ye gelip burada 1073 yılında kendisine bağlı bütün vassallarını topladı ve bir ordu oluşturarak Adriyatik kıyısına doğru ilerlemeye başladı. Guiscard, yaşanan mücadeleler neticesinde 2 Şubat tarihinde Trani'yi ele geçirdi (William, 1963: 44), Trani'nin ele geçirilmesinden sonra fetih hareketlerini sırasıyla Corato, Giovinazzo, Bisceglie ve Andria izledi (Alexander, 2010: 19). İsyancı liderler Tranili Peter (?-1081) ve Herman (1045-1097) yakalanarak hapse atıldı ve Mart ayı geldiğinde Robert dikkatini küçük bir şehir olan Cisternino'ya çevirdi. Şehrin efendisi Peter, zaten dükün elinde esir olduğu için şehir halkı çok geçmeden teslim oldu. Sonuç olarak Cisternino'nun alınması ile Apulia isyanı üç aydan daha kısa bir sürede sonlandırıldı. Fakat, bir zamanlar Capualı Richard'ın üslerinden olan Cenosa'da hâlâ düşman bir birlik bulunmaktaydı. Robert'in ordusu buraya geldiğinde kasabada su kıtlığı yaşanmaktaydı ve bu sebeple Cenosa ciddi bir mücadele olmadan teslim oldu. Robert bu

başarılarının ardından Tranili Peter'i kendisine sadakati karşılığında yeniden eski topraklarının yöneticisi yaptı (Norwich, 1992: 219).

Sicilya ve ana karada yukarıda anlatılan mücadeleler yaşanırken Roma'da ise yeniden bir Papalık mücadelesi başladı. Hildebrand, Nisan 1073 yılında Papa II. Alexander'in (1061-1073) ölümünden sonra rakibi olmadığı için kolaylıkla papa seçildi ve VII. Gregorius (1073-1085) adıyla Papa oldu (Ullman, 1972: 94).

Bizans, Gregorius Papa seçildikten sonra ona Türklere karşı yardım teklifi götürdü. Bu teklif üzerine iki kiliseyi yeniden birleştirmeyi umut eden Gregorius teklife sıcak baktı, fakat İtalya'daki Guiscard tehlikesi yüzünden Bizans'a ilk başta yardım gönderemedi. Kendisine Normanlara karşı bir ittifak kurmak isteyen yeni Papa; Toskanalı Beatrice'ye (1017-1076), Lorraine kontu Hunchback'e (?-1076), Burgonya kontu William'a (1061-1125), Toulouse kontu Raymond'a (1041/41-1105) ve Savoie kontu Amadeus'a (1050-1080) askerleri ile birlikte ona katılmaları için haberler gönderdi (Norwich, 1992: 221). Ayrıca Papa, bu kişilerle ittifak kurmak amacıyla Lenten'de bir konsil düzenledi. Teleseli Alexander (2010: 5), Robert Guiscard'ın bu konsilde Papa tarafından afaroz edildiğini yazmaktadır. Yaptığı ittifak ile güçlenen Papa, görüşmek için Robert Guiscard'ı Benevento'ya çağırdı. Bir nesil öncesinde Civitate savaşında Normanlar Papalığa karşı bir zafer kazanmışlardı. Fakat o zamanlarda Aversalı Normanlar ile Capualı Normanlar birleşiklerdi. Şimdi ise Capualı Richard'ın Guiscard ile arası iyi değildi. Bu sebeple Guiscard, birleşik Papa ordusu karşısında zor duruma düştü. Benevento'ya Papa ile görüşmeye gelen Guiscard burada üç gün boyunca Papa'yı bekledi. Bu esnada Papa'nın vassalları arasında ayrılıklar yaşanmaktaydı. Salernolu II. Gisulf, kendisini Papa'nın diğer müttefiklerinden ayrı tutmuş ve bu sebeple ordu içinde hizipleşmeler başladı. Neticede bu hizipleşmeler nedeniyle Papalık ordusu dağıldı ve birleşik Papalık ordusu karşısında zor durumda olan Robert Guiscard büyük bir tehlikeden kurtuldu.

Papalık adına Benevento'da yaşanan bu olumsuz olayın ardından Kutsal Roma-Germen imparatoru IV. Heinrich, taç giyme törenini ifa etmek için Roma'nın yolunu tuttu. Daha öncesinde Heinrich imparatorluğu yönetecek yaşa gelmediği için imparatorluğu annesi İmparatoriçe Agnes yönetmekteydi. 1076 yılında yönetim yaşına gelen Heinrich'in "imparator" ünvanının tescillenmesi için feodal geleneklere göre bizzat Papa'nın elinden

tacını giymesi gerekiyordu. Aynı zamanda Heinrich, Gregorius'u Papa olarak kabul etmiyordu ve bu sebeple o, 24 Ocak 1076 yılında Germen piskoposları ile yaptığı Worms Konsili'nde Papa'yı azlettiğini duyurdu (Robinson, 2000: 144).

Heinrich'in kendisini azlettiğini öğrenen Papa Gregorius, yeniden bir ittifak arayışı içerisine girdiyse de eski ve en güçlü müttefiki Toskanalı Kontes Matilda'nın (1046-1115) Heinrich'in tarafına geçmesi sebebiyle yeni bir ittifak oluşturamadı. Kendisine yeni bir müttefik ve koruyucu arayışına giren Papa II. Gregorius, her ne kadar önceden onu afaroz ettiyse de Guiscard'dan Heinrich'e karşı yardım talebinde bulundu. Aynı şekilde Heinrich de Guiscard'ın Papa'nın tarafına geçmesini önleyip onu kendi yanına çekmek için İtalya'dan sorumlu adamı Eberhard'ı Guiscard'ın İtalya'daki bütün toprak ve ünvanlarının bizzat imparator tarafından tanınacağını teklif etmek için gönderdi, ancak Guiscard, Papalığa bağlı olduğunu bahane ederek Heinrich'in bu teklifini geri çevirdi. Güney İtalya'da bu kutuplaşmalar yaşanırken Guiscard da bir başka Norman lideri Capualı Richard'a elçilerini göndererek aralarındaki sürtüşmeleri giderdi (Norwich, 1992: 234).

Heinrich'in Worms Konsili'nin akabinde Papa Gregorius'u azletmesininden sonra harekete geçen Gregorius, Şubat 1076 yılında Lenten Konsili'ni toplayarak burada Papa'ya karşı olan isyancı liderleri ve İmparator Heinrich'i afaroz ettiğini açıkladı. Heinrich'e karşı Normanlardan yardım isteyen Papa'nın karşısında önemli bir sorun vardı ki o da bir kaç yıl önce Papa'nın Guiscard'ı afaroz etmesiydi (Loud, 2007: 141). Papa bu olumsuz durumu ortadan kaldırmak için 1076 yılının Mart ayında Robert'e kiliseye yardım etmesi karşılığında günahlarının affedileceğini ve afarozunun kaldırılacağını bildiren bir mektup gönderdi. Papalık tarafında bu olaylar yaşanırken Richard ile aralarındaki sorunları gideren Guiscard, Richard ile birlikte Salernolu Gisulf'a saldırmaya karar verdi ve 1076 yılının yaz ayında Salerno'yu kuşatma altına aldı. Gisulf, diğer Lombard prenslikleri daha önceden Normanlar tarafından ortadan kaldırıldığı için kendisine müttefik bulamadı. Bunun yanı sıra hatırlanacağı üzere Benevento'da Papalık ordusunun dağılmasına sebep olduğu için Gisulf'un İtalya içerisindeki güçlerle arası iyi değildi. Gisulf'un tek müttefiki Papalığı, fakat Papalığın elinde bir ordusu yoktu ve Papa, Heinrich tehlikesi varken Gisulf'un yanında Normanlara karşı bir ittifakın içerisine giremezdi. Aynı zamanda Gisulf'un ordusu sayıca üstün olmasına rağmen Salerno'da kıtlık baş göstermekteydi (Norwich, 1992: 237). Bu avantajlı durumdan faydalanan Normanlar altı aylık bir kuşatmanın ardından 13 Kasım

1076 tarihinde Salerno'yu ele geçirdiler. Gisulf ve kardeşi ise kalelerine çekilerek Mayıs 1077 yılına kadar direndiler, fakat sonunda onlar da teslim olmak zorunda kaldılar. Salerno'nun ele geçirilmesiyle Güney İtalya'daki son Lombard prensliği tarihe karışmış oldu. Guiscard, zaferden sonra Roma'dan sonra güneyin en önemli şehri olan Salerno'yu yeni başkenti yapmaya karar verdi. Savaşın sonunda Guiscard, Gisulf'un Capua'ya dönmesine müsaade etti (Skinner, 2000: 628-629).

Napoli şehri Robert Guiscard'ın Salerno'yu almasından sonra Guiscard ve diğer Norman lideri Capualı Richard'ın sınırları aralarında bağımsızlığını sürdüren tek şehir olarak kaldı. XI. asır boyunca devam eden mücadeleler esnasında Napoli şehri bir şekilde bağımsızlığını sürdürmeyi başarmıştı (Curtis, 1912: 73). Capualı Richard, Salerno'nun Guiscard'ın eline geçmesinden sonra Napoli'yi kendi mülküne almak istedi ve Guiscard ile bu noktada anlaşmaya vardı. Anlaşmaya göre Guiscard, Napoli'deki Sergius tehlikesine karşı Richard'a yardım edecekti. Anlaşmanın ardından iki lider Napoli şehrine ulaşarak burayı karadan ve denizden ablukaya aldılar. Gisulf, bu durum neticesinde Papa'dan yardım istemek için kuzeye gitti. Ancak, Normanların Salerno'yu alıp Napoli'yi kuşattıkları bu tarihlerde Papa Gregorius hâlâ Heinrich tehlikesi ile uğraşmaktaydı. Heinrich, ülkesine döndükten sonra Almanya'da sevilen bir karakter olan Gregorius'u azlettiği için halk desteğini kaybetmeye başladı. Heinrich, kendi halkının desteğini kaybetmek istemediği için Gregorius'a iade-i itibar yaparak onunla anlaşmaya vardı. Ancak Papa, Eylül ayında İtalya'ya döndüğü sırada Guiscard'ın yeğeni Loritellolu Robert ve Capualı Richard'ın oğlu Jordan (1046-1091) Abruzzi yöresinde kilise topraklarına saldırdı. Robert Guiscard da 19 Aralık'ta yıllar önce Papa'dan koruyuculuklarını istedikleri günden beri Papalığa ait ve Güney İtalya'da Papalığın en önemli kalelerinden biri olan Benevento'ya saldırdı. Saldırının akabinde ordusu olmayan Papa, Robert Guiscard'ı tekrardan afaroz etti. Ancak, bu olaydan sonra Capualı Richard, Napoli kuşatması esnasında aniden hastalandı ve 3 Mart 1078 tarihinde öldü. Onun ölümünden sonra yerine geçen oğlu Jordan ise babasının aksine Papa'ya sadakatini bildirdi ve Napoli kuşatmasındaki birliklerini geri çekti. Bu sebeple de Napoli kuşatması bir sonuca ulaşılmadan sonlandırıldı. Şehir ancak II. Roger zamanında 1130 yılında Norman topraklarına dahil edilebilecektir (Skinner, 2002: 80).

Jordan'ın Napoli'deki birliklerini çekmesinin ardından Guiscard da Benevento'daki birliklerini geri çekti. Ayrıca Papa, Jordan'ın kendisine sadakatini bildirmesi ile uzun zamandan beri aradığı askeri desteği buldu. Bu durumdan faydalanan Papa, Guiscard'ın topraklarında Jordan önderliğinde hemen bir isyan başlattı ve 1078 yılının sonbaharında başlayan isyan, Calabria ve Apulia başta olmak üzere Robert Guiscard'ın ana karadaki topraklarında çabucak yayıldı. Jordan aslında başlattığı bu isyanda çok fazla yer almadı. Norwich'e (1992: 245) göre belki de gönlü isyandan yana değildi ve Papa'nın yanında yer almaktan pişmanlık duyuyordu. Yine de Guiscard Apulia'daki isyanla baş edebilecek güçteydi ve o, 1079 yılının yaz ayında isyanı bastırmayı başardı.

1080 yılına Güney İtalya'da yeniden bir Heinrich tehlikesi baş gösterdi ve bu yeni Heinrich tehlikesine karşı Apulialı William'ın (1963: 59) yazdıklarına göre Capualı Jordan taraf değiştirip Papa'ya karşı IV. Heinrich'e sadakatini bildirdi. Papa, Jordan'ın Heinrich'in tarafına geçmesinden sonra yeniden askeri birlikten yoksun hale geldi ve bunun neticesinde Papa'nın önünde önceden afaroz ettiği Normanlara yanaşmaktan başka çare kalmadı. Bu sebeple Papa, sonbaharda Robert Guiscard ile görüşmeleri başlatması için Monte Cassino Manastırı başrahibi Desiderius'u görevlendirdi. Görüşmeler Papalık adına olumlu sonuçlandı ve Guiscard 29 Haziran 1080 yılında, Ceprano'da, Papa VII. Gregorius'un önünde diz çökerek ona sadakat yemini etti (Skinner, 2000: 629). Guiscard'ın Papa ile uzlaşması ile birlikte Papalık derin bir nefes aldı (Loud, 2006b: 114). Ayrıca Robert son yıllarda fethettiği Amalfi ve Salerno'nun da hakimiyetini bu vesile ile Papa'ya kabul ettirerek başka bir diplomatik zafer daha kazandı. Bu olayların dört gün öncesinde IV. Heinrich, Brixen'de Germen ve Lombard baronlarıyla birlikte topladığı bir konsilde VII. Gregorius'u azlederek Ravenna Başpiskoposu Guibert'i III. Clemens (1080-1100) adıyla papa seçtirdi (Collins, 2009: 215).

3.3 Balkanlarda Bizans İle Mücadele

Robert Guiscard, 1080'li yılların başında Papa teşviki ile başlatılan son isyanın bastırılmasıyla Güney İtalya'daki topraklarında huzuru sağladı. Guiscard, topraklarındaki huzuru sağladıktan sonra Bizans' saldırmaya karar verdi (Takayama, 1990: 87). Fakat, Bizans İtalya'dan kovulmuştu, Guiscard'ın hedefinde Bizans'ın Balkanlardaki toprakları olan İlyria vardı (Angold, 2006: 240; Stephenson, 2008: 678). Curtis'e (1912: 75) göre

Guiscard, Balkanlarda Bizans üzerine yapılacak bu sefer sayesinde 1078 yılında Bizans tarafından desteklenen ve Apulia'daki pek çok toprağın kaybedilmesine sebep olan isyanın hesabını Bizans'tan sorabilecekti. Ayrıca burası öz yeğeni Abelard da dahil Norman ve Lombard siyasi sürgünlerinin bulunduğu yerdi. Bizans son 20 yıl içerisinde çok derin bir kaosun içerisine girmişti. Bizans'ın komşuları Selçuklular, Macarlar ve Ruslar; Bizans üzerinde baskı uyguluyorlardı. Komnenos bu baskılara karşı hem ordusunu hem de yönetim sistemini güçlendirmişti (Haldon, 2005: 128). Guiscard, 1080 yılına kadar İtalya işleri ile meşguldü. Son olarak Guiscard, Jordan'ın başlattığı isyanı 1080 yılının yaz ayında bastırmasının ardından toprakları üzerindeki hâkimiyetini yeniden sağlamlaştırdı ve bunun ardından Bizans üzerine yapılacak ciddi bir sefer için bir fırsat buldu. Robert, Bizans üzerine yapılacak bir sefer için hazırlıklar yaparken Bizans'taki durum ise daha da kötüleşti (Norwich, 1992: 252-253). Bu arada Selçuklular da Anadolu'da hızla yayılmaktaydılar. Böyle bir ortamda Normanlar, Balkanlarda başarıya ulaşmaları için büyük bir şans elde etmişlerdir.

Guiscard'ın 1074 yılında kızı Helene'yi İmparator Mikhail'in genç oğlu Konstantin ile evlendirmesi ile kısa da olsa bir dostluk dönemi başlamıştı. Fakat Mikhail'in 1078 yılında tahttan indirilmesi ile her şey eski düşmanlık haline geri döndü (Curtis, 1912: 76). Dukas ailesi tahttan indirildi ve yerine Komnenoslar hakimiyeti aldı. Balkanlara yapılacak sefer hareketi hazırlıkları içerisinde sonbahar ve kış aylarında donanma onarımdan geçirildi ve yeni silah ve gereçlerle askerlerin sayısı arttırıldı. Guiscard, Kasım ayında Radulf'u İstanbul'a görüşmelerde bulunması için gönderdi. Daha önce Guiscard'ın kızı Helene, Bizans ile iyi ilişkiler kurulabilmesi için İmparator ile evlendirilmişti (Travaini, 2001: 186). Radulf, Guiscard'ın Bizans'taki kızı Helene'ye gerektiği gibi davranılmasını ve Bizans servisinde bulunan Normanlara saygılı davranılması gerektiğini bildirdi, fakat görüşmelerden bir sonuç çıkmadı. Bu gelişmeler yaşanırken batı orduları komutanı Aleksios Komnenos (1081-1118), Botaneiates'in Normanlara karşı yetersiz olduğu kanısına vararak 1081 yılının paskalya gününde Botaneiates'i devirerek kendisini imparator ilan etti (Stephenson, 2008: 679). Fakat Aleksios zamanında Bizans oldukça kötü bir vaziyetteydi ve o ileride Anadolu'da Türkler ile Balkanlarda da Normanlar ile amansız bir mücadelenin içerisine girecektir (Hussey, 1969: 125). Guiscard'ın İstanbul'a gönderdiği adamı Radulf'un raporuna göre yeni İmparator Aleksios, eski dostları imparator Mikhail ve oğlu Konstantin ile iyi bir dosttu ve sefere devam etmenin bir anlamı

kalmamıştı. Aleksios Komnenos da Normanlar ile iyi geçinmek istemekteydi, ayrıca Helene'ye Bizans'ta kalması durumunda en az Salerno'daki kadar güvende olacağını garantisini verilmişti. Radulf'tan gelen bu haberler Bizans ile barış yapmak istemeyen Guiscard'ın işine gelmedi. Guiscard'ın hazırladığı donanma ve ordusu Otranto ve Brindisi'de beklemekteydi. Kızının Bizans'ta evli olmasını umursamaz hale gelen Guiscard saldırı için uygun ortam kolladı ve sonunda oğlu Bohemond'a Adriyatik'in karşısına geçmesi için emrini verdi. Diğer oğlu Roger Borsa (1060-1111) da babasının yokluğunda Apulia'yı idare etmekteydi (Curtis, 1912: 77).

Babasının emriyle Adriyatik'in karşısına doğru saldırıya geçen Bohemond ilk başarılı iş olarak Apulia'nın hemen karşısındaki Valona'yı aldı. Apulialı William (1963: 48), Adriatik'in karşısına ilk kez geçen Normanlardan ve ilk başarılarından şu şekilde bahseder:

[Guiscard] uzun zamandan beridir hazırlıklarını yaptığı seferi ifa etmek için sabırsızlanıyordu. O [Bohemond] Adriyatik'i 50 gemisi ile birlikte geçti. Korfu adası büyük prensin seçkin askerleri ile birlikte adaya gelmelerinden dolayı korkudan titredi. Ondan önce giden adamı Butrint'i almıştı, kendisi ise iyi derecede doğal yollarla ve insan gücüyle korunan Korfu'nun teslimiyetini bizzat aldı. Rehineler alındı ve adakiler haraç ödediler. Askerleri Vonitza'ya baskın yaptılar ve burayı yağmaladılar.

Anna Komnena (1967: 48) ise olayı şu şekilde anlatmaktadır:

Bohemond, [Guiscard'ın] küçük oğlu, büyük ve güçlü bir ordu ile Valona etrafındaki topraklarımıza gönderildi. Şimdi, Bohemond babasının bütün özelliklerini almıştı. Her yönüyle o, küstahlıkta, bedensel güçte, cesaretle ve önlenemeyen öfkede babası gibiydi. Varışının hemen ardından bir fırtına gibi hareket etti ve Canina, Hiericho ve Valona'yı aldı ve yol üzerindeki yerleri mahvetti.

Bohemond, buradan Korfu'ya doğru ilerledi, fakat burada karşılaştığı ilk öncü saldırı ona kendisinin başarılı olamayacağını gösterdi ve babasının donanması ile buluşacağı yer olan Butrint'e çekildi. 1081 yılının Mayıs ayında ise Guiscard'ın başında olduğu büyük filo yola çıktı. Gemilerden ayrı olarak bu filoda Müslüman askerler ile desteklenen 300 Norman şövalyesi ile beraber Bizans askerleri ve yaya askerleri de mevcuttu. Filo Valona'da Ragusa filosu ile buluştu. Ragusalılar Balkanlardaki diğer bir çok halk gibi Bizans'a saldırı fırsatı arayan bir topluluktur. Daha sonra filo Korfu adasına doğru yavaşça ilerledi ve kıyıdaki birlik hiç zorlanılmadan kuşatılarak Korfu adası alındı (Norwich, 1999: 251). Bundan sonra Guiscard'ın hedefinde ilk olarak Draç vardı. Draç hem karadan hem de denizden kuşatmaya alındı (Komnena, 1996: 131). Draç yönünde

yapılan saldırılar oldukça zorlu geçti. Zira, Apulialı William'ın (1963: 49) yazdıklarına göre Acroceraunian burnuna doğru ilerlerken yaz ayında Akdenizde sıklıkla meydana gelen bir fırtınaya yakalan Norman donanması bir kaç gemisini kaybetti. Draç'a doğru ilerlerken bir başka tehlike daha meydana geldi: Bizans ile ticari ilişkileri hayli fazla olan ve Curtis'in (1912: 77) deyiimiyle henüz bu çağlarda "Adriyatik'in polisleri" olmayı yeni üstlenen Venedik donanması Normanlara saldırdı. Venedik'ten gelen yardım Aleksios'un ticari imtiyazları sayesinde oldu. Ayrıca kara ordusu iyice zayıflamış olan Bizans'ın donanması da güçsüzleşmişti (Ostrogorsky, 2011: 330-331). "Grek ateşini" gemilerinden atmayı becerebilen Venediklere karşı koymasına rağmen, Norman donanmasının deniz savaşlarındaki tecrübesizlikleri onları hayal kırıklığına uğrattı ve Norman donanmasını yaran Venedik donanması Draç limanına giriş yaptı (Norwich, 1992: 251).

Bizans cephesinde ise İmparator, kayın biraderi Georgios Palaeologos'u general olarak atadı ve kendisi bir ordu hazırlayana kadar onu Guiscard'ı meşgul etmesi için görevlendirdi. Kendi askelerinin Norman askerlerinden sayıca az olduğunu gören imparator, asker eksiğini gidermek için Süleyman Şah'tan (1077-1086) yardım istedi (Komnena, 1996: 133). Yaz boyunca devam eden savaştan sonra imparator, ordusunu hazırlayarak 15 Ekim'de Draç'a geldi ve 18 Ekim'de saldırısını gerçekleştirdi. Saldırının öncesinde Guiscard ve Aleksios elçileri vasıtası ile görüştüler. Guiscard, Aleksios'a amacının ona karşı koymak olmadığını ve sadece dünürünün uğradığı haksızlığı ortadan kaldırmak istediğini ilettiler (Komnena, 1996: 140). Bu saldırının akabinde Draç'ın kuzeyine çekilen Guiscard da savaş hazırlıklarını yaparak ordusunu her zaman olduğu gibi üç kısma ayırdı. Ordunun merkezini eşi Sichelgaita ile birlikte kendisi yönetirken sol kanatta da oğlu Bohemond vardı. Savaş başladığında Bizans birlikleri Norman atlılarına büyük kayıplar verdiriler. Bu kayıpların yanında Norman birlikleri arasında yayılan salgın yüzünden içlerinde soyluların ve komutanların de bulunduğu 500 kişi öldü (Komnena, 1996: 135). Tam bu esnada Norman atlıları kaçmaya başlamışken Sichelgaita onları yeniden cesaretlendirip savaş alanına döndürerek muhtemel bir yenilgiyi önledi. Anna Komnena (1967: 137), Sichelgaita'nın Norman kaçaklarını nasıl geri çevirip cesaretlendirdiğini şöyle tarif etmektedir:

Gaeta [Sichelgaita], Robert'in eşi, askerlerinin kaçtığını gördü, onlara şiddetle baktı ve olan gücüyle Homeros'un sözleriyle bağırdı 'Ne kadar uzağa kaçabileceksiniz? Durun, ve erkek gibi ortaya çıkın'. Sonra adamlarının kaçmaya devam ettiklerini görünce uzun bir mızrak

aldı ve dört nala kaçakların peşine düştü ve onu gören kaçaklar kendilerine geldiler ve savaşa yeniden katıldılar.

Bu sırada Bohemond'un yönettiği sol kol da Vareg kuvvetlerine ağır bir darbe indirdi. Merkezde ise Selçuklular karşısında ana gücü kaybeden Bizans ordusu bir de müttefikleri Sırp kralı Constantine Bodin (1081-1101) ve Türk birlikleri tarafından ihanete uğrayınca İmparator Aleksios Komnenos ordusuna Ohrid'e doğru geri çekilme emrini verdi. Neticede Normanlar 21 Şubat 1082 yılında Draç'a girdiler ve yerli halkın Bizans yönetiminden memnun olmaması sayesinde şehri kolaylıkla aldılar (Angold, 2006: 241; Lemerle, 2011: 110). Anna Komnena (1996: 151), Draçlıların bu kadar kolay teslim olmalarının sebebini Draç halkını Amalfi ve Venediktin göç edenlerin oluşturması ve bu halkın yeni bir kuşatmayı istememeleri olarak vermektedir. Ioannes Zonaras (2008: 164), Bizans'ın uğradığı yenilgiyi şu şekilde tasvir etmektedir:

...Bunun üzerine imparator hemen seferberliğe girişti ve Draç yakınına vararak düşmanla çatıştı. Ancak, yenildi ve utanç içinde kaçtı, pek çok kişi ise öldü; hem de sadece sıradan askerlerden değil, tersine, keza hükümdarın hısmı olan ileri gelenlerden; üstelik ordugah bütünüyle düşmanın ellerine düştü. Böylece imparator yenilmiş olarak Byzantion'a döndü. Bu arada Barbarlar, zaferden dolayı kibirlenerek her yerde akınlar yaparak bazı kentleri, örneğin Kastoria ile Larisa'yı işgal ettiler.

Draç'ın alınmasından sonra İlyria tamamen Normanların eline geçti ve buranın fethini Kastoria izledi. Fakat Robert Guiscard, Kastoria'da iken takip eden Nisan ayı boyunca İtalya'dan hebercileri ona sürekli haberler taşımaktaydı. Habercilerin raporlarına göre Komnenos'un ajanları neredeyse bütün yarım adada halkı silahlandırıp kıskırtmışlardı. Apulia, Calabria ve Campania'da isyan sesleri yükselmekteydi. Daha da önemlisi haberciler bir de Papa'dan bir mektup getirmişlerdi. Mektuba göre Kutsal Roma-Germen İmparatoru Heinrich, Roma kapılarına dayanmıştı (Robinson, 2000: 212-213) ve Malaterra'nın (2005: 163) yazdıklarına göre, Heinrich tehlikesi sebebiyle, Papa acilen Guiscard'ı beklemekteydi. Bu sebeple Guiscard oğlu Bohemond'u kumandan olarak Balkanlarda bıraktı ve 1082 yılının ilkbaharında İtalya'ya geri döndü (Vasiliev, 1952: 316; Ostrogorsky, 2011: 331). Anna Komnena'nın (1996: 156) yazdıklarına göre Heinrich'in İtalya'ya inmesinin sebebi Aleksios Komnenos'un ona bir an önce Lombardiya'yı işgal etmesini tevsie eden davet mektubuydu.

3.4 IV. Heinrich ve Roma Baskını (1083)

İtalya'ya varan IV. Heinrich, güneyin en güçlü lideri haline gelen Robert Guiscard Balkan seferinde olduğu için Guiscard'ın yokluğunda dilediği gibi hareket edebilmekteydi. Bu arada bir önceki isyanda Papa'ya sırtını dönen ve bu sebepten dolayı afaroz edilen Capualı Jordan, hemen Heinrich'e biat etti ve topraklarının ve ünvanlarının imparator tarafından tanınmasını sağladı (Loud, 2002: 160). Guiscard'ın Balkan seferinde iken topraklarını koruması için bıraktığı oğlu Roger Borsa ise babasının topraklarını koruyacak kadar güçlü değildi. Bunun yanında, yukarıda da belirttiğimiz gibi, Papa acilen Guiscard'a yardım çağrısında bulunmuştu (Stephenson, 2002: 158). Guiscard, bütün bu olumsuzluklardan dolayı 1082 yılının Nisan ayında Balkanlardaki ordusunun başına diğer oğlu Bohemond'u bırakarak İtalya'ya geri döndü (Ostrogorsky, 2011: 331). Dük, Otranto'ya geldiğinde kendisine bulabildiği kadar kuvvet topladı. Ancak Heinrich, Guiscard Roma'ya geldiğinde Toskana'ya çekildi ve geride kendi atadığı Papa olan Clemens'i Roma'da bıraktı.

Toskana'da fazla kalmayan Heinrich, 1083 yılının başında topladığı yeni ve büyük bir ordu ile Roma'ya geri geldi ve Leonine şehrini kuşatarak aldı (Robinson, 2000: 218). İlkbahar ve yaz boyunca bekledikten sonra 2 Haziran'da Heinrich'in Milanlı ve Saxonlardan oluşan karışık bir birliği Vatikan surlarına tırmanarak Vatikan kulelerinden birini ele geçirdi. Malaterra'nın (2005: 163) anlattıklarına göre de bir kaç saat içerisinde Heinrich'in askerleri Vatikan'a girdiler ve St. Peter meydanında Papa'nın adamları ile savaştılar. Teslim olmak niyetinde olmayan Gregorius bu olayın akabinde Sant'Angelo Kalesi'ne²⁰ sığındı ve başka bir kuşatma için hazırlıklarını yaparak Guiscard'ı beklemeye başladı. Ancak Guiscard 1083 ve 1084 yılları boyunca Apulia'daki isyanlar ile uğraştığı için Papa'nın yardımına hemen gelemedi. Guiscard, Heinrich'in Leonine şehrini almasından ancak bir hafta sonra Sicilya'dan Roger'in getirdiği yardım sayesinde son isyancı nokta olan Cenosa'yı denetimine alarak bu son Apulia isyanını bastırdı. Fakat, 1084 yılında Romalılar Heinrich'e haber göndererek ona teslim olduklarını bildiler ve böylece Gregorius'un sığındığı Sant'Angelo hariç bütün Roma Heinrich'in eline geçti. 21 Mart'ta Roma'ya giren Heinrich'e kendi seçtiği Papa III. Clemens tarafından

²⁰ Roma İmparatoru Hadrianus (MS 117-138) için anıt mezar olarak inşa edilen Sant'Angelo Kalesi Roma'da bulunmaktadır ve yapı sonraki tarihlerde Papalar için bir savunma kalesine dönüştürülmüştür.

imparatorluk taçı giydirildi. Papalık reformcuları ise Tiber nehri üzerindeki bir kaleye asıldılar (Curtis, 1912: 79; Hamilton, 2003: 382).

Roma'nın teslim haberini alan Guiscard, Mayıs ayının başında ordusu ile birlikte kuzeye yöneldi ve 24 Mayıs 1084 yılında Roma'ya vararak şehrin surları önüne kampını kurdu (Hamilton, 2003: 383). Guiscard'ın yeni ve büyük ordusu ile Roma yolunda olduğunu önceden öğrenen Heinrich, Guiscard'ı beklemeden şehirde küçük bir birlik bırakarak Roma'yı terk ederek kuzeye yöneldi. 27 Mayıs akşamı, gecenin karanlığında, Guiscard ordusunu gizlice şehrin kuzeyine sürdü ve şafakla birlikte aniden saldırıda bulunarak çok geçmeden Flaminia kapısına kadar geldi (Norwich, 1999: 254-255). Normanlar burada çok katı bir direnişle karşılaştıysalar da Sant'Angelo kalesine sıkışan Papa'yı buradan kurtararak ona Lateran Kilisesi'ne²¹ kadar eşlik edip onu eski makamına oturtular (Curtis, 1912: 79; Norwich, 1992: 270).

Guiscard'ın 1084 yılında devrin iki büyük imparatorları olan Komnenos ve Heinrich'i yenmeyi başarması, Heinrich'in Guiscard'ın gücünden çekinip Roma'yı terk etmesi ve Guiscard'ın Roma'ya girişi, Apulia dükünün gücünün ve şöhretinin zirveye çıkması ile sonuçlandı. Ayrıca Robert Guiscard'ın yardımı ile Güney İtalya'daki Germen tehlikesi sona erdi ve Papa tahtına yeniden kavuştu. Papa bir kez daha büyük bir tehlikeden Normanlar sayesinde kurtulmuş oldu. Oysa 1053 yılında Civitate'de tam aksi bir durum vardı ve saldıran tarafta Papa, savunmada ise Normanlar vardı. Bu olaydan 31 yıl sonra, değişen siyasi ortamın da etkisiyle, önceden afaroz edilen Guiscard, Papalığı bir kez daha çöküşten kurtarmış oldu. Ancak daha sonra Papa Gregorius, Normanların kendisine yardım etmelerini oldukça pahalıya ödedi. Guiscard zaferden sonra Roma'nın askerleri tarafından yağma edilmesine müsaade etti ve onlar Heninrich'in Roma'ya verdiği zarardan daha fazlasını verdiler. Zira Heinrich, seferi esnasında pek çok yerli halkı kılıçtan geçirmişti (Hamilton, 2003: 385). Ganimet uğruna şehre yayılan Norman askerleri şehri talan edip yaktılar (Takayama, 2004: 60). Normanların yağmalarından bıkan Roma halkı son bir çare ile Guiscard'a baş kaldırdı. Bu olayın neticesinde zor duruma düşen Guiscard'ı oğlu Roger Borsa kurtardı ve o da intikam için de şehri yaktı (Malaterra, 2005: 168). Curtis (1912: 80) Papa'nın Normanlardan yardım almasından sonra Roma'nın sessizliğe büründüğünü ve küller altında kaldığını yazmaktadır.

²¹ Lateran Kilisesi, XI. asırda Papaların makamlarının bulunduğu kilisedir.

Robert Guiscard, Heinrich tehlikesi bertaraf edildikten sonra Bizans seferini tamamlamak için Balkanlara geri dönmek istemekteydi. Fakat Heinrich'in seçtiği Papa III. Clemens hâlâ hayattaydı ve Trivoli'ye sığınmıştı. Gregory'nin tahtının sağlamlaştırılması için onun ortadan kaldırılması gerekmektedir. Trivoli'ye yapılan seferde Gregorius bizzat Guiscard'a eşlik etti. Fakat Salerno'ya geldiklerinde Papa Gregorius burada 25 Mayıs 1085 yılında rahatsızlanarak öldü ve yerine Desiderius, "III. Victor" (1086-1087) adı ile papa seçildi (Collins, 2009: 218; Norwich, 2011: 146).

Robert Guiscard yukarıda anlatılan olaylardan sonra, sonbaharda 150 gemilik yeni bir donanma ile Balkanlardaki Bizans topraklarına geri döndü. Onun yokluğunda Balkanlarda bıraktığı birlikleri oldukça fazla tehlikeler atlattılar. Guiscard'ın oğlu Bohemond bir yıl boyunca Yannia ve Arta'daki zaferlerden sonra durumu korumayı başardıysa da 1083 yılının ilkbaharında Komnenos onu Larissa'da yendi ve Bohemond İtalya'ya dönmek zorunda kaldı. (Takayama, 1990: 89; Ralph, 2005: 23). Larissa'daki savaşta Bizans ordusunda 70000 adet Türk askeri de bulunmaktaydı (Komnena, 1996: 163). Anna Komnena (1996: 169-170), Larissa'daki Bizans galibiyetini Türk askerlerinin başarısına bağlamaktadır. Bu mağlubiyetten sonra Bohemond ve Norman ordusu, İtalya'ya geri dönüp taze birlik toplama konusunda zorluk yaşadı. Venedik filosu da Draç ve Korfu'yu yeniden ele geçirmişti. Fakat tam bu esnada Robert Guiscard yeni filosu ve teçizatları ile birlikte imdatlarına yetişti. Guiscard gelir gelmez Korfu'nun yeniden alınması için planlar yapmaya başladılar (Bennet, 2003: 89). Kötü hava koşulları yüzünden Norman donanması Kasım ayına kadar Butrint'te bekledi ve bu esnada Bizans ve Venediklilerden oluşan bir orduya üç gün içerisinde iki defa meydan savaşında mağlup oldu (Stephenson, 2008: 679). Bu iki savaşın sonunda bir kaç tane de olsa Norman gemisi kurtulmayı başarabildi. Birleşik Bizans donanmasının uzaklaşmakta olduğunu gören ve içlerinde Guiscard'ın bulunduğu bu gemiler ani bir baskınla saldırıda bulundu ve Bizans donanmasını dağıttı. Savaşın sonunda Korfu yeniden Normanların eline geçti (Malaterra, 2005: 153).

1085 yılının kış ayı boyunca yeni ve daha tehlikeli bir Bizans-Venedik ittifakı Normanları tehdit etmeye başladı. Normanlar bu ittifak yüzünden oldukça fazla kan kaybettiler. İlkbahara kadar yaklaşık 500 Norman şövalyesi bu saldırılar neticesinde öldü ve Guiscard'ın ordusu hareket edemeyecek duruma geldi. Guiscard bu durum üzerine oğlu

Bohemond'u asker toplaması için Bari'ye gönderdi. Daha sonra oğulları ile buluşmak için güney yönünde donanması ile birlikte seyreden Guiscard aniden rahatsızlandı. Donanması Korfu'nun kuzeyindeki Ather burnuna yaklaştığında hastalığı dayanamayacak boyutlara geldi ve iki hafta sonra 17 Temmuz 1085 yılında Kefalonia adasında öldü. Malaterra (2005: 171), dükün ölüm sonrasında su şekilde resmetmektedir:

Balkan seferi boyunca dükün yanında olan karısı Sichelgaita ve oğlu Roger Borsa ile beraber ona bağlı bütün baronlar Guiscard'ın onuruna yakışır bir cenaze töreni yaptılar ve dükün cesedini defin işlemleri için Venosa'ya götürdüler.

Guiscard'ın İtalya'daki günleri boyunca neler yaptığını ve Normanları nasıl bir konuma getirdiğini Edmund Curtis (1912: 81) güzel bir şekilde özetlemektedir:

O, Güney İtalya'daki Norman fetihlerinin destansı kahramanıydı. Fetihlerdeki zekası ve devlet becerisi çağdaşı İngiltere fatihi William'dan aşağı değildi. Talihinin muhteşem bir şekilde yükselmesi, tanrı vergisi yetenekleri, fiziksel güzelliği, maceracı şövalye ruhu ve sınırsız kavrama yeteneği, onu Norman tarihi içerisindeki diğer büyük kişilerden daha büyük ve önemli bir şahıs yapıyordu. O, dünyaya mirası olmayan çok kalabalık bir ailenin bireyi olarak gelmişti, fakat öldüğünde Avrupa'nın en zengin topraklarının birinin düküydü. Ne doğumdan ne soydan ne de mirassal yollar ile Normanların dükü olmuştu, Apulia'nın fethinde kendisinin yeteneklerini daha üstün gören kardeşleri onu dük olarak seçmişlerdi.

Guiscard, önceden yaptığı vasiyeti üzerine Venosa'daki Trinita kilisesine kardeşleri William, Drago ve Humphrey'in yanına gömüldü. Onun ölümünün akabinde oğulları Bohemond ve Roger Borsa sefere bir son verilmesine karar verdiler. Daha önemlisi Guiscard'ın eşi Sichelgaita, Roger Borsa'yı Guiscard'ın varisi olarak gösterdi ve buna kimse itiraz etmedi (Skinner, 2000: 631). Guiscard'ın varisi olarak gösterdiği oğlu Roger Borsa 1085 yılının Eylül ayında Normanların yeni dükü oldu (Takayama, 1990: 90). Fakat, ileride görüleceği üzere, sonradan Bohemond ve Roger Borsa arasında iktidar mücadeleleri yaşanacaktır.

Normanlar, Robert Guiscard'ın 1085 yılındaki ölümüne gelinceye kadar ilk başta hacılar olarak geldikleri Güney İtalya topraklarındaki yerlerini sarsılmayacak derecede sağlamlaştırdılar. Onlar, Guiscard ve Roger gibi yetenekli liderleri ve askeri becerileri sayesinde İtalya'daki en güçlü topluluk halini aldılar. İtalya'ya ilk ayak bastıkları günden Guiscard'ın ölümüne kadar geçen süre içerisinde zamanın İtalya'sının ve Avrupa'sının en güçlü liderleri ile yüzleştiler ve bu yüzleşmelerin neredeyse tamamından galip taraf olarak ayrıldılar. Özellikle Papalığa karşı aldıkları başarılar sayesinde fetihlerini resmi ve ruhani olarak onaylattılar. Ancak, her ne kadar Guiscard Güney İtalya'yı Normanlar adına kendi

tasarrufuna aldıysa da Sicilya'da bazı şehirlerde hâlâ bağımsız Arap emirleri bulunmaktaydı. Sicilya'yı kendi tasarrufuna almak isteyen Roger, büyük kardeşi Guiscard'ın ölümünün öncesinde ve sonrasında Sicilya'yı tamamen Normanlar adına fethetmek için yoğun mücadeleler içerisine girdi. Bu mücadeleler neticesinde de Roger Sicilya'yı tamamen fethetti ve oğlu Roger de (bundan sonra II. Roger) babasının başlattığı mücadeleleri daha da ileriye götürüp Güney İtalya ve Sicilya'daki Norman topraklarını birleştirerek Sicilya Norman Krallığı'nın kurulmasını sağladı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SİCİLYA'NIN FETHİ VE SİCİLYA NORMAN KRALLIĞI'NIN KURULUŞU (1091-1130)

4.1 Roger'in Sicilya'yı Hakimiyeti Altına Alması (1091)

Guiscard'ın ölüm haberi Sicilya'ya ulaştığında Sicilya fatihi Roger, Sirakuza kuşatması ile meşgul oluyordu. Roger, Palermo'nun fethinden beri geçen zaman içerisinde baskısını Müslüman direnişi üzerinde yoğunlaştırmıştı ve bu baskı adanın güney doğusunda daha çok hissedilmekteydi. Guiscard'ın ölümünden önce 1077 yılında adanın batısındaki son Müslüman kalesi Trapani Normanların eline geçti (Metcalf, 2009: 100). Trapani'nin alınması ile adanın batı sınırları güvence altına alındı (Loud, 2006b: 110). Ağustos 1079 yılında Trapani'nin düşüşünü Taormina izledi. Şehrin emiri donanma tarafından da abluka altına alınınca teslim oldu ve onun teslimiyetini bütün Etna arazileri izledi. 1079 yılının sonunda Enna hariç, Sicilya'nın kuzeyi Normanların eline geçti. Fakat, 1079 yılının sonlarında ve 1080 yılının büyük bir bölümünde Norman ilerlemesi Giato ve Cinisi'deki Müslümanların ayaklanmaları sebebiyle kesintiye uğradı (Metcalf, 2009: 103).

Önceki bölümden hatırlanacağı üzere Guiscard, ana karadaki isyanlar sebebiyle Roger'i anakaraya çağırılmıştı. Roger, Guiscard'a yardım için anakaraya gelmesinden iki hafta sonra biri Sicilya'da Katanya'da ve biri de anakarada Gerace'de olmak üzere iki isyanla yüzleşmek zorunda kaldı. İlk isyan bir Norman baronu tarafından yerli Bizans halk ile birleşerek başlatılmıştı. İkincisi ise Sirakuza emiri Bernavert'in Katanya'yı alma girişimi neticesinde ortaya çıktı. Roger bu esnada Gerace'deki isyan ile meşgul iken, oğlu Jordan babasının gelişini beklemeden iki adamı Robert de Sourval ve Elias Cartomi'nin de dahil olduğu 160 şövalye ile Bernavert'e saldırarak Katanya'yı geri aldı ve Roger güven içerisinde Sicilya'ya geri döndü.

Roger, 1082 yılında Guiscard tarafından yeniden yardıma çağırıldı ve Roger de oğlu Jordan'ı Sicilya'dan sorumlu kişi olarak bırakarak Guiscard'ın yardımına gitti. Fakat Roger, 1083 yılının yaz ayında öz oğlu Jordan'ın isyan edip Mistretta ve S. Marco d'Aluniz'yu işgal etmesi ve Troina üzerine doğru yürümesi üzerine Sicilya'ya geri dönmek zorunda kaldı. Ancak, Roger'in gelişinden haberdar olan isyancılar isyana son verdiler ve isyan fazla büyümeden sonlandırıldı. İsyan sonucunda Roger isyan liderlerinin gözlerini kör ettirirken Jordan'ı ise affetti.

1084 yılının yaz ayında Sicilya'daki emirlerden Sirakuza emiri Bernavert Normanlara karşı saldırılarına başladı, aynı esnada Robert Guiscard ise Heinrich tehlikesine karşı Roma'ya yürümekteydi. Emirnin amacı Normanları Sicilya'dan atmak değil Calabria sahilindeki kasabaları ele geçirmektir. Anakarada ilerleyen Emir, Nicotera ve Reggio'nun kenar mahallelerini ele geçirdi ve kiliselerini de harap etti (Malaterra, 2005: 177). Neticede Roger, Bernavert üzerine kapsamlı bir hareket yapmayı planladı ve 1086 yılının Mayıs ayında hazırlıklarını tamamlayarak 20 Mayıs Çarşamba günü saldırı için donanması Messina'dan yola çıkardı. Cuma günü ise Roger'in donanması Sirakuza açıklarına ulaştı. Roger, ilk aşamada saldırı yerine 20 kadar adamını bilgi alma amacıyla gecenin karanlığında gizlice Sirakuza'ya gönderdi. Sirakuza limanına girmeyi başaran Roger'in adamları Pazar günü döndüklerinde Bernavert'in donanması ve gücü hakkında Roger'i bilgilendirdiler ve bunun akabinde hemen savaş planlarını yapan Roger, gece karanlığında saldırısına başladı. Sabaha karşı başlayan ve günün ilk ışıklarıyla da devam eden savaş sonucunda Sirakuza limanındaki Müslüman gemileri yok edildi. Emir son bir çare ile Roger'in bulunduğu gemiye saldırdıysa da ağır yaralandı ve gemiden düşerek zırhının ağırlığı sebebiyle de bir daha su yüzüne çıkamayarak boğuldu. Liderlerinin öldüğünü gören Sirakuzalılar ise cesaretlerini kaybederek şehrin surları içine çekildiler. Ekim ayında Bernavert'in dul eşi çocukları ve şehrin ileri gelenleri ile gizlice Roger'in donanmasını yarararak kuzeye Noto'ya kaçmayı başardılar ve bunun akabinde de lidersiz kalan Sirakuzalılar şehri Roger'e teslim ettiler (Metcalf, 2009: 102-104).

Guiscard'ın ölümünden sonra Sicilya'da bu olaylar yaşanırken anakarada ise Roger Borsa 1085 yılının Eylül ayında Venosa'da vassallarını çağırarak onlardan kendisini Apulia dükü olarak tanımalarını ve bağlılıklarını istedi. Fakat Guiscard'ın vassalları arasında Bohemond, aynı zamanda Guiscard'ın öz oğlu, Roger Borsa'nın düklik iddiasına karşı

gelen tek kişiydi. Guiscard'ın ölümünden sonra Bohemond ve Roger Borsa kontluk için amansız bir mücadeleye başladılar (Malaterra, 2005: 172). Bohemond'a göre kendisi fetihler konusunda babası Guiscard kadar coşkulu ve tutkulu ve babasının dominyonları üzerinde yönetim hakkını elde edecek karaktere sahip tek kişiydi. Fakat Bohemond kendisine iddialarını destekleyecek vassal bulamadı ve Capualı Jordan'dan yardım aldı. Böylece Jordan'ın ordusu ile ikisi Roger Borsa'ya karşı bir güç oluşturabilecek konuma yükseldiler.

Yaşanan mücadeleler sonucunda amcası Sicilya kontu Roger'in de desteğini alan Roger Borsa, Venosa kentinde ana karadaki Normanların yeni kontu olarak seçildi (Malaterra, 2005: 172). Roger Borsa'nın babasının mirasını devralma töreni sorunsuz gerçekleşti, fakat Borsa'nın vassalları törenden sonra dağılır dağılmaz Bohemond'un saldırısı gerçekleşti. Bohemond ilk olarak Roger Borsa'nın otoritesinin en uzağında ve aynı zamanda da en korunmasız yer olan Apulia'nın güney ucuna, Taranto'ya saldırdı. Taranto'daki karargahından güneye doğru inerek Oria'yı ve Otranto'yu kuşattı ve gelişen bu olaylar karşısında Dük Roger Borsa, Bohemond'un ilerlemesini ve aldığı yerleri kabul etmekten başka bir şey yapamadı. Fakat ikisi arasındaki barış ancak Gallipolli, Taranto ve Brindisi ile beraber Brindisi ve Conversano arasındaki pek çok yerlerin Bohemond'a verilmesi ve Bohemond'un Taranto prensi olarak tanınmasının ardından sağlanabildi (Takayama, 1990: 91; Malaterra, 2005: 180). Böylece Guiscard'ın ölümünün sadece bir kaç ay sonrasında düklük toprakları parçalanmaya başladı.

Roger, Venosa'da Roger Borsa'yı Calabria'nın yeni hakimi olarak tanımasından sonra dikkatini yeniden Sicilya'ya çevirdi ve 1086 yılının Nisan ayında Agrigento'yu kuşatarak 25 Temmuz'da şehri teslim aldı (Loud, 2006b: 110; Dalli, 2007: 67). Burada Havvâs'ın halefi Emir Hamud'un eşi ve çocukları esir alındı. Hamud, adada boyunduruk altına alınmamış tek Müslüman liderdi. Roger, en gözde adamlarını ile birlikte Hamud'un üzerine yürüme planları yapmaya başladı. Bu yılın geri kalan kısmında Roger, Sicilya'daki konumunu güçlendirmek için yeni kaleler inşa ederek ordusunu güçlendirdi. Sicilya'da Enna'nın haricinde Butera ve Noto hâlâ Müslümanların elindeydi (Houben, 2002: 18), fakat Emir Hamud, eşi ve çocukları Normanların elinde olduğu için Normanlara saldıramıyordu. Ayrıca Enna ve Noto'nun tek başlarına Roger'e saldırmaya güçleri de yoktu. Roger, 1087 yılının başlarında Hamud'un daveti üzerine onunla görüşmek için

Agrigento'dan Enna'ya gitti. İki lider buluştuğlarında Hamud, Roger'den gelecek her türlü teklife uymaya hazırды, zira eşi ve çocukları Roger'in esiriydi. Roger de Hamud ile iş birliği içerisinde olmaya hazırды. Fakat bir kaç gün sonra Hamud ordusunun başında kalesinden ayrıldı (Metcalf, 2009: 104). Dar bir geçitten geçerlerken buraya girdikleri anda Normanlar tarafından pusuya düşürülerek kuşatıldılar. Bunun akabinde esir alınan Hamud vaftiz olmayı kabul etti, dahası Roger ona Calabria'da büyük bir toprak parçası vererek bir daha Sicilya işlerine karışmasına fırsat vermedi ve Malaterra'nın (2005: 182) yazdıklarına göre de emir Hristiyan olarak hayatının geri kalanını burada geçirdi.

1087 yılında Pisa ve Cenova'nın oluşturduğu bir donanma Mehdiye'ye saldırdı. 4 yıl gibi uzun bir sürede hazırlanan bu büyük ordu 300 gemiden oluşmaktaydı (Arı, 2011: 422). Emir Temîm, birleşik Pisa-Cenova donanması gelene kadar bölgesinde çıkan isyanları bastırmakla meşguldü (Boghossian, 2010: 21). Pisa ve Cenovalılar Kuzey Afrika ticaretinden başta altın olmak üzere pek çok gelir sağlamaktaydılar. Zırî döneminde bu ticaretten fazla faydalanamamaya başlayan bu ittifak, kendilerine finansal gelir sağlayan tcairetlerini eski haline getirmek istemekteydi (Bogoshian, 2010: 28-29). Neticede Mehdiye'ye saldırı düzenleyen ittifakın askerleri şehrin içlerine kadar girerken donanma da Mehdiye limanını ateşe verdi. Temîm, saldırı sonucunda bir miktar vergi vermeyi kabul ederken Pisa ve Cenovalıların ticaret faaliyetlerine de karışmama sözü verdi. Daha da önemlisi Roma'daki Papa'yı kendi üstü olarak kabul etti (Bogoshian, 2010: 37-38).

Sicilya'da bu gelişmeler yaşanırken Roma'da ise Papalık tahtı bir kez daha boş kaldı. Heinrich tarafından Papa yapılan *Papa Karşıtı*²² III. Clemens, Romalılara kendini sevdiremediği için Roma'dan çıkmak zorunda kaldı. Ortada Lyons Başpiskoposu Hugh (1040-1106), Ostia Piskoposu Odo (1035-1099), Luccalı Anselm (1036-1086) ve Monte Cassinolu Desiderius (1026-1087) gibi bir çok papa adayı vardı. Kardinaller 1086 yılının paskalyasında yeni papayı seçmek için Roma'da toplandılar. Toplantıya katılan kardinallerin Desiderius'u "III. Victor" adı altında Papa seçmişlerdi. Fakat, Victor'un seçiminden dört gün sonra Roma'da isyan çıktı ve bunun üzerine de Roger Borsa Roma'ya

²² *Papa Karşıtı* ya da *Antipapa* (Lat. antipapa) genelde çoğunluk ile Papa seçilen kişiye karşı olan ve seçilen Papa'ya oranla destekçisi az olan Papa'dır. Papalık tarihi Roma Kilisesi'nin kuruluşundan beri *Papa karşıtı* Papalar ile doludur. Bu tür Papalar destekçileri az olduğu ya da yeterli destekçi bulamadıkları için Roma'yı ele geçiremezler ve krallar, prensler ya da dükler tarafından desteklenen Paya'ya karşıdır. Çalışmamızın kapsadığı asırda da pek çok *Papa karşıtı* Papa ortaya çıkmıştır. Örneğin X. Benedictus'a karşı II. Nicholas, II. Honorius'a karşı II. Alexander ve III. Clemens'e karşı VII. Gregorius Papalıklarını ilan etmişlerdir (Bkz. EK 1).

geldi. Borsa'nın yeni Papa'yı destekleyip desteklemediği bilinmese de Norwich'e (1992: 297) göre aslında Desiderius, Normanlar adına Papa olmak için en uygun kişiydi. Roger Borsa'nın gelişi ile Terracina'ya kaçan Victor, Papalık haklarından vaz geçerek Monte Cassino manastırına sığındı, fakat bundan sonra durum daha da kötüleşti ve Ostialı Odo ile Lyonslu Hugh arasında Papalık için amansız bir mücadele başladı. Daha sonra Desiderius Capualı Jordan'ın yardımı ile Capua'da bir konsil toplayarak 1087 yılının Mart ayında Papalığını yeniden ilan etti. Bunun üzerine Roger Borsa'nın desteğinden emin olan iki aday hemen harekete geçtilerse de Borsa, daha önceden Desiderius ile gizlice görüştü ve Desiderius'un Papa olması yönünde onunla anlaştı. Daha sonra yeni Papa, Norman birlikleri ile birlikte Roma'ya getirildi. Bu olayın akabinde Roma valisi, Papa karşıtı Clemens'i yeniden Papa ilan ettiyse de hemen ardından gelen Norman saldırısı ile Clemens geri çekilmek zorunda kaldı (Norwich, 1992: 298; 2011: 141).

Papalık kurumunda bu mücadeleler yaşanırken Normanları da bir iktidar mücadelesi kuşatıverdi. Babasının ölümünden sonra, yukarıda da belirttiğimiz gibi, kendisini babasının mirasına daha layık gören Bohemond, Roger Borsa'nın Normanların yeni dükü olarak seçilmesinden sonra onunla mücadeleye başladı. İkisi arasında yaşanan bu mücadele kısa da olsa Güney İtalya Norman düklüğünü sıkıntı içerisine soktu.

4.2 Roger Borsa ve Bohemond Arasındaki Mücadele

1087 yılının sonbaharında Roger Borsa ve kardeşi Bohemond arasındaki çekişme yeniden alevlendi ve sonraki yıllar boyunca da ikisi arasındaki mücadelelerden dolayı Güney İtalya'daki bazı yerler yeniden Normanlardan bağımsız oldular. Bu mücadeleden kaynaklanan iç savaşlar sebebiyle yarımada'daki Norman ilerleyişi Bohemond'un 1096 yılında ilk Haçlı Seferleri'ne katılmasına kadar sekteye uğradı.

Bohemond, 1090 yılında gücünü iyice arttırarak Bari'yi sınırlarına kattı. Kuzey Calabria'daki bazı kasabaları da denetimine aldı ve bunun sonucunda da onun denetimi Melfi'den Taranto körfezine kadar genişledi. Bu esnada 1095 yılının Kasım ayında Papa II. Urbanus Clermont Konsili'nde Hristiyan topraklarındaki bütün prensleri ve sivilleri Müslümanları kutsal topraklardan kovmak için genel bir çağrıda bulundu (Dvornik, 1990: 36). Papanın çağrısına Apulia'daki baronlar ve maceraperestler hemen karşılık verdiler. Bu

çağrıya uyanlar arasında Fransa kralının kardeşi Vermandoisli Hugh ve Aşağı Lorraine dükü Geoffrey gibi Avrupa'nın önde gelen isimleri de yer almaktaydı (Lloyd, 1995: 36; Riley-Smith, 2003: 58). Bohemond'un haricinde seferlere katılan bir başka Norman soyundan gelen kişi de Normandiya dükü II. Robert (1087-1106) idi (Ralph, 2005: 57; Albert, 2007: 93).

Roger Borsa, Haçlı Seferi haberi Sicilya'ya ulaştığında amcası Roger'in yardımı ile Amalfi'deki isyan ile uğraşmaktaydı. Bir kaç ay sonra toplanan büyük haçlı ordusu transit limanlarını kullanmak için Güney İtalya'ya vardığında aralarında Bohemond'un da bulunduğu pek çok Norman şövalyesi onlara katıldı (Houben, 2002: 21). Haçlı liderler arasında Bohemond, Norman karakteri sayesinde öne çıkmayı başarabilen bir lider oldu (Wieruszowski, 1969: 5). Haçlı Seferleri kronikçilerinden olan Aachenli Albert (2007: 95), Bohemond'u Norman karakterinde, olağanüstü yetenekleri olan ve askeri alanda oldukça yetenekli birisi olarak resmetmektedir. O, iyi bir asker ve diplomat olduğunu burada hemen kanıtlamış ve Antakya kuşatmasının kilit isimlerinden birisi olmuştur. Haçlı Seferleri'ne katılan Normanların tarihini yazan kronik yazarı Caenli Ralph (2005: 23), Bohemond'un katıldığı savaşlardaki başarısını Guiscard'ın başarılarına benzetmekte ve onu en az Guiscard kadar zeki bulmaktadır. Ayrıca Bohemond kutsal topraklarda kurulan haçlı kontlukları arasında kendisini en güçlü konuma yükseltmeyi de başarmış, hatta bir dönem Antakya Haçlı Kontluğu'nun da yöneticiliğini yapmıştır (Slack, 2003: 53). Yine de günümüz Avrupalı tarihçileri, Haçlı Seferleri'ne katılan Normanları genelde "korsanlar" ya da "kötü adamlar" olarak tasvir etmektedirler (Bartlett, 2008: 9). Housley, Bohemond'un Haçlılara katılmasının sebebini, dini heves olmaktan çok Bizans topraklarını elde etmek olarak yazmaktadır (Housley, 2006'dan aktaran: Bartlett, 2008: 10). Buna ekolarak McNeill (2011: 103) ise, ilk Haçlı seferinin öncülerinin Normanlar olduğunu belirtmektedir.

İbnü'l-Esir'in aktardıklarına göre Baldwin, Roger'e birlikte Kudüs'ü ve bütün İfrîkiye'yi kuşatmayı teklif etti, ancak Roger İfrîkiye ile aralarında anlaşma olduğu için bu teklife yanaşmadı. İbnü'l-Esir (1989b: 227), olayı şu şekilde aktarır:

...Roger, kralın elçisini çağırıp ona: 'Eğer Müslümanlara karşı kutsal savaşa girmeye kesin olarak karar verdiyseniz, ben Kudüs'ün zaptını buna tercih ederim. Böylece Kudüs'ü onların elinden kurtarmış olursunuz ki, bu sizin için bir iftihar vesilesi teşkil eder. Ancak İfrîkiye'ye gelince, oranın halkıyla aramızda yemin ve anlaşmalar var' dedi.

Bohemond'un bu iyi talihi çok uzun sürmedi, 1100 yılının yaz ayında Yukarı Fırat kıyılarında Danişmentlilere karşı bir sefer düzenleyen Bohemond yapılan savaşın neticesinde yenildi ve Melik Gazi'ye (1104-1134) esir düştü (Ostrogorsky, 2011: 337). Üç yıl esir hayatından sonra kurtulabilen ve 1105 yılında İtalya'ya geri dönen Bohemond, takip eden yıllarda Fransa kralı I. Philippe'in (1180-1223) kızı Constance ile evlendi ve yeniden bir ordu hazırladı (Komnena, 1996: 360; Riley-Smith, 1995: 72). Fakat bu sefer onun hedefinde Kutsal Topraklar yerine İstanbul vardı. Bohemond, 1107 yılında Avlona'ya çıkartma yaptı ve buradan Draç üzerine doğru yürüdü, Draç surları önünde yapılan savaşta yenildi ve 1108 yılında Aleksios ile anlaşma yapmayı kabul etti (Ostrogorsky, 2011: 338). Anlaşmanın neticesinde de Antakya'da Aleksios'un vassalı olarak kalmayı kabul etti. Fakat Bohemond daha sonra bir daha Kutsal Topraklara dönmedi ve 1111 yılında Apulia'da öldü (Albert, 2007: 825) ve Cenosa'ya gömüldü (Fink, 1969: 391). Bohemond Haçlı Seferleri için Fransa ve İspanya'ya asker toplamak amaçlı seyahatler yaptı. Ayrıca Papa II. Paschalis, yapacağı bu sefer için Bohemond'a Papalık sancağı verdi. Theotokis, Bohemond'un Avrupa'nın çeşitli bölgelerinden asker toplaması ve Papa'dan da sancak alması sebebiyle Bohemond'un bu seferini bir "Haçlı Seferi" olarak adlandırmaktadır (Theotokis, 2012: 79).

Güney İtalya'da önemli başarılarla imza atan bir diğer Norman lideri Capualı Jordan 1090 yılında öldü. Onun ölümünden sonra yerini oğlu II. Richard (?-1105/1106) aldıysa da o kendi halkı tarafından sürgüne gönderildi. Papa II. Urbanus'un Sicilya kontu Roger'i ziyaret ettiği sıralarda Buterra, Roger'e teslim oldu ve ardından 1091 yılında son Müslüman bağımsız bölgesi olan Noto da kendi rızası ile Normanlara teslim olduğunu bildirdi (Malaterra, 2005: 179). Sicilya adası, Noto'nun Normanların eline geçmesinin ardından tamamen Normanların toprağı oldu (Takayama, 1990: 94). Roger aynı yıl Malta'dan gelecek muhtemel saldırıları önlemek için buraya bir sefer düzenledi ve Malta ciddi bir mücadele yaşanmadan teslim alındı (Johns, 2002: 34). Roger, Malta'daki Hıristiyan esirleri serbest bıraktı ve onları Sıvilya'ya gönderdi, ancak anavatanlarındaki topraklarını terk etmek istemeyen ve muhtemelen buraya daha önceden İtalya'dan getirilen Maltalılar, Messina Boğazı'nı geçerek Malta'ya geri döndüler. Atauz (2004: 100-101), Sicilya ve Mata'nın Normanlar tarafından alınışının Hıristiyanlık ile pek alakalı olmadığını, bunun daha çok Kuzey Afrika ticaretinden gelir elde etmek için yapıldığını belirtmektedir.

Normanlar, Malta'da yaşayan Müslümanlara din değiştirme konusunda baskı yapmadılar. Hatta başlarında bir emir bırakarak onlardan yıllık verdi aldılar. Yine Atauz (2004: 101), bunun sebebini Normanların buraya koloniciler olarak değil de az sayıdaki yöneticiler olarak gelmelerine bağlamaktadır. Normanlar, Malta adasını Müslümanların elinden almalarına rağmen burada herhangi bir Hristiyanlaştırma çabasına girmediler. Ayrıca adada bulunan Müslüman ve Yahudiler Normanların hizmetinde çalıştılar (Atauz, 2004: 102). Bu arada Urbanus, Roger'e Haçlı Seferleri'ne katılması konusunda teklif sunduysa da Roger topraklarındaki Müslüman unsurlarının tepkisini almamak için bu teklifi reddetti (Wieruszowski, 1969: 6).

Kont Roger, büyük kardeşi Apulia ve Calabria dükü Guiscard'ın aksine vassalları ile arasında çekişme yaşamadı. Oysa Guiscard İtalya'daki mücadeleleri esnasında kendi ailesinden olan kişilere sürekli tavizler ve topraklar vermek durumundaydı. Bu sebeple kazandığı topraklarında sürekli isyanlar çıkıyordu. Roger ise Sicilya'ya Papa'nın desteğini arkasına alarak gelmişti ve vassalları ile arası iyiydi. Bu sayede Roger, XI. asrın sonunda Güney İtalya'nın en kuvvetli kontu haline geldi.

Papa'nın, Sicilya'daki Bizans ve Müslüman oluşumuna karşı güçlü bir Latin oluşumuna ihtiyacı vardı. Papaların arzu ettiği bu Latinleşme süreci daha sonra Müslümanların adadan tamamen atılması ile gerçektelecektir (Palermo, 1953: 70). Papalar, Normanların Sicilya'daki fetihlerini genişletmeleriyle birlikte yeni fethedilen yerlerde Latin kilisesi oluşturuyorlardı. Papalığın Sicilya'da oluşturduğu Latin nüfuzuna karşı Roger de Ortodoks kiliselerini destekliyordu ve bu Papa için kabul edilmez bir durumdu. II. Urbanus, bu latinleştirme süreci içerisinde 1097 yılında Roger'e haber vermeden Troina ve Messina piskoposu Robert'i Sicilya'daki Papalık elçisi olarak atadı (Malaterra, 2005: 212). Bu atamanın sonucunda Sicilya kilisesi tamamen Roma'nın denetimi altına girdi ve bu durum Papalık ve Sicilya arasında krize sebep oldu. Fakat daha sonra Capualı Jordan'ın oğlu Richard'ın yönetim yaşına gelip kendi toprakları için Roger'den yardım istemesi, Papa ve Roger arasındaki buzları eritti. Richard, hatırlanacağı üzere, babası Capualı Jordan öldüğünde ailesi ile birlikte Capua'dan sürülmüştü. Neticede Jordan Capua'daki haklarını yeniden elde etmek için Roger Borsa'dan yardım istedi. Roger Borsa da Capua'nın kendisine süzerenliği karşılığında Richard'ın yardım teklifini kabul etti ve 1098 yılının Mayıs ayında Capua kuşatması başladı. Capua kuşatmasında Roger Borsa'nın

yardıma gelen askerlerin arasında Müslümanlar da vardı (Birk, 2006: 18). Kuşatmanın sonunda şehir teslim oldu ve Richard da babasının tahtına oturdu (Malaterra, 2005: 207-209). Capua kuşatmasının ardından Papa ve Roger birlikte Salerno'ya döndüler ve burada Papa, Roger için çok önemli bir karar yayınladı. 5 Temmuz 1098 yılında Papa II. Urbanus, Roger'in dominyonları üzerinde onun ya da varislerinin izni olmadan herhangi bir Papalık atamasının yapılamayacağını resmen bildirdi ve böylece gelecekteki kilise konsillerine gönderilecek delege seçimi de Roger'in seçimine bırakıldı (Norwich, 1992: 307).

Capua kuşatması sonrasındaki bir kaç yıl sorunsuz geçtiyse de 22 Haziran 1101 yılında Sicilya kontu Roger 70 yaşında iken anakaradaki başkenti Mileto'da öldü (Houben, 2002: 24). O, pek çok yerde Papalar ve Germen kralları ile derin mücadeleler içerisine girdi ve bunların neredeyse hepsinden galip ayrıldı. Asırlardır Müslümanların elinde bulunan Sicilya'yı yeniden Latin Hristiyan dünyasına kazandırdı. Zira adadaki Latin kültürü ve medeniyeti Müslüman yönetimi altında tamamen ortadan kalkmamıştı (Palermo, 1953: 71). Ancak Roger öldüğünde arkasında yönetim yaşında olan her hangi bir varis bırakmadı ve bu sebeple kontluğu eşi Adelaide'in naipliği altına girdi.

4.3 Adelaide ve Naiplik Dönemi (1101-1118)

Roger öldüğünde arkasında bıraktığı çocukları henüz kontluğu yönetecek yaşa gelmemişlerdi. Roger'in Jordan (1055-1092) adında bir oğlu vardı, fakat Jordan evlilik dışı olduğu için tahta oturamazdı. Bir diğer oğlu Geoffrey ise cüzzamlıydı. 1089 yılında evlendiği eşi Adelaide, yasal bir varisin olmadığı bu dönemde Sicilya'yı yönetebilecek tek kişi konumundaydı (Alexander, 2010: 4). Adelaide'in Roger'den olma Simon ve Roger adında iki oğlu vardı, fakat bunlar ergenliklerine henüz girmemişlerdi. Neticede Adelaide'nin naiplik töreni Trinita kilisesinde yapıldı ve Adelaide Sicilya'daki Normanların lideri oldu.

Kontes Adelaide bütün olumsuzluklara rağmen kontluğu başarılı bir şekilde yönetmeyi başaracaktır. O, özellikle onun naipliğinden faydalanmak isteyen ve adadaki diğer unsurlardan daha tehlikeli olan Norman baronları ile çok iyi mücadele etti. 28 Eylül 1105 yılında kontluğu idare eden büyük oğlu Simon'un ani ölümü kontesi kısa da olsa yeniden zor duruma soktu, bu esnada hayatta kalan tek oğlu Roger ise henüz 10 yaşında

bile değildi (Bennet, 2003: 96). Fakat Roger, küçük yaşına rağmen Sicilya'nın yeni kontu seçildi. Ancak, Roger'in çocukluk saltanatı hakkında neredeyse hiçbir şey bilinmemektedir (Houben, 2002: 24).

Mileto, Roger zamanında Sicilya'daki Normanların başkentiydi. Roger buradan Calabria'daki dominyonlarını rahatlıkla yönetebiliyordu. Fakat Adelaide başkentini o zamanlar küçük bir kasaba olan Messina'ya taşımayı düşünmüştür. Bunda Sicilya üzerinde hak iddia eden Norman baronlarının etkisi oldukça fazlaydı. Sicilyalı ve Calabrialı baronlar kendisinin zayıflığından faydalanıp adada hak iddia ediyorlardı (Houben, 2002: 25). Bu sayede genç kontes adaya kolaylıkla müdahale edebilirdi ve burası ana karaya da oldukça yakındı. Adanın en görkemli ve büyük şehri ise 300.000'e yaklaşan nüfusu ve müesseseleri ile Palermo idi. Bunun üzerine kontes en doğru kararın Palermo yönünde olacağına kanaat getirerek Palermo'yu yeni başkent yapmaya karar verdi ve 1112 yılında Palermo, Sicilya Norman Kontluğu'nun kesin olarak yeni başkenti oldu (Houben, 2002: 27).

Adelaide'in dul olduğunu bilen Kudüs Haçlı kralı I. Baldwin (1058-1118), hem ticaretlerini geliştirmek hem de arada kan ve güç bağı kurmak için Adelaide'ye evlenme teklifi gönderdi (Vitalis, 1854: 137). Teklifi kabul ederse Kudüs'ün kraliçesi olacağını bilen ve Roger'in daha güvende olacağını düşünen Adelaide, Baldwin'den gelen teklifi Kudüs tahtının sonradan Sicilya Kontluğu'na bağlanması şartıyla kabul etti. Çocuğu bulunmayan Baldwin de Adelaide'den gelen bu teklifi kabul etti. Adelaide 1113 yılının yaz ayında düğün merasimi için Kutsal Topraklara gitti (Takayama, 1990: 121; Takayama, 2004: 61). Baldwin, yapacağı evliliğin Sicilya kaynakları sayesinde zorlukla kazandığı tahtını koruyacağını düşündü (Abulafia, 1983: 3). Kudüs'te Baldwin ve Adelaide için görkemli bir tören yapıldıysa da evlilik sonrasında ise işler tam tersine döndü. Ne Baldwin Adelaide'den ne de Adelaide ondan hoşlanmaktaydı. Bunun sonucunda Adelaide, karşılama ve düğün törenindeki görkemin aksine 1118 yılında sade bir uğurlama ile Sicilya'ya geri gönderildi (Wieruszowski, 1969: 7; Slack, 2003: 41). Adelaide ertesi yıl öldü ve Patti katedraline gömüldü. Baldwin'in evliliği bozması ile Adelaide'e verdiği "ölümünden sonra Kudüs tahtının Sicilya'ya devrolunacağı" sözü de yürürlükten kalkmış oldu.

II. Roger (1118-1154), annesinin ölümünün ardından Sicilya tahtına oturduğunda 18 yaşına yeni girmişti ve tecrübesiz kontun kendisini ıspatlayabilmesi için dominyonlarında huzur ortamını sağlaması gerekiyordu. Ancak, devam eden Haçlı Seferleri sayesinde Güney İtalya'daki ve Sicilya'daki başı boş kalabalık nüfuslar Kutsal Topraklara göç ediyorlar, bu sayede de Roger azalan tehlikeli nüfus sayesinde kendi otoritesini kolayca sağlamlaştırabiliyordu. Amcası Guiscard gibi o da hem İtalya'da hem de Avrupa'daki prenslerin üzerinde üstünlüğünü kurma amacındaydı. İlk iş olarak o yenilmez bir donanma kurmayı denedi. Sicilya donanması, Guiscard'ın ve Roger'in zamanından beri Normanların en önemli güçlerden birisiydi ve ikisi bu donanmayı çok iyi bir konuma getirmişlerdi. II. Roger'e düşen ise bu donanmayı mükemmelleştirmekti. Norwich (1992: 327), adadaki son Norman varlığına kadar bile donanmanın Norman kimliğini oluşturan en önemli öğelerden birisi olduğunu yazmaktadır.

4.4 II. Roger (1118-1154) ve Sicilya Norman Krallığına Doğru

II. Roger'in saltanatının ilk yılları oldukça çetin geçti. Her ne kadar onun saltanatının ilk yılları hakkında fazla bilgi bulunmasa da bu süre zarfında II. Roger'in gücü artmıştır. Bu durumun yanında sorunlar da mevcuttu, mesela Papalık bu sorunlar arasında başta gelmekteydi. 1099 yılında Urbanus'un ölümünün ardından II. Paschalis (1099-1118) Papa seçildi. Paschalis'in annesi daha önceden Kudüs'ten kovulmuştu. 1117 yılında annesinin Kudüs'ten atılmasının tek sebebinin Bohemond olduğunu düşünen II. Paschalis ile II. Roger arasındaki ilişkiler kötüleşti. Ayrıca Papa, önceki bölümde bahsettiğimiz ve 1098 yılında yapılan "Sicilya'daki din adamlarının Sicilya kontları tarafından seçileceği"ni bildiren anlaşmaya sınırlama getirmek istemekteydi. Aynı zamanda gücünü ıspatlamak isteyen genç kont Kuzey Afrika topraklarına saldırmaya karar verdi.

Kuzey Afrika ile Sicilya arasındaki ilişkiler Roger zamanından beri iyi gitmekteydi. Çok yakın bir geçmişte Zırî ve Berberiler arasında meydana gelen bir iç çekişme Kuzey Afrika kıyılarını yıkıma uğratmıştı. Bu yıkımın neticesinde Sicilya elinde olan fazla tahıllarını uygun şartlar karşılığında açlık ile çekişen Kuzey Afrika'ya göndermekteydi. Bu yardımın karşılığında, özellikle Mehdiye emiri Temîm'in oğlu Yahya'nın 1116 yılında ölümünün ardından, Sicilya ticaret gemileri Arap ticaretinden faydanlamaya başladılar ve Mehdiye'de ticari elçilik kurdular. II. Roger, bütün bu olumlu ilişkilere rağmen Kuzey Afrika yönünde bir sefer başlatmaya karar verdi (Loud, 2006a: 446). Roger, 1118 yılında

Kuzey Afrika'da aradığı saldırı bahanesini Gabes emiri Rafi ibn-i Makkan'ın yaptığı ticari faaliyetleri bahane ederek buldu. Rafi, Prens Yahya döneminde İfrîkiye ticaretinden oldukça fazla faydalanabiliyordu. Yahya, kendi döneminde Hristiyan topraklarına saldırılarda bulunmuş ve bu saldırılar Tiren denizine kadar ulaşmıştı (Boghosian, 2010: 46). İbnü'l-Esir (1989b: 422-423), cereyan edecek olayların sebebini şu şekilde anlatmaktadır:

Kâbis [Gabes] şehri hakimi Rafi b. Kekkan ed-Dehmani deniz yoluyla gidip gelen tüccarları taşımak maksadıyla bir gemi yaptırmıştı. Bu hadise Emir Yahya'nın son dönemlerinde olmuş ve Yahya her zaman olduğu gibi iyi geçinmek için buna bir şey dememişti. Fakat Ali, babasının yerine hükümdar olunca bu hareketi beğenmedi ve "İfrîkiye halkından hiç kimse gemilerle tüccar taşımak konusunda benimle çekişmemelidir" dedi. Rafi, Ali'nin kendisine mani olmasından korkarak Sicilya'daki Frank [Norman] kralı mel'un Roger'e sığındı, onunla işbirliği yaptı. Roger ona, gemilerin gidiş gelişinde yardım etmeye söz verdi ve derhal Kâbis şehrine donanma gönderdi. Bunlar Mehdiye'den geçince, Ali onlarla ittifak yaptıklarını anladı... Roger'in donanması Mehdiye'den geçince Ali de onların peşine bir donanma çıkardı. Hepsi birden Kâbis'e vardılar. Rafi, Frankların ve Müslümanların donanmasını görünce kendi gemisini çıkarmadı. Bunun üzerine Frank donanması geri döndü. Ali'nin donanması Kâbis'te Rafi'yi kuşatıp sıkıştırmaya devam etti.... Rafi'nin pek çok askeri öldürüldü... Daha sonra Ali'nin askerleri ikinci bir taarruz hareketinde bulundular ve birincisinden daha çetin bir savaşa girdiler...Rafi Ali ile baş edemeyeceğini anlayınca Kayravan'a gitti, fakat ahali onu içeriye sokmadı. Bir iki gün Kayravan halkı ile savaştıktan sonra şehre girmeyi başardı. Bunu duyan Ali Mehdiye'den Rafi'nin üzerine asker sevk edip onu Kayravan'dan çıkıncaya kadar muhasara etti. Rafi, daha sonra Kâbis'e geri döndü... Ali daha sonra Rafi ile anlaştı.

Sicilya hakimi Roger ile İfrîkiye hükümdarı Ali arasında sağlam bir dostluk vardı. Bu dostluk, Roger'in Rafi'ye yardım etmesine kadar sürdü... Daha sonra Roger ona mutad hilafına bazı sözler söyledi, bu yüzden aralarındaki soğukluk daha da ilerledi. Roger Ali'ye içinde çok sert ifadeler bulunan mektup gönderince Ali ondan korkup tedbir almaya başladı. Donanmanın yenilenmesini, düşmanla savaşmak için gerekli araç ve malzemenin hazırlanmasını emretti.... Bunun üzerine Roger yapmak istediği şeylerden vazgeçti.

Ancak daha sonra II. Roger, ani bir karar ile Kuzey Afrika'dan gelen Ebu Abdullah istilası sebebiyle akının yönünü Apulia yönünde değiştirdi ve bunun sonucunda Mehdiye'deki durum Arapların lehine döndü.

II. Roger'in başlattığı yeni Apulia seferi onun uzun bir süre Kuzey Afrika ile ilgilenememesine sebep oldu. 1122 yılının yaz ayında Murabıtlı komutan Ebu Abdullah komutasındaki bir donanma Nikotera'yı ve Calabria'yı çevreleyen bazı sahil kasabalarına saldırdı (Houben, 2002: 17). Bu saldırı, Roger tahttayken topraklarına yapılan ilk saldırı oldu. Roger bu saldırının asıl sorumlusunun Hasan olduğuna karar vererek dikkatini yeniden Mehdiye'ye çevirdi. İtalya'nın her yerine haberler gönderip kuvvet toplayan II. Roger 1123 yılının yaz ayında saldırı için hazır konuma geldi. Roger'in hazırladığı donanmasında 300 gemi ve 1000'den fazla şövalye bulunmaktaydı (İbnü'l-Esir, 1989b:

483; Dalli, 2008: 84; Boghosian, 2010: 50). Roger, şimdi 27 yaşına gelmiş ve oldukça tecrübe edinmiş olmasına rağmen bu sefere katılmadı ve donanmanın başına Christodulus'u atayarak 1123 yılının Temmuz ayında Christodulus'a Marsala şehrinden harekete geçme emrini verdi. Christodulus, saldırı yapmadan önce bilgi toplamak için adamlarını gece gizlice Mehdiye'ye gönderdi. Adamları gelip Mehdiye hakkındaki istihbaratlarını sunduktan sonra Christodulus buranın, alınması imkansız bir şehir olduğu kararına vardı. Kampa döndüklerinde ise kamplarını Müslümanlar tarafından darmadağın edilmiş ve yağmalanmış bir çekilde buldular ve neticede Ağustos ayında başladıkları yer olan Marsala'ya geri döndüler (Metcalf, 2009: 132). İbnü'l-Esir (1989b: 485), kamptaki Norman askerlerinin uzun direnişlerinin ardında kılıçtan geçirildiklerini ve müştemilatlarının Müslümanlar tarafından ganimet olarak alındığını yazmaktadır.

4.5 Güney İtalya ve Sicilya'nın II. Roger Tarafından Birleştirilmesi

XI. asır boyunca Güney İtalya'nın Normanlar tarafından fethedilmesi, Normanların buralara yerleşmeleri ve Müslüman Sicilya'yı fethetmeleri, bahsedilen bölgelerin hem kültürel hem de siyasi yapısının büyük ölçüde değişimi ile sonuçlandı. Fakat fetihlerin sonunda henüz tamamlanamayan şey, bölgenin birleştirilmesiydi. Aslında XII. Asrın başında, bölgedeki prenslikler zaten bölünüyorlar ve otoritenin, hukukun ve düzenin kalıcılığı artan bir şekilde güçleşiyordu. Prensliklerin bu dağılma süreçleri, ileride görüleceği üzere, 1127-1130 yılları arasında Sicilya kontu II. Roger tarafından Güney İtalya'nın ve Sicilya'nın yeniden birleştirilmesi ve Sicilya Krallığı'nın kurulmasıyla birlikte aniden tersine döndü. Bu süreç acısız gerçekleşmedi ve gerçekten 1130 yılındaki taç giyme töreni ana karanın güneyinde neredeyse on yıl sürecek bir iç savaşa neden oldu, fakat sonunda bu durum Iustinianos'tan bu yana ilk defa bütün bölgenin birleştirilmesi ile sonuçlandı (Loud, 2006a: 443).

Robert Guiscard'ın ölümünden sonra ana karada Apulia Düklüğü'nde işler iyi gitmiyordu ve düklük gözle görülür bir çöküş yaşamaktaydı. Roger Borsa, babasından devraldığı mirası bir arada tutabilmek için elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyordu. Aslında o babasının bile başaramadığı bir iş olan Capua'yı, amcası Sicilya kontu Roger'in yardımıyla da olsa 1098 yılında fethederek Güney İtalya üzerinde kesin bir hakimiyet kurmayı başarabilmişti. Roger Borsa 1 Şubat 1111 yılında öldü ve onun ardından oğlu

William (1095-1127) yeni kont oldu. Roger Borsa'nın ölümünün hemen ardından, kontluk topraklarına zaten pamuk iplikleri ile bağlı olan Bari yeniden bağımsızlığını ilan etti (Loud, 2007: 131).

Roger Borsa'nın yerine geçen oğlu William, henüz çocuk olduğu için düklüğün yönetimi annesi Flandreli Alain'in eline geçti. Taranto'da ise Bohemond'un ölümünden sonra oğlu II. Bohemond'un (1108-1130) naipliğini annesi Constance (1078-1126) yapmaktaydı. Aynı dönemde Sicilya'da Adelaide, II. Roger'in naipliğini yapmaktaydı. Papa ise Kutsal Roma-Germen imparatoru V. Heinrich (1086-1125) tarafından hapsedilmişti ve Güney İtalya siyasi olarak tam bir kaos içerisindeydi. Yerli halk bölgedeki asayişin sağlanabilmesi için bütün umutlarını taç giyme töreni için İtalya'ya gelen V. Heinrich'e bağlamıştı. Fakat güney ile uğraşmak niyetinde olmayan Heinrich, Papa'yı serbest bırakarak kuzeye yöneldi. Serbest kalan Papa, kuzeydeki müttefiki Toskanalı Kontes Matilda'nın 1115 yılında ölümünden sonra yüzünü yeniden en yakın müttefiki olan Normanlara çevirdi. 1115 yılında Alain öldü. 1117 yılında V. Heinrich'in yeniden Roma'ya gelmesine karşı hiç birşey yapamayan Roger Borsa'nın halefi William, ne kadar tecrübesiz ve yeteneksiz olduğunu gösterdi (Norwich, 1992: 342). O, kendi topraklarında bile yeterli bir yönetim sergileyemedi ve Güney İtalya boyunca bütün vassalları kendi hesaplarına hareket etmeye başladı. Hatta Bari'deki vassalları başpiskoposu öldürüp Prenses Constance'ı esir ederek büyük bir iç savaş çıkardılar ve 1123 yılında Grimoald'ı (?-1132) tahta çıkardılar (Loud, 2006a: 445).

Güneyde bu olumsuzluklar yaşanırken Sicilya kontu II. Roger güneye müdahale etmenin zamanının geldiğine karar verdi. Papa II. Calistus (1119-1124), Roger'in daha da güçlenmesinden endişe edip onun bu müdahaleyi yapmasını istemediyse de Roger onu dinlemedi. William'ın ise ne vassalları üzerine yapacağı seferi düzenleyecek ne de askerlerine ödeme yapabilecek maddi gücü vardı. Ayrıca o, Apulia'nın sahil kesimlerinin denetimini kaybetmişti ve Kuzey Calabria ve Apulia'nın içlerinde otoritelerini yürürlükte tutmakta zorluklar yaşamaktaydı (Loud, 2006a: 443). Neticede William, kendisine yardım etmesi için bizzat Roger'in ayağına gitti. Roger de bu yardımın karşılığında bütün Calabria'nın denetimi yanında Palermo ve Messina'nın denetiminin kendisine geçmesini teklif etti. Palermo ve Messina, teknik olarak onun denetimindeydi; fakat, Roger zamanında Papalık atamasının ardından Gusicard'ın vassallığı karşılığında buralar ona

verilmişti. Şimdi II. Roger buraların tam denetimini istemekteydi. Fakat William, Roger'den gelen bu isteğe hemen cevap vermedi. Ayrıca William'ın arkasında varis bırakacak bir çocuğu da yoktu. William, bütün bunlar neticesinde 1125 yılında II. Roger ile Messina'da yeniden görüşmek için buluştu. Fakat burada William'ı daha büyük bir teklif beklemekteydi, zira Roger bu sefer ondan ölümünden sonra kendisinin varisi olarak tanınmasını istedi (Norwich, 1999: 345). Fakat William, 25 Temmuz 1127 yılında, Messina'daki görüşmeden iki yıl sonra Salerno'da öldü (Alexander, 2010: 3).

Roger'e topraklarını bırakmak niyetinde olmayan William, 1126 yılında ölmeden önce mirasını Roma'ya bıraktığını açıklamıştı. Bunun üzerine Roger de William'ın ölümünden sonra Güney İtalya'yı kendi yöntemleriyle hakimiyeti altına almaya başladı. Bu esnada Roger'in önünde Norman soyundan rakibi II. Bohemond vardı ama o da güçlü bir rakip değildi, asıl sorun Papa II. Honorius (1124-1130) idi. Honorius, William'ın topraklarının Roger'e geçmesi ile Roger'in gücünün ikiye katlanacağını ve sonunda onun Papalık topraklarına dayanacağını farkındaydı. Ayrıca Roger, Papalık topraklarının genişlemesine karşı en büyük engeldi (Matthew, 1992: 31). Neticede Roger, William'ın ölümünden hemen sonra Normanların yeni dükü oldu ve bu duruma kimse sesini çıkaramadı (Wieruszowski, 1963: 48). Zaten ortada ona karşı koyabilecek güçte ne bir Norman soylusu ne de bir başkası vardı. Bu sayede o kolaylıkla Normanların yeni dükü seçildi. Onun hedefinde şimdi Sicilya ve Güney İtalya'daki Norman topraklarını birleştirmek vardı.

Roger, bu mücadeleleri içerisinde 1127 ve 1128 yıllarında dört farklı kaynaktan meydana gelen muhalefet ile yüzleşmek zorunda kaldı. İlk olarak, Apulialı soylular Roger'in otoritesinin kendilerinin bağımsız hareket etme kabiliyetlerini kısıtlayacağından korkmaktaydılar. İkincisi, pek çok şehrin kendi kendini yönetme haklarının tehlikeye girdiğine dair korkuları vardı. Bunların arasında Capitanata'daki önemli şehir Troia ve hatta sadece Roger'in otoritesini tanıyan Salerno halkı da bulunmaktaydı. Üçüncü olarak, Capua kontu II. Robert vardı. II. Robert, Roger'in kızıyla evli olmasına rağmen Caiazzo'nun sembolik kontu ve kuzeni Rainulf tarafından destekleniyordu. En son olarak da Papa II. Honorius vardı (Loud, 2006a: 447).

Güney İtalya topraklarına göz koyan II. Roger, Ağustos ayında büyük bir donanma ile Salerno'ya geldi, ancak şehre vardığında şehir halkı Norman tahakkümünden şimdiye kadar çok çektiklerini bahane ederek şehrin kapılarını ona açmadılar. Teleseli Alexander (2010: 4), Salernoluların şikâyetlerini şöyle dile getirmektedir:

Dük William ve onun soyundan gelenlerden pek çok sıkıntılar çektiğimiz için ve aynı şeylerin düklüğü eline geçirdikten sonra ondan [Roger'den] geleceğinden de korktuğumuz için ona boyun eğmeye hiç bir niyetimiz yoktur.

Günlerce süren bekleyişin ardından şehir içerisinde Salerno Başpiskoposu Romuald (?-1136) tarafından yönetilen bir Norman grubu, gizlice şehir halkını Normanlar lehine ikna etmeyi başardı ve kuşatmanın 10. gününde Salerno halkı üç şart karşılığında Roger ile anlaşmaya vararak Normanlara teslim oldu. Anlaşmaya göre ilk olarak hiç bir Salernolu uygun bir mahkeme yapılmadan hapse atılmayacak, ikincisi, şehirdeki müstahkem mevkiiler Salernoluların elinde olacak ve son olarak da Salernolular hiç bir askeri sefere iki günden fazla katılmayacaklardı. Anlaşmanın ardından şehrin kapıları II. Roger'e açıldı ve o "Apulia Dükü" olarak tanındı. Bu anlaşmadan sonra Amalfi de benzer şartları kabul ederek II. Roger'in üstünlüğünü kabul etti (Alexander, 2010: 5). Ardından Roger'in üvey kardeşi Matilda'nın eşi Alife kontu Rainulf (?-1139) güneye inerek Roger'i tebrik edip onun üstünlüğünü kabul edince Ariano toprakları da Roger'in denetimine girmiş oldu.

Roger'in Apulia'yı denetimine aldığı haberi Benevento'da olan Papa'ya ulaştığında Papa, Roger'e bir mesaj göndererek onu afaroz etti (Alexander, 2010: 5). Bunun üzerine Roger bizzat ordusunun başında Papa'nın şehri olan Benevento surları önüne geldi. Burada Beneventolular Roger'i çok iyi karşılayarak düklük ünvanını tebrik ettiler iyi niyetlerini gösterdiler. Papa'nın bulunduğu şehrin Roger'e olan desteği, Roger'in kendine olan güvenini daha da arttırdı. Roger için Papa'nın kendisini tanıması şansı varken onu durduk yere kendisine düşman etmesinin bir anlamı yoktu. Bu sebeple o, Benevento surlarının dışında beklemekteydi. Fakat, Papa da anlaşmaya yanaşacak niyette değildi. Beklemenin anlamsız olduğu kanaatine varan Roger kendi tarafında olan yerel baronları Papalık güçlerini oyalamaları yönünde tembihleyerek ordusunu bırakıp Troia'ya yöneldi. Roger, Apulia'ya geçiş noktası olan Troia'dan Melfi'ye geçti ve güneye doğru seyahati boyunca karşılaştığı bütün kasaba ve şehirler onu sevinç ile karşıladılar. Ağustos ayının sonunda Montescaglioso'da piskoposları, baronları ve Christodulus ve Antakyalı George (?-1151/1152) da dahil soyluları ile buluşan Roger, buradan Reggio'ya ulaştı ve Reggio'da

Calabria üzerindeki iddiaları tanınarak kış başlangıcında Sicilya'ya döndü (Norwich, 1992: 348).

Roger'in geçtiği topraklar üzerinde oldukça sıcak karşılanması onun düklükteki durumunun güvenceye alındığını düşünmesini sağladı. Bu bağlamda ona karşı olan sadece Papa II. Honorius vardı. Bunun yanında Roger'in, Papa ile arasının iyi olmadığı bu ortamda Güney İtalya'yı terk ederek Sicilya'ya dönmesi oldukça büyük bir riskti. Roger'in güneyi oldukça hızlı bir şekilde kendine bağlaması kendi içerisinde tehlikeler de barındırıyordu. Zira, uğradığı kasabalar ve bağlılıklarını aldığı baronlar ona bağlanmaya zorlanmışlardı. Papa, Roger'in güneyi bu kadar hızlı bir şekilde hakimiyetine almasından sonra Roger'e karşı vakit kaybetmeden Ekim ayının sonunda kendisine destek veren baronlarla ittifak içerisine girdi. Bu ittifakın içerisinde Barili Grimoald, Conversanolu Alexander, Andrea'lı Geoffrey, Arianolu Roger ve II. Roger'e henüz iki ay önce sadakat yemini eden kayın biraderi Alifeli Rainulf vardı (Alexander, 2010: 5). Bu liderler topraklarını Benevento dolaylarında genişletmenin peşindeydiler (Loud, 2006a: 445). Troia şehri ise piskoposları William'ın önderliğinde örgütlenerek Papa'nın tarafına geçmişlerdi. Papa'ya asıl büyük destek ise babasının ölümünden sonra yerine geçen Capua'nın yeni prensi II. Robert'ten (?-1156) geldi.

Roger, kendisine karşı oluşturulan yeni ittifaktan sonra ana kararı böylesine bir ortamda terk etmenin yanlış olduğunu anladı. Ancak, önceki pek çok ittifakta olduğu gibi, Papa'nın oluşturduğu ittifakta ayrılıklar olmaya başladı (Loud, 2006a: 448). 1128 yılının Mayıs ayında bu ittifaka karşı savaş hazırlıklarını tamamlayan II. Roger, büyük bir ordu toplayarak anakaraya döndü. Calabria'ya gelen Roger, Taranto, Otranto ve Brindisi'yi kendi rızaları ile geri alarak Haziran ayı ortalarında Brindisi-Salerno hattındaki Güney İtalya topraklarına hakim oldu (Alexander, 2010: 6). Papa ise bu sırada büyük zorluklarla mücadele etmekteydi. II. Roger, Benevento üzerindeki baskılarını arttırırken Papa'nın müttefiklerinden Alifeli Rainulf kendi çıkarlarından ve Capualı Robert de korkaklığından dolayı ittifaktan ayrılmak istediler. Roger ile bir an önce ilgilenmek isteyen Papa, Alifeli Rainulf ve Capualı Robert'i geride bırakarak Roger ile Bradano'da karşılaştı. Fakat Roger, ordusunun Papalık ittifakına karşı daha güçlü olmasına rağmen saldırıyı tercih etmedi (Curtis, 1912: 125). Çözümüne kan dökmeden ulaşmayı bekleyen Roger, 10 ay boyunca karşı tarafa saldırmadı ve iki taraf da teyakkuz halinde bekledi. Sonunda Papa ordusunda

bölünmeler yaşanmaya başladı. Honorius'un zorla askere aldığı gruplar arasında huzursuzluklar yaşanmaya başladı ve bu gruplar çok geçmeden de ordularını terk ettiler. Temmuz ayında ise de Papa'nın ordusu neredeyse bütün vurucu gücünü kaybetti (Alexander, 2010: 6). Bunun üzerine Roger'in başından beri beklediği fırsat Papa elçisinin gönderdiği mesajda "Papa'nın görüşmeye hazır olduğu" haberiyle gerçekleşti. Görüşmeler Papalık temsilcileri Floransa'daki S. Maria Novella kilisesi Kardinali Aimeric ve Cencius Frangipani ile geceleyin gizli bir şekilde gerçekleştirildi. Papa Honorius, müttetikleri ona ihanet ettiği için sadece kendi çıkarları doğrultusunda isteklerini bildirdi. Roger'in isteği ise oldukça açık ve netti: Papalığın süzerenliği altında "Apulia Dükü" olarak tanınmak. Papa'nın temsilcileri, Roger'in tekliflerini görüşmeyi kabul ettiler ve onu Papa ile bizzat görüşmek için Benevento'ya davet ettiler. Akabinde 20 Ağustos'ta Benevento'ya gelen Roger şehrin hemen dışında, Monte S. Felice'de, kampını kurdu ve burada üç gün boyunca görüşmeler devam etti. Roger, görüşmeler sırasında Honorius'un şehri olan Benevento'ya müdahale edilmeyeceğini ve Capua'nın bağımsızlığının devam edeceğini garantisini verdi, fakat Troia ve Monte-fusco toprakları üzerindeki haklarından vaz geçmedi. Nihayetinde 22 Ağustos sabahı görüşmeler tamamlandı ve Honorius, Roger'i Normanların şimdiye kadar Güney İtalya'da kazandıkları toprakların hakimi ve kontu olarak tanıyacağını kabul etti. Fakat Roger tanınma merasiminin Papalık toprakları içerisinde yapılmasını istemedi. Bu sebeple Honorius ile Benevento surlarının dışında Sabato nehrinin köprüsünde buluştu ve burada, tıpkı 70 yıl önce Papa Nicholas'un Robert Guiscard'ı "Apulia Dükü" ilan ettiği gibi Honorius da II. Roger'i 22 Ağustos 1127 yılında "Apulia Dükü" olarak atadı (Alexander, 2010: 7). Roger de ona bağlılık yemini etti.

Roger'in topraklarının ve ünvanlarının Papalık tarafından tanınması ile Guiscard'dan sonra bir kez daha Apulia, Calabria ve Sicilya toprakları tek liderin hakimiyetinde birleşti. Daha da önemlisi Papa, II. Roger üzerindeki aforozu kaldırdı. Bundan sonraki süreçte kendisine karşı yeniden oluşturulan isyan hareketleri ile başarılı bir şekilde mücadele edecek olan Apulia, Calabria ve Sicilya'nın yeni ve Papa Honorius tarafından da resmi ve ruhani şekilde onaylanan dükü II. Roger'in hedefinde topraklarını birleştirdikten sonra son aşama olarak krallığını ilan etmek kalmıştır. Bu süreç içerisinde pek çok mücadeleler ile yüzleşen II. Roger, 1130 yılında Sicilya Norman Krallığı'nı kurdu ve İtalya'daki Normanlar için yepyeni bir sayfa açtı.

4.6 Sicilya Norman Krallığı'nın Kuruluşu, 1130

Roger'in Papa Honorius tarafından resmi olarak atanmasından sonra, her zaman olduğu gibi, güneyli baronlar ona çabucak boyun eğmek niyetinde değillerdi. Bu arada Roger, Güney İtalya'yı önceden birleştirmeyi başaran atası Guiscard'ın aksine savaşa girmekten ziyade diplomasi'nin nimetlerinden faydalanıyordu. Rüşvet de onun kullandığı yöntemlerden birisiydi. Norwich'e (1992: 354) göre Guiscard'ın Güney İtalya'da kalıcı bir barış sağlayamamasının sebebi, onun anlaşmazlıkları diplomasi yerine savaş yoluyla çözüme kavuşturmaya çalışmasıydı. Roger ise her durumda diplomasiye başvuruyordu. Yeni dük II. Roger, Sicilya'dan sonra şimdi de hakimiyetini Güney İtalya toprakları üzerinde sağlamlaştırmak zorundaydı. Yukarıda da belirtildiği gibi yerel baronlar onun hakimiyetini kabul etmiş değillerdi. Atamanın yapılmasının hemen ardından Apulia'daki baronlar Roger'e karşı isyan bayrağını yeniden açtılar.

Apulia'da karşılaşılabilecek sorunların Sicilya'da karşılaştıklarından daha ciddi olacağını farkında olan Roger bu sebeple sürekli diplomasiyi kullandı ve yeni topraklarına bir asker gibi değil bir yönetici olarak yaklaştı. Düşmanlarının birbirlerinden ayrı kalmalarının onun için daha faydalı olacağını bildiği için bundan sonraki hamlelerini bu doğrultuda gerçekleştirdi. Ayrıca o, önceki örneklerden hatırlanacağı üzere, Papa'nın önderliği altındayken bile düşmanlarının uzun süre birlikte hareket edemediklerinin farkındaydı ve bu onun en büyük avantajlarından.

Roger, 1129 yılının ilkbaharında yukarıda bahsedilen son isyan ile mücadele etmek için büyük bir ordu ile tekrardan anakaraya döndü ve ilk olarak genç kuzeni Conversanolu Geoffrey'in elinde olan Brindisi'yi ele geçirdi (Curtis, 1912: 125). Fakat diğer bazı şehirler direniş göstermekteydiler. Roger, ordusu ile birlikte karadan kıyı boyunca ilerlerken onun baronlarından Antakyalı George da Bari'yi denizden ablukaya aldı. Şehrin prensi ve isyancılar arasında en kuvvetlisi olan Grimoald, Ağustos ayı başlarında teslim oldu. Onun teslim olmasıyla birlikte diğer isyancılar Alexander, Tancred ve Conversanolu Geoffrey de teslim oldu ve isyan sona erdi. İsyana sona erdirildiğinde sadece Troia hakimiyet altına alınamamıştı. Papa, yapılan en son anlaşmada Troia konusunda Roger'e karışmayacağını kabul etmişti. Bu sebeple Papa'ya güvenen şehir savunmasız kaldı ve bunun üzerine kendilerine koruyucu arayan şehir, Capualı Robert'ten yardım istedi. Fakat Capualı Robert,

II. Roger'i kendisine düşman etmek niyetinde değildi ve diğer güçlü baronlar da Robert ile aynı fikri paylaşıyorlardı. Ancak daha sonra Roger'in kayınbiraderi Alifeli Rainulf Troialıların yardım teklifini kabul etti (Alexander, 2010: 7) ve bunun akabinde Roger, ordusuyla doğruca Troia'ya yöneldi. Roger, Troia'ya saldırmadı ve bunun yerine diplomasiyi kullanarak Rainulf ile anlaşmanın yollarını aradı. Roger, bu doğrultuda Rainulf'a barış teklifi gönderdi ve Rainulf da bu teklifi hemen kabul etti. Yapılan anlaşmaya göre Rainulf, eniştesi Roger'e bağlılığı karşılığında Troia'daki haklarını devam ettirebilecekti. Bu sayede Troia, Roger'in diplomatik becerisi sayesinde savaş yapılmadan denetim altına alındı. Daha sonra Roger, özürlerini aldıktan sonra baronların tekrardan kendisine karşı isyan etmelerini önlemek için onları eski konumlarına geri getirtti. Fakat başka bir yeğeni Grantmesnilli Robert, Montalto kuşatmasında *fieflerinin*²³ kuşatmayı besleyecek kadar yeterli olmadığını bahane ederek geri çekilmesi üzerine Roger önce onun *fieflerini* arttırdıysa da daha sonra yeğenin isyan etmesi üzerine onu affetmedi ve Normandiya'ya geri dönmesini istedi (Alexander, 2010: 7). Bunun akabinde Roger, 1129 yılının Eylül ayında denetimi altındaki bütün piskoposları, baronları ve kontları Melfi'de toplayarak onlardan her halükarda bağlılık yeminlerini aldı ve toprakları üzerinde kesin hakimiyetini sağladı (Alexander, 2010: 8-9).

Melfi'deki bu toplantı Roger'in saltanatının meşruluğuna atıfta bulunmak için yapılan toplantılardan ilkiydi ve amacı Güney İtalya'daki geleceğinin garanti altına alınmasıydı. Vassallarının her biri ona sadece feodal bağlılık yemini etmekle kalmamış aynı zamanda Roger onları birbirleriyle uzlaştırmıştır. Burada Roger tekrardan diplomatik zekasını kullanarak vassallarından sadece kendisine değil kendisinin oğullarına da bağlılık yemini etmelerini zorunlu kılmıştır. Roger'in oğulları olan genç Roger (1118-1148) ve Tancred (1119-1138) ise henüz çocuk yaşıydılar. Roger burada vassalları arasında savaşları da kesin bir şekilde yasakladı. Son olarak kendisine bağlı düklerden toprakları üzerinde her türlü hırsızlık, yağma, bozgunculuk gibi durumları durdurmaları ve tüccar ve hacıların korunması konusunda da söz aldı (Curtis, 1912: 129-130).

Hatırlanacağı üzere 1043 yılında William "Demir Kol" önderliğinde yapılan ilk Melfi toplantısında Apulia toprakları 12 Norman baronu arasında paylaştırılmıştı.

²³ *Fief* ya da *Yurtluk*, feodal düzende hükümdar veya derebeyleri tarafından belirli hizmetler ve vergiler karşılığında, belirli bir süreliğine, bir vasala tahsis edilen toprak parçası ve üzerindeki gayrimenkullere verilen addır.

Melfi'deki bu toplantıdan sonra Normanların Güney İtalya'daki varlıkları sağlamlaşmıştı. Ancak, 1129 yılında Melfi'de yapılan son toplantıda bu sefer toprak paylaşımı ya da atama olmadı.

Capua, 1129 yılında hâlâ Norman denetimine girmiş değildi ve şehrin durumu 1106 yılında Prens II. Richard'ın ölümünden beri belirsizdi. Richard, prenslik haklarını geri kazanmasında yardımlarından dolayı Apulia düküne bağlılığını kabul etmişti, fakat halefleri bu durumu sürdürme niyetinde değillerdi. Her ne kadar Capua artık askeri bir tehlike olarak görülme de Güney İtalya birliğinin sağlanması için denetim altına alınması gerekiyordu. Şehrin yeni prensi Robert'in (?-1156) müttefiklerinden yoksun kaldığı için II. Roger ile uzlaşmaktan başka şansı yoktu. Neticede Robert kendi rızası ile II. Roger'in vassalı olmayı kabul etti (Alexander, 2010: 9). Capua'nın II. Roger'e teslimiyeti ile birlikte Güney İtalya, "Apulia Düklüğü" adı altında tamamen birleştirilmiş oldu (Loud, 2006a: 446; Matthew, 1992: 31).

Capua'nın Roger'e teslim olması ile Papa'nın Normanları birbirlerine düşürüp oyalama taktiği de son buldu. 1130 yılının Şubat ayında ağır hasta olan Honorius 13 Şubat 1130 yılında öldü ve onun ölümünden sonra toplanan Kardinaller Konsili Kardinal Gregory Papareschi'yi 14 Şubat 1130 yılında "II. Innocentius" (1130-1143) adıyla papa seçtiler. Fakat, Innocentius'un karşıtları onun Papa seçilmesinden hoşnut olmadıkları için Kardinal Pierleoni'yi (?-1138) "II. Anacletus" adı altında Papa seçtiler (Collins, 2009: 227). Bu birbirinden ayrı yapılan seçimlerin sonucunda yeniden birden fazla Papa ortaya çıktı. İki Papa arasındaki mücadeleler Anacletus'u Normanlara yaklaştırdı ve bu yakınlaşma sayesinde de Sicilya Norman Krallığı'nın kuruluşunun temelleri atıldı.

İki Papa arasında yaşanan mücadeleler neticesinde 15 Şubat'ta Anacletus taraftarları Lateran Kilisesi'ni ele geçirdiler ve 16 Şubat'ta da Aziz Peter Kilisesi'ni²⁴ denetimleri altına aldılar. Innocentius bu gelişmeler sonucunda da Fransa'ya kaçtı ve burada kendisine destekçiler topladı. Bu destekçiler arasında Cluny Tarikatı'ndan Peter, Magdeburglu Norbert ve bu ikisinden daha güçlü isim, Clairvauxlu Bernard da (1090-

²⁴ Yapımına İmparator Konstantinus zamanında 319 yılında başlanan Aziz Peter kilisesi (Lat. Basilica Sancti Petri) Hristiyanlığın ilk merkezlerindedir. XVI. asırda yeniden inşasına başlanan kilise Rönesans devrinde Michelangelo gibi ünlü mimarların katkılarıyla bugünkü şeklini alarak dünyanın en büyük kilisesi olmuştur. Kilisesinin Katolik Hristiyanları için önemi, Papaların burada oturması ve Hristiyanları buradan yönetmeleridir.

1153) vardı (Vitalis, 1856: 128). Innocentius'un topladığı bu güç karşısında kendisini ona karşı yetersiz gören Anacletus, geçmişteki Papaların yaptığı gibi kurtuluşu Norman yardımında aradı. 1130 yılının Şubat ayında tam da Anacletus aleyhine Etampes Konsili toplanırken, Anacletus da Roger ile buluşmak için Benevento üzerinden Avellino'ya giderek burada Roger ile buluştu. Pek çok rakibi bulunan Anacletus'un acilen askeri bir yardıma ihtiyacı vardı (Matthew, 1992: 34-35). Görüşmeler çok kısa sürdü ve iki taraf aralarında anlaştilar. Anlaşmaya göre Roger, Anacletus'a yardım edecek ve bunun karşılığında da Anacletus da onu *kral* ilan edecektir. Roger'in bu isteği kişisel kibrinden kaynaklanmıyordu ve onun bu isteğindeki asıl amacı güneydeki bütün Norman topraklarını birleştirmektir. Ayrıca Norwich'e göre Innocentius'un liderliği altında kuzeydeki güçler Roma'ya karşı birleşmişti ve Roger onlara karşı ancak *Kral* ünvanı ile mücadele edebilirdi. Kendi toprakları içerisinde de aynı durum geçerliydi. Zira, Capua ve Bari prensleri başta olmak üzere vassalları üzerinde kesin üstünlük kurmanın yolu *kral* olmaktan geçiyordu. Ayrıca Papalık onayından yoksun bir *kral* ünvanı ileride hem ünvanını hem de topraklarını tehlikeye sokabilirdi. Kendi durumunun ciddiyetinin farkında olan Anacletus, Roger'in yardımıyla gücünün artacağına farkındaydı. Neticede Anacletus, 27 Eylül 1130 tarihinde Benevento'ya döndüğünde Roger ve varislerini Sicilya, Calabria ve Apulia kralları olarak atayan bir Papalık fermanı yayınladı. Ayrıca bu atamaya Capua Prenslığı ve Napoli de dahildi. Krallığın merkezi Sicilya'da olacaktı ve taç giyme töreni de Sicilya Baş piskoposları tarafından organize edilecekti. Bunun karşılığında da Roger, Papa'ya bağlılık sözü verdi ve onu "Papa" olarak kabul etti (Curtis, 1912: 135; Loud, 2006a: 448).

Roger'in Papa ile yaptığı anlaşmadaki amaçlarından biri de ne şimdi ne de gelecekte kimsenin topraklarını gasp etmesini önlemektir. Salerno'ya dönen Roger, burada Melfi'dekine benzer fakat bu sefer daha küçük çapta bir toplantı daha düzenledi (Alexander, 2010: 10). Bu toplantıya şimdi tamamen hakimiyetinde olan güneyin soyluları, baronları, kontları, şehir yöneticileri ve dini sınıf önderleri katıldılar ve katılımcılar Roger'in krallık ünvanını itiraz etmeden kabul ettiler. Bizans'ın mutlak monarşi sistemine özenen Roger, vassallarını ve Norman baronlarını ancak mutlak bir monarşi ile yönetebileceğinin farkındaydı. Üstelik krallık ünvanı bizzat kiliseden geliyordu ve bu da onun pozisyonunu güçlendiriyordu (Norwich, 1992: 370).

Roger'in taç giyme töreninin yapılacağı gün geldiğinde Palermo şehri tam bir bayram havasını andırıyordu. Sokaklar halılar ile döşenmiş, balkonlar ve teraslar rengarenk süslenmişti. Şehir, Roger'in Apulia ve Calabria'dan gelen vassalları ile doluydu. Bunların yanında her türlü halk tabakası da törendeki yerlerini almıştı ve şehir bu haliyle Avrupa'nın en kozmopolit şehri halini almıştı (Alexander, 2010: 10). 1130 yılının Noel gününde Roger böylesine müthiş bir kalabalığın karşısında tören geçişini yaptı. Katedrale vardığında onu Palermo Başpiskoposu ve topraklarındaki bütün Latin din adamları beklemekteydiler. Ayrıca Doğu kilisesi de bir temsilci göndermişti. Anacletus'un özel elçisi Aziz Sabina Kardinali ilk önce onu kutsal su ile kutsadı, daha sonra baş vassalı Capua Prensi Robert, krallık tacını bizzat Roger'in başına yerleştirdi (Bkz. EK 22 ve 23). Son olarak da katedralin kapısı açılarak II. Roger "Kral" ünvanı ile halkını selamladı (Tabacco, 2006b: 422-423; English, 2005: 526; Johns, 1993: 134-135).

II. Roger'in tacını giymesinin akabinde Normanların hükmettikleri topraklar "Sicilya Norman Krallığı" adıyla anılmaya başladı (Wieruszowski, 1963: 49). Taç giyme töreni, Normanların İtalya'daki başlangıç tarihlerinin sonunu işaret etmektedir. Bundan sonra Kral Roger 23 yıl daha tahta kalarak saltanatı boyunca önceden elde ettiği başarılarını devam ettirdi. Roger'in taç giymesiyse Normanlar için Güney İtalya ve Sicilya'daki fetih tarihleri sona ermiş ve ihtişam tarihleri başlamıştır.

4.7 Sicilya Norman Krallığı'nın Kuruluşundan Sonraki Durum

Hatırlanacağı üzere II. Roger, Sicilya Norman Krallığı'nın kuruluşundan önce anakarada çıkan isyanları bastırıp Güney İtalya ve Sicilya'yı birleştirmişti. Roger, bu isyanların bastırılması neticesinde hem Norman topraklarını birleştirmiş, hem de takip eden yıllarda krallığın kurulmasını sağlamıştı. Ancak, İtalya'da olağan bir durum olan otoriteye karşı başlatılan isyanlar, krallığın kuruluşunun ardından yeniden meydana geldi. Roger, bu isyanlar ile iyi mücadele etti ve krallığını sağlam temellere oturttu. İlk olarak, 1132 ve 1134 yıllarında Apulia'da çıkan isyanlar ile mücadele edildi ve 1132 ve 1133 yıllarının yaz aylarında yapılan seferler ile bu isyanlar bastırıldı. 1134 yılında Capua üzerinde yeniden otorite sağlandı. İsyanın sonunda direnişin liderleri olan Barili Grimoald ve Andri kontu Geoffrey ile Conversanolu Tancred yakalanarak Sicilya'da hapse atıldılar (Loud, 2006b: 449). Aynı yıl Gabes, Mehdiye, Sfax ve Sousa lianları ele geçirildi ve

Normanların kuzey Afrika'daki işgalleri Trablus'tan Tunus'a kadar uzandı (Yıldız, 1988: 348).

II. Roger'in 1134 ve 1135 yılının kışında hastalandığı ve öldüğüne dair ortalıkta yanlış bir söylenti dolaşmaya başladı ve bu yanlış söylentinin neticesinde 1135 yılında Capua'da Kont Rainulf tarafından yeniden bir isyan tertip edildi. Ancak, kraliyet güçleri çok çabuk şekilde bütün prensliği geri kazandılar ve isyancıları 18 ay boyunca abluka altında olacakları Napoli'de tutular. Bu durum Güney İtalya'da isyancılara dışardan gelen yardımlar sayesinde yaşanan ne son isyan ne de son iç çekişmeydi. Sonradan Capualı Robert tarafından desteklenen Pisali ve Napolili donanma ardından da Germen imparatoru III. Lothar (1133-1137), 1137 yılında Papa'nın desteği ile Güney İtalya'yı istila ettiler (Vitalis, 1856: 195; White, 1938: 57).

Lothar'ın ordusu Apulia, Bari ve buradan da Lucania'ya kadar ilerledi. Bu istila hareketi Roger'in otoritesinin sarsılmasına neden oldu. Lothar'ın damadı Bavaria dükü Heinrich, Capua prensliğini istila etti ve Prens Robert'i eski konumuna geri getirdi. Ancak Lothar, işgal edilen bölgelerdeki kalelerin Roger'e sadık olmaları sebebiyle işgal ettiği yerlerde fazla tutunamadı ve geri çekilmek zorunda kaldı. 1137 ve 1138 yıllarında işgalci ve isyancıların kuvvetleri iyice azaldı ve 1139 yılında isyancıların lideri Rainulf'un ölümü ile isyancılar lidersiz kaldılar. İsyanın sonunda Capualı Robert sürgüne gönderildi ve Napoli, Troia ve Bari'nin teslim olmaları ile de direnişin son izleri ortadan kaldırıldı.

Roger, ana karada meydana gelen bu isyanın neticesinde kensine bağlı şehirlere ve yöneticilere karşı olan uzlaşmacı ve diplomatik tavrını değiştirdi. II. Roger, Guiscard'ın aksine her durumda diplomasiyi kullanmayı tercih ediyordu. Ancak bu son isyandan sonra Kral Roger isyancıların çoğunu öldürttü ve isyan eden şehirleri de askerlerine yağmalatarak yerel halka göz dağı verdimdi. Ayrıca Roger bundan sonra kendisine bağlı şehirlere eski yöneticileri atamak yerine bizzat merkezden yöneticiler atadı. Bu doğrultuda oğlu Anfus'ü Aversa ve Capua'ya prens olarak atadı (Loud, 2006b: 450-451).

II. Roger, Müslümanların devlet işlerinde çalışmalarına müsaade etti. Onun döneminde Müslümanlar bilimsel faaliyetlerde de bulunuyorlardı. Hatta Roger, Muhammed Şerif İdrîsî'ye bir coğrafya kitabı yazabilmesi için önemli miktarda külliyyat yardımı yapmıştı (İbn Haldun, 2007: 230). el-Kitâbü'r-Rucârî olarak bilinen eseri hem

coğrafya kitabı hem de harita niteliğindedir. Eserinde Hamâh b. Hâkân el-Kîmâbî adında bir Türk coğrafyacidan da bahsetmesi ve yer çekimi tanımı yapması eserini orijinal kılan özelliklerdendir (Şeşen, 2000: 493). Müslümanların Norman hizmetine girmeleri sadece askerlik ile sınırlı kalmadı. Özellikle Sicilya'nın fethedilmesinden sonra buradaki devlet görevlileri ve zanaatkarlar II. Roger zamanında devlet içerisinde görevler aldılar. İbnü'l-Esir (1989b: 173), bu durumu şöyle açıklar:

Roger 490 [1096-1097] yılından önce öldü, yerine oğlu Roger geçti. Roger, Frank [Norman] adetlerini bırakıp Müslüman hükümdarların yaptığı gibi cenâib [yedek atlar], hâcipler, silahdâr; candâr vs. edindi. Franklar bu konuda hiç bir şey bilmiyorlardı. Mazlumların şikâyetlerini dinlemek üzere Mezâlim Divanı kurdu. Kendi çocuğu dahi olsa adaletle hüküm veriyordu. Müslümanlara çok iyi davranırdı. Onları kendine yaklaştırdı ve Franklara karşı onları müdafaa etti, bu yüzden Müslümanlar onu çok severdi.

II. Roger, 1139 yılında Papalık ile aralarındaki sorunları gidermek için Mignano anlaşmasını imzalasa da Roger'in krallığının dayatma ile geldiğine inanan kardinallerin etkisi sebebiyle Papa II. Innocentius ile olan ilişkiler tam olarak rayına oturtulamadı. 1140 yılına başlarında bu anlaşmadan sonra Roger'in oğulları krallık sınırlarını Papalık topraklarına doğru genişlettiler. Bu sebeplerden dolayı Papalık ile olan ilişkiler 1156 yılına kadar gergin bir şekilde devam etti. 1148 yılında ise II. Roger rotasını Kuzey Afrika'ya çevirdi. Yapılan sefer sonunda 1146 yılında Mehdiye Normanların eline geçti (Yıldız, 1988: 226). 1150 yılının sonunda İfrîkiye'nin büyük bir kısmı Roger'e vergi öder hale geldi (Abadi, 2013: 123). Bu şehirlerin alınmasıyla Akdeniz'in iki yakası denetim altına alınmış oldu. Bunun yanısıra Akdeniz ticaretinde önemli bir konuma gelindi. Normanlar, Kuzey Afrika'nın tamamına hakim olmadılar, onlar sadece Palermo'ya doğru olan ticaretin denetimini sağlayacak olan sahil şehirlerini denetimleri altında tuttular (Boghossian, 2010: 59).

1147 yılında Bizans imparatoru Manuel'in Roger'in krallık iddiasını reddetmesinden dolayı Bizans üzerine Guiscard'dan sonra ikinci kez bir sefer düzenlendi. Balkanlardaki Bizans topraklarına saldıran Roger, pek çok yeri yağmaladı. Hatta yerli halkın mallarına el koyarak onlara hiçbir şeylerinin kalmadığına dair yemin ettirdi (Khoniates, 1995: 49-50). Normanlar buralardan oldukça fazla ganimet elde ettiler. Niketas Khoniates (1995: 51-52), Norman gemilerinin ganimetlerden dolayı kürek lombazlarına kadar suya battığını ve bu gemilerin korsan gemisinden çok hantal ticaret gemilerine benzediğini yazarak elde edilen ganimetleri tasfir etmeye çalışmıştır. Bizans seferi neticesinde 1147 yılında Korfu yeniden Norman denetimine girdi (Ostrogorsky, 2011: 354)

ve Akdeniz'in iki yakasının denetim altına alınmasından sonra Korfu'nun alınması ile Adriyatik'in iki yakası da denetim altına alınmış oldu. Adriyatik'in her iki tarafının da denetim altına alınması ve kıyıların elde edilmesi ile birlikte Akdeniz ticaretinde önemli bir konuma gelindi. Korfu'nun alınması, Venedik'ten Akdeniz'e açılan Venedik ticaret gemileri için bir tehdit oluşturdu (Stephenson, 2002: 223). Bunun yanı sıra bu yerlerin Germen imparatoruna gönderecekleri deniz yardımının da önüne geçildi (Loud, 2006b: 452). Ancak, 1147 yılında Korfu kalesini alan Normanlar, burada Bizans kuşatmasına karşı daha fazla dayanamadılar ve 1149 yılında kendi istekleri doğrultusunda imparator ile anlaşarak Sicilya'ya geri döndüler. Dahası bu durumdan cesaret alan İmparator Manuel, Sicilya'ya sefer düzenledi, ancak ağır deniz şartları ve fırtınadan dolayı donanması hasar gördüğü için Sicilya seferini iptal etti (Khoniates, 1992: 60-61).

Kutsal Roma-Germen imparatoru III. Konrad'ın (1138-1152) ikinci haçlı seferine katılması krallıktaki Germen korkusunun kısa bir süre de olsa ortadan kalmasını sağladı. Ancak 1147 yılında Konrad ve Bizans imparatoru I. Manuel Komnenos (1143-1180) aralarında bir ittifak yapmışlardı ve bu ittifak Normanların karşısındaki en tehlikeli ittifaktı. Kral Roger, bu ittifakın doğuracağı tehlikelere karşı 1150 yılında Papa III. Eugenius ile ikisi arasındaki sınır şehri olan Ceprano'da buluşarak bir anlaşma yaptı. Bununla yetinmeyen kral ordusunu da güçlendirdi. 1154 yılında Sicilya fatihi ve Normanların ilk kralı II. Roger öldü. Onun saltanatını oğlu I. William (1154-1166) devam ettirdi (Falcandus, 1998: 59). Ancak I. William ve onun oğlu II. William'ın saltanatları II. Roger'in saltanatının aksine başarılı geçmedi (Bkz. EK 24).

Dönemin kronik yazarlarından Hugo Falcandus (1998: 59), William'ın tahta geçmesinden sonra II. Roger döneminin ihtişamının kaybolduğunu yazmaktadır. Loud (2006b: 453), bu yıllardaki sorunların sebeplerini, kralların yetersizlikleri, tembellikleri ve kendilerinde duydukları şüphelerden kaynaklandığını belirtmektedir. Hatta I. William, Barili bakanı Maio'nun etkisi altına girmekten kurtulamamıştır. 1160 yılında Güney İtalya'da patlak veren isyanın baş aktörü Maio ve onun yönetimde yüksek mertebelere gelmesiydi. Bu isyan yüzünden krallık iç çekişmeler nedeniyle zayıfladı (Loud, 2006b: 453). I. William döneminde Maio'nun devlet içerisinde önemli yere gelme çabaları krallığı çekişme içerisinde soktu. Maio'nun bu çabaları, 1160 yılında Palermo'da Sicilyalı soylu Matthew Bonelle tarafından suikastle öldürülmesi ile son bulabilmiştir.

Bizans, Kral Roger'in ölümünün hemen ardından İtalya'daki eski toprakları olan Apulia'ya saldırdı. Bizans, burada bazı asi Normanların da yardımıyla kısa bir sürede Apulia'daki pek çok toprağı geri aldı ve Güney İtalya'da Bizans için yeniden bir yerleşim süreci başladı. Ancak William, 1156 yılında Bizans'ı Brindisi'de ağır bir mağlubiyete uğratarak kaybettiğı toprakları geri aldı. 1158 yılında da William ile Bizans imparatoru Manuel (1143-1180) Papa IV. Hadrianus'un (1154-1159) aracılığı ile bir barış anlaşması imzaladı (Ostrogorsky, 2011: 355-357). Barış anlaşmasına giden yolda Norman komutanı Maio ve Manuel arasındaki mektuplaşmalar, tarafların barışa giden yolunu açtı (Khoniates, 1995: 66). İki taraf arasındaki anlaşmadan sonra ilişkiler yeniden kötüleşti. Maio yönetimindeki başka bir Norman donanması bu sefer Çanakkale boğazını geçerek Haliç'e demirledi. Maio, Haliç'ten şehre gümüş oklar yağdırıp kendi kralını öven naralar attıktan sonra tekrar geri döndü. Niketas Khoniates (1995: 67), Maio'nun bu hareketini şöyle değerlendirmektedir:

...Şehirde, imparator da burada olmadığı için, büyük bir heyecan sürmekteydi. Sicilya kralı oynamış olduğu bu oyunla pohpohlanıp öğündü. Manuel ise olayı bir şaka sayarak gülüp geçti: böyle acib garip ün kazanmaktan zevk duyan kral bu anlamsız ve kendisine hiçbir başarı sağlamayan korsancılık oyunu ile istediğı kadar böbürlenebilirdi.

Maio'nun öldürülmesinden sonra krallık iki akrabanın saldırıları ile yeniden tehlikeli bir döneme girdi. Bunlardan ilki I. William'ın saltanatının ilk yıllarında Taranto bölgesinin yönetimini verdiği gayrimeşru üvey kardeşi Simon, ikincisi de kuzeni Lecce kontu Tancred idi. Yaşanan mücadeleler sonunda kral ve ailesi yakalandı, dahası ona karşı isyan eden soylulardan Roger, bir kaç gün içerisinde krallık tacını giyeceğini açıkladı. Ancak William, ailesinin ve askerlerinin ona sadık olmaları sayesinde yeniden gücünü topladı ve 1161 yılının sonlarında isyancılara darbe vurarak hem esaretten kurtuldu hem de krallığının geleceğini kurtardı. Bundan sonraki süreçte William'ın 1166 yılındaki ölümüne kadar krallık içerisinde olumsuz bir durum yaşanmadı. Sicilya Norman kralı I. William 7 Mayıs 1166 yılında öldü ve Palermo katedraline gömüldü. I. William, saltanatının ilk yıllarında halkı ağır vergiler ile ezmişti ve Müslümanlara arası iyiydi. Dahası o halkına göre zayıf bir karaktere sahipti ve bu sebeple kendisine halkı tarafından "Kötü William" lakabı verildi (Smit, 2009a: 26).

I. William'ın ölümünden sonra oğlu II. William (1171-1189) henüz krallığı yönetecek yaşa gelmediğı için annesi Navarrelili Margeret, krallığı 1171 yılına kadar yönetti. Onun naibliğı döneminde krallıkta yaşanan en önemli olay 1167 yılındaki Papa III.

Alexander'in (1159-1181) Norman karşıtı politikalarından dolayı gerçekleştirilen Roma baskınıdır. Ancak bu baskından kayda değer bir sonuç elde edilememiştir.

II. William tahta oturduktan sonra ilk iş olarak 1174 ve 1175 yıllarında Cenova ve Venedik ile karşılıklı anlaşmalar yapmıştır. Venedikliler, William'a karşı güçsüz olduklarını düşündükleri için onunla barış yaptılar. Manuel Komnenos, bu anlaşmadan sonra da Venedik ile olan anlaşmalarına son verdi (Choniatés, 1984: 98). William, 1177 yılında İngiltere kralı II. Henry'nin (1154-1189) kızı Joan ile evlenerek dış bağlantılarını kuvvetlendirip Avrupa siyasetinde önemli bir konuma yükseldi. Ayrıca o, Papa III. Alexander ve Bizans imparatoru Manuel Komnenos (1143-1180) ile de iyi ilişkiler kurdu. Ayrıca II. William, Friedrich Barbarossa'nın (1155-1190) kuzeyde 1176 yılında Lombardlara yenilmesi ve Sicilya'ya müdahale edecek gücünü kaybetmesi sebebiyle Germen tehlikesinden de kurtuldu (William II, 2012).

II. William 1174 yılında Afrika'daki dominyonlarını güvence altına almak için Mısır'a saldırdı. Ancak, Selahaddin Eyyubi'nin (1174-1193) karşı saldırısı sonucunda Norman kuvvetleri geri çekilmek zorunda kaldılar. William, 1177 yılının Temmuz ayında, Salernolu Romuald ve Andria kontu Roger'i Kutsal Roma-Germen imparatoru Friedrich ile anlaşma yapmaları için Venedik'e gönderdi ve burada aynı yıl Venedik anlaşması imzalandı. Anlaşmanın neticesinde William halası Constance'ı Friedrich'in oğlu ve gelecekteki Germen imparatoru VI. Heinrich ile evlendirdi. Bu evlilikle beraber eğer William varis bırakmadan ölürse Sicilya tahtının Constance ve Heinrich'nin çocuklarına geçeceği garanti edildi.

Manuel Komnenos'un 1180 yılındaki ölümünün ardından Bizans ile ilişkiler eski mücadelecilik dönemine geri döndü. II. William, 1185 yılında Draç'ı alarak büyük ordusu ile Selanik üzerine yürüdü ve Ağustos ayında Selanik Normanların eline geçti (Choniatés, 1984: 164; Haldon, 2005: 116; Lemerle, 2011: 111). Daha sonra William, başkent İstanbul üzerine yürüdüysen de imparator Isaac Angelus'un ordusuna 1189 yılında Bulgaristan'daki Karasu nehrinin kıyısında yenildi. William, savaş sonunda Selanik'i boşalttı ve imparator ile anlaşma yapmak zorunda kaldı (Choniatés, 1984: 167-169; Ostrogorsky, 2011: 373). II. William aynı yılın Kasım ayında arkasında çocuk bırakmadan Palermo'da öldü. Babası I. William'ın aksine o, halkına iyi davrandığı için kendi halkı tarafından "İyi William" olarak adlandırıldı (Smit, 2009a: 27). Ayrıca William adadaki Müslüman unsurlara da iyi

davranmıştır. Aynı dönemde Sicilya'yı ziyaret eden Arap seyyah İbni Cübeyr (2008: 242-243), William'ın saltanatı altındaki Müslümanlardan şöyle bahseder:

Bu kralın [II.William] idaresi ve Müslümanlara iyi davranması ve Müslüman gençleri sarayda çalıştırması ilginçtir. Bu gençlerin hepsi veya çoğu, imanını gizlemekte ve İslam şeriatına bağlı yaşamaktadır. Kral, Müslümanlara çok güvenmekte; önemli işlerini onlara tevdi etmekte ve sırlarını onlara açmaktadır. Hatta baş aşçısı Müslümandır. Hizmetinde Müslüman zenci köleler bulunmaktadır ve başlarında yine kendilerinden biri vardır. Vezirleri ve bekçilerinin hepsi gençtir. Ülkesinin letafeti ve zenginliği onlara da yansımış. Çünkü değerli giysiler ve güzel bineklere sahiptirler. Her birinin maiyeti, hizmetçileri ve yardımcıları var.

II. William'ın ölümünün ardından eski kral II. Roger'in en büyük oğlu III. Roger'in (1118-1148) gayrimeşru çocuğu Tancred, isyan edip adayı denetimine alarak 1190 yılında krallık tacını giydi. Sicilya soyluları, eğer tahtın Norman soyundan birinin eline geçmezse yukarıda bahsedilen Venedik anlaşması gereğince tahtın Germanlerin eline geçeceğini bildikleri için Tancred'i desteklemişlerdir. Aynı zamanda o, Sicilya halkının da desteğini almıştır. Fakat hem halk hem de soylular tarafından desteklenmesine rağmen Tancred'in saltanatı çalkantılı başladı. İlk olarak 1190 yılında İngiltere kralı I. Richard (1189-1199) haçlı seferine katılmak üzere hazırladığı ordusu ile Sicilya'ya uğradı. Bunun öncesinde Tancred, II. William'ın eşi ve I. Richard'ın kerdeşi olan Joan'ı hapse atmıştı. Richard, ilk olarak Tancred'ten kız kardeşinin salıverilmesini ve II. William'ın haçlılar ile yaptığı ticari anlaşmaları devam ettirmesini istedi. Tancred de Richard'dan gelen bu istekleri onaylamak istemeyince I. Richard da La Bagnara'yı kuşattı.

İngiltere kralı I. Richard'ın Sicilya'da bulunduğu sırada Fransa kralı II. Philippe'in emri altındaki bir başka haçlı ordusu Sicilya'ya geldi. Bu iki yabancı ordunun Sicilya topraklarında bulunması sebebiyle zamanla yerel halk arasında huzursuzluk baş gösterdi ve 1190 yılının Ekim ayında Messina halkı yabancı orduların Sicilya'yı terk etmeleri arzusuyla isyan etti. Bu isyanla bizzat ilgilenen I. Richard şehri yağmalatıp yaktı ve kış burada geçirmeye karar verdi. Tancred kış ayından sonra I. Richard ile anlaşma yapmaya karar verdi ve 1191 yılının Mart ayında yapılan anlaşmaya göre Joan serbest bırakılacak, Tancred'in ünvanı Philippe ve Richard tarafından tanınacak ve bu üç kral arasında barış sağlanacak ve son olarak da Tancred kızını Richard'ın varisi Arthur (1194-1203) ile evlendirecektir. Bu anlaşmanın imzalanmasından sonra Richard ve Philippe Sicilya'yı terk ettiler.

İki haçlı kralının oluşturduğu tehlikeyi yeni atlatan Tancred bu sefer de kuzeyden kaynaklanan bir tehlike ile yüzleşmek zorunda kaldı. 1191 yılının Nisan ayında Kutsal

Roma-Germen imparatoru VI. Heinrich ve eşi Constance taç giyme töreni için Roma'ya geldiler ve Heinrich burada Papa III. Coelestinus'un elinden tacını giydi. Bundan sonra Sicilya fatihi II. Roger'in kızı olan Constance, Heinrich ile birlikte Sicilya tahtını ele geçirmek için Sicilya'nın yolunu tuttular. Constance ve Heinrich büyük bir ordu ile Güney İtalya'ya vardılar. Burada eski kralın kızının geldiğini öğrenen Capua, Aversa ve Salerno halkı hemen ona biat ettiler. Ancak daha sonra Heinrich, Constance'in emrinde küçük bir birlik bırakarak ordusunun büyük bir kısmı ile buradan ayrıldı. Heinrich'in ayrılmasından sonra yukarıda sayılan yerler yeniden Tancred'e bağlılıklarını bildirdiler. Dahası Salerno halkı Constance'ı esir ederek onu Tancred'e teslim ettiler. Tancred de ünvanının Papa tarafından tanınması karşılığında Constance'ı serbest bıraktı. Bundan sonraki süreçte ünvanını garantiye alan Tancred Apulia'da kendisine isyan eden baronlarla mücadele etti ve onları yeniden kendisine bağladıktan sonra 20 Şubat 1194 yılında Palermo'da öldü.

Tancred'in ölümünden sonra yerine geçen oğlu Roger aynı yılın sonunda öldü ve onun yerine Tancred'in bir diğer oğlu III. William krallık tahtına oturdu. William kral olduğunda VI. Heinrich bütün ana kara topraklarını işgal ederek Sicilya'ya ulaştı. Sicilya'ya ulaşan Heinrich, aynı yılın Kasım ayında Palermo'yu fethetti (White, 1938: 99). Bunun üzerine William, Taranto kontluğunun kendisine verilmesi karşılığında Heinrich'e karşı koymadı. Akabinde VI. Heinrich Palermo'da 25 Aralık'ta taç giyerek Sicilya'nın yeni kralı oldu (Smit, 2009a: 30; Ostrogorsky, 2011: 381). Heinrich'in kral olması ile birlikte Güney İtalya ve Sicilya'yı fetheden Hautevillelerin saltanatları son buldu ve Sicilya Norman Krallığı tarihinde Hohenstaufen hanedanı dönemi başladı. Heinrich'in tacını giymesinden sonra William ve ailesi suikast girişimi suçlamasıyla hapse atıldılar ve daha sonra da Fransa'ya sürgüne gönderildiler. William'ın sonraki yaşamı hakkında fazla bir şey bilinmemekte ve 1198 yılında öldüğü söylenmektedir.

SONUÇ

Normanların İtalya yarımadasına girmelerini ve buralarda askeri faaliyetlerde bulunmalarını, çalışmamızda anlatılan olaylar ışığında değerlendirdiğimizde, bu faaliyetleri birkaç yüz atlı şövalyenin kendileri için macera ve servet arayış mücadeleleri olarak tanımlayabiliriz. Normanlar bölgeye geldiklerinde bölgenin siyasi ve sosyal durumu onlar için elverişli durumdaydı. Yöredeki güçler olan parçalanmış Lombard prenslikleri, Bizanslı *katepan*lar, Roma kilisesi ve hatta Kutsal Roma-Germen imparatorları bile taze kuvvet ihtiyacı duydukları için Normanları askeri servislerinde kullanmak için istekliydi. Öyleki, Bizans hizmetine giren Normanlar, zamanla Bizans'ın en iyi askerleri olmuşlardır (Ostrogorsky, 2011: 307). Normanlar da onların bu isteklerinden faydalanmışlar ve zamanla yerleştikleri bu bölgelerin yöneticileri olmuşlardır. Ancak Normanların İtalya'daki tarihlerini değerlendirirken Civitate savaşı öncesi ve sonrası olarak durumu iki başlık altında değerlendirmeliyiz. Civitate öncesinde Normanlar, başka siyasi unsurların emri altında paralı askerler olarak maceralarına devam ederlerken, Civitate savaşı onları için bir milat olmuş ve paralı askerler olan talihleri birden bire yöneticiler olarak değişmiştir. Hatta bununla da yetinmeyen Norman yöneticileri, Roma kilisesi ve diğer yönetici unsurlar ile çetin mücadeleler içerisine girerek Güney İtalya siyasetinin belirleyici unsurları olmaya başlamışlardır. Oysa Normanlar, Civitate savaşına gelene kadar Lombard asi orduları içerisinde hizmet veriyorlardı ve siyasi bir oluşum meydana getirecek sayı ve güçte değillerdi. İşte, Civitate savaşından sonra Normanların kaderi değişmiş ve İtalya'nın ortaçağ tarihini derinden sarsacak olan asıl Norman oluşumu meydana gelmiştir. Yine bu savaştan sonra Apulia, Calabria ve Sicilya yönündeki ilk ciddi Norman yayılma hareketleri de başlamıştır.

Ortaçağ Sicilya ve İtalya tarihi, üç büyük uygarlık olan İslam, Grek ve Roma kültürünün IX. ve XI. asırlardaki neredeyse bütün özelliklerini kendi bünyesinde taşımaktadır. Adanın siyasi çalkantıları, askeri yüzleşmeleri, sosyal değişimleri ve kültürel dönüşümleri Akdeniz tarihinin indeks sayfasını oluşturur niteliktedir. 1072 yılında adanın Müslüman başkenti Palermo'nun Normanların eline geçmesi, Akdeniz dünyası üzerindeki Latin Hristiyan genişlemesinin dönüm noktasını oluşturmaktadır. Adadaki Müslüman yönetiminin tamamen ortadan kaldırılması 30 yıl sürdü ancak, adadaki son Müslüman varlıklarının adayı terk etmesi başkentin düşüşünden 180 yıl sonra, II. Friedrich döneminde gerçekleşti. 827 ve 902 yılları arasında adanın Müslüman Araplar tarafından fethedilmesi

ile bölge Arap kültürü içerisine dahil olmuştu. Ayrıca Araplar başta Palermo şehri olmak üzere adanın medeniyet seviyesini oldukça yükseltmişlerdi (Dalli, 2007: 66). Ancak, adanın Normanlar tarafından fethi ile adadaki İslam'ın varlığı üç aşamadan sonra tamamen ortadan kaldırılmıştır ve yine bu sayılacak dönemler içerisinde ada Latin Hristiyan dünyasına tamamen dahil olmuştur. İlk olarak 1072 yılından krallığın ilan edildiği tarih olan 1130 yılına kadarki dönemde 1060 yılında başlayan fetihler ile adadaki Müslüman hakimiyeti ortadan kaldırılmış ve batıların *Regno* dedikleri Sicilya Norman krallığı kurulmuştur. İkinci dönem olan 1130 ve 1190 yılları arasında, adaki Müslüman unsurlar krallığa feodal bağlar ile bağlanmışlardır. Son olarak 1190 ve 1250 yılları arasındaki dönemde Müslüman ayaklanmalarına karşı II. Friedrich, adadaki Müslümanları kılıçtan geçirmiş ve Müslümanlar ya adayı terk etmişler ya da gizlice dinlerini yaşamaya devam ederek zamanla adadan tamamen silinmişlerdir (Dalli, 2006: 151-152). Norman baskısından kurtulmak isteyen Müslümanlar, ya Afrika'ya göç etmek zorunda kalmışlar ya da din değiştirerek adada yaşamaya devam etmişlerdir. Başka bir seçenek olarak Lucera'ya göç edenler ise burada kıyıya uğramışlardır (Abulafia, 1990: 109).

Ada, Normanlar tarafından fethedildiğinde çok kültürlü ve milletli bir bölge niteliğindedir. Kuzey Batı Sicilya'da yoğun olarak yaşayan ve Müslümanlar tarafından *zimmi* statüsüne koyulan Bizans'tan gelen Hristiyanlar, yeni gelen istilacıları oldukça sıcak karşılamışlardır. Dalli'ye (2006: 153) göre onların Normanları sıcak karşılamalarındaki ana sebep *zimmi* olarak ödemek zorunda oldukları haraç ve cizyeyi artık ödemek istememeleriydi. Sicilya'nın durumu, nüfus çeşitliliği bakımından içerisinde daha fazla unsur bulundurduğu için Güney İtalya topraklarından ayrılmaktaydı. Ortaçağ İspanya'sında olduğu gibi Sicilya o dönemde bir arada yaşayan toplulukların oluşturduğu bir kültür çeşitliliğini andırmaktaydı.

Normanlar İtalya'daki erken dönemlerinde merkezi şehirleri tamamen ele geçirmek yerine faaliyetlerini bölgedeki düklükleri çevreleyen alanları ele geçirmekle sınırlandırmışlardır. Daha sonraki faaliyetlerinde ise Lombard, Bizans ve Müslüman başkentlerine doğrudan saldırılarda bulunup buraları fethederek bölgenin kesin hakimleri olmuşlardır (Skinner, 2002: 95-96). Norman Sicilyası aynı zamanda Akdeniz'in kozmopolit yapısına bağlı bulunmaktaydı. Sirakuza gibi, Bizans'ın nüfusun önemli bir bölümünü oluşturduğu bölgelerde Bizans ile sıkı bir iletişim varken, adanın Müslüman ve

Yahudi unsurlarının da özellikle Kuzey Afrika ve Mısır ile olan sıkı ilişkileri devam etmekteydi.

XII. asır Sicilya Norman krallığının ulaştığı siyasi seviye en azından bir asır boyunca aynı dönemde hiçbir Avrupa krallığında görülmemiştir. Tarihçiler, Norman krallığını farklı kültürlerin oluşturduğu bir mozaik olarak tanımlamaktadırlar. Güney İtalya ve Sicilya, Ortadoğu'ya bir geçiş noktası olması bakımından ortaçağda önemli bir konuma sahiptir. Güney İtalya ve Sicilya XI. asrın başında Müslümanlar, Grekler, Yahudiler ve Latinler ile çok kültürlü bir mozaiği andırmaktaydı. XI. asrın başlarında İtalya'ya gelen Normanların soydaşları Roma'dan Sicilya'ya kadar olan toprakları birleştirdiler ve bazı tarihçilerin ilk modern devlet olarak tanımladıkları Sicilya Norman Krallığı'nı kurdular (Drell, 1999: 187-188). Sicilya, Normanların bölgeyi yönettiği dönem boyunca Akeniz'in büyük uygarlıkları olan Müslüman, Latin ve Grek uygarlıklarının sınır bölgesi olma özelliğini taşıyarak bu uygarlıkların kesiştiği ve çatıştığı bir bölge olmuştur. Alpler üzerinden yeni gelen Norman göç dalgası ile etnik çeşitliliği fazla olan bölgeye Normanlar, yeni bir unsur olarak eklenmişlerdir (Hysell, 2012: 139-140).

Normanlar tarafından İngiltere'nin fethi ile İtalya ve Sicilya'nın fethi karşılaştırıldığında karşımıza şu sonuç çıkmaktadır ki İngiltere'nin fethi tek bir savaş ile tamamlanırken İtalya topraklarının fethi ise uzun bir zaman dilimine yayılmıştır. Dönemin İngiltere'si hem kuzeyli diğer Vikingler tarafından tehlike altında idi ve hem de İngiltere tahtı evlilikler yolu ile Normanlara yaklaşmıştı. Bunun yanı sıra İngiliz krallarının uyguladıkları yönetim, ülkelerini Normanlara karşı koruyacak kadar güçlü değildi. Zira Normanlar bahsedilen dönemde Avrupa'nın en iyi savaşan toplulukları arasındaydılar. Sonuçta William'ın İngiltere tahtında hak iddia etmesinin ve bu amaçla İngiltere'yi işgal etmesinin ardından 1066 yılındaki Hastings savaşı ile İngiltere tahtı, bir gün içerisinde Normanların eline geçmişti. Ancak, William'ın İtalya'daki soydaşları için durum o kadar da kolay gerçekleşmemiştir. Amatus'a göre yüzyılın hemen başında Apulialı William'a göre de yüzyılın ilk çeyreğinin hemen sonunda İtalya topraklarına ayak basan Normanlar bir müddet paralı askerlik yaptıktan sonra İtalya'yı kendi toprakları yapmaya karar vererek, Civitate savaşından sonra, fetih hareketleri içerisine girdiler. Onlar böyle bir amaç ile mücadeleye başladıklarında İtalya topraklarında İtalya'ya hükmetmek isteyen başka topluluklar da vardı ki bu toplulukların neredeyse tamamı İtalya dışı unsurlardı. Roma'nın

dağılmasının ardından Güney İtalya'yı kilise altında birleştirmek isteyen Papalık, bu unsurlar arasında görünüşte en güçlü olanıydı. Ancak, Papaların ellerinde genelde daimi ordular bulunmuyordu ve Papalar asker ihtiyaçlarını, yerli ya da yabancı, başkaları ile girdikleri ittifaklar ile giderebiliyorlardı. Bu ittifaklar içerisinde en önemli olanları genelde Kutsal Roma-Germen imparatorları ya da Frank kralları oluyordu. Çünkü kralların ünvanlarının meşruiyetleri ancak Papalardan aldıkları onay ile sağlanabiliyordu. Bu durumun farkında olan Papalar da imparatorların bu durumlarını kendi avantajlarına çevirerek onlardan asker yardımı alıyordu. Aynı zamanda Papalık onayından yoksun olan bir kral, kendi halkı tarafından da hoş karşılanmıyordu.

Güney İtalya ve Sicilya'da merkezi otoritenin bulunmadığı XI. asrın başlarında Papalığın dışında bölgede Bizans, Lombard ve Araplar gibi üç önemli siyasi güç daha vardı. Bu güçlerin ortak amacı, otorite ve savunmacıdan yoksun olan Güney İtalya ve Sicilya topraklarının hakimi olmaktı. Normanlar bölgeye ilk ayak bastıklarında bu güçlerin emri altında paralı askerler olmuşlar, zamanla da güçlerini arttırarak toprak kazanımına başlamışlardır. Ancak bu süreç kolay gerçekleşmemiştir. Başlangıçta hizmet verdikleri bu topluluklar ile mücadele içerisine giren Normanlar, yavaş bir şekilde bütün Güney İtalya ve Sicilya'yı fethederek bölgenin tek hakimi olmayı başarmışlardır. Mücadeleye girdikleri bu toplulukların, özellikle Bizans ve Müslümanların merkezi bir otorite anlayışlarının ve düzenli ordularının olması sebebiyle Norman fetihleri yavaş gerçekleşmiştir. İlk olarak kendileri gibi dağınık halde yaşayan Lombardları hakimiyet altına almayı başarmışlar ancak, söz konusu Bizans ve Müslümanlar ile mücadeleye gelince, Lombardlar karşısında aldıkları kesin sonuçlara hemen ulaşamamışlardır. Örneğin 1061 yılında başlayan Sicilya fethi adadaki Müslümanların iyi savaşmaları ve iyi organize olmaları sebebiyle 30 yılda (1061-1091) tamamlanabilmiştir.

Güney İtalya'ya gelen Norman maceraperestleri, kendi ülkelerinde toprakları ve miras hakları olmayan kimselerdi. Bu maceraperestlerin zamanla güçlenip İtalya'da toprak kazanmaya başlamalarının ardından yeni gelen göçlerle birlikte sayıları oldukça artmıştır. Bölgeye Normandiya topraklarından göç eden yeni gruplar, tıpkı ilk gelenler gibi toprak ve miras hakkı olmayan kimselerdi. Bu kişiler Norman ordularında görev alıp başarı elde ettikten sonra toprak istekleri ile kontlarına geliyorlar ve aldıkları topraklar sebebiyle merkezileşme sağlanamıyordu. Dahası, Güney İtalya ve Sicilya'nın gelecekteki hakimleri

olacak olan Aversalı Normanlardan ayrı olarak Capua şehrinde ayrı Norman gruplaşmaları meydana geliyordu. Bu gruplar zamanla güçleniyor ve birbirleri arasında otorite mücadelelerine giriyorlardı. Hatta bu mücadeleler Normanların Güney İtalya'da güçlerinin zirvesine yaklaştıkları dönemde bile sona ermemiş ve Capua'daki Normanlar, Norman fetihlerinin mimarı olan Guiscard ve Roger ile mücadele içerisine girmişlerdir.

Normanların, Güney İtalya'yı İngiltere'nin fethi'nin aksine tek seferde ve sağlam bir şekilde fethedememelerinin en önemli sebeplerinden biri de bölgede sürekli meydana gelen otorite karşıtı isyanlardır. Fetihler sırasında ve sonrasında meydana gelen isyanlar, Normanların oldukça fazla adam ve zaman kaybetmelerine neden oluyordu. Bölgedeki Normanların durumunun hassasiyetinden haberdar olan Bizans, Normanlara karşı kaybettiği topraklarda sürekli isyan tertip ederek bazı bölgelerin defalarca Normanların elinden çıkmasına sebep oluyordu. Bizans'ın bu kışkırtmacı tutumu da zamanla Robert Guiscard'da Bizans'tan intikam alma hırsının doğmasına sebep olmuş ve bu intikam hırsı Balkan seferlerinin başlamasının en büyük tetikçisi olmuştur. Normanlara karşı isyanlar her zaman Bizans destekli ya da yabancı unsurlar tarafından gerçekleşmemiş, bazen de bizzat Normanlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Örneğin 1083 yılında II. Roger'in oğlu Jordan, babası Güney İtalya topraklarına sefer için gittiğinde babasına karşı isyan etmiş, ancak dükün olaya erken müdahalesi ile isyan hemen bastırılmıştır.

Güney İtalya ve Sicilya'nın siyasi bölünmüşlüğü göz önüne alındığında Normanların bu bölgeleri zorlanmadan fethedebileceği düşüncesi zihinlerde belirebilir. Fakat, sanılanın aksine, durum o kadar da kolay gerçekleşmemiştir. Zira, Normanlar bölgeye geldiğinde Lombard, Bizans ve Müslümanlar bölgede hakimiyet mücadelesi veriyorlardı. Zaten Normanlar ilk başta doğrudan toprak kazanımı mücadelesine girememişler bunun yerine yabancı unsurlar altında paralı askerler olarak hizmet etmişlerdir. Norman maceraperestleri, iyi savaşçılar olmalarına rağmen sayıları toprak fethedecek ya da siyasi bir oluşum kuracak kadar kalabalık değildi. Bizans gibi karşılarındaki topluluklar tarihten gelen devlet ve ordu geleneklerine sahip idi. Bu derecede organize olmuş topluluklara karşı ancak kendilerini ispatladıktan ve yeterli sayılara ulaştıktan sonra mücadele içerisine girebilirlerdi. Bu sebeple Normanlar bölgeye ilk geldiklerinde siyasi bir oluşum kurma düşüncesine sahip olmamışlardır. Ancak, ne zaman

ki Aversa toprakları onlara verilmiş ve sayıları artmıştır, o zaman da Norman fetihleri başlamıştır.

Aversa'daki toprak kazanımından önce Norman askeri yetenekleri zamanla, vardıkları coğrafya olan İtalya'da hızla yayıldı ve Normanlar bölgenin en çok aranan askeri unsurları oldu. Onları, hem Lombardlar hem Bizans hem de Papalık askeri operasyonlarında kullandı. Normanların savaşçı özellikleri o dönemin İtalya'sında hiç bir toplulukta bulunmamaktaydı. Paralı askerler olarak katıldıkları savaşlarda iyi savaşarak kendilerini ıspatladılar ve bu savaşlarda elde ettikleri başarılar ve aldıkları hibe topraklar onlara Güney İtalya'da kalıcı olma fikrini kazandırdı. Ancak, Normanları Avrupa'da XI ve XII. asırda doruk nokasına ulaştıran bu askeri yeteneklerinin nereden kaynaklandığı tam olarak belirlenememiştir. Konuya açıklık getirmeye çalışan Devries ve Smith (2007: 93), Normanların askeri yetenekleri ve kökenleri hakkında şu yorumu yapmaktadırlar:

Normanların süvari yeteneklerinin ne zaman ve nereden geldiği ortaçağ kaynaklarından tam olarak belirlenememektedir. Fakat şurası kesindir ki onların bu özellikleri 911 yılında Normandiya'yı elde etmelerinden önce bulunmamaktaydı. Muhtemelen bu özellikler onlara İskandinav özelliklerinin Frank tarzı ile karşımından doğmuştur. 1035 yılında William'ın Normandiya Normanlarının dükü olmasından sonra Norman atlıları Avrupa çapında bir üne kavuşmuştur.

Normanlar, 1059 yılındaki Papalık atanmasından sonra Güney İtalya'da kesin olarak kalıcı olduklarını gösterdiler. Papalık tarafından atanmaları onların bu fikirlerine resmiyet kazandırdı. "Aziz Peter'in toprakları" olarak da bilinen kilise topraklarını korumaktan aciz olan Kilise reformisteri de kendilerine rakip olarak gördükleri gelenekçi gruba karşı Normanları kullanmanın yollarını aradılar. İki tarafın da bölgedeki destekçileri Normanlar tarafından ortadan kaldırılmıştı ve artık Normanlar, hem reformcular hem de gelenekçiler için en muhtemel müttefik konumundaydılar. Durumun hassasiyetinden haberdar olan Normanlar, kendi çıkarları doğrultusunda bazen gelenekçilerin bazen de reformistlerin yanında yer alarak kendi arzularına ulaşmayı başarmışlardır. Fakat bu durum sadece Normanlar için iyi sonuçlarla bitmemiştir. Aynı şekilde Norman fetihleri ile bölgedeki Bizans ve Müslüman tehlikesinin bertaraf edilmesinin ardından Güney İtalya ve Sicilya tekrardan Roma kilisesinin denetimine girmiştir (McNeill, 2004: 401).

1059 yılında Norman liderlerinin Papalık tarafından atanmaları, onların Apulia ve Capua'nın resmi ve teokratik prensleri olarak tanınmalarını sağlamıştı. Ancak, papalık

ataması esnasında, hem Robert Guiscard hem de Capualı Richard zaten yöneticiler olarak hareket etmekteydiler ve de fetih hareketlerini devam ettiriyorlardı. Papalık tarafından tanınmak Robert'in yönetimine ve Capua'nın prensine moral gücü sağlamıştı, fakat onların yönetimi Paplığın atamasına bağlı değildi. Ancak bu tanınma ve Papalık tarafından atanma olayı Capualı Richard'ın 1063 ve 1065 yıllarında, Guiscard'ın 1067-68 ve 1072-73 yıllarında maruz kaldıkları isyanların önüne geçememiştir. Norman liderlerinin, duklerin ve prenslerin resmi olarak ünvanlarını ve topraklarını pekiştirmek için Papa'ya bağlılık yeminleri, sonradan bir gelenek haline gelmiştir. Norman liderleri ile Papalık arasındaki ilişkiler kimi zamanlarda oldukça gerilmiştir. Örneğin Robert Guiscard 1073 yılında VII. Gregory tarafından afaroz edilmiş ve 1080 yılında affedilmiştir. Aynı şekilde Capualı I. Richard 1076 yılında afaroz edilmiş ve 1078 yılında ölmek üzereyken affedilmiş, yine oğlu Jordan da iki kez, 1079-80 ve 1082-1083 yıllarında afaroz edilmiştir. Normanlar kendi yönetimlerinin kesinlikle ve koşulsuz kendi soylarında olduklarını düşünüyorlarken buna karşılık Papalık ise onlara verilen resmi ve dini yönetim haklarının koşula bağlı olduğunu ve gerektiğinde geri alınabileceğini ve atama ve Papalık onayının ölen liderden sonra yerine gelen kişi tarafından yenilenmesi gerektiğine inanıyorlardı (Loud, 2006a: 111-112).

Sicilya'nın Norman hakimiyetine girmesi yavaş gerçekleşmiştir. Bunun sebebi de yerli Müslümanların Normanlara karşı mücadelelerinde sürekli Kuzey Afrika tarafından desteklenmeleri idi. Bu yardımın yanı sıra adadaki Müslümanlar özellikle Palermo ve Messina savunmalarında oldukça cesur savaşmışlar ve Norman fetihlerinin hızını kesmişlerdir. Messina ve başkent Palermo'nun düşüşünün adadaki İslam'ın varlığına büyük bir darbe vuracağına farkında olan Müslümanlar, bu yeni istilacılara karşı bütün güçleri ile savaşmışlardır. XI. asrın sonlarında, özellikle adadaki iç çekişmelerden kaynaklanan zayıflıklardan dolayı ada tamamen Normanların eline geçmiştir. Ayrıca Robert Guiscard, 1064 ve 1068 yılları boyunca ana karada, özellikle Apulia'da Bizans ile çetin bir mücadelenin içerisinde girmişti. 1072 ve 1078 yılları arasındaki zorlu mücadeleler Guiscard'ın neredeyse düklüğüne mal oluyordu. Neticede ana karada meydana gelen bu mücadeleler Sicilya işleri ile gerektiği kadar ilgilenilememesine neden oluyordu.

Normanlar, erzak eksikliği ve ana karadaki üslerinden uzak olmaları sebebiyle Sicilya operasyonlarında Müslümanları umutsuzca meydan savaşlarına çekmeye çalışmışlar ve bunu sadece üç kere başarabilmişler, hatta Sicilya'nın fethinin otuz yıl sürdüğü göz önüne

alındığında bu savaşlardan kesin bir sonuç da alamamışlardır. Genel olarak Normanlar zamana, paraya ve adama mal olacak uzun vadeli ve büyük kuşatmalardan kaçınmışlardır. Bunun yerine onlar genelde kalelerin savunmalarını kırıp daha sonra da onları makul şartlarda teslimiyete zorluyorlardı. Örneğın bağlılık yemini ve yıllık vergi, teslimiyet şartlarından bazılarıdır. Ancak bazı durumlarda da fethedilen yerde hoşnutsuzluğu önlemek için askeri birlik yerleştirmiyorlardı. Ayrıca Guiscard'ın Apulia, Campania ve İlyria'daki operasyonları fazla sayıda askere ve maddi külfete sebep olduğu için Güney İtalya ve Sicilya'nın tamamen fethini geciktiriyordu.

1054 yılında “büyük kopuş” denen doğu ve batı kiliselerinin ilişkilerinin kopmasının ardından Normanlar ile doğu Hristiyanları arasında da bir bölünme yaşandı. Normanlar Papalık tarafından sonucu neye mal olursa olsun Latin ritüellerini uygulamaya zorlandılar. Çünkü onlar Güney İtalya'yı Bizans'a karşı koyabilecek tek topluluk idi ve Papalar da bu durumu kendi avantajlarına çevirmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. İngiltere fatihi William'da olduğu gibi Akdeniz'e inen Normanlar da kendi dominyonlarında reform yapma ihtiyacı duymuşlardır. Ayrıca kiliseyi yaptıkları düzenlemeler ve bağışlar ile de zenginleştirmişlerdir. Zira, burada Normanlar yerel halka göre yabancılar konumundaydılar ve halk ile en iyi geçinmenin yolu kilise ile iyi geçinmekten geçiyordu (Bennet, 2003: 92).

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Abadi, Jacob (2013), **Tunisia since the Arab Conquest: The Saga of a Westernized State**, Reading: Ithaca Press.

Abrams, Lesley (2003), "England, Normandy and Scandinavia", Elizabeth van Houts ve Christopher Harper-Bill (Ed), **A Companion to the Anglo-Norman World içinde** (43-62), Woodbridge: The Boydell Press.

Abulafia, David (1977), **The Two Italies, Economic Relations between the Norman Kingdom of Sicily and the Northern Communes**, Londra, New York, Melbourne: CUP.

Abulafia, David (1983), "The Crown and the Economy under Roger II and His Successors", **DOP**, 37, 1-44.

_____ (1990), "The End of Muslim Sicily", James M. Powell (Ed.), **Muslims Under Latin Rule (1100-1300) içinde** (103-134), New Jersey: Princeton University Press.

_____ (2011), **The Great Sea A Human History of the Mediterranean**, New York: OUP.

_____ (2012), **Büyük Deniz, Akdeniz'de İnsanlık Tarihi**, İstanbul: Alfa yay.

Abu'l-Farac, Gregory (1945), **Abu'l-Farac Tarihi** (Çev. Ömer Rıza Doğrul), C. I-II, Ankara: TTK.

Adıgüzel, Cumhur Ersin (2013), "Zirfler", **TDVİA içinde** 44 (460-463), İstanbul: TDV.

Ahmad, Aziz (1975), **A History of Muslim Sicily**, Londra: Edinburg University Press.

Albert of Aachen (2007), **Historie Ierosolimitana, History of the Journey to Jerusalem** (Çev. ve Ed. S. Edgington), New York: Clarendon Press.

Alexander of Telese (2010), **The deeds Done By King Roger of Sicily** (Çev. Graham A. Loud), Leeds: Leeds Universty Press.

Algül, Hüseyin (1997), “Hasan b. Ali el-Kelbi”, **TDVİA içinde** 16 (287-288), İstanbul: TDV.

Althoff, Gerd (2003), **Otto III** (İng’e Çev. Phyllis G. Jestice), Pnnsylvania: Pnnsylvania State University Press.

Altan, İbrahim (2002), “Kelbîler”, **TDVİA içinde** 25, (206-207), Ankara: TDV.

Amatus of Monte Cassino (2004), **The History of the Normans by Amatus of Monte Cassino** (Çev. Prescott N. Dunbar, Introduction and notes to Translation Graham A. Loud), Woodbridge: Boydell Press.

Angold, Michael (2006), “The Byzantine Empire, 1025-1118”, David Luscombe ve Jonathan Riley-Smith (Ed.), **NCMH, Vol. IV, c.1024-c.1198, Part II içinde** (217-253), New York: CUP.

Angold, Michael (2008), “Belle Epoque or Crisis? (1025-1118)”, Jonathan Shepard (Ed.) **CHBE, c.500-1492 içinde** (583-626), Cambridge: CUP.

Arı, Mehmet Salih (2011), “Temîm b. Muiz”, **TDVİA içinde** 40 (421-422), İstanbul: TDV.

Atauz, Ayşe Devrim (2004), **Trade, Piracy, and Naval Warfare in the Central Mediterranean: The Maritime History and Archaeology of Malta**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Texas A&M University.

Attaleiates, Mikhael (2008), **Tarih** (Çev. Bilge Umar), İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yay.

Barrel, A. D. (2000), **Medieval Scotland**, New York: CUP.

- Bartlett, Samuel A. (2008), **God, Gold, or Glory: Norman Piety and the First Crusade**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, University of North Florida.
- Bates, David (1994), “The Rise and Fall of Normandy, c.911-1204”, Anne Curry ve David Bates (Ed.), **England and Normandy in the Middle Ages içinde** (19-37), Londra, Rio Grande: The Hambleden Press.
- Bauer, Susan Wise (2014), **Ortaçağ Dünyası, Roma İmparatoru Büyük Constantinus’un Hıristiyanlığı Kabul Etmesinden I. Haçlı Seferi’ne** (Çev. Mehmet Moralı), İstanbul: Alfa Yay.
- Beech, George (1987), “The Participation of Aquitanians in the Conquest of England 1066-1100”, R. A. Brown (Ed.), **ANS, IX, Proceeding of the Battle Conference 1986 içinde** (1-24), Woodbridge: The Boydell Press.
- Becker, H. (1913), “The Expansion of the Seracens: Africa and Europe”, (Ed. H. M. Gwatkin, J. P. Whitney), **CMH, Vol. II içinde** (366-389), New York: The Macmillan Company.
- Bennett, Matthew (1983), “Poetry as History? The 'Romen de Rou' of Wace as a Source for Norman Conquest”, R. Allen Brown (Ed.), **ANS, V, Proceedings of the Battle Conference 1982 içinde** (21-39), Woodbridge: The Boydell Press.
- _____ (1989), “Wace and War”, R. Allen Brown (Ed.), **ANS, XI, Proceedings of the Battle Conference 1988 içinde** (37-58), Woodbridge: The Boydell Press.
- _____ (1993), “Norman Naval Activity in the Mediterranean c.1060-c.1108”, Marjorie Chibnall (Ed.), **ANS, XV, Proceedings of the Battle Conference 1992 içinde** (41-58), Woodbridge: The Boydell Press.
- _____ (2001), **Campaigns of the Norman Conquest**, Oxford: Osprey Publishng.

- Bennett, Matthew (2003), "The Normans in the Mediterranean", Elizabeth van Houts ve Christopher Harper-Bill (Ed.), **A Companion to the Anglo-Norman World** içinde (87-102), Woodbridge: The Boydell Press.
- Benjamin of Tudela (1907), **The Itinerary of Benjamin of Tudela, Critical Text, Translation and Commentary** (Çev. Marcus N. Adler), Londra: OUP
- Birk, Joshua C. (2006), **Sicilian Counterpoint: Power and Pluralism in Norman Sicily**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of California.
- Blöndal, Sigfus (1978), **The Varangians of Byzantium**, Cambridge, Londra, New York: CUP.
- Blumenthal, Uta-Renate (2006), "The Papacy, 1024-1122", David Luscombe ve Jonathan Riley-Smith (Ed.), **NCMH, Vol. IV, c.1024-1198, Part II** içinde (8-37), New York: CUP.
- Boghossian, Ryan (2010), **Pirates and Crusaders: The Fight for Mahdia in the Middle Ages**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, California State University.
- Bosworth, Edmund C. (2005), **Doğuştan Günümüze İslam Devletleri, Devletler, Prenslükler, Hanedanlar, Kronolojik Soykütüğü**, (Çev. Hande Canlı), İstanbul: Kaknüs Tarih.
- Bouchard, Constance Brittain (2006), "The Kingdom of the Franks to 1108", David Luscombe ve Jonathan Riley-Smith (Ed.), **NCMH, Vol. IV, c.1024-c.1198, Part II** içinde (120-153), New York: CUP.
- Brett, Michael (1978a), "The Arab Conquest and the Rise of Islam in North Africa", J. D. Fage ve Roland Oliver (Ed.), **CHA, Vol 2, from c. 500 BC to AD 1050** içinde (490-555), Cambridge, New York: CUP.
- _____ (1978b), "The Fatimid revolution (861-973) and its aftermath in North Africa", J. D. Fage ve Roland Oliver (Ed.), **CHA, Vol 2, from c. 500 BC to AD 1050** içinde (589-636), Cambridge, New York: CUP.

- Brink, Stephan (2008), “Who Were The Vikings”, Stephan Brink ve Neil Price (Ed.), **The Viking World içinde** (4-10), Londra, New York: Routledge.
- Bryennios, Nikephoros (2008), **Tarihin Özü (Anadolu’da ve Rumeli’nde 1070-1079 Döneminin Tarihi)** (Çev. Bilge Umar), İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yay.
- Brockelmann, Carl (2002), **İslam Ulusları ve Devletleri Tarihi** (Çev. Neşet Çağatay), Ankara: TTK.
- Brooks, N. P. (1979), “England in the ninth Century: The Crucible Defeat”, **TRHS**, 29(5), 1-20.
- Brown, Gordon S. (2003), **The Norman Invasion of Southern Italy and Sicily**, North Carolina: McFarland.
- Bruckhardt, Jacob (2010), **İtalya'da Rönesans Kültürü** (Çev. Bekir S. Baykal), İstanbul: Okuyan Us.
- Brown, T. S. (1995), “Byzantine Italy, c.680-c.876”, Rosamond McKitterick (Ed.), **NCMH, Vol II, c.700-c.900 içinde** (320-249), Cambridge: CUP.
- Cahen, Claude (2010), **Haçlı Seferleri Zamanında Doğu ve Batı** (Çev. Mustafa Daş), İstanbul: Yeditepe Yay.
- Cardini, Franco (2004), **Avrupa ve İslam** (Çev. Gürol Koca), İstanbul: Literatür yay.
- Cerchiai, Luca ve diğerleri (2004), **The Greek Cities of Magna Graecia and Sicily**, Los Angeles: The J. Paul Getty Museum.
- Charanis, Peter (1946), “On the Question of the Hellenization of Sicily and Southern Italy during the Middle Ages”, **AHR**, 52(1), 74-86.
- Chibnall, Marjorie (1994), “Monastic Foundations in England and Normandy, 1066-1189”, Anne Curry ve David Bates (Ed.), **England and Normandy in the Middle Ages içinde** (37-49), Londra, Rio Grande: The Hambleden Press.

- _____ (2006), "England and Normandy, 1042-1137", David Luscombe ve Jonathan Riley-Smith (Ed.), **NCMH, Vol. IV, c.1024-1198, Part II içinde** (191-216), New York: CUP.
- Choniátés, Niketas (1984), **O City of Byzantium, Annals of Niketas Choniátés** (Çev. Harry J. Magoulis), Detroit: Wayne State University Press.
- Ciggaar, Krijnie (1987), "Byzantine Marginalia to the Norman Conquest", R. Allen Brown (Ed.), **ANS IX, Proceedings of the Battle Conference 1986 içinde** (43-63), Woodbridge: The Boydell Press.
- Ciggaar, Krijnie (2009), **Western Travellers to Constantinople, The west and Byzantium, 900-1204: Cultural and Political Relations**, Leiden, New York, Köln: Brill Academic Publishing.
- Collins, Roger (1991), **Early Medieval Europe 300-1000**, Londra: Macmillan.
- _____ (2009), **Keepers of the Keys of the Heaven, A History of papacy**, New York: Basic Books.
- Comnena, Anna (1967), **Alexiad** (Çev. David Moynihan), Londra: Routledge, Kegan Paul LTD.
- Corráin, Donnchadh Ó. (1999), "Vikings in Scotland and Ireland in the Ninth Century", **Peritia: Journal of the Medieval Academy of Ireland**, 12, 196-239.
- _____ (2001), "Vikings in Ireland", A. C. Larsen (Ed.), **Vikings in Ireland içinde** (17-28), Arhus: The Viking Ship Publication.
- _____ (2008), "The Vikings and Ireland", Stefan Brink ve Neil Price (Ed.), **The Viking World içinde** (428-433), Londra, New York: Routledge.

- Coupland, Simon (1995), "The Vikings in Francia and Anglo-Saxon England to 911", Rosamond McKitterick (Ed.), **NCMH, Vol II, c.700-c.900 içinde** (190-202), Cambridge: CUP.
- Crouch, David (2007), **The Normans The History of a Dynasty**, Londra, New York: Hambledon Continuum.
- Curtis, Edmund (1912), **Roger of Sicily and the Normans in Lower Italy 1016-1154**, New York: G. P. Putnam's Sons.
- Dalli, Charles (2006), "From Islam to Christianity: the Case of Sicily", Joaquim Carvalho (Ed.), **Religion, Ritual and Mythology, Aspects of Identity Formation in Europe içinde** (151-170), Pisa: Pisa University Press.
- _____ (2007), "Migrant Society to Island Nation: Sicily", Francesca Petrucci (Ed.), **Immigration and Emigration in Historical Perspective içinde** (65-77), Pisa: Pisa University Press.
- _____ (2008), "Bringing Europe and Africa: Normans Sicily's Other Kingdom", Joaquim Carvalho (Ed.), **Bridging the Gaps: Sources, Methodology and Approaches to Religion in History içinde** (77-93), Pisa: Pisa University Press.
- Davies, Norman (2000), **Isles: A History**, Cary: OUP.
- Davis-Secord, Sarah C. (2007), **Sicily and the Mediterranean: Communication Networks and Inter-Regional Exchange**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Notre Dame.
- _____ (2010), "Medieval Sicily and Southern Italy in Recent Historiographical Perspective", **History Compass**, 8(1), 61-87.
- Delogu, Paolo (1995), "Lombard and Carolingian Italy", Rosamond McKitterick (Ed.), **NCMH, Vol II, c.700-c.900 içinde** (290-319), Cambridge: CUP.

- Demirkent, Işın (199), “Franklar”, **TDVİA içinde** 13 (173-176), İstanbul: TDV.
- Devries, Kelly ve Smith, Robert D. (2007), **Medieval Weapons An Illustrated History of their Impact**, California, Colorado, Oxford: ABC-CLIO.
- Di Girolamo, Catia (2014a), “Şarلمان ve Avrupa’nın Yeni Yapısı” (Çev. Leyla Tonguç Basmacı), Umberto Eco (Ed.), **Ortaçağ Barbarlar Hristiyanlar Müslümanlar içinde** (173-177), İstanbul: Alfa yay.
- Di Girolamo, Catia (2014b), “Sakson Hanedanı ve Kutsal Roma İmparatoru” (Çev. Leyla Tonguç Basmacı), Umberto Eco (Ed.), **Ortaçağ Barbarlar Hristiyanlar Müslümanlar içinde** (248-251), İstanbul: Alfa yay.
- Diakonoff, Igor M. ve Hosking, Geoffrey A. (1999), **Paths of History**, Newyork: CUP.
- Downham, Clare (2008), **Viking Kings of Britain and Ireland: The Dynasty of Ivarr, to AD 1014**, Edinburg: Dunedin Academic Press.
- Drell, Johanna H. (1999), “Cultural syncretism and ethnic identity: The Norman ‘conquest’ of Southern Italy and Sicily”, **JMH**, 25(3), 187-202.
- Dummett, Jeremy (2010), **Syracuse: City of Legend, A Glory of Scily**, Londra, New York: I. B Tauris.
- Dvornik, Francis (1990), **Konsiller Tarihi, İznik’ten II. Vatikan’a**, (fr.’den Çev. Mehmet Aydın), Ankara: TTK Yay.
- El-Belazuri (1987), **Fütuhü’l-Büldan** (Çev. Mustafa Fayda), Ankara: Kültür Trurizm Bakanlığı.
- English, Edward D. (2005), **Encyclopedia of the Medieval World**, New York: Facts on File, Inc.
- Ezzati, Abu al-Fazl (2002), **The Spread of Islam, The Contributing Factors**, Londra: ICAS Press.

- Falcandus, Hugo (1998), **The History of the Tyrants of Sicily By ‘Hugo Falcandus’ 1154-69** (Çev. Graham A. Loud ve Thomas Wiedemann), Manchester, New York: Manchester University Press.
- Fayda, Mustafa (1992), “El-Belazuri”, **TDVİA içinde** 5, (392-393), İstanbul: TDV.
- Fink, Harold S. (1969), “The Foundation of the Latin States, 1099-1118”, K. M. Setton (Ed.), **A History of the Crusades, Vol. 1, The First Hundred Years içinde** (348-409), Madison, Milwaukee, Londra: The University of Wisconsin Press.
- Gallagher, Clarence (2008), “The Two Churches”, Elisabeth Feffreys vd. (Ed), **OHBS içinde** (592-598), Oxford, New York: OUP.
- Genç, Özlem (2013), **Birleşik Avrupa’nın Mimarı Şarlman (Charlemagne) ve Karolenj Rönesansı**, Ankara: Lotus Yay.
- Granara, William E. (1986), **Political Legitimacy and Jihad in Muslim Sicily, 217/827-445/1053**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Pennsylvania.
- Gravett, Christopher ve David Nicolle (2006), **The Normans, Warrior Knights and their Castles**, Oxford, New York: Osprey Publishing.
- Gregorovius, Ferdinand (2010), **History of the City of Rome in the Middle Ages**, Cambridge: CUP
- Haldon, John F. (1999), **Warfare, State and Society in the Byzantine World**, Londra: Routledge.
- Haldon, John F. (2005), **The Palgrave Atlas of Byzantine History**, New York: Palgrave-Macmillan.
- Halphan, Louis (1922a), “France, The Last Carolingians and the Accession of Hugh Capet (888-987)”, H. M. Gwatkin Vd. (Ed.), **CMH, Vol III içinde** (71-98), New York: The Macmillan Company.

- Halphan, Louis (1922b), "France in the eleventh Century", H. M. Gwatkin Vd. (Ed.), **CMH, Vol III içinde** (99-133), New York: The Macmillan Company.
- Hamilton, Luis I. (2003), "Memory, Symbol, and Arson: Was Rome "Sacked" in 1084?", **Speculum**, 78(2), 378-399.
- Haskins, Charles H. (1915), **The Normans in European History**, New York: Houghton Mifflin Company.
- Haywood, John (1995), **The Penguin Historical Atlas of the Vikings**, Londra: Penguin Books.
- Header, Harry (2001), **Italy, A Short History**, New York: CUP.
- Heath, Ian ve McBride, Agnus (1995), **The Vikings**, Londra: Osprey Publishing.
- Herkel, Letty ten (2006), "The Vikings and the Natives: Ethnic Identity in England and Normandy c.1000 AD", E. Kooper (Ed.), **Medieval Chronicle**, Vol. IV *in*de (177-190), Amsterdam: Rodopi.
- Holman, Katherine (2003), **Historical Dictionary of the Vikings**, Oxford: The Scarecrow Press.
- Holmes, Catherine (2005), **Basil II and the Governance of Empire (976-1025)**, New York: OUP.
- Houben, Hubert (2002), **Roger II of Sicily A Ruler between East and West**, (çev. Daine Milburn ve Graham A. Loud), Cambridge: CUP.
- Husman, Gerda C. (1984), "Notes on the Manuscript Tradition of Dudo of St. Quentin's Gesta Normannorum", Allen R. Brown (Ed.), **ANS, VI, Proceedings of the Battle Conference 1983 içinde** (122-135), Woodbridge: The Boydell Press.

- Hussey, Jean M. (1969), “Byzantium and the Crusades, 1081-1204”, Kenneth M. Setton (Ed.), **A History of the Crusades, Vol. 1, The First Hundred Years içinde** (123-154), Madison, Milwaukee, Londra: The University of Wisconsin Press.
- Hysell, Jesse (2012), “Pacem Portantes Advenerint: Ambivalent Images of Muslims in the Chronicles of Norman Italy”, **Al-Masaq: Islam and the Medieval Mediterranean**, 24(2), 139-156.
- İbn Haldun (2007), **Mukaddime** (Haz. Süleyman Uludağ), C. 1-2, İstanbul: Dergah Yayınları.
- İbni Cübeyr (2008), **Endülüs'ten Kutsal Topraklara Seyahatname** (Çev. İsmail Güler), İstanbul: Selenge Yay.
- İbnü'l-Esir (1989a), **el-Kamil Fi't-Tarih Tercümesi** (Çev. M. Beşir Eryarsoy), C. 9, İstanbul: Bahar Yay.
- İbnü'l-Esir (1989b), **el-Kamil Fi't-Tarih Tercümesi** (Çev. M. Beşir Eryarsoy), C. 10, İstanbul: Bahar Yay.
- İnan, Zeynep (2010), **XI. Yüzyılda Anadolu'da Norman Şeflerinin Faaliyetleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Jaski, Bart (2005), “Brian Boru (926[?]-1014)”, Sean Duffy (Ed.), **Medieval Ireland an Encyclopedia içinde**, (46-47), Londra, New York: Routledge.
- Johns, Jeremy (1993), “The Norman Kings of Sicily and the Fatimid Caliphate”, Marjorie Chibnall (Ed.), **ANS, XV, Proceedings of the Battle Conference 1992 içinde** (133-159), Woodbridge: The Boydell Press.
- Johns, Jeremy (2002), **Arabic Administration in Norman Sicily, The Royal Diwan**, New York: CUP.

- Johns, Jeremy ve Metcalfe, Alex (1999), "The Mystery at Churchuro: Conspiracy or Incompetence in Twelfth-Century Sicily?", **BSOAS**, 62, 226-259.
- Johnson, A. H. (1896), **The Normans in Europe**, New York: Charles Scribner's Sons.
- Johnson, Ewan (2005), "Normandy and Norman Identity in Southern Italian Chronicles", John Gillingham (Ed.), **ANS, XXVII, Proceedings of the Battle Conference 2004 içinde** (85-100), Woodbridge: The Boydell Press.
- Joranson, Einar (1948), "The Inception of the Career of the Normans in Italy-Legend and History", **Speculum**, 23(3), 353-396.
- Jotischky, Andrew ve Hull, Caroline (2005), **The Penguin Historical Atlas of the Medieval World**, Londra: Penguin Books.
- Karaca, Sevtap G. (2012), "XI. Yüzyılda Bizans-Norman İlişkilerine Bakış", **TİD**, 27(1), 101-118.
- Kavas, Ahmet (2003), "Mehdiye", **TDVİA içinde** 28 (287-289), İstanbul: TDV.
- Kazhdan, Alexander P. (1991), **The Oxford Dictionary of Byzantium**, C. II, New York, Oxford: OUP
- Keary, C. F. (1891), **The Vikings in Western Christendom**, New York: G. P. Putnam's Sons.
- Kennedy, Hugh (1995), "The Muslims in Europe", Rosamond McKitterick (Ed.), **NCMH, Vol II, c.700-c.900 içinde** (249-271), Cambridge: CUP.
- Khoniates, Niketas (1995), **Historia (Ioannes ve Manuel Komnenos Devirleri)** (Çev. Fikret Işıltan), Ankara: TTK.
- Killinger, Charles L. (2002), **The History of Italy**, Westport: Greenwood Press.
- Kolbaba, Tia M. (2008), "Latin and Greek Christians", Noble, Thomas F. X. ve Julia Smith (Ed.), **CHC, Vol 3 içinde** (213-230), New York: CUP.

Komnena, Anna (1996), **Alexiad, Anadolu'da ve Balkan Yarımadasında İmparator Alexias Komnenos Dönemi'nin Tarihi, Malazgirt'in Sonrası** (Çev. Bilge Umar), İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Krueger, Hilmar C. (1969), "The Italian Cities and the Arabs before 1095", Kenneth M. Setton (Ed.), **A History of the Crusades, Vol. 1, The First Hundred Years içinde** (40-53), Madison, Milwaukee, Londra: The University of Wisconsin Press.

Lapidus, Ira M. (2002), **A History of Islamic Societies**, Cambridge: CUP.

Larsen, Anne-Christine ve Stumman Hansen, Steffan (2001), "Viking Ireland and the Scandinavian Communities in the North Atlantic", Anne-Christine Larsen (Ed.), **Vikings in Ireland içinde** (115-126), Arhus: The Viking Ship Publication.

Le Goff, Jacques (2005), **Avrupa'nın Doğuşu** (Çev. Timuçin Binder), İstanbul: Literatür yay.

Lemerle, Paul (2011), **Bizans Tarihi**, (fr.'den Çev. Galip Üstün), İstanbul: İletişim Yay.

Lewis, Archibald R. (1988), **Nomads and Crusaders A.D. 1000-1368**, Bloomington, Indianapolis: Indiana University Press.

Lewis, Bernard (2002), **The Arabs in History**, New York: OUP.

_____ (2006), **Uygarlık Tarihinde Araplar**, (Çev. Hakkı D. Yıldız), İstanbul: Pegasus.

Lloyd, Simon (1995), "The Crusading Movement, 1096-1274", Jonathan Riley-Smith (Ed.), **The Oxford History of the Crusades içinde** (35-68), New York: OUP.

Lo Jacono, Claudia (2014), "Avrupa'da İslam" (Çev. Leyla Tonguç Basmacı), Umberto Eco (Ed.), **Ortaçağ, Barbarlar, Hıristiyanlar, Müslümanlar içinde** (195-200), İstanbul: Alfa Yay.

- Lopez, Robert S. (1969), "The Norman Conquest of Sicily", Kenneth M. Setton (Ed.), **A History of the Crusades, Vol. I, The First Hundred Years** *içinde* (54-67), Medison, Milwaukee, Londra: University of Wisconsin Press.
- Loud, Graham A. (1991), "Anna Comnena and Her Sources for the Normans of Southern Italy", Ian Wood ve Graham A. Loud (Ed.), **Church and Chronicle in the Middle Ages, Essays Presented to John Tylor** *içinde* (41-58), Londra, Rio Grande: The Hambledon press.
- Loud, Graham A. (2002), "The Papacy and the Rulers of Southern Italy, 1058-1198", Alex Metcalfe ve Graham A. Loud (Ed.), **The Society of Norman Italy** *içinde* (151-184), Londra, Boston, Köln: Brill Academic Publishing.
- _____ (2006a), "Norman Sicily in the Twelfth Century", David Luscombe ve Jonathan Riley-Smith, **NCMH, Vol. IV, c.1024-c.1198, Part II** *içinde* (442-473), New York: CUP.
- _____ (2006b), "Southern Italy in the Eleventh Century", David Luscombe ve Jonathan Riley-Smith, **NCMH, Vol. IV, c.1024-c.1198, Part II** *içinde* (94-119), New York: CUP.
- _____ (2007), **The Latin Church in Norman Italy**, New York: CUP.
- _____ (2008), "Byzantium and Southern Italy (876-1000)", Jonathan Shepard (Ed.), **CHBE, c.500-1492** *içinde* (560-582), Cambridge: CUP.
- Mackay, Angus ve Ditchburn, David (1997), **Atlas of Medieval Europe**, Londra, New York: Routledge.
- Magdalino, Paul (2003), **Byzantium in the Year 1000**, Leiden: Brill.
- Malaterra, Geoffrey (2005), **The Deeds of Count Roger of Calabria and Sicily and of Duke Robert Guiscard his Brother** (Çev. K. B. Wolf), Ann Arbor: The University of Michigan Press.

Mallette, Karla (2005), **The Kingdom of Sicily 1100-1250, A Literary History**, Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

_____ (2010), “I nostri Saracini: Writing the History of the Arabs of Sicily”, **CIS**, 1(1), 1-28.

Marcais, G. (1986), “Zirîler”, **İA içinde**, 13, (575-576), İstanbul: Maarif Matbaası.

Matthew, Donald (1992), **The Norman Kingdom of Sicily**, Cambridge: CUP.

McEvedy, Colin (1961), **The Penguin Atlas of Medieval History**, Middlesex, Maryland: Penguin Books.

McNeill, William H. (2004), **Dünya Tarihi** (Çev. Alaeddin Şenel), Ankara: İmge Kitabevi.

_____ (2011), **Avrupa Tarihinin Oluşumu** (Çev. Yusuf Kaplan), İstanbul: Külliyyat yay.

Metcalf, Alex (2001), “De Saraceno in Latinum Transferri: Causes and Effects of Translation in the Fiscal Administration of Norman Sicily”, **Al-Masaq**, 13, 43-86.

Metcalf, Alex (2002), “The Muslims of Sicily Under Christian Rule”, Alex Metcalf ve Graham A. Loud (Ed.), **The Society of Norman Italy içinde** (289-317), Leiden, Boston, Köln: Brill Academic Publishing.

_____ (2009), **The Muslims of Medieval Italy**, Edinburg: Edinburg University Press.

Metzner, Ernst Erich (2014), “Verdun Anlaşması’ndan Parçalanma Dönemine Kadar Frank Krallığı” (Çev. Leyla Tonguç Basmacı), Umberto Eco (Ed.), **Ortaçağ Barbarlar Hıristiyanlar Müslümanlar içinde** (208-211), İstanbul: Alfa yay.

Minahan, James (2000), **One Europe Many Nation: A Historical Dictionary of European National Groups**, Wesport: Greenwood Press.

- Moore, John S. (2006), "Inside the Anglo Norman Family: Love, Marriage, and the Family (R. Allen Brown Memorial Lecture)", C. P. Lewis (Ed.), **ANS, XXVIII, Proceedings of the Battle Conference 2005 içinde** (1-19), Woodbridge: The Boydell Press.
- Morris, Rosemary (1988), "Northern Europe invades the Mediterranean, 900-1200", **The Oxford Illustrated History of Medieval Europe**, George Holmes (Ed.), 174-234, New York: OUP.
- Morton, James Deas D. J. (2011), **Tam Grecos Quam Latinos, A Reinterpretation of Structural Change in Eastern-Rite Monasticism Medieval Southern Italy, 11th-12th Centuries**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Queen's University.
- Nelson, Janet L. (1995), "The Frankish Kingdoms, 814-898: the West", Rosamond McKitterick (Ed.), **NCMH, Vol II, c.700-c.900 içinde** (110-141), Cambridge: CUP.
- Nicholson, Helen (2004), **Medieval Warfare: Theory and Practise of war in Europe, 300-1500**, Gordonsville: Palgrave Macmillan.
- Nicolle, David ve McBride, Agnus (1987), **The Normans**, Londra: Osprey Publishing.
- Norwich, John J. (1992), **The Normans in the South**, Londra: Penguin.
- _____ (1999), **A Short History of Byzantium**, New York: Vintage Books.
- _____ (2011), **A History of the Papacy, Absollute Monarch**, New York: Random House.
- O'Donoghue, Heather (2008), **From Asgard to Valhalla: The Remarkable history of the Norse Myths**, Londra: I.B. Tauris.

- Oldfield, Paul (2008), “St. Nicholas the Pilgrim and the City of Trani between Greeks and Normans, c.1090-c.1140”, C. P. Lewis (Ed.), **ANS, XXX, Proceedings of the Battle Conference 2007 içinde** (168-181), Woodbridge: The Boydell Press.
- Ordericus Vitalis (1856), **The Ecclesiastical History of England and Normandy** (Çev. Thomas Forester), Vol. IV, Londra: Covent Garden.
- Ostrogorsky, Georg (2011), **Bizans Devleti Tarihi**, (Çev. Fikret Işıltan), Ankara: TTK Yay.
- Özaydın, Abdülkerim (1988), “Ağlebiler”, **TDVİA içinde** 1 (475-478), İstanbul: TDV
- Özdemir, Mehmet (1997), “Hammâdîler” **TDVİA içinde** 15 (489-491), İstanbul: TDV.
- Palermo, Joseph A. (1953), “The Latinity of Sicily”, **Italica**, 30(2), 65-80.
- Patourel, John L. (1971), “The Norman Succession, 996-1135”, **EHR**, 86(339), 225-250.
- Picariello, Stefania (2014), “Longobardlar İtalya’da”, Umberto Eco (Ed.), **Ortaçağ Barbarlar Hıristiyanlar Müslümanlar içinde** (124-127), İstanbul: Alfa yay.
- Poole, Austin Lane (1922a), “Germany: Henry I and Otto the Great”, H. M. Gwatkin Vd. (Ed.), **CMH, Vol III içinde** (179-203), New York: The Macmillan Company.
- _____ (1922b), “Germany: Otto II and Otto III”, H. M. Gwatkin Vd. (Ed.), **CMH, Vol III içinde** (204-214), New York: The Macmillan Company.
- _____ (1922c), “The Emperor Conrad II”, H. M. Gwatkin Vd. (Ed.), **CMH, Vol III içinde** (253-271), New York: The Macmillan Company.
- Poupardin, René (1922a), “The Carolingian Kingdoms (840-877)”, H. M. Gwatkin Vd. (Ed.), **CMH, Vol III içinde** (23-54), New York: The Macmillan Company.
- Poupardin, René (1922b), “The Carolingian Kingdoms (877-918)”, H. M. Gwatkin Vd. (Ed.), **CMH, Vol III içinde** (55-70), New York: The Macmillan Company.

Potts, Cassandra (2003), “Normandy 911-1144”, Elizabeth van Houts ve Christopher Harper-Bill (Ed.), **A Companion to the Anglo-Norman World** içinde (19-42), Londra, New York: The Boydell Press.

Price, Roger (2012), **Fransa'nın Kısa Tarihi**, (Çev. Özkan Akpınar), İstanbul: BÜY.

Psellos, Mikhail (1992), **Mikhail Psellos'un Khronographia'sı** (Çev. Işın Demirkent), Ankara: TTK.

Raiola, Marcella (2014a), “Roma Kilisesi'nin Yükselişi” (Çev. Leyla Tonguç Basmacı), Umberto Eco (Ed.), **Ortaçağ Barbarlar Hristiyanlar Müslümanlar** içinde (146-151), İstanbul: Alfa yay.

Raiola, Marcella (2014b), “Anarşi Döneminde Papalık” (Çev. Leyla Tonguç Basmacı), Umberto Eco (Ed.), **Ortaçağ Barbarlar Hristiyanlar Müslümanlar** içinde (244-247), İstanbul: Alfa yay.

_____ (2014c), “Roma Kilisesi ve Papaların Dünyevi Gücü” (Çev. Leyla Tonguç Basmacı), Umberto Eco (Ed.), **Ortaçağ Barbarlar Hristiyanlar Müslümanlar** içinde (151-156), İstanbul: Alfa yay.

Ralph of Caen (2005), **The Gesta Tancredi** (Çev. B. S. Bachrach ve D. S. Barcrach), Hampshire, Burlington: Ashgate.

Richards, Julian D. (2005), **The Vikings, A Very Short Introduction**, New York: OUP.

Riley-Smith, Jonathan (1995), “The State of Mind of Crusaders to the East, 1095-1300”, Jonathan Riley-Smith (Ed.), **The Oxford History of the Crusaders** içinde (68-89), New York: OUP.

_____ (2003), **The First Crusade and the Idea of Crusading**, Londra, New York: Continuum.

- Robinowitz, Christina J. ve Carr, Lisa W. (2001), **Modern-Day Vikings: A Practical Guide to Interacting With the Sweets**, Yarmoth: Nicholas Brealey Publishing.
- Robinson, I. S. (2000), **Henry IV of Germany 1056-1106**, Cambridge, New York: CUP.
- Runciman, Steven (1969), “The Pilgrimages to Palestine before 1095”, Kenneth M. Setton (Ed.), **A History of Crusades, Vol. I, The First Hundred Years** içinde (68-80), Madison, Milwaukee, Londra: The University of Wisconsin Press.
- Sawyer, Peter H. (1982), **Kings and Vikings, Scandinavia and Europe AD 700-1100**, Routledge: Londra, New York.
- Sawyer, Peter H. (1998), **From Roman Britain to Norman England**, Londra: Routledge.
- _____ (2003), “The Viking Expansion”, Knut Helle (Ed.), **CHS, Prehistory to 1520**, Vol. I içinde (105-120), New York: CUP.
- Seyyid, Eymen Fuad (1995), “Fatimiler”, **TDVİA** içinde 12, (228-237), İstanbul: TDV.
- Seyyid, Eymen Fuad (2000), “İbnü'l-Havvâs”, **TDVİA** içinde 21, (78-79), İstanbul: TDV.
- Shepard, Jonathan (2008a), “Equilibrium to Expansion (886-1025)”, Jonathan Shepard (Ed.), **CHBE, c.500-1492** içinde (493-535), Cambridge: CUP
- _____ (2008b), “Western Approaches (900-1025)”, Jonathan Shepard (Ed.), **CHBE, c.500-1492** içinde (537-559), Cambridge: CUP.
- Skinner, Patricia (2000), “Halt! Be Man!': Sikelgaita of Salerno and the Norman Conquest of Southern Italy”, **Gender&History**, 12(3), 622-641.
- _____ (2002), “The Tyrrhenian Coastal Cities under the Normans”, Alex Metcalfe ve Graham A. Loud (Ed.), **The Society of Norman Italy** içinde (75-96), Leiden, Boston, Köln: Brill Academic Publishing.
- Skyllitzes, John (2010), **A Synopsis of Byzantin History 811-1057** (Introduction, Text and Notes by John Wortley), Cambridge, New York: CUP.

Slack, Corliss K. (2003), **Historical Dictionary of the Crusades**, Lanham, Maryland, Oxford: The Scarecrow Press. Inc.

Smit, Timothy James (2009a), **Commerce and Coexistence: Muslims in the Economy and Society of Norman Sicily**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Minnesota.

_____ (2009b), “Pagans and Infidels, Saracens and Sicilians: Identifying Muslims in the Eleventh-Century Chronicles of Norman Italy”, **HSJ**, 21, 67-87.

Smyth, Alfred P. (1999), “The Effect of Scandinavian Raiders on the English and Irish Churches: a Preliminary Reassessment”, B. Smith (Ed.), **Britain&Ireland, 900-1300: Insular Responses to Medieval European Change içinde** (1-38), New York: CUP.

Somerset-Fry, Peter ve Somerset-Fry, Fiona (1982), **History of Scotland**, Kentucky: Routledge.

State, Paul F. (2010), **A Brief History of France**, New York: Facts on File, Inc.

Steffanson, Magnus (2003), “The Norse Island Communities of the Western Ocean”, Knut Helle (Ed.), **CHS, Prehistory to 1520**, Vol. I içinde (202-221), New York: CUP.

Stephenson, Paul (2002), **Byzantium's Balkan Frontier, A Political Study of the Northern Balkans, 900-1204**, Londra: CUP.

_____ (2008), “Balkan Borderlands (1018-1204)”, Shepard, Jonathan (Ed.), **CHBE, c.1500-1492 içinde** (664-691), Cambridge: CUP.

Şakiroğlu, Mahmut H. (2009), “Sicilya”, **TDVİA içinde** 37, (138-139), İstanbul: TDV.

Şeşen, Ramazan (2000), “İdrisî, Şerif”, **TDVİA içinde** 21 (493-495), İstanbul: TDV.

Tabacco, Giovanni (2006a), “Northern and Central Italy in Eleventh Century”, David Luscombe ve Jonathan Riley-Smith (Ed.), **NCMH, Vol. IV, c.1024-c.1198, Part II içinde** (72-93), New York: CUP.

_____ (2006b), “Northern and Central Italy in the Twelfth Century”, David Luscombe ve Jonathan Riley-Smith (Ed.), **NCMH, Vol. IV, c.1024-c.1198, Part II içinde** (422-440), New York: CUP

Takayama, Hiroshi (1990), **Exploring a Medieval Kingdom of Mystery: The Norman Kingdom of Sicily and its Administration (Volumes I and II)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Yale.

_____ (1992), “**The Fatimid and Kalbite Governors in Sicily: 909-1044 (Islamic Sicily II)**” 21-30: <http://hermes-ir.lib.hit-u.ac.jp/rs/bitstream/10086/14818/1/chichukai0001300210.pdf> (25.08.2014).

_____ (2004), “Law and Monarchy in the South”, Abulafia David (Ed.), **Italy in the Middle Ages içinde** (58-81), New York, Oxford: OUP.

Theotokis, Georgios (2010a), **The Campaigns of the Norman Dukes of Southern Italy Against Byzantium in the Years Between 1071 and 1108 AD**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Glasgow.

Theotokis, Georgios (2010b), “The Norman Invasion of Sicily, 1061-1072: Numbers and Military Tactics”, **War in History**, 17(4), 381-402.

_____ (2012), “Bohemond of Taranto’s 1107-8 campaign in Byzantine Illyria can it be viewed as a Crusade?”, **Rosetta**, 11, 72-81.

Tocco, Francesco Paolo (2014), “İtalya Krallığı” (Çev. Leyla Tonguç Basmacı), Umberto Eco (Ed.), **Ortaçağ Barbarlar Hıristiyanlar Müslümanlar içinde** (223-226), İstanbul: Alfa yay.

Travaini, Lucia (2001), “The Normans Between Byzantium and Islamic World”, **DOP**, 55, 179-196.

- Ullmann, Walter (2003), **A Short History of Papacy in the Middle Ages**, Londra, New York: Routledge.
- Van Houts, Elizabeth (1995), “The Norman Conquest through European Eyes”, **EHR**, 110(438), 832-853.
- Van Houts, Elizabeth (Ed. Ve Çev.) (2000), **The Normans in Europe**, Manchester, New York: Manchester University Press.
- Vasiliev, Alexander A. (1952), **History of the Byzantine Empire, 324-1453, Vol I-II**, Madison, Milwaukee ve Londra: The university of Wisconsin Press.
- Wace (2004), **The History of the Norman People, Wace's Roman de Rou** (Çev. G. S. Burgess, with notes by G. S. Burgess and E. van Houts), New York: The Boydell Press.
- Webber, Nick (2005), **The Evolution of Norman Identity, 911-1154**, Woodbridge: The Boydell Press.
- Weiler, Björn (2009), “William of Malmesbury, King Henry I, and the Gesta Regum Anglorum”, C. P. Lewis (Ed.), **ANS, XXXI, Proceedings of the Battle Conference 2008 içinde** (157-176), Woodbridge: The Boydell Press.
- White, Lynn T. (1938), **Latin Monasticism in Norman Sicily**, Cambridge: Harvard University Press.
- Wickham, Chris (1981), **Early Medieval Italy, Central Power and Local Society 400-1000**, Londra, Basingstoke: Macmillan.
- Wieruszowski, Helene (1963), “Roger II of Sicily, Rex-Tyrannus, In Twelfth-Century Political Thought”, **Speculum**, 38(1), 46-78.
- Wieruszowski, Helene (1969), “The Norman Kingdom of Sicily and the Crusades”, Kenneth M. Setton (Ed.), **A History of Crusades, Vol. I, The First Hundred**

Years içinde (3-44), Madison, Milwaukee, Londra: The University of Wisconsin Press.

Wilson, David M. (1976), "Scandinavian Settlement in the North and West of the British Isles: An Archaeological Point-of-View", **TRHS**, 26, 95-113.

William of Apulia (1963), **The Deeds of Robert Guiscard** (Çev. Graham A. Loud), Palermo.

William of Malmesbury (1847), **Kings of English** (Ed. ve Çev. J. A. Giles), Londra: Covent Garden.

William II (2012), Encyclopædia Britannica, Encyclopædia Britannica Online: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/644121/William-II> (10.14.2012).

Wolfram, Herwing (2006), **Conrad II, 990-1039, Emperor of Three Kingdoms**, (İng.'ye Çev. Denise A. Kaiser), The Pennsylvania State University Press: Pennsylvania.

Wollasch, Joachim (1999), "Monasticism: the First Wave of Reform", Timothy Reuter (Ed.), **NCMH, Vol.III, c.900-c.1024 içinde** (163-185), New York: CUP.

Yıldız, Hakkı Dursun (Ed.ve Red.) (1988), **Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi**, C. 5, İstanbul: Çağ Yayınları.

Yver G. (1987), "Hammadiler, Bani Hammad", **İA içinde** 5, k.1 (194-195), İstanbul: MEB.

Zonaras, Ioannes (2008), **Tarihlerin Özeti (Kitap XVII-XVIII)** (Çev. Bilge Umar), İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yay.

EKLER

EK—1

İmparatorlar, Krallar, Papalar ve Yöneticiler Listesi

Fransa Kralları (752-1223)

752-768 Pepin

768-771 Carloman I.

768-814 Şarlman (Karl I.)

814-840 Ludwig I.

840-877 Karl (Dazlak) II.

877-879 Ludwig II.

879-882 Ludwig III.

882-884 Carloman II.

885-888 Karl (Şişman)

888-898 Odo

893-922 Karl (Basit)

922-923 Robert I.

923-936 Rudolph

936-956 Ludwig IV.

956-986 Lothar

986-987 Ludwig V.

987-996 Hugh Capet

996-1031 Robert II.

Kutsal Roma-Germen İmparatorları (962-1250)

962-973 Otto I.

973-983 Otto II.

983-1002 Otto III.

1002-1015 Arduin

1004-1024 Heinrich II.

1024-1039 Konrad II.

1039-1056 Heinrich III.

1050-1106 Heinrich IV.

1106-1125 Heinrich V.

1125-1137 Lothar

1137-1152 Konrad III.

1152-1190 Friedrich Barbarossa

1190-1197 Heinrich VI.

1197-1208 Philipp

1208-1215 Otto IV.

1215-1250 Friedrich II.

Bizans İmparatorları (537-1203)

527-565 Iustinianos I.	797-802 Irene
565-578 Iustinos II.	802-811 Nikephoros I.
578-582 Tiberios I. Konstantinos	811 Stavrakios
582-602 Mavrikios	811-813 Mikhail I. Rangabe
602-610 Phokas	813-820 Leon V.
610-641 Herakleios	820-829 Mikhail II.
641 Konstantinos III. ve Heraklanos	829-842 Theophilos
641 Heraklanos	842-867 Mikhail III.
641-668 Konstans II.	867-886 Basileios I.
668-685 Konstantinos IV.	886-912 Leon VI.
685-695 Iustinianos II.	912-913 Aleksandros
695-698 Leontios	913-959 Konstantinos VII.
698-705 Tiberios II.	959-963 Romanos II.
705-711 Iustinianos II. (ikinci defa)	963-969 Nikephoros II. Phokas
711-713 Philippikos	969-976 Ioannes I. Çimiskes
713-715 Anastasios II.	976-1025 Basileios II.
715-717 Theodosios III.	1025-1028 Konstantinos VIII.
717-741 Leon III.	1028-1034 Romanos III. Argyros
741-775 Konstantinos V.	1034-1041 Mikhail IV.
775-780 Leon IV.	1041-1042 Mikhail V.
780-797 Konstantinos VI.	1042 Zoe ve Theodora
	1041-1055 Konstantinos IX. Monomakhos

1055-1056 Theodora (ikinci defa)	942-946 Marinus II.
1056-1057 Mikhail VI.	946-955 Agapitus II.
1057-1059 Isaakos I. Komnenos	955- 964 Ioannes XII.
1059-1067 Konstantinos X. Dukas	964 Benedictus V.
1068-1071 Romanos IV. Diogenes	964-965 Leo VIII.
1071-1078 Mikhail VII. Dukas	965-972 Ioannes XIII.
1078-1081 Nikephoros III. Botaniates	973-974 Benedictus VI.
1081-1118 Aleksios I. Komnenos	974-983 Benedictus VII.
1118-1143 Ioannes I. Komnenos	983-984 Ioannes XIV.
1143-1180 Manuel I. Komnenos	984-996 Ioannes XV.
1180-1183 Aleksios II. Komnenos	996-999 Gregorius V.
1181-1185 Andronikos I. Komnenos	999-1003 Silvester II.
1185-1195 Isaakos II. Angelos	1003 Ioannes XVII.
1194-1203 Aleksios III. Angelos	1003-1009 Ioannes XVIII.
Papalar Listesi (911-1250)	1009-1012 Sergius IV.
911-913 Anastasius III.	1012-1024 Benedictus VIII.
913-914 Landus	1024-1031 Ioannes XIX.
914-928 Ioannes X.	1031-1044 Benedictus IX.
928-929 Leo VI.	1045 Silvester III.
929-931 Stephanus VII.	1045 Benedictus IX. (ikinci kez)
931-935 Ioannes XI.	1045-1046 Gregorius VI.
936-939 Leo VII.	1046-1047 Clemens II.
939-942 Stephanus VIII.	1047-1048 Benedictus IX. (üçüncü kez)

1048 Damasus
 1049-1054 Leo IX.
 1054-1057 Victor II.
 1057-1058 Stephanus IX.
 1058-1061 Nicolaus II.
 1061-1073 Alexander II.
 1073-1085 Gregorius VII.
 1086-1087 Victor III.
 1088-1099 Urbanus II.
 1099-1118 Paschalis II.
 1118-1119 Gelasius II.
 1119-1124 Callistus II.
 1124-1130 Honorius II.
 1130-1143 Innocentius II.
 1143-1144 Celestinus II.
 1144-1145 Lucius II.
 1145-1153 Eugenius III.
 1153-1154 Anastasius IV.
 1154-1159 Hadrianus IV.
 1159-1181 Alexander III.
 1181-1185 Lucius III.
 1185-1187 Urbanus III.
 1187 Gregorius VIII.

1187-1191 Clemens III.
 1191-1198 Coelestinus III.
 1198-1216 Innocentius III.
 1216-1227 Honorius III.
 1227-1241 Gregorius IX.
 1241 Coelestinus IV.
 1243-1254 Innocentius IV.

Antipapalar Listesi

Hippolytus 217-235
 Novatianus 251-258
 Felix II 355-365
 Ursinus 366-367
 Eulalius 418-419
 Laurentius 498-499 ve 501-505
 Dioscorus 530
 Theodorus II 687
 Paschalis I 687
 Constantinus II 767-769
 Philippus 768
 Ioannes VIII 844
 Anastasius III Bibliothecarius 855

Sergius III 898

Christophorus 903-904

Bonifacius VII 974 ve 984-985

Ioannes XVI 996-998

Gregorius VI 1012

Benedictus X 1058-1059

Honorius II Cadalus 1061-1072

Clemens III 1080 ve 1084-1100

Theodoricus 1100-1102

Albertus 1102

Silvester IV 1105-1111

Gregorius VIII 1118-1121

Caelestinus II 1126

Anacletus II 1130-1138

Victor IV 1138

Victor IV 1159-1164

Paschalis III 1164-1168

Calixtus III 1168-1178

Innocens III 1179-1180

Nicolaus V 1328-1330

Sicilya Fatımi Emirleri (909-948)

909-910 Ali b. Muhammed

910-912 Ahmed b. Ebu Hınzır

912-913 Ali b. Ömer

913-916 Ahmed b. Ziyedetullah

916-917 Ebu Said Musa b. Ahmed

917-937 Salim b. Asad b. Raşid

937-941 Ebul Abbas Halil b. İshak

941-948 ibn el-Kufi

Sicilya Kelbî Emirleri (948-1044)

948-954 Hasan b. Ali el-Kelbî

954-969 Ahmed b. Hasan

969-970 Ya'ış

970-982 Ebul Kasım Ali b. Hasan

982-983 Cabir b. Ebu el-Kasım

983-985 Cafer b. Muhammed

985-989 Abdullah b. Muhammed

989-998 Ebul Fütuh Yusuf b. Abdullah

998-1019 Cafer b. Ebul Fütuh

1019-1036 el-Akhal

1036-1040 Abdullah b. El-Muizz

1040-1044 Hasan es-Samsam

İtalya Katepanları Listesi

970 – 975 Mikhail Abidelas

982 Romanos

982 – 985 Kalokyros Delphinias

985 – 988 Romanos

988 – 998 Ioannes Ammiropoulos

999 – 1006 Gregory Tarchaneiotes

1006 – 1008 Aleksius Xiphias

1008 – 1010 Ioannes Kourkouas

1010 – 1016 Basil Mesardonites

Mayıs 1017 – Kasım 1017 Leo
Tornikios

Kasım 1017 – 1027 Basil Boioannes

1027 – 1029 Christophoros Burgaris

Temmuz 1029 – Haziran 1032 Pothos
Argyros

1032 – Mayıs 1033 Mikhail
Protospatharios

Mayıs 1033 – 1038 Konstantin Opos

1038 – 1039 Mikhail Spondyles

Şubat 1039 – Ocak 1040 Nicephorus
Doukeianos

Kasım 1040 – Yaz 1041 Mikhail
Doukeianos

Yaz 1041 – 1042 Exaugustus
Boioannes

Şubat 1042 – Nisan 1042 Synodianos

Nisan 1042 – Eylül 1042 Georgios
Maniakes

Sonbahar 1042 Pardos

Şubat 1043 – Nisan 1043 Basil
Theodorokanos

Sonbahar 1045 – Eylül
1046 Eustathios Palatinos

Eylül 1046 – Kasım 1046 Ioannes
Raphael

1050 – 1058 Argyros

1060 Miriarch

1060 – 1061 Maruli

1062 Sirianus

1064 Perenus

1066 – 1069 Mikhail Maurex

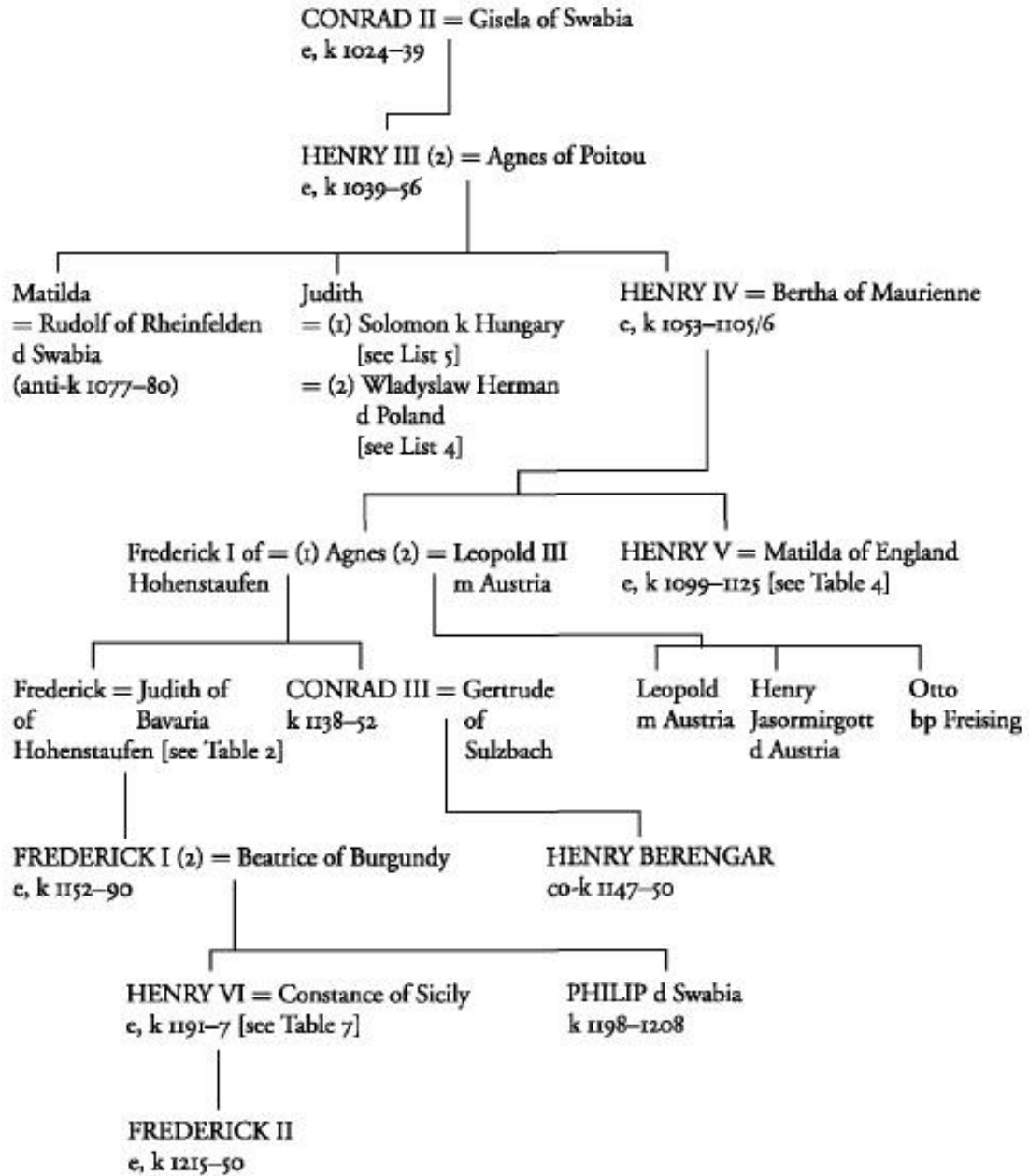
1069 – 1071 Avartuteles

1071 Stephen Pateranos

EK-- 2

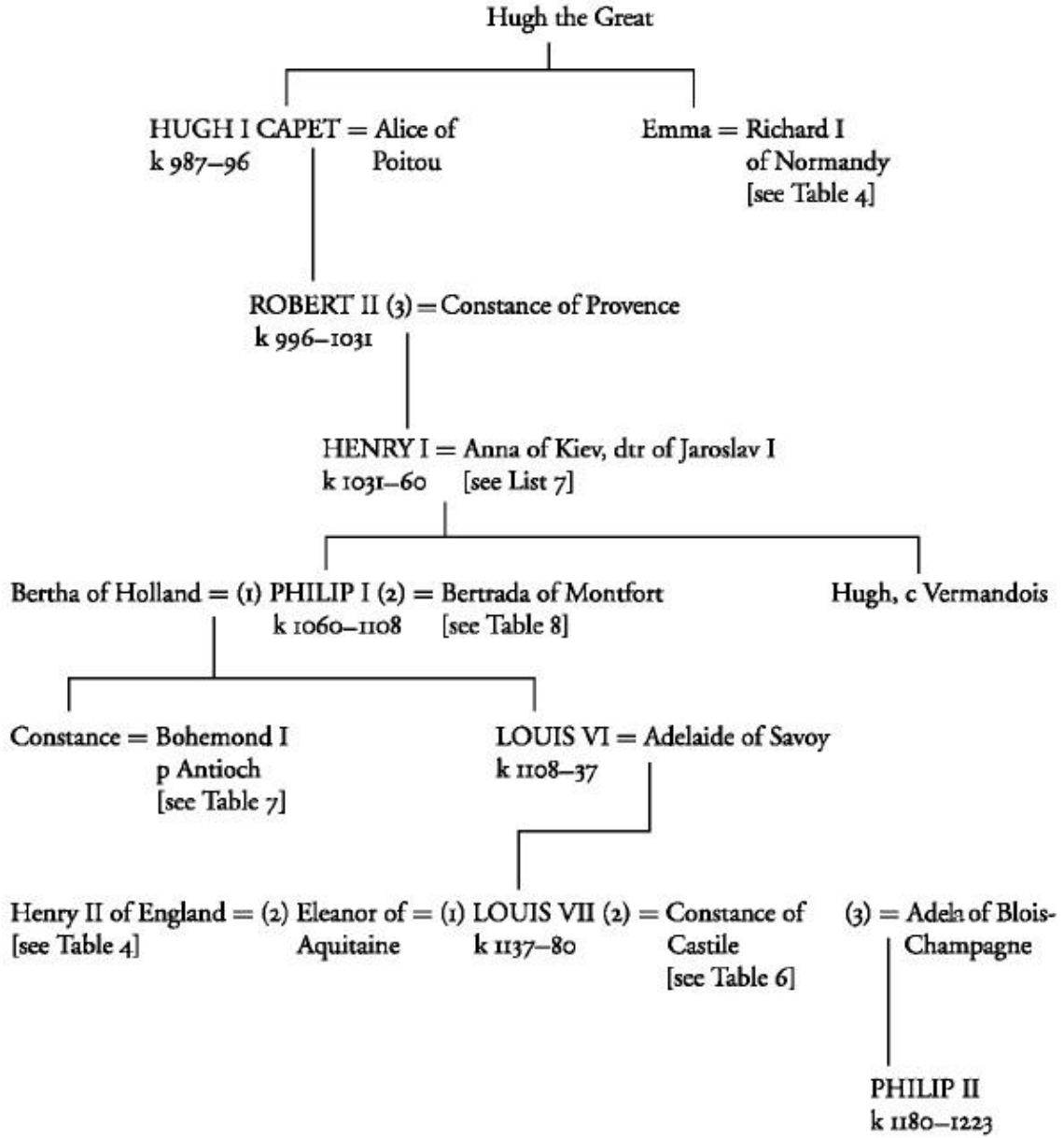
Soy Ağacı Listeleri

Salian ve Hohenstaufen Yöneticileri Soy Ağacı,

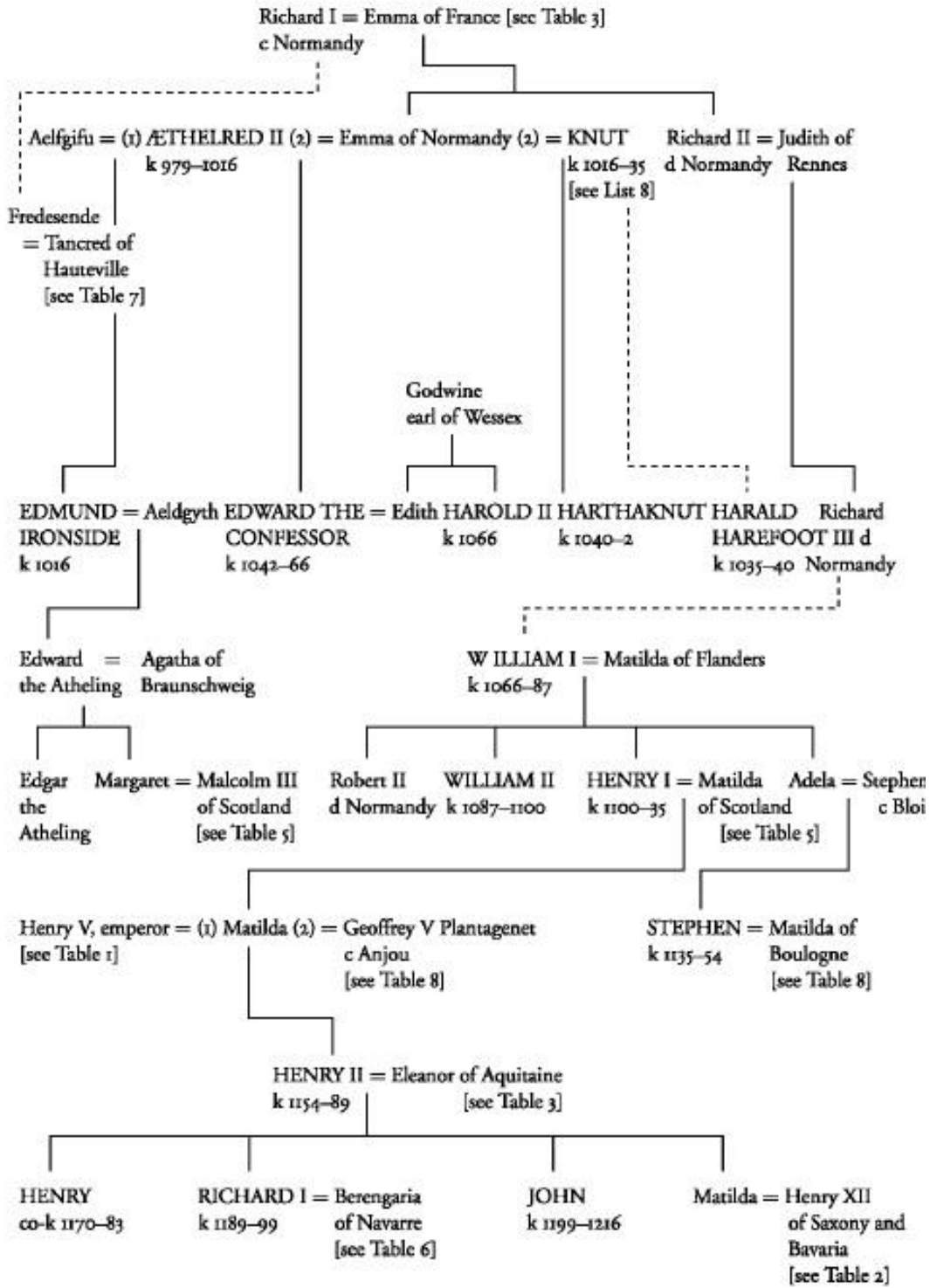
Kaynak: NCMH (2006), David Luscombe ve Jonathan Riley-Smith (Ed.), Vol. IV, c.1024-c.1198, Part II, New York: CUP.s. 754 (Tables 1).

Capetianlar Soy Ağacı

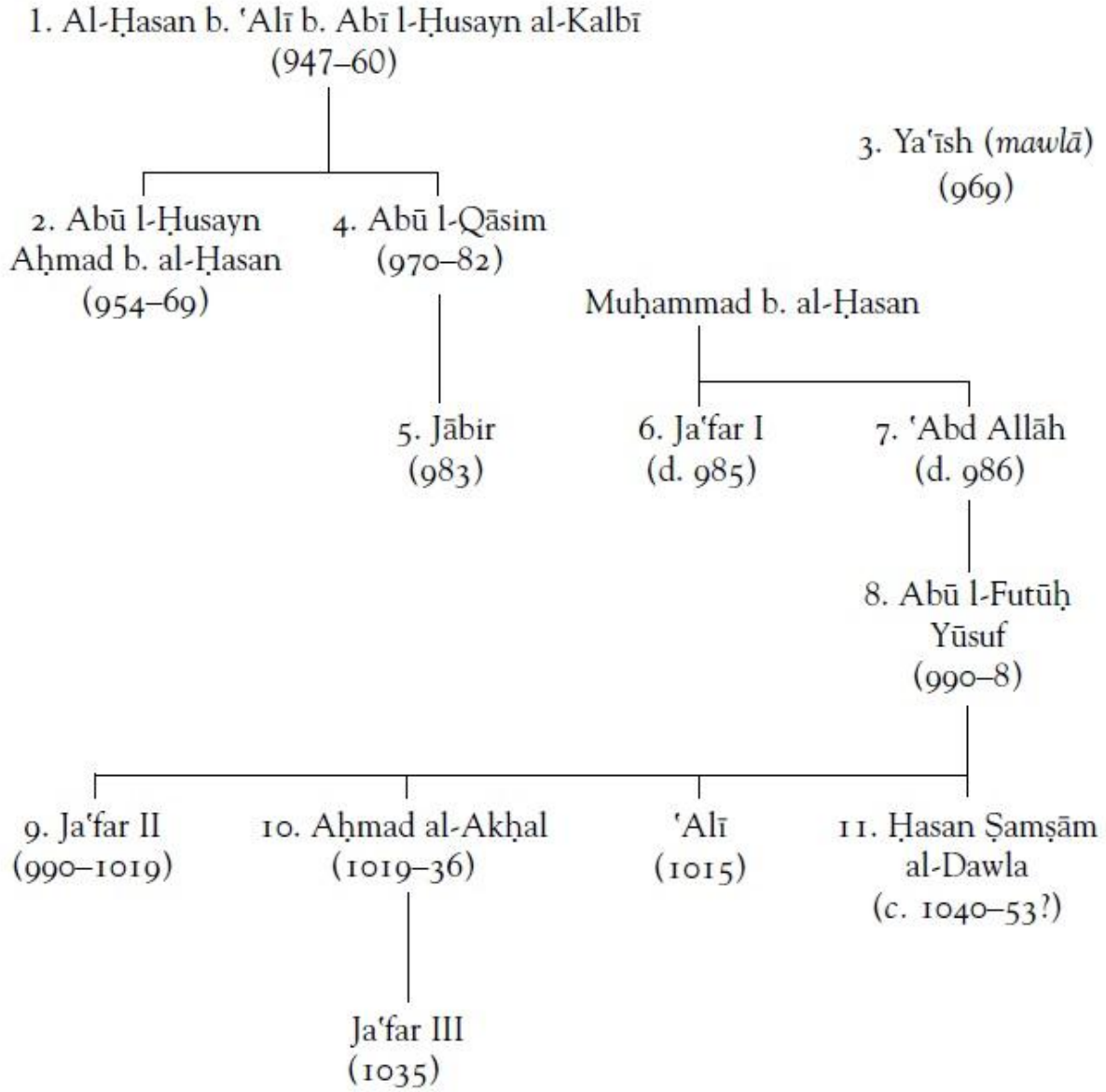
Kaynak: NCMH (2006), David Luscombe ve Jonathan Riley-Smith (Ed.), Vol. IV, c.1024-c.1198, Part II, New York: CUP.s. 756 (Tables 3).

İngiltere Kralları ve Normandiya Dükleri

Kaynak: NCMH (2006), David Luscombe ve Jonathan Riley-Smith (Ed.), Vol. IV, c.1024-c.1198, Part II, New York: CUP.s. 757 (Tables 4).

Sicilya Kelbi Emirleri

Kaynak: Alex Metcalfe (2009), **The Muslims of Medieval Italy**, Edinburg: Edinburg University Press, s. XV, (Tables 3).

EK-- 3

Güney İtalya Şehir ve Bölgeler Haritası*

* smithrhs.wikispaces.com adresinden alınan harita yazar tarafından düzenlenmiştir.

EK --4

Sicilya Şehir ve Bölgeler Haritası*

* http://mapsof.net/uploads/static-maps/Sicily_blank_map.png adresinden alınan harita yazar tarafından düzenlenmiştir.

XI. Asırda Akdeniz ve Avrupa'nın Önemli Merkezleri

Kaynak: NCMH (2006), David Luscombe (Ed.), Vol IV, P. 1, New York: CUP, s. 85

(Map No. 1).

EK-- 6

IX ve X. Asırda İngiltere, İskoçya ve İrlanda Haritası

Kaynak: *A Companion to the Anglo-Norman World* (2003), Christopher Harper Bill ve Elisabeth van Houts (Ed.), Woodbridge: The Boydell Pres, s. XIV (Map No 3).

EK-- 7

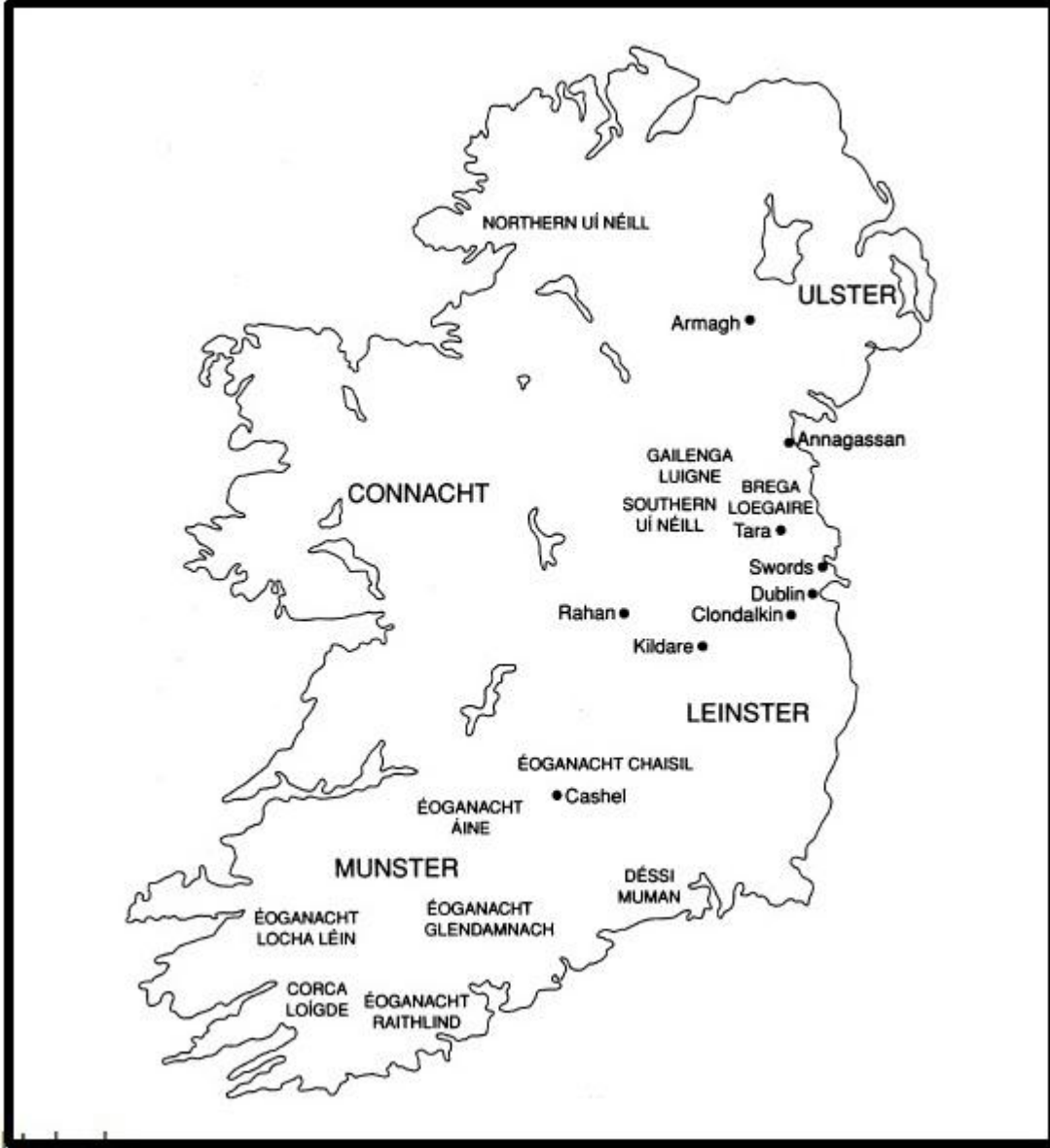
700-900 Yılları Arasında İngiltere, İrlanda ve İskoçya Haritası

Kaynak: NCMH (1995), Rosamond McKitterick (Ed.), Vol II, c.700-c.900, Cambridge: CUP, s. 44 (Map No. 2).

EK-- 8

Erken Ortaçağda İrlanda Haritası

Kaynak: Medieval Ireland An Encyclopedia (2005), Sean Duffy (Ed.), New York, Londra: Routledge, s. XXXI.

EK-- 9

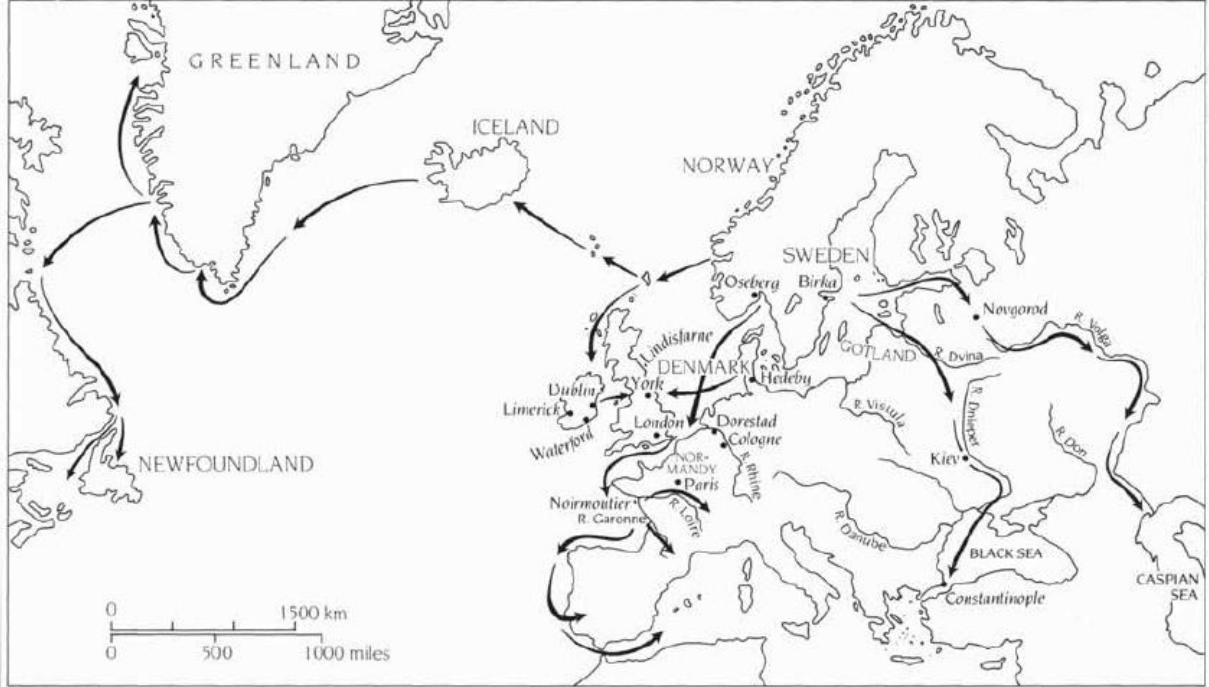
Viking İstilaları Döneminde İskoçya Haritası

Kaynak: Barrel, A. D. (2000), **Medieval Scotland**, New York: CUP, s. XIII, (Map No 3).

EK-- 10

Viking Çağı'nda Viking Yayılma Bölgeleri Haritası

Kaynak: The Oxford Illustrated History of Medieval Europe (2008), George Holmes (Ed.), New York: OUP, s. 107.

EK-- 11

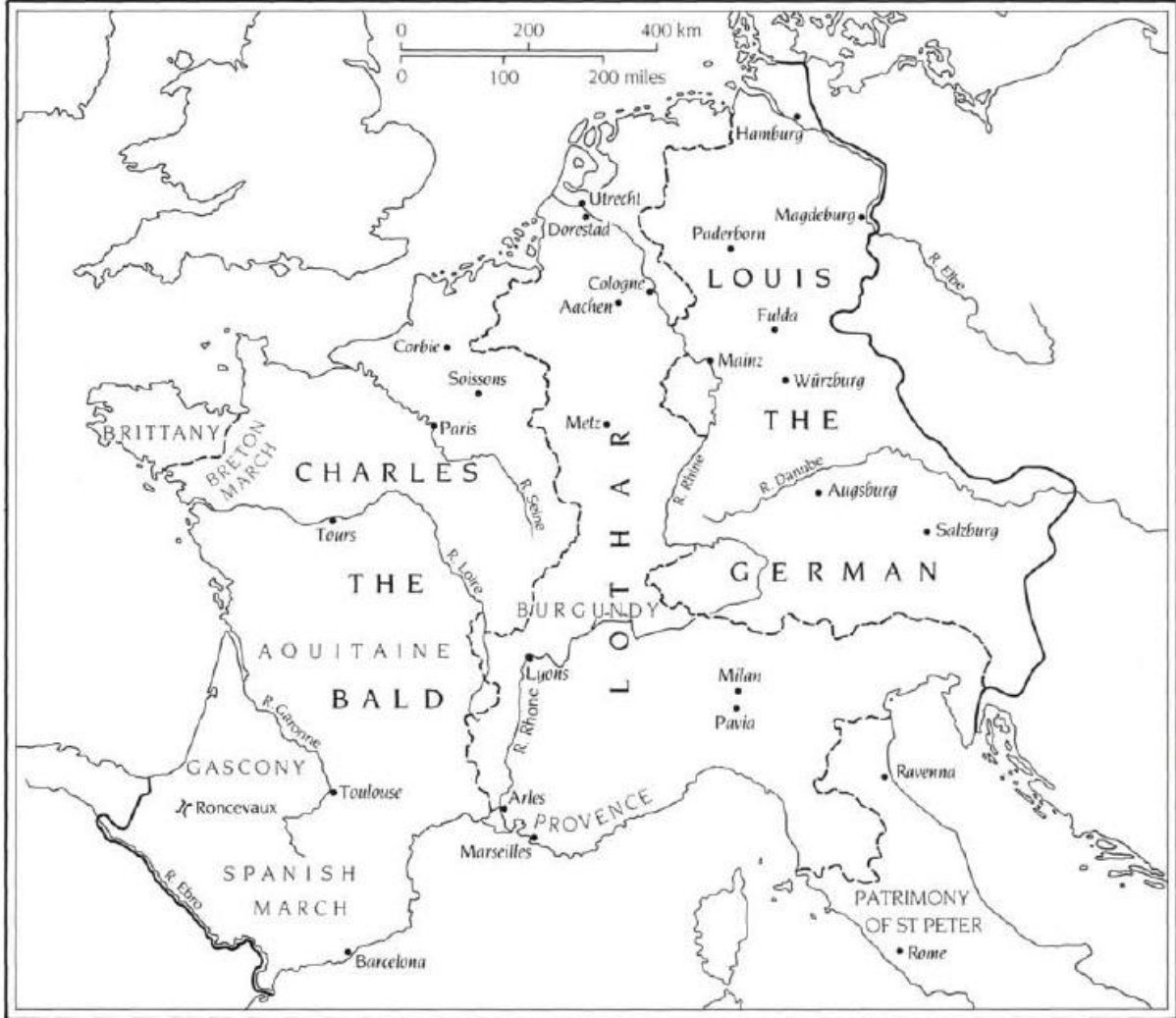
Güney İtalya'da Bizans Kolonileri ve Manga Graecia

Kaynak: Luca Cerchiali ve diğeri (2004), **The Greek Cities of Magna Graecia and Sicily**, Los Angeles: The J. Paul Getty Museum, s. 11.

EK-- 12

Verdun Anlaşması'ndan (843) Sonra Frank Krallığı Haritası

Kaynak: The Oxford Illustrated History of Medieval Europe (2008), George Holmes (Ed.), New York: OUP, s. 98.

X. Asırda Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu Haritası

Kaynak: The Oxford Illustrated History of Medieval Europe (2008), George Holmes (Ed.), New York: OUP, s. 152.

EK-- 14

X. Asırda Güney İtalya Haritası

Kaynak: CHBE, c.500-1492 (2008), Jonathan Shepard (Ed.), Cambridge: CUP, s. 561
(Map No 25).

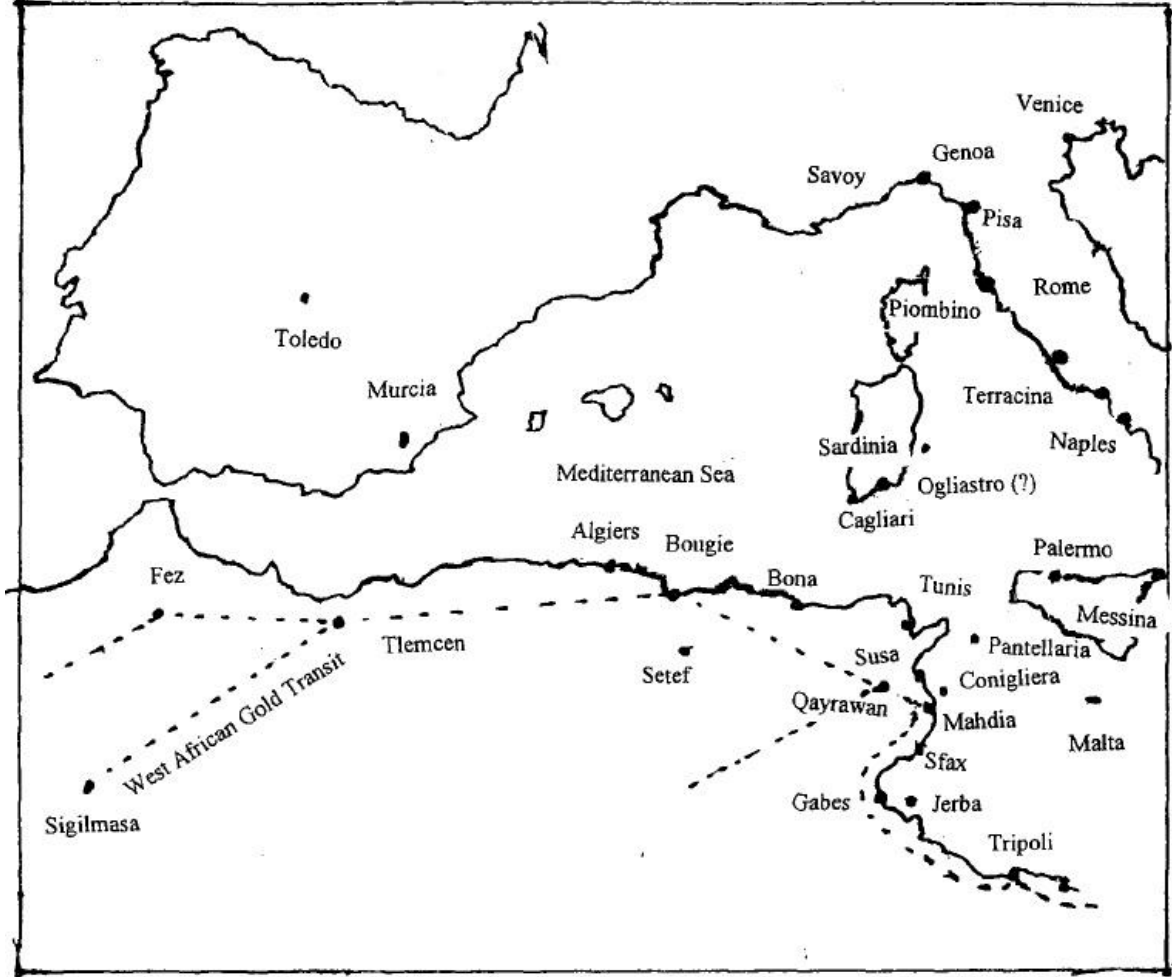
EK-- 15

İtalya Katepanlığı (700-900) Haritası

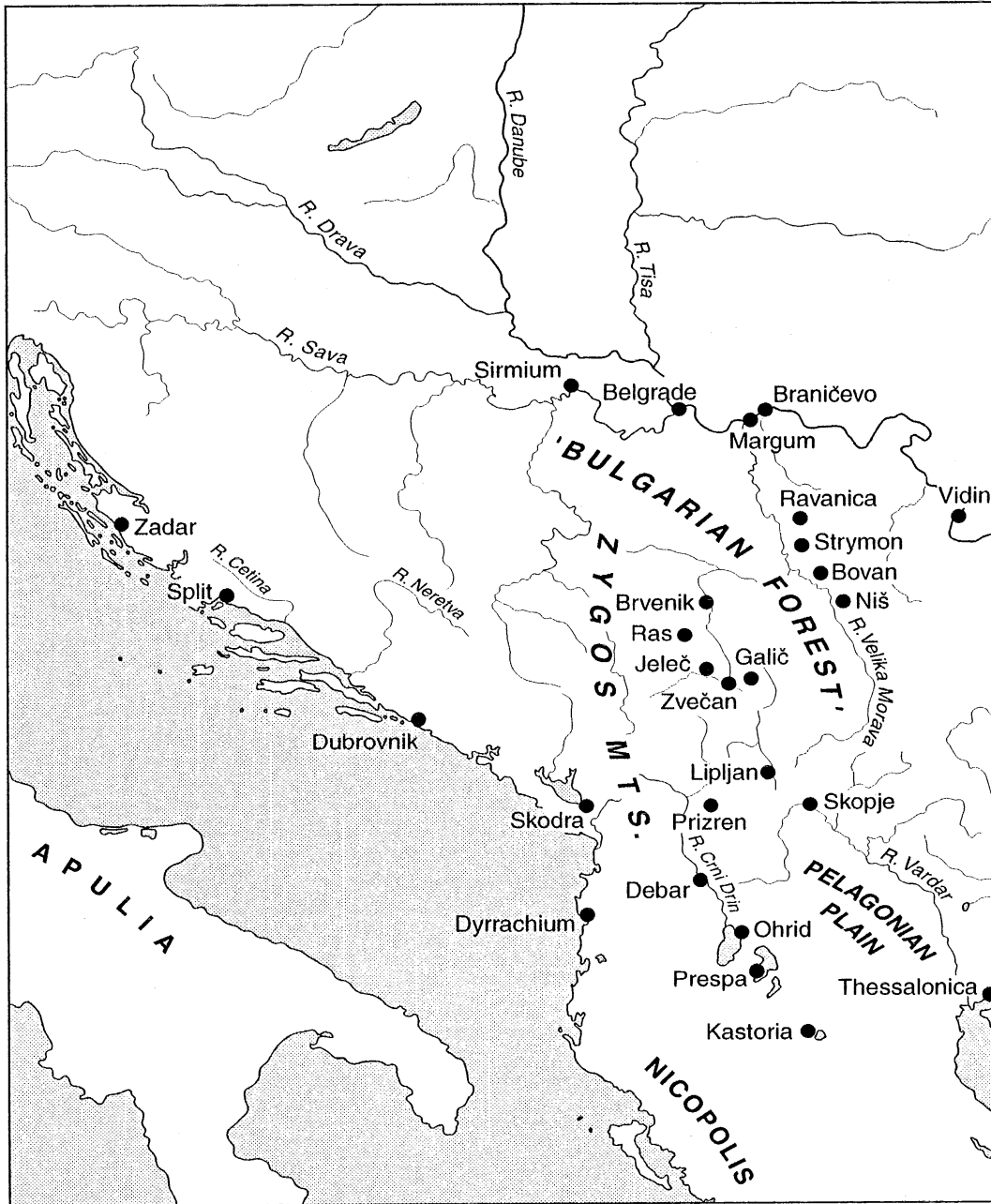
Kaynak: CHBE, c.500-1492 (2008), Jonathan Shepard (Ed.), Cambridge: CUP, s. 434
(Map No. 21).

XI. Asırda Kuzey Afrika Haritası

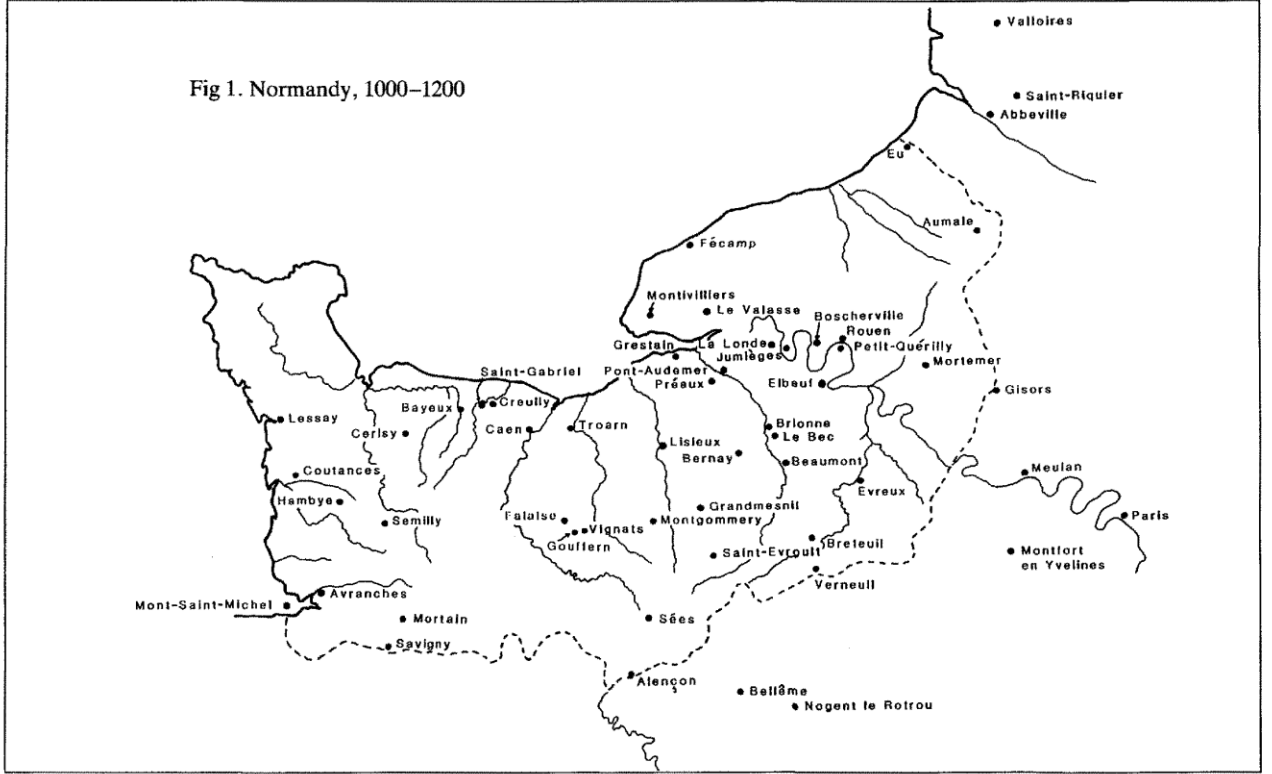
Kaynak: Ryan Boghosian (1990), **Pirates and Crusaders: The Fight for Mahdia in the Middle Ages**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, California State University, s. IV.

XI. Asırda Balkanlar Haritası

Kaynak: Paul Stephenson (2002), *Byzantium's Balkan Frontier, A Political Study of the Northern Balkans, 900-1204*, Londra: CUP, s. 149.

XI. ve XII. Asırlarda Normandiya Haritası

Kaynak: England and Normandy in the Middle Ages (1994), Anne Curry ve David Bates (Ed.), s. 21, (fig. 1).

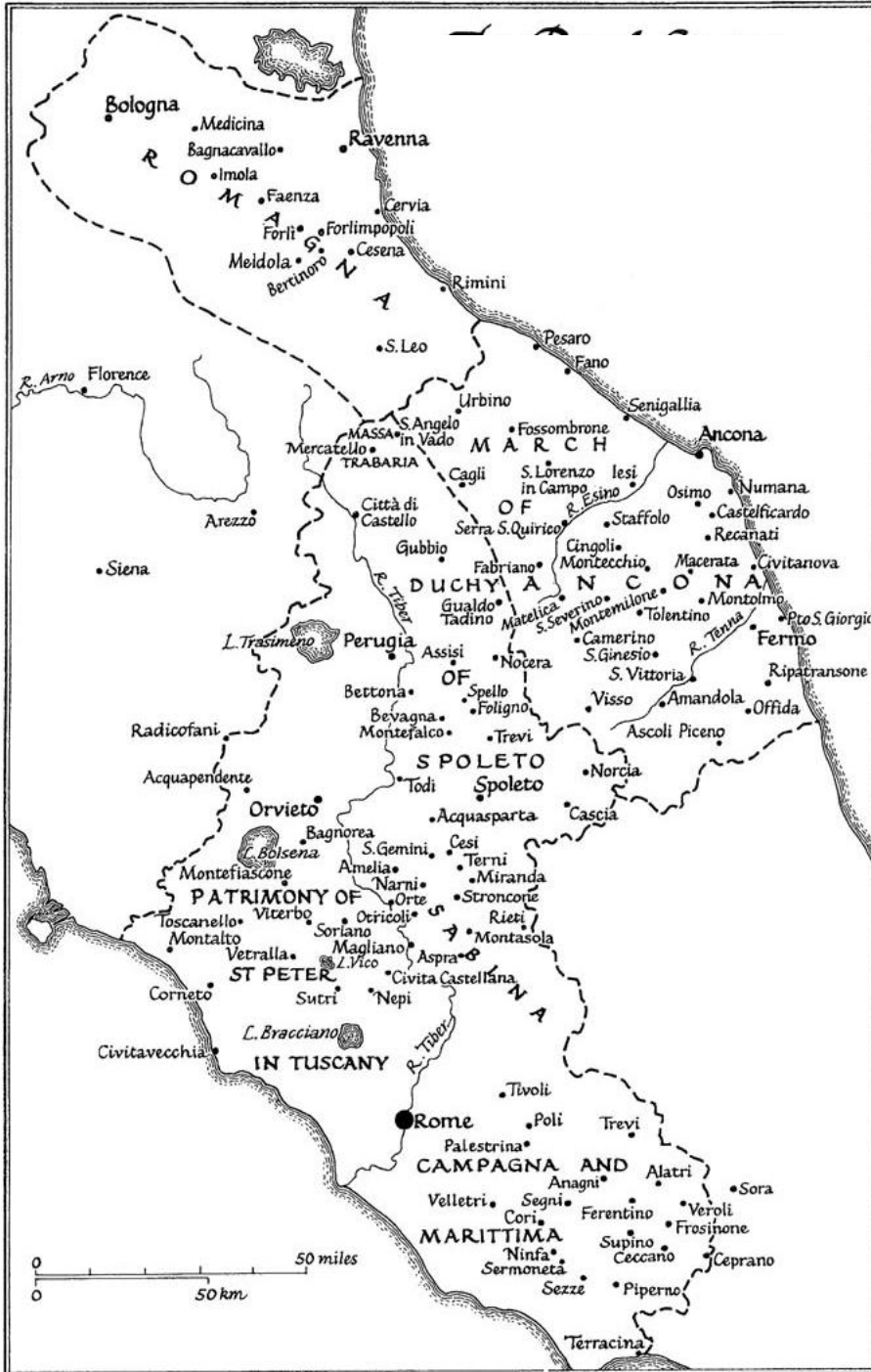
EK-- 19

XI. Asırda Balkanlar ve Güney İtalya Haritası

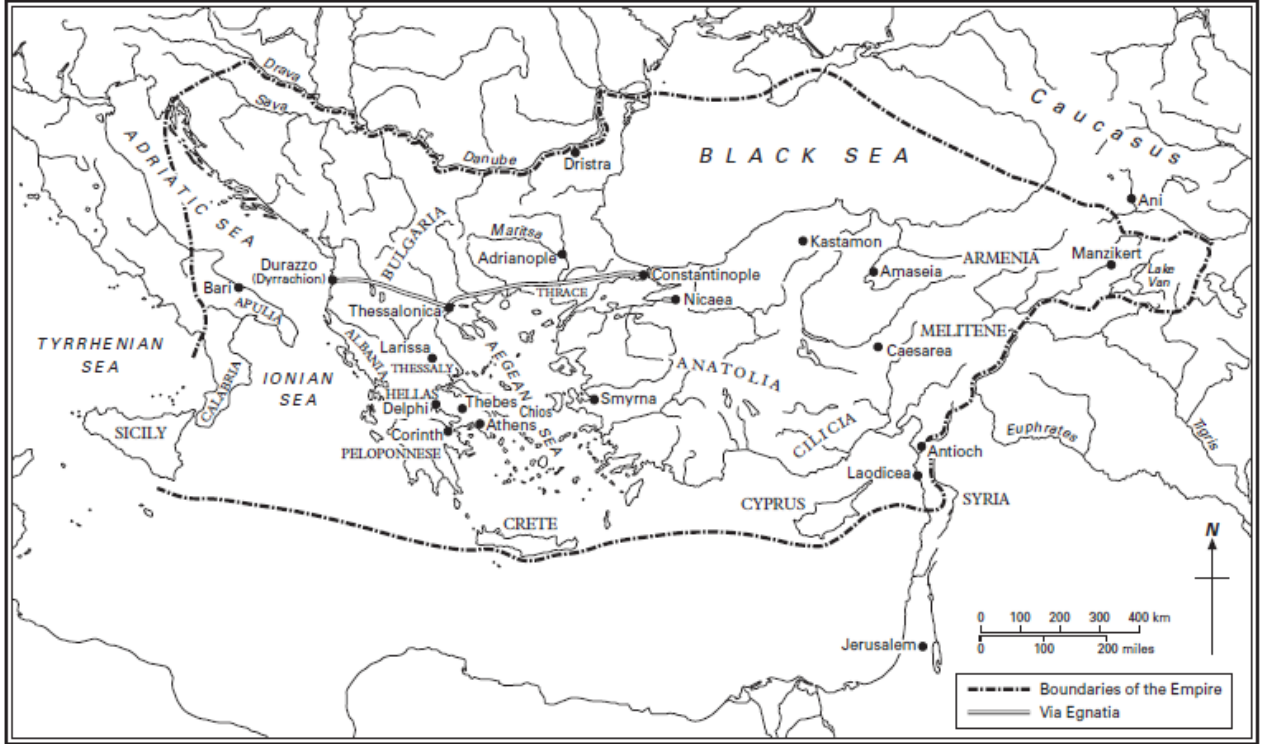
Kaynak: CHBE, c.500-1492 (2008), Jonathan Shepard (Ed.), Cambridge: CUP, s. 666, (Map No. 29).

XI. Asırda Papalık Devletleri Haritası

Kaynak: David Abulafia (1988), *Frederick II A Medieval Emperor*, New York Oxford: OUP, s. XIII.

XI. Asırda Bizans İmparatorluğu Haritası

Kaynak: NCMH (2006), David Luscombe ve Jonathan Riley-Smith (Ed.), Vol. IV, c.1024-c.1198, Part II, New York: CUP, s. 218 (Map No 5).

1130 Yılında Sicilya Norman Krallığı Haritası

Kaynak: David Abulafia (1977), *The Two Italies, Economic Relations between the Norman Kingdom of Sicily and the Northern Communes*, Londra, New York, Melbourne: CUP, s. XV (Map No 2).

1130 Yılında Avrupa Haritası ve Norman Hakimiyetindeki Bölgeler Haritası

Kaynak: *A Companion to the Anglo-Norman World* (2003), Christopher Harper Bill ve Elisabeth von Houts (Ed.), Woodbridge: The Boydell Pres, s. XII (Map No 1).

1150 Yılında Sicilya Norman Krallığı Haritası

Kaynak: A Companion to the Anglo-Norman World (2003), Christopher Harper Bill ve Elisabeth von Houts (Ed.), Woodbridge: The Boydell Pres, s. XV (Map No 4).

ÖZGEÇMİŞ

1982 yılında Trabzon'un Maçka ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Zonguldak'ta lise öğrenimini ise Trabzon'da tamamladı. 2003-2004 öğrenim yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Giresun Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünü kazandı. 2004-2005 öğrenim yılında buradan Merkez Kampus'a yatay geçiş ile geçti. 2006-2007 öğrenim yılında buradan mezun oldu. Bir yıl pedagojik formasyon dersleri aldıktan sonra 2008-2009 öğrenim yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı. Aynı üniversitenin Yabancı Dil Hazırlık Okulu'nda bir yıl süreyle İngilizce eğitimi aldı. 2010-2011 öğrenim yılında LLP Erasmus Öğrenci Değişim Programı dahilinde İtalya'da Pisa Üniversitesi'nde iki dönemlik burs kazandı. Askerlik hizmetini 2014 yılında Erzincan'da tamamladı. İyi seviyede İngilizce ve başlangıç seviyesinde İtalyanca (A-1 Level) bilmektedir.